



TARIM VE MÜHENDİSLİK

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIM ORGANI SAYI: 82/2007 ISSN-1300-0071

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL
PROFİLİ ARAŞTIRMASI:

**TÜRDEŞLİKTE
KUTUPLAŞMAYA MI?**

**ANAYASA TASLAĞINDA
TARIMIN ADI YOK!..**

**SOSYAL GÜVENLİKTE
"SÖZDE" REFORM**

2007'DE TARIM

**SEKER SANAYİNİN
ÖZELLEŞTİRİLMESİ GERÇEĞİ**

**TEKELİN PAZAR PAYINI
KAPMA HESAPLARI**





TARIM VE MÜHENDİSLİK

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YAYIM ORGANI
ÜÇ AYDA BİR YAYIMLANIR-YEREL SÜRELİ YAYIN
ISSN-1300-0071

SAHİBİ

Dr. Gökhan GÜNAYDIN

SORUMLU YAZIŞLARI MÜDÜRÜ

Özden GÜNGÖR

YAYIN KURULU

Özden GÜNGÖR

Doç. Dr. Melahat AVCI BİRSİN

Kamil BAYRAM

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Ekrem KÜN

Prof. Dr. Gülcan ERAKTAN

Prof. Dr. Mustafa ARLI

Prof. Dr. Hasan ÇELİK

Prof. Dr. Filiz ERTUNÇ

Prof. Dr. Mehmet ERTUĞRUL

Prof. Dr. Celalettin KOÇAK

Prof. Dr. Koray HAKTANIR

Prof. Dr. İlhami ÜNVER

Prof. Dr. Fikri AYDIN

Prof. Dr. Belgin ÇAKMAK

Prof. Dr. Metin GÜNER

Prof. Dr. Aydın ÖZTAN

YÖNETİM YERİ

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Karanfil Sokak 28/19 Kızılay / ANKARA

Tel: 0 (312) 425 05 55 - Faks: 0 (312) 418 51 98

www.zmo.org.tr zmo@zmo.org.tr

BASIM

KOZAN OFSET MATBAACILIK SANAYİ VE TİCARET LTD.ŞTİ.

Büyük Sanayi 1. Cd. 95/11 İskitler/ANKARA

TEL: (312) 384 20 03 FAKS: (312) 341 28 60

TASARIM - DİZGİ

ZMO

10.000 Adet Basılmıştır.

YAZI YAYIN KOŞULLARI

Gönderilen yazılar yayınlansın, yayınlanmasın yazarına geri verilmez. Özgün derleme yazılarda fikir ve görüşler yazarına, çeviriden doğacak sorumluluklar ise çevirene aittir. Ziraat Mühendisleri Odası ve Tarım ve Mühendislik Dergisi yazılardan hiçbir şekilde sorumlu değildir. Yayın Kurulu gönderilen yazı üzerinde gerekli gördüğü değişikliği yapmaya yetkilidir. Dergide yayımlanmış yazılar kaynak gösterilmek koşuluyla başka yayım organlarında kullanılabilir ya da aktarılabilir.

İÇİNDEKİLER

- 2 Sunuş
- 9 2007 Yılında Tarım/Dr. Necdet ORAL
- 12 Kamudaki Meslektaşlarımızın Serbest Çalışma Koşulları
- 13 Tarım Mühendisleri Araştırma Projesi (TMAP) Sunuş Yazısı/Dr. Gökhan GÜNAYDIN
- 15 TMAP Raporu: Türdeşlikten Kutuplaşmaya mı? Doç. Dr. Metin ÖZUGURLU
- 26 Ziraat Mühendislerinin ve ZMO'nun, Tarımsal Yapılardaki Yetkileri Bir Kez Daha Tescillendi
- 27 Mimarlar Odası'nın, Ziraat Mühendislerinin Tarımsal Yapılar Konusunda Yönetmeliğe Bağladığı Yetkisinin İptali İçin Açtığı Dava, Danıştay Tarafından Reddedildi
- 29 TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın, ODA'mız Aleyhine Açtığı İki Dava, Danıştay Tarafından Reddedildi
- 31 Bitki Koruma Ürünleri Yönetmeliğine Karşı Dava Açtık
- 33 Bitki Koruma Ürünleri Satışında Geri Adım
- 34 Ziraat Mühendislerine Sınav Zorunluluğu Tuncay ŞENOĞLU
- 36 TKB Özel Sektörde Çalışan Ziraat Mühendislerine Toprak Koruma Projesi Eğitimi Veremez
- 39 TKB'ye Yeni Atanan 4b Statüsündeki Çalışanların Problemleri
- 40 Anayasa Taslağında Tarımın Adı Yok
- 54 Tekel İşçilerine -10 Derecede Sıkılan Su Hepimize Sıkılmıştır
- 55 Tekel'in Pazar Payını Kapma Hesapları Ülkemize Kaybettirecekleri
- 57 Şeker Sanayinin Özelleştirilmesi Gerçeği
- 61 Sosyal Güvenlikte "Sözde" Reform
- 70 Sizden Gelenler

SUNUŞ

Merhaba Sevgili Meslektaşlarım,

“Tarım ve Mühendislik” Dergimizin 82. sayısı ile sizlerle yeniden beraberiz. Hepinize, şahsım ve Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlarım adına, içtenlikle sevgi ve saygılarımı sunarım.

Öncelikle ODA’mız, mesleğimiz ve üyelerimizle ilişkilerimiz açısından büyük önem taşıyan gelişmeleri sizlerle paylaşmak istiyorum. TMMOB mevzuatı ve Oda’mız Ana Yönetmeliği’nin ilgili hükümleri uyarınca, Oda’mız birinci derecede Genel Kurulları tüm illerimizde tamamlanmıştır.



Seçim sürecinden önce; Aralık ve Ocak ayı içinde belirlenen tarihlerde, Ankara il delegasyon, Şube ve Temsilcilik Genel Kurulları ve seçim takvimi gerekli yasal sürelerin çok öncesinde web sayfamızda duyurulmuş; sözü edilen duyuru ile birlikte seçimlerde uyulacak kurallar da tüm taraflar için bağlayıcı olacak şekilde web sayfamıza konulmuştur. Bu kapsamda; tüm yurt çapında hakim gözetiminde ve ilgili kuralların eksiksiz işletilmesiyle gerçekleştirilen seçimler, demokratik bir olgunluk ve örgütlülük bilinciyle tamamlanmıştır. Seçimlere katılan ve en önemli üyelik haklarından birini kullanan tüm üyelerimize teşekkür ederiz.

İlgili mevzuatımız uyarınca, Oda’mızın 41 inci Olağan Genel Kurul’u, 8-9 Mart 2008 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilecektir. Çok sayıda delegemizin katılacağı seçimin tarihi, toplantı - konaklama - ulaşım vb lojistik araştırmalar tamamlandıktan sonra, web sayfamızda yine yasal zorunluluk süresinden çok önce ilan edilmiş, ayrıca tüm delegelerimize özel yazı ile duyurulmuş ve gazete ilanı yoluyla kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Değerli üyelerimiz,

ODA’mızın yapımını tamamladığı, Meslek İçi Eğitim Merkezi Mehmet YÜCELER Eğitim Salonu ve Akın ÖZDEMİR Kültür Ortamı, 15 Ekim 2007’de törenle açıldı. Milletvekilleri, siyasi parti



yöneticileri, önceki dönem Başkanlarımız, Yönetim Kurulu üyelerimiz, bazı Şube Başkanlarımız, akademisyenler, sivil toplum örgütü başkan ve yöneticileri ile meslektaşlarımızın katıldığı açılış töreninde, Prof. Dr. Birgül AYMAN GÜLER tarafından "Referandum ve Anayasa Tartışmaları Üzerine" başlıklı bir konferans verildi. Daha sonra kokteyl ve müzik dinletisi gerçekleştirildi. ODA’mız bu yeni mekânı ile üyelerimize, en son teknolojinin kullanıldığı bir eğitim salonu ile günlük gazete, dergi ve kitaplarımızdan nezih bir ortamda yararlanma olanağı sunmuştur.



Dönem içinde bir başka mutluluğu Erzurum Şube’imizde yaşadık. Erzurum Şube’imiz mevcut hizmet binasını satarak, çok daha uygun hizmet koşullarına sahip yeni bir daire satın aldı. Şubemizin yeni Hizmet Binası 30 Kasım 2007 tarihinde coşkulu bir törenle açıldı. Başta Erzurum Şube Başkanımız ve Yönetim Kurulu üyeleri olmak üzere, emeği geçen tüm meslektaşlarımıza teşekkür ederiz. Ayrıca Bursa ve Antalya Şube binalarımızın yapımı da devam etmektedir. Bursa ve Antalya’da bu çalışmalara destek veren tüm yöneticilerimize ve üyelerimize, “emeklerinize sağlık” deriz.



Değerli üyelerimiz,

ODA’mız geçtiğimiz dönemde, gerek sosyo-ekonomik bütünüyle ülke tarımı, gerekse mesleğimiz ve özlük haklarımız konusundaki çalışmalarını etkinlikle yürütmüştür. ZMO’nun çalışmalarının



ortaklaştırılmasına ve güçlendirilmesine hizmet eden Danışma Kurulu toplantılarımızdan, 40. Dönem IV. Danışma Kurulu 2-4 Kasım 2007 tarihlerinde Yönetim Kurulu Üyelerimiz, Onur Kurulu Üyelerimiz, Denetleme Kurulu Üyelerimiz, TMMOB Temsilcilerimiz, önceki dönem yöneticilerimiz, şube başkanlarımız ve bazı il temsilcilerimizin katılımıyla İzmir-Mordoğan'da yapıldı. Danışma Kurulumuzun 2 Kasım 2007 Cuma günü yapılan ilk gün çalışmaları kapsamında, "Küresel Isınma, Tarıma Etkileri, Kuraklık ve Toprak / Su Yönetimi, Tarımsal Yüksekokulün Yeniden Yapılandırılması, III. Öğrenci Kurultayı Hazırlıkları, Anayasa Taslakları ve Tarımın / Üreticinin Korunup Geliştirilmesi, Meslek Dalı Ana Komisyonlarının Kurulması Süreci, Birlikçilik Uygulamaları, Eğitimler ve Heyetlerin Seçimi Süreci, Oda Tanıtım Faaliyetlerinin Etkinlik Düzeyinin Yükseltilmesi" ve "Şubeleşme Önerileri" konuları değerlendirildi. Toplantının 3 Kasım 2007 Cumartesi günü resmi olarak açılmasının ardından da "40. Dönem III. Danışma Kurulu Kararlarının İrdelenmesi, Özlük Haklarına İlişkin Çalışmalar, Yeni Açılımlar, Mesleki Denetim, Gıda Sektöründe Yaşanan Gelişmeler, ODA Örgütülüğü, Şube - Temsilcilik - Üye İlişkileri, Hukuki Çalışmalar, Yasal Düzenlemeler, Tarımın Sektörel Sorunları, Türkiye'nin Gündemi ve Tarım Sektörüne Ait Değerlendirmeler" ve "Mali İşler" konuları ele alındı. Danışma Kurulu kapsamında, 4 Kasım 2007 Pazar günü Su Ürünleri Üretim Tesisi, Kiozamenai Zeytin İşliği, Kadifekale ve Agora gezildi. Aynı gün akşam Bergama Vapuru ile yapılan İzmir Körfezi gezisi büyük ilgi gördü.



Değerli Üyelerimiz,

"Özlük Haklarımızın Geliştirilmesi" kapsamında ODA'mız etkin çalışmalarına devam etmiştir. Bilindiği üzere ODA'mız, **Tarımsal Yayımlar ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik**'in iki maddesi hakkında yürütmenin durdurulmasını da kapsayan bir iptal davası açmıştı. Danıştay 10 uncu Dairesi'nce Yönetmeliğin yürütmesinin durdurulmasının ardından, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürlüğü (TEDGEM) ile Bakanlığın ilgili Yönetmelikte değişiklik yapması,

eşzamanlı olarak ODA'mızın dava dilekçesini geri çekmesi konusunda, 2007 Eylül ayında bir dizi görüşme gerçekleştirdik. Bakanlığın yürütmeyi durdurma kararına yaptığı itiraz da Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 27 Eylül 2007 tarih ve 2007/499 esas nolu kararı ile reddedildi.

TEDGEM Genel Müdürlüğü'nde 26 Kasım 2007 tarihinde yapılan toplantıda, ODA'mız Yönetmelik değişikliği ile ilgili önerisini sundu. TEDGEM Genel Müdürlüğü'nce daha sonra ODA'mıza iletilen teklif, Şubelerimizle beraber değerlendirilerek, nihai görüşümüz oluşturuldu ve 10 Aralık 2007 tarihinde TEDGEM'e gönderildi. TEDGEM'in değişiklik önerilerimizi kabul etmesi ve buna göre Yönetmelik değişikliği yapacağını yazılı olarak taahhüt etmesi üzerine, ODA'mız 26 Aralık 2007'de Yönetmeliğe karşı açtığı davayı geri çekti.

İçinde bulunduğumuz zaman diliminde, TEDGEM Genel Müdürlüğü'nce, Yönetmelik değişikliğine yönelik olarak yürütülen çalışmalar, görüş sorma aşamasındadır. Buna paralel olarak tüm Şubelerimizin yetki kazanması çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

ODA'mız, ülkemiz tarımı için büyük önem taşıyan tarımsal yayımlar-danışmanlık eğitimlerinin bir an önce başlamasından yanadır. Konu ODA'mızca izlenmeye devam edilecek ve gelişmelerden üyelerimiz bilgilendirilecektir.

Toprak Koruma Projesi Eğitimi konusunda, Danıştay 8 inci Dairesi 3 Aralık 2007 tarih ve 2006/4114 esas nolu kararıyla Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın, özel sektörde çalışan ziraat mühendislerine toprak koruma projesi eğitimi veremeyeceğine hükmetti. Danıştay'ın bu kararıyla birlikte Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca 1 – 5 Mayıs 2006 ve 24 – 28 Temmuz 2006 tarihlerinde düzenlenen toprak koruma proje eğitimi kursları da, tüm sonuçları ile birlikte hükümsüz hale gelmiştir. ODA'mızın konu ile ilgili olarak yaptığı Basın Açıklaması'nda da belirtildiği üzere, 441 sayılı KHK'de hüküm bulunmayan bir konunun 5578 sayılı Yasaya eklenen bir madde ile yüklenilmesi hukuken geçerli değildir. Bakanlığın, özel sektörde çalışan ve Ziraat Mühendisleri Odası'na üyeliği zorunlu olan ziraat mühendislerine toprak koruma projesi vermeye yetkisi yoktur. Oda'mız, tüm yurt çapında, fakültelerle işbirliği içerisinde, uzman öğretim üyelerinin vereceği toprak koruma projesi eğitimleri düzenlemeye devam edecektir. Nihai amacımız, yandaş – kayırmacılık ilişkisinden uzak bir şekilde, Tüzükte uzmanlık alanları belirlenmiş üyelerimizin serbest katılıma açık bilimsel esaslara göre düzenlenmiş kursları başarıyla tamamlayıp sertifika almış üyelerimizin, hazırlayacakları projelerle toprak varlığını korumalarıdır. ODA'mızın bu konudaki basın açıklaması ve Danıştay'ın söz konusu kararına Dergimizin "Özlük Hakları" bölümünde yer veriyoruz.

Öte yandan **Mimarlar Odası tarafından ziraat mühendislerinin tarımsal yapılar, peyzaj ve çevre düzenleme alanlarındaki yetkilerine karşı açılan dava**, Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından 27 Kasım 2007 tarih ve 2007/6355 sayılı kararla reddedildi. Bu çerçevede bir kez daha anlaşılmıştır ki, Yetki Tüzüğümüzün ve Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğimiz uyarınca, ilgili alanda öğrenim görmüş ziraat mühendisleri, sulama suyu ihtiyacı saniyede 500 litreye kadar olan sulama tesisleri, sulama suyu ve hayvan içme suyu sağlamak için yapılacak göletler, toprak erozyonunu önleyici toprak ve su muhafaza edici tesisler, tarımsal yapılarla ilgili araştırma, etüd, plan, proje, uygulama ve kontrol hizmetlerini yapmaya, Ziraat Mühendisleri ODASI ise uzmanlık alanlarını belirleyerek eğitim ve belgelendirme yetkisine sahiptir. ODA'mızın bu alanda sürdürdüğü etkin çalışmalar sonucunda elde

SUNUŞ

edilen sonuç, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın ilgili birimlerine iletilmiş ve Bakanlığın bir Genel Yazı ile sözü edilen gelişmeyi Tarım İl Müdürlüklerine duyurması istenilmiştir. Bu gerçekleştiğinde, bazı illerde mimarlar tarafından ileri sürülen "ziraat mühendislerinin tarımsal yapılar alanında yetki sahibi olmadığına" ilişkin iddianın temelsizliği, hiçbir duraksamaya yer bırakmayacak şekilde ortaya konulmuş olacaktır. Danıştay 8. Dairesi'nin kararı ile konuyla ilgili basın açıklamamızı Dergimizde bulabilirsiniz.

Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik, 11.10.2007 tarih ve 26670 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. ODA'mızın etkin çalışmalarına karşın, içeriğindeki yanlışlıklar düzeltilmeyen Yönetmelik ile zirai ilaç bayiliği yapacak ziraat mühendislerine "Bitki koruma bölümü mezunu olmak ve sınava girerek 80 puan almak" şartı getirilmiştir. Geçtiğimiz aylarda tüm şube ve temsilciliklerimiz illerindeki zirai ilaç bayi meslektaşlarımızla toplantılar düzenleyerek konuyla ilgili bilgi vermiştir. Toplantılarda alınan itiraz dilekçeleri, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na gönderilmiştir. ODA'mız 27 Kasım 2007 tarihinde yönetmeliğe karşı iptal ve yürütmenin durdurulması istemiyle dava açmıştır.

Sonuç olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, söz konusu Yönetmeliği, 3.5 ay geçmeden 2 Şubat 2008'de değiştirmek zorunda kalmıştır. Yapılan değişiklikle, mevcut bayilere yönelik sınav zorunluluğu getiren 9 uncu madde tümüyle iptal edilmiştir. Ayrıca, bölüm zorunluluğu da kaldırılmıştır. Bu düzenlemeler, Oda'mızın iptalini istediği düzenlemeler olup, etkin olarak yapılan hukuk ve örgüt mücadelesinin sonucu elde edilmiştir.

Bununla birlikte, Bakanlık, bayilik için yeni başvuracak ziraat mühendislerine yönelik sınav koşulunu Yönetmelik değişikliğinde de muhafaza etmiş, Bakanlık – Oda – A.Ü. Ziraat Fakültesi tarafından ortaklaşa hazırlanan ve Bakanlar Kurulu'nun hükümlerini yürütmekle sorumlu olduğu "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" ü Yönetmeliğin dayanak maddesine eklememekte ısrarcı davranmıştır. ODA'mız Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın, bir an evvel yaptığı yanlışları dönmesi ve ziraat mühendisliği mesleğine saygılı bir tutum geliştirmesini beklemektedir. ODA'mızın bu konuda yaptığı basın açıklaması, dava dilekçemiz ile Sinoplu bir üyemizin yazısını Dergimizde bulabilirsiniz. Konuyla ilgili gelişmeler takip edilerek, üyelerimize duyurulacaktır.

Kırklareli Valisi Hüseyin Avni COŞ'un, İl Tarım Müdürlüğü'nde çalışan ziraat mühendisi meslektaşlarımızı keyfi biçimde sınava tabi tutmasına karşı, 9 Kasım 2007 günü bir basın toplantısı düzenleyerek sert tepki gösterdik. Basın toplantısına, İstanbul Şube Başkanımız Ahmet ATALIK, Tekirdağ Şube Başkanımız Yrd. Doç. Dr. Cemal POLAT, Kırklareli İl Temsilcimiz Dr. Erol ÖZKAN, Edirne İl Temsilcimiz



Sebahattin YILDIRIM, Kırklareli İKK Sekreteryasını yürüten Kimya Mühendisleri Odası İl Temsilcisi Hüseyin KAHRAMAN, Tarım Orkam-Sen İstanbul Şube Başkanı Şenay ELHÜSEYNİ ve Tarım Orkam-Sen Genel Başkanı Sezai KAYA katıldı.

ODA'mız Genel Merkezi, Şube ve bazı İl Temsilcilikleri ile birlikte, TMMOB, KESK ve DİSK'in 3 Kasım 2007'de Ankara'da düzenlediği mitinge etkin katılım sağladı.



ODA'mız Başkanı Dr. Gökhan GÜNAYDIN, II. Başkanımız Dr. Turhan TUNCER, Yönetim Kurulu üyelerimiz Fatih TAŞDÖĞEN ve Melahat AVCI BİRSİN, Yönetim Kurulu Yedek üyelerimiz Burhan HARMANKAŞI ve Murat ASLAN, 30 Eylül 2007'de TMMOB'un 39. Dönem 3. Danışma Kurulu toplantısına katıldılar.



ODA II. Başkanımız Dr. Turhan TUNCER, Ar-Ge Projeleri Değerlendirme Kurulu'nun 16 Ekim ve 6 Aralık 2007 tarihlerinde TAGEM'de yaptığı toplantılara katılarak görüşlerimizi dile getirdi. TMO tarafından düzenlenen "Ulusal Ekmek İsrafını Önleme Kampanyası" Çalışma Grubunun 22 Ekim 2007'de yaptığı toplantıda yer aldık.



40. Dönem İşyeri Temsilcileri ile 10 Kasım 2007 tarihinde ODA'mızda bir toplantı yaparak, görüş alışverişinde bulunduk.



ODA'mızın Meslek İçi Eğitim Merkezi kapsamında, Ekim-Aralık döneminde Ankara, Adana, Trabzon, Tekirdağ ve İzmir'de HACCP ve ISO 22000 eğitimleri gerçekleştirildi.



Değerli Meslektaşlarım,

ODA'mız ile Ziraat Fakülteleri arasındaki ilişkileri geliştirmek, üniversite öğrencilerine ODA'mızı tanıtmak ve öğrencileri de çalışmalarımıza katmak için çeşitli etkinlikler gerçekleştirdik.

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Danışma Kurulu'nun 4 Ekim 2007'de yaptığı toplantıya katıldık. Toplantıda, Tarımda Yenilikçilik ve Tarımsal Yükseköğretim konuları ile 75. Yıl Kutlamaları değerlendirildi.

ODA Başkanımız GÜNAYDIN ve Yönetim Kurulu Üyemiz Kamil BAYRAM, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sürmene Deniz Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ertuğ DÜZGÜNEŞ'i 6 Kasım 2007 tarihine ziyaret etti. Daha sonra Fakültede ZMO Öğrenci Temsilciliği seçimine katıldık. 300'den fazla öğrencimizin katıldığı seçimler, büyük bir coşku ve demokratik olgunlukla gerçekleştirildi.



Aynı gün öğleden sonra Ordu Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde yapılan törenle ODA üyesi öğrencilerimize Kimlik Belgelerini dağıttık.



Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi öğrencileriyle birlikte 16 Kasım 2007'de Fakültenin ek binası önünde fidan dikimi gerçekleştirdik.



Bunların yanında, ODA'mız tarafından geleneksel hale getirilen "III. Öğrenci Kurultayı", 24 Kasım 2007 tarihinde, Milli Kütüphane Konferans Salonu'nda coşkuyla gerçekleştirildi. Kurultaya, yurt genelindeki 25 üniversiteye bağlı toplam 31 Ziraat Fakültesi, Su Ürünleri Fakültesi, Deniz Bilimleri Fakültesi ve Tütün Ekspertliği Yüksek Okulu'ndan, 250'ye yakın öğrenci ve öğretim üyesi katıldı. Kurultayda, "Tarımsal Yüksek Öğrenim, Mühendislik Uygulamaları ve Sektör Üniversite İşbirliği; Küresel Isınma ve Tarıma Etkileri; Tarım Politikaları ve Sorunlar; Tarım Sektörünün Genel-Bölgesel Sorunları, Çözüm Önerileri" konuları değerlendirildi. Kurultay, öğrenci ve öğretim üyeleri tarafından başından sonuna dek büyük bir ilgi ve heyecanla izlendi. Kurultayın ikinci günü öğrencilerle birlikte Anıtkabir ziyaret edildi.



Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nin 22 Kasım 2007 tarihinde düzenlediği "Kariyer Günleri" etkinliğine katılarak, sunum yaptık.

SUNUŞ



“Tarım arazilerinin korunarak geleceğe taşınmasına” yönelik çalışmalarımızı da etkin biçimde sürdürdük. Danıştay 6. Dairesi, Dalaman TİGEM’in verimli arazilerinin turizm bölgesi ilan edilmesine ilişkin Bakanlar Kurulu kararının yürütmesini durdurdu.

Ankara Büyükşehir Belediyesi’nin Atatürk Orman Çiftliği’nde yapılaşmayı artıracak Nazım İmar planlarının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle dava açtık.

Çanakkale Şubemizin Biga’daki tarım arazisinin imara açılmasına izin veren Toprak Koruma Kurulu kararına karşı açtığı davada mahkeme yürütmenin durdurulmasını kararlaştırdı.

Sevgili Üyelerimiz,

Türkiye’nin Gündemi ve Tarım Sektörü’nde Yaşanan Gelişmeler Karşısında ODA’mızın Tavrı konusunda, güncel siyasi ve ekonomik olayları yakından izledik. Yaşanan gelişmeler karşısında kamuoyunu aydınlatmak amacıyla ülkenin birçok yerinde konferanslar verdik; panel, toplantı ve çeşitli etkinliklerde yer aldık, basın açıklamaları yaptık. Ayrıca çok sayıda radyo ve televizyon programına katılarak, görüşlerimizi paylaştık.



Tüketici Hakları Derneği’nce 29 Eylül 2007 tarihinde düzenlenen, "Kapitalizm ve Küresel Isınma" konulu sempozyumda sunum yaptık.

Sekreteryasını ODA’mızın yaptığı "TMMOB AB Sürecinde Emek Sempozyumu" 5-6 Ekim 2007 tarihlerinde Milli Kütüphane’de gerçekleştirildi.



İstanbul’da 22-25 Ekim 2007 tarihleri arasında yapılan IX. Beslenme ve Metabolizma Kongresi’ne katılarak sunum yaptık. İzmir’de 25 Ekim 2007 tarihinde yapılan "Türkiye Süt Sığırcılığı Kurultayı"na katıldık.

Gıda Mühendisleri Odası ve Kimya Mühendisleri Odası ile "Dünya Gıda Günü" nedeniyle 19-20 Ekim 2007 tarihlerinde, "Gıda Hakkı" konulu bir sempozyum düzenledik.



Kimya Mühendisleri Odası ile ortaklaşa olarak 25-26 Ekim 2007 tarihlerinde Milli Kütüphane’de, "Tarım İlaçları Kongre ve Sergisi"ni gerçekleştirdik. Kimya Mühendisleri Odası ile ayrıca 12-13 Aralık 2007 tarihlerinde "Biyoyakıtlar ve Biyoyakıt Teknolojileri Sempozyumu"nu düzenledik. Sempozyum ve kongrelerimiz büyük ilgiyle karşılandı.





Cumhuriyetimizin 84. Yıldönümünü ülke genelinde düzenlediğimiz çeşitli etkinliklerle kutladık. Ankara'da Prof. Dr. Bilsay KURUÇ tarafından, "Cumhuriyet Dönemi İktisat Politikalarında Dönüşüm" konulu bir konferans verildi. Devlet Opera ve Balesi sanatçıları ve ZMO Türk Sanat Müziği Korosu'nun ayrı ayrı verdikleri konserler ve kokteyl ile tamamlanan etkinlik programımız büyük ilgi gördü. Şube ve temsilciliklerimiz de Cumhuriyet Bayramı etkinlikleri gerçekleştirdiler.



Adana Şubemiz Kurucu Başkanı Akın ÖZDEMİR'i, katledilişinin 29. yılında özlemlerle andık. Akın ÖZDEMİR anısına 17 Kasım 2007'de Adana'da ODA Başkanımız Dr. Gökhan GÜNAYDIN, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Rıza KANBER ve Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Süheyla Alıcı GÖKALP'in konuşmacı olarak katıldıkları "Küresel Isınma ve Tarıma Etkileri" konulu panel gerçekleştirildi. Akın ÖZDEMİR daha sonra Mersin'deki mezarı başında, ailesi, meslektaşları ve dostları tarafından anıldı.



"Küresel Isınma ve Tarıma Etkileri" konusunda, 15 Kasım'da İstanbul'da, 17 Kasım'da Gaziantep ve Şanlıurfa'da, 20 Kasım 2007 tarihinde Tekirdağ'da, 27 Kasım 2007 tarihinde Trabzon'da, 1 Aralık 2007'de de Ankara'da paneller gerçekleştirdik. Panellere konuşmacı ve oturum başkanı olarak, Prof. Dr. Turhan AKÜZÜM ve Prof. Dr. Osman YILDIRIM (AÜZF), Prof. Dr. Nesrin ALGAN (AÜSBF), Prof. Dr. Mikdat KADIOĞLU, Prof. Dr. Levent ŞAYLAN ve Prof. Dr. İlhan AVCI (İTÜ), Prof. Dr. Ahmet ÇITIR ve Prof. Dr. Cemil CANGİR (NKÜZF), Prof. Dr. Ertuğ DÜZGÜNEŞ (KTÜ), ODA Başkanımız Dr. Gökhan GÜNAYDIN, İstanbul Şube Başkanımız Ahmet ATALIK, Trabzon Şube Başkanımız Mehmet TAÇOĞLU ve Eylem TUNCAELLİ (ÇMO) katıldı.

Bursa'da 9 Kasım 2007'de Doğayı ve Çevreyi Koruma Derneği'nin davetlisi olarak "AB ve Türkiye Tarımı" konulu bir konferans verdik. 14 Kasım 2007'de "TMMOB Türkiye'de Özelleştirme Gerçeği Sempozyumu"na; 7 Aralık 2007'de "Kocaeli Kent Sempozyumu"na ve 29-30 Kasım 2007'de "TMMOB Ankara Kent Sorunları Sempozyumu"na katıldık.



Türkiye İnsan Hakları Kurumu tarafından, 10 Aralık 2007'de düzenlenen "İnsan Hakları Günü Etkinliği"ne katılarak, "Tarımda Neoliberal Düzen: Bütün İktidar Sermayeye" konulu bir sunum yaptık.

SUNUŞ

ODA'mız tüm demokratik kitle örgütleri, siyasi partiler ve kamu yönetimi organları ile ilişkilere de gereken önemi vermektedir. Tütün Eksperleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Oktay ÇELİK ve beraberindeki Yönetim Kurulu üyeleri, 4 Aralık 2007 Salı günü ODA'mızı ziyaret ederek, görüş alışverişinde bulundular.



Değerli üyelerimiz, önümüzdeki dönem de, ODA'mız açısından oldukça yoğun bir gündemle dolu. Tarımsal Öğrenimin 162 nci Yıldönümü nedeniyle düzenlediğimiz etkinlikler, 6 Ocak 2008'de yapılacak Briç Turnuvası ile başlayacak. 10 Ocak 2008'de Milli Kütüphane'de "Tarımda Yeni Özelleştirme Dönemi" Sempozyumunu izleyebileceksiniz. "V. Makarna ve Şarap Şenliği"miz aynı günün Milli Kütüphane'de gerçekleştirilecek. Ayrıca ZMO Türk Sanat Müziği Korosu da bir konser vererek, sevilen şarkıları seslendirecek.

Geleneksel Başak Balomuz, 12 Ocak 2008 Cumartesi günü Dedeman Otel'de yapılacak.

Şanlıurfa'da 11 Ocak 2007'de "Ziraat Mühendislerinin Özlük Hakları" konulu bir konferans vereceğiz. Denizli'de 14 Ocak 2008'de, Aydın'da da 15 Ocak 2008'de yapılacak konferanslarda "Küresel Isınma ve Tarıma Etkileri" konusunu gündeme taşıyacağız.

Gazeteci-yazar Uğur Mumcu'yu anmak amacıyla düzenlenen "15. Adalet ve Demokrasi Haftası" kapsamında, 27 Ocak 2008 Pazar günü "Tam Bağımsızlık Bilinci" konulu bir açıkoturum gerçekleştirilecek. BCP Genel Başkanı Mümtaz SOYSAL'ın yöneteceği açıkoturuma konuşmacı olarak, Yargıtay Onursal Başsavcısı Sabih KANADOĞLU, İnönü Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fatih HİLMİOĞLU, ODA'mız Başkanı Dr. Gökhan GÜNAYDIN ve Eski Devlet Bakanı Hikmet ULUĞBAY katılacak.

Yargı, yükseköğretim, tarım ve ekonomide tam bağımsızlık konularının işleneceği açıkoturum, Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde yapılacak.

Değerli Meslektaşlarım,

Elinize ulaşan 82 sayılı Dergimizde, öncelikle değerli üyemiz Dr. Necdet ORAL tarafından kaleme alınan "2007'de Tarım" başlıklı bir makaleyi sizlerle paylaşıyoruz.

Takiben, kamudaki meslektaşlarımızın serbest çalışma koşullarına ilişkin yazımızı sizlere sunuyoruz.

Ardından, ODA'mız tarafından A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi, Araştırma ve Uygulama Merkezi ile işbirliği içinde gerçekleştirilen "Ziraat Mühendisleri Odası'na Üye Tarım Mühendisleri Araştırma Projesi (TMAP)" nin sonuçlarını, özel bir dosya ile sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Dönem içerisinde, özlük haklarımızla ilgili olarak birçok olumlu ve önemli gelişme meydana gelmiştir. Peyzaj Mimarları Odası ve Mimarlar Odası tarafından açılan ve ODA'mız üyesi uzman ziraat mühendislerinin peyzaj uygulamaları ve tarımsal yapılar projelerine imza atamayacaklarını ileri süren davaların ret kararları ve konuyla ilgili olarak yapılan Basın Açıklaması dergi kapsamındadır.

Bunun yanında, zirai mücadele bayii meslektaşlarımıza ve sisteme yeni girecek üyelerimize bölüm-sınav zorunluluğu getiren 11.10.2007 tarihli Yönetmeliğe karşı açtığımız davanın dilekçesi de Dergimizle sizlere ulaştırılmaktadır. Bu alanda yapılan Basın Açıklaması'nı da dergide bulacaksınız.

Bu alanda son olarak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın toprak koruma projesi eğitimlerine yönelik açtığımız ve kazandığımız davada, Mahkeme Kararı ve yaptığımız Basın Açıklaması dergimiz kapsamında sizlere ulaştırılmaktadır.

Bunun yanında, Bakanlıkta 4-b statüsünde çalışan üyelerimizin sorunları ve çözüm yollarına ilişkin görüşlerimiz de sizlere sunulmaktadır.

Değerli meslektaşlarım, sektörel olarak tarımla ilgili üç önemli gelişme dönem içinde yaşanmıştır.

Bunlardan birincisi, AKP tarafından hazırlanan Anayasa taslağına ilişkindir. Tarım sektörüyle ilgili olarak 1961 ve 1982 Anayasalarında yer verilen birçok hükme, bu son taslakta yer verilmemiştir. Bu bağlamda ODA'mız önce bir karşılaştırmalı taslak hazırlayarak internet ortamında üyelerimize ulaştırmış, görüşlerine açmış, sonra bir Basın Açıklaması ile ODA görüşlerimizi kamuoyu ile paylaşmıştır.

Tekel ve Şeker özelleştirmeleri gündemdedir. Bu konuda Tütün Eksperleri Derneği ve Şeker-İş tarafından hazırlanan görüşler yanında, ODA'mızın Tekel işçilerine yönelik uygulamaları kınayan Basın Açıklaması dergimiz kapsamına alınmıştır.

Son olarak, çalışanların kazanımlarını önemli ölçüde geri götüren Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'na ilişkin bir değerlendirme sizlere sunulmaktadır.

Sevgili meslektaşlarım,

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, 54 yıllık birikimine uyarlı olarak, bilimin ışığında, mesleki – teknik bir temelde, demokratik açılımların peşinde, yurtsever ve kararlı tutumunu sürdürmektedir.

Büyüyen ve gelişen bir örgüt yapısı ve giderek içselleşen örgütlülük bilinci, en büyük güvencemizdir.

Selam ve saygılarımla,

Dr. Gökhan GÜNAYDIN
Başkan

2007'DE TARIM



2007'de tarıma IMF-Dünya Bankası destekli tasfiye programının yanı sıra küresel ısınmanın yol açtığı kuraklık damgasını vurdu. Tarımsal üretim düştü, katma değer küçüldü, ithalat patladı, küçük üreticiliğin tasfiyesi hızlandı. Yani, 2007 tarımda kayıp bir yıl oldu.

Dr. NECDET ORAL

Türkiye tarımında 2000'li yılların başından beri IMF-Dünya Bankası destekli tasfiye politikaları uygulanıyor. TMO'nun, kooperatif birliklerinin piyasaya müdahale güçleri azaltılıyor, tarımın yapısal sorunlarına çözüm üretilmiyor, üstelik bütçeden tarıma ayrılan destekler giderek kısıtlanıyor. 2007 yılında tüm bunların üzerine bir de küresel ısınmanın yol açtığı, doğal afet boyutuna ulaşan kuraklık eklendi. Bu nedenle çiftçiler birçok üründe çok önemli zararlar uğradılar; tarım sektöründe 2007'nin Ocak-Eylül döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5,6'lık bir küçülme yaşandı. Kısacası 2007'de tarıma uygulanan tasfiye programının yanı sıra küresel ısınmanın yarattığı kuraklık damgasını vurdu.

KÜRESEL KURAKLIK TARIM POLİTİKALARINI DEĞİŞTİRİYOR

Burada özellikle Çin, Hindistan gibi kalabalık nüfuslu ülkelerin her yıl yükselen gıda taleplerinin yanı sıra yaşanan küresel kuraklığın, birçok ülkeye tarımın stratejik bir sektör olduğunu yeniden hatırlattığını ve çoğu ülkenin tarım politikalarını liberal söylemlerin aksine, artık bu gerçekliğe göre değiştirdiğini belirtmek gerekiyor. Bu çerçevede günümüze kadar çiftçilerini üretimden vazgeçirmeye dayalı politikalar izleyen AB, şimdi hızla üretimi teşvik edici politikalara dönmekte. Bu kapsamda süt üretiminde uygulanmakta olan kısıtlamaları kaldırıyor, buğdayda yüzde 10 nadas koşulundan vazgeçiyor. Fransa Tarım Bakanı ise yıllarca hakir görülen çiftçiliğin yeniden önem ve saygınlık kazandığını vurguluyor. Oysa Türkiye'de kuraklığın üretimde yarattığı tahribatın sonuçlarına rağmen, "tarımda dönüşüm" adı altında başlatılan tasfiye politikaları aynen sürdürülüyor. Bu politikalar demeti Paul Wolfowitz tarafından "Dünya Bankası'nın başarı örneği" olarak değerlendiriliyor¹

2007 yılında tarım ve hayvancılık sektörüne damgasını vuran önemli gelişmeler ana başlıklarıyla şöyle değerlendirilebilir:

KÜRESEL ISINMANIN TARIMDAKİ ZARARI 5 MİLYAR DOLAR

2007 yılında yaşanan meteorolojik kuraklık daha sonra tarımsal kuraklığa dönüşmüş, bu nedenle çiftçiler birçok üründe çok önemli zararlar uğramışlardır. Tarım ürünlerinde meydana gelen zarar dikkate alındığında, kuraklığın doğal afet boyutuna ulaştığı söylenebilir.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne (TZOB) göre kuraklığın çiftçilere toplam zararı 5 milyar YTL dolayındadır. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ise zararın 2,5-3 milyar YTL arasında olduğunu açıklamıştır. TÜİK'in ürün bazında yaptığı çalışmaya göre; üretim kaybı buğdayda yüzde 13,3; arpada yüzde 22,4; kuru fasulyede yüzde 18,2; mercimekte yüzde 10,1; ayçiçeğinde yüzde 22,8; şekerpancarında yüzde 10,9, pamukta yüzde 10,5; fındıkta yüzde 19,8'i bulmuştur.

HUBUBAT REKOLTESİ 5 MİLYON TON AZALDI

TÜİK tarafından 2,8 milyon tonu buğdayda olmak üzere, toplam hububat rekoltesinde 5 milyon ton düşüş tahmin edilirken; yurtiçi ihtiyacın karşılanması, fiyatların dengelenmesi amacıyla ve makarna sanayicilerinin isteği üzerine buğday ihracı kayda bağlı ürünler listesine alınırken, ithalatındaki gümrük vergisi düşürüldü.

28 Kasım'da Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu kararına göre gümrük vergileri hububatta yüzde 60-130 düzeyinden yüzde 5-8'e, mısırdan yüzde 130'dan yüzde 35'e indirildi. Böylelikle TMO, 25 Eylül'de yayımlanan karara göre gümrük vergisinden muaf ithalat yaparken, özel sektöre de doğrudan ithalat yapma imkânı getirilmiş oldu.

MISIRDA ÇİFTÇİYİ BİTİRECEK İNDİRİM

Türkiye'de ortalama 3,7 milyon ton mısır üretilmesine karşılık ihtiyaç 3 milyon ton dolayında, yani ihtiyacın üzerinde üretim yapılıyor. Mısır tarımında en son hasat Güneydoğuda gerçekleştiriliyor. Hasat bitmek üzereyken mısır ithalatındaki gümrük vergisini yüzde 130'dan yüzde 35'e indiren karar yayımlandı. Üreticiye gösterilen ithalat sopası olarak değerlendirilen ve başta yem sanayicileri olmak üzere kimi kesimlerin etkin olduğu bu kararın çiftçiyi üretimden uzaklaştıracağı ortadadır.

Dünya mısır pazarını elinde tutan ABD, Çin, Brezilya, Meksika gibi ülkeler daha fazla üretme, pazara hakim olma yolunda sübvansiyon bir yana GDO'lu tohumlarla üretime varıncaya kadar çeşitli yöntemler geliştirmelerine karşılık, Türkiye çiftçisini ucuz ithalat baskısı ile tehdit ediyor.

BAKLIYAT ÜRETİMİNDE BÜYÜK ÇÖKÜŞ

Uygulanan yanlış politikalar ve etkisi özellikle 2007'de hissedilmeye başlanan kuraklık nedeniyle bakliyat üretimi her geçen yıl biraz daha düşüyor. 1990-2006 yıllarını kapsayan dönemde nohut ekim alanı yüzde 64 azalarak 878 bin hektardan 558 bin hektara, mercimek ekim alanı yüzde 49 azalarak 905 bin hektardan 440 bin hektara geriledi. En dramatik azalma ise yeşil mercimekte gerçekleşti; ekim alanı 276 bin hektardan 53 bin hektara düştü, yani yüzde 81 oranında azaldı. Aynı şekilde 1990-2007 yılları arasında nohut üretimi 860 bin tondan 512 bin

¹ <http://www.birgun.net/bolum-59-haber-34265.html>

2007'DE TARIM

tona, kırmızı mercimek üretimi 630 bin tondan 527 bin tona, yeşil mercimek üretimi ise 216 bin tondan 32 bin tona düştü. Bir zamanlar “yoksulun geleneksel yemeği” olan kuru fasulye üretimi bile yüzde 25 azalarak 210 bin tondan 160 bin tona geriledi. Buna karşılık fiyatlar bir yılda iki katına çıktı.

AYÇİÇEĞİNDEKİ AZALMA YAĞ FİYATLARINA YANSIYACAK

2006'da 1 milyon ton dolayında gerçekleşen ayçiçeği tohumu üretimi 2007'de 750–800 bin tona düştü. Bu, önceki yıl 400–500 bin ton tohum ithal edilirken, bu yıl 600–700 bin ton tohum ya da karşılığı 240 bin ton ham yağ ithal etmek anlamına geliyor. Rekolte düşüşü doğal olarak yağ fiyatlarını da ansıyacak.

PAMUKTA GİDİŞ 1 MİLYON TONLUK İTHALATA DOĞRU

Pamuk yılda 24 milyar dolarlık getirisiyle 200 bin çiftçiyi ve toplam 2 milyon insanı doğrudan ilgilendiriyor. Gübre, mazot gibi maliyetlerin artmasına bağlı olarak 1990'lı yılların ortasında 750 bin hektar olan pamuk ekim alanları günümüzde 550 bin hektara kadar geriledi. Pamukta yüzde 60'lık payı ile GAP birinci üretim bölgesi haline geldi. Üretim üçte birini tek başına Şanlıurfa karşılıyor. Buna karşılık Ege ve Çukurova'da üretim neredeyse yarı yarıya azaldı.

Türkiye'nin yıllık pamuk ihtiyacı 1,7 milyon ton dolayında. 2007/2008 sezonunda üretimin 750 bin ton olduğu tahmin ediliyor. Bu durumda 1 milyon tonluk pamuk ithalatı zorunlu gözüküyor. Türkiye pamukta zaten Çin'den sonra ikinci büyük ithalatçı konumunda.

GÜBRE FİYATLARI ORTALAMA YÜZDE 56 ZAMLANDI

Gübre tarımsal üretimde verimlilik ve kalitenin artırılmasında başta gelen girdilerinden birisi. Kamuya ait gübre fabrikalarının tamamının özelleştirilmesi ile gübre fiyatları fahiş oranlarda arttı; çiftçi giderek daha az gübre kullanır duruma geldi. Ayrıca kimyasal gübrede üretim yerine ithalat tercih edilmeye başlandı. Nitekim 2002 yılında 1,7 milyon ton olan gübre ithalatı 2006 yılında 1 milyon tonluk bir artışla 2,7 milyon tona yükseldi. Enflasyonun tek haneli olduğu, dövizin sürekli düştüğü 2007 yılında ise gübre fiyatlarındaki ortalama zam yüzde 56'yı aştı. Konunun uzmanları bu fiyatlarla gübre kullanımının zor olduğunu, dolayısıyla verimin düşeceğini; bu düşüşün kuraklığın etkisinden bile fazla olacağını belirtiyorlar.

ÜRETİCİLERİN YEM MALİYETLERİ FAHİŞ ORANDA ARTTI

Hayvancılık işletmelerinin girdilerinin yüzde 75'ini karma yem oluşturuyor. Üreticilerin her yıl yaşadığı sorunların başında yem fiyatlarında yaşanan artışlar geliyor. 2006'da kilosunu 30 Ykr dolayında olan yem fiyatları 2007'de yüzde 100 artarak 60 Ykr ve üzerine çıktı. Böylelikle üreticilerin yem maliyetleri ciddi oranda arttı.

GDO'LU ÜRÜNLERİN İTHALATI SÜRDÜRÜLDÜ

Türkiye'ye bugüne kadar hukuk dışı yollardan milyarlarca dolarlık GDO'lu ürün girdiği bir gerçek. 2007'de Bandırma limanından GDO'lu mısır ithal edildi, ancak bu konuda Tarım ve Köyişleri Bakanlığı sessiz kalmayı tercih etti. Ekoloji Kolektifi ve Tüketici Hakları Derneği gümrüklerden aldığı mısırlarda yaptırdığı analizlerde GDO bulunduğunu tespit ederek kamuoyunu uyardı.

Buna karşılık Bakanlık, GDO ve GDO'lu ürünlerin ithalatı, işlenmesi ve kontrolüne ilişkin hususların düzenlenmesi amacıyla TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe giren Cartagena Biyogüvenlik Protokolüne aykırı şekilde 26 Haziran tarihinde bir talimat yayımladı. Çıkarılan talimat ile sadece AB'den gelen ürünlerde GDO'larla ilgili düzenleme yapmakta, geri kalan ülkelerle ilgili bir düzenleme getirilmemektedir. Oysa Bandırma örneğinde de olduğu gibi Türkiye'ye çoğunlukla ABD ve Latin Amerika kökenli GDO'lu ürünler girmektedir.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası'nın içinde bulunduğu GDO'ya Hayır Platformu Ankara Bileşenleri tarafından yapılan açıklamada² “hükümetin bu talimatla GDO'lu ürün ithalatını meşrulaştırmaya çalıştığı” belirtildi.

CANLI HAYVAN İTHALATININ YOLU AÇILDI

Daha öncekilerde olduğu gibi 7 Kasım'da açıklanan AB İlerleme Raporunda da “Türkiye'nin sığır eti, canlı büyükbaş hayvan ve yan ürünlerdeki teknik ticari engelleri kaldırmadığı; bu teknik engellerin ikili yükümlülüklerle uygun olmadığı” belirtiliyordu. Yaklaşık 10 yıldan beri deli dana hastalığı (BSE) nedeniyle AB ve ABD'den yapılmayan canlı hayvan ithalatına 2007'de yeniden başlandı. 2006'da çıkan YPK kararı uyarınca Avustralya'dan 2 bin baş süt sığırları ve düve ithal edilecek. Toplam 5 bin baş olarak planlanan ithalatın kalan bölümü yine bu ülke ya da ABD ve Uruguay'dan sağlanacak. TİGEM tarafından açılan ihaleye son başvuru tarihi 29 Kasım olarak belirlendi. AB'den ithalat için Mayıs 2008 itibarıyla bu ülkelerin risk düzeylerinin aşağı çekilmesi bekleniyor.



² http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=6472&tipi=3&sube=0

TARIMDA 2001 KRİZİNDEN SONRAKİ EN KÖTÜ PERFORMANS

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıklamasına göre; 2007'nin ilk 9 aylık döneminde gayrisafı milli hasılanın (GSMH) gelişme hızı yüzde 4 olurken; aynı dönemde tarım sektörü katma değeri yüzde 5,6 oranında küçüldü. Tarımdaki küçülme yılın üçüncü çeyreğinde (Temmuz-Ağustos-Eylül dönemi) yüzde 7,8'e ulaştı. Tarım sektöründe yaşanan bu küçülme, 2001 krizinden sonraki en kötü performansı yansıtmakta olup; bunu yalnızca küresel ısınmaya, kuraklığa bağlamak son derece kolaycı bir yaklaşımdır.

TARIMA AYRILAN DESTEK, GSMH'İN YÜZDE 1'İNİN ALTINDA

2006'da çıkarılan Tarım Kanunu'nun 21. maddesinde "Tarımsal destekleme programlarının finansmanı için Bütçeden ayrılacak kaynak, GSMH'nin yüzde birinden az olamaz" hükmü yer almaktadır. 2007'de kuraklık zararı ödemesi dahil 5 milyar 576 milyon YTL'lik tarımsal destek bütçesi GSMH'nin yüzde 0,86'sına denk gelirken, 2008 yılı için öngörülen 5 milyar 400 milyon YTL'lik destek tutarı GSMH'nin yüzde 0,75'ine düşüyor. Böylece, Tarım Kanunu'nun söz konusu hükmüne, ilk iki uygulama yılında da uyulmamış olacak.

TARIM ÜRÜNLERİ DIŞ TİCARET AÇIĞI 1 MİLYAR DOLARA ULAŞTI

2007'nin 11 aylık dış ticaret rakamları tarım ürünleri ithalatının patladığını ortaya koyuyor. Ocak-Kasım dönemindeki tarım ürünleri ihracatı, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6,7 artarak 3 milyar 337 milyon dolar; ithalatı da yüzde 61,6 artarak 4 milyar 220 milyon dolar oldu. Bu dönemde tarımsal dış ticaret açığı, 883 milyon dolara yükseldi. Geçen yıl Ocak-Kasım döneminde 3 milyar 127 milyon dolarlık ihracat, 2 milyar 611 milyon dolarlık ithalat yapılmış; 517 milyon dolarlık dış ticaret fazlası elde edilmişti.

GÖREV ZARARI UYGULAMASI YENİDEN GÜNDEMDE

13 Kasım tarihli Resmi Gazete'de Bakanlar Kurulu kararı ile TMO, Fiskobirlik'in stoklarında bulunan fındığı satın almakla görevlendirildi. Ayrıca fındık alımından ya da fındığın yağ olarak değerlendirilmesinden doğacak zararın görev zararı sayılarak Hazinece karşılanacağı belirtildi. Böylelikle tarım ürünlerinde 2000 yılında kaldırılan görev zararı uygulaması yeniden gündeme geldi.

2006'da Fiskobirlik'e 171 milyon YTL'lik DFİF kredisini kullandırmayan Hazine, şimdi yaklaşık 1 milyar dolarlık görev zararı ile karşı karşıya. Üstelik fındık fiyatının düşük belirlenmesi nedeniyle 2005-06 sezonunda 2 milyar dolara ulaşan fındık ihracatı 2006-07 sezonunda daha fazla fındık ihraç edilmesine rağmen 1,3 milyar dolar düştü, yani ülke en az 700 milyon dolar kaybetti. Fındık ihracatını yaklaşık yüzde 25'ini gerçekleştiren Kenan Oltan Ağustos 2005'te "Fiskobirlik iflas edecek" demişti. İflas eden Fiskobirlik'in yeni sahibi ise AKP.

FİSKOBİRLİK AKP TARAFINDAN FETHEDİLDİ!

2007'nin tarımda önemli gelişmelerinden birisi AKP hükümetinin Fiskobirlik yönetimini ele geçirmesi oldu. Bu konuya ilişkin olarak Bianet'te yayımlanan yazımda³ "MHP'nin kadrolaştığı Fiskobirlik ile AKP hükümetinin siyasal çatışmasının acısını üretici çekmekte. Fiskobirlik 12 Eylül 2006'da olağanüstü genel kurula gidecek, Başbakan ise fındık fiyatlarının 15 Eylül'de belli olacağını açıkladı. Yani Fiskobirlik AKP tarafından fethedilirse sorun kalmayacak" demiştim.

AKP hükümeti bu isteğini ancak 1 Aralık 2007 tarihinde yapılan olağan genel kurulda gerçekleştirebildi ve "siyasi iktidar olmadan sorunların çözülemeyeceğini" iddia eden Batı Karadenizli bir ilçe başkanının Yönetim Kurulu Başkanlığına seçilmesini başardı. Yeni yönetimin ilk icraatı ise Fiskobirlik bünyesinde bulunan Ordu Yağ Sanayii AŞ'de çalışan 91 emekçinin işine son vermek oldu.

AB İLERLEME RAPORU: ÜRETİMLE BAĞLANTILI DESTEKLER SÜRÜYOR

7 Kasım'da açıklanan AB İlerleme Raporuna göre "Türkiye'de önemli bir alanı kapsayan tarımsal destek araçları üretimle ilişkili olarak uygulanmaya devam etmektedir. Bu uygulama, tarımsal destek araçlarının üretimle bağlantı kurulmadan hemen tüm sektörleri içerecek biçimde genişletildiği reformdan geçmiş OTP'nin mevcut çizgisinden esaslı şekilde değişiklik göstermektedir".

Aynı Raporda, tarımsal KİT'lerin faaliyetlerinde daha fazla şeffaflığın sağlanması istenmekte; TMO'nun faaliyet alanının hububat ve pirince ek olarak fındığı da içerecek biçimde genişletilmesi eleştirilmektedir. Ancak, TMO tarafından buğday unu ihracatının desteklenmesi konusunda sürdürülen mekanizmanın 2007 yılında askıya alınması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Yoruma ihtiyaç var mı?

TARIMDA ÇÖZÜLME DEVAM EDİYOR

2007 yılı Eylül döneminde (Ağustos, Eylül, Ekim ayları) istihdam edilenlerin sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 233 bin kişi artarak, 23 milyon 361 bin kişiye ulaşırken, tarım sektöründe çalışan sayısı 176 bin kişi azaldı. Yani tarımda çözümler devam ediyor. Buna karşılık Tarım ve Köyişleri Bakanı ise "Tarımdan kaçan yok, kuraklık var" diyor⁴.

Türkiye gerek coğrafi, gerekse iklim göstergeleri açısından çok çeşitli tarım ürünlerinin yetiştirilmesine uygun bir ülke. Ancak uygulanan politikalarla bir yandan çiftçi tarımdan uzaklaşıyor öte yandan da ihracat kısıtlanıyor, üstelik ithalat yoluyla döviz kaybı oluyor. Ayrıca sübvansiyonlarla desteklediği için dışarıdan ucuza alınan ürünler, yerli üreticilere rakip olarak, onların ürünlerini ucuza satmasına ve yoksullaşmasına neden oluyor.

Sorunun çözümü ise IMF-Dünya Bankası destekli program yerine ülkenin doğal koşullarına, halkın ihtiyaç ve çıkarlarına uygun üretim odaklı bir programın hayata geçirilmesine bağlı.

³ <http://www.bianet.org/bianet/kategori/ekonomi/83477/tmodan-findik-alimi-fiskobirlik-devre-disi>

⁴ <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=241975>

KAMUDAKİ MESLEKTAŞLARIMIZIN SERBEST ÇALIŞMA KOŞULLARI

Değerli Meslektaşlarımız, sizlerden sürekli olarak, mesai saatleri dışında Müşavirlik-Mühendislik hizmeti yapıp yapamayacağınızın, bir başka deyişle serbest çalışıp-çalışamayacağımızın açıklığa kavuşturulması istemi gelmektedir. Bu istemlere ilişkin gerekli açıklamalar aşağıda belirtilmiştir.

7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun'un 3. Maddesi hükmü aynen şöyledir: "Umumi, mülhak ve hususi bütçeli idarelerle, belediyeler ve bunlara bağlı idare, müessese ve teşekküllerde ve İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan müesseselerde ve bu müesseselerin ve teşekküllerin murakabe ve muamelesi ve kendisine veya mensup olduğu daireye ait olmamak üzere, iştiğal ve ihtisasları ile alakalı her türlü faaliyetlerde bulunabilirler."

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 15.05.1975 gün ve 1897 sayılı kanununun 1 inci maddesi ile değiştirilerek kabul edilen 28. Maddesi ise şöyledir: "Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç)..."

7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Kanunu ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, yasalar hiyerarşisi bakımından eşdeğer yasalar olup, yalnızca aralarında bir özel-genel yasa ilişkisi bulunmaktadır. 657 sayılı yasa, tüm memurlar için geçerli genel hükümler taşımakta iken, 7472 sayılı yasa kamuda veya özel çalışan meslektaşlarımıza ilişkin düzenlemeler getirmektedir.

Bu bağlamda; 657 sayılı yasa, 7472 sayılı yasanın olanak tanıdığı alanlara ilişkin genel bir yasaklama hükmü taşıyamaz ve 28. Maddesi ile de böyle bir genel yasaklama getirmemektedir.

Bu noktada, 657 sayılı yasanın gönderme yaptığı 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerinin incelenmesi zorunluluğu doğmaktadır. Söz konusu yasa, 14. ila 17. maddelerinde tacir olan hakiki şahıslar hakkında çeşitli hükümler taşımaktadır. TTK 14. Maddeye göre tacir; "bir ticari işletmeyi, kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimse...dir." "Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo ve sair ilan vasıtalarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline kaydettirerek keyfiyeti ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır." "Bir ticari işletme açmış gibi, ister kendi adına, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına (ortak sıfatıyla) muamelelerde bulunan kimse, hüsünüyet sahibi üçüncü şahıslara karşı tacir gibi mesul olur."

TTK 16. Maddesi; "şahsi halleri veya yaptığı işlerin mahiyeti yahut meslek ve vazifeleri itibarıyla kanuni veya kazai bir yasağa aykırı olarak veyahut başka bir şahsın iznine veya resmi bir makamın ruhsatına lüzum olup da izin veya ruhsatname almadan bir ticari işletmeyi işleten kimse de tacir sayılır" hükmünü amirdir.

TTK'nin 17. maddesi "esnaf" başlıklı olup, aşağıdaki hükme amirdir; "ister gezici olsunlar ister bir dükkanda veya bir sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar, iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahipleri tacir değildirler. Şu kadar ki; tacirlere mahsus hükümlerden bu kanunun 22. ve 55. Maddeleriyle Medeni Kanununun 864 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümleri bunlar hakkında da tatbik olunur.

Yukarıda belirtilen hukuki çerçeve doğrultusunda meslektaşlarımız,

1- 7472 sayılı yasanın hükümleri gereği

- Mesai saatleri dışında,
- Tasdik ve murakabe ve muamelesi kendisine veya mensup olduğu daireye ait olmamak üzere,
- İштиğal ve ihtisasları ile ilgili her türlü faaliyette bulunabilirler;

2- 657 sayılı yasanın 28. Maddesinin gönderme yaptığı TTK'nin tacir olan hakiki şahıslar hakkındaki hükümleri gereği;

- Bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işletmemek,
- "Bir ticari işletmeyi kurup açtığını halka bildirmek veya ticaret siciline kaydettirerek ilan etmiş olmak" eylem ve işlemlerini yapmamak,
- Bir ticari işletmeyi açmış gibi ortak sıfatıyla muamelelerde bulunmamak,
- Nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan bir iktisadi faaliyeti yürütmemek,

3- 657 sayılı yasa hükümleri gereği;

- Ticaret ve sanayi müesseselerinde görev almamak,
 - Ticari mümessil veya ticari vekil veya kolektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olmamak (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç)
- koşullarıyla serbest olarak müşavirlik ve mühendislik hizmetleri yapabilirler.

Sonuç olarak, Kamuda çalışan Ziraat Mühendisleri, yukarıda, 1., 2. ve 3. Maddelerde hukuki çerçevesi çizilen sınırlar içerisinde, müşavirlik ve mühendislik hizmeti verebilirler.

Saygılarımızla

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI'NA ÜYE TARIM MÜHENDİSLERİ ARAŞTIRMA PROJESİ (TMAP)

Dr. Gökhan GÜNAYDIN¹

Sunuş ..

Anayasa'mızın 135 inci maddesi anlamında kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan ODA'mızın, Ana Yönetmeliğinde yapılan belirlemeler uyarınca, oldukça geniş bir görev alanı bulunuyor.

Bu görevler içerisinde en başta gelen çalışma alanlarından birisi, üyelerinin meslek ve özlük hak ve yararlarını korumak ve geliştirmek. Ancak bu görev, Ziraat Mühendisleri Odası tarafından, 54 yıldır, sektörle birlikte bir değerlendirme alanı olarak algılanıyor. Başka bir deyişle, tarım sektörünün sosyo – ekonomik bütününe duyarsız kalan bir özlük hakkı savunuculuğunun sonuçsuz kalacak bir çaba olacağı açıktır. Bu bağlamda, tarım sektörünü iyiye götüren bir yönetim anlayışı içinde, mühendisin artan refahtan hak ettiğini almasına yönelik bir açılım, Oda'mızın genel çalışma hedefi olarak varlığını korumaktadır.

Özlük hakları ve meslek hak ve yararlarının geliştirilmesi konusunda Oda'mızca yürütülen çalışmalar, on yıllardır kesintisiz devam etmektedir. Ancak üyelerimizin sosyal ve ekonomik durumuna yönelik araştırmalar için aynı yeterlilik saptaması yapmak olanaklı görülmemektedir.

Bu çerçevede ODA'mız, Ziraat Mühendisleri Odası'na üye Tarım Mühendisi Araştırma Projesi (TMAP)'ni, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi, Araştırma ve Uygulama Merkezi ile işbirliği içinde gerçekleştirmiştir.

Bu kapsamda öncelikle (1) demografik-kimlik, (2) eğitim-öğrenim, (3) yaşam standardı, (4) bilgi teknolojilerine yatkınlığı, (5) istihdam durumu, (6) dünya görüşü, (7) Ziraat Mühendisleri Odası'na ilişkin görüşü olmak üzere, toplam 7 ana bölüm altında 109 soruluk bir anket formu, katılımcı bir anlayışla ve örgütümüze danışılarak oluşturulmuştur.

Sözü edilen anket formları, istatistiki yöntemler temelinde bilgisayar aracılığıyla seçilen 3011 asıl, 322 yedek olarak belirlenen üyelerimize 2004 yılı sonunda gönderilmiş, bunlardan 1104 asıl ve 88 yedek niteliğinde yanıtlar alınmıştır. Anket sorularına yanıt veren üyelerimizin illere göre dağılımı aşağıda verilmektedir;

Adana 26, Adıyaman 6, Afyon 23, Ağrı 1, Aksaray 10, Amasya 1, Ankara 62, Antalya 60, Artvin 10, Aydın 37, Balıkesir 26, Bartın 8, Batman 6, Bayburt 3, Bilecik 7, Bingöl 1, Bolu 9, Burdur 14, Bursa 21, Çanakkale 27, Çankırı 4, Çorum 5, Denizli 24, Diyarbakır 19, Düzce 8, Edirne 22, Elazığ 9, Erzincan 8, Erzurum 31, Eskişehir 28, Gaziantep 30, Giresun 8, Gümüşhane 4, Hakkari 7, Hatay 35, Iğdır 5, Isparta 4, İstanbul 36, İzmir 36, Karabük 4, Kastamonu 10, Kayseri 23, Kırıkkale 3, Kırklareli 25, Kırşehir 5, Kilis 5, Kocaeli 10, Konya 31, Kütahya 9, Malatya 15, Manisa 28, Mersin 53, Muğla 17, Muş 3, Nevşehir 6, Niğde 9, Rize 5, Samsun 50, Siirt 4, Sinop 8, Sivas 12, Şanlıurfa 25, Şırnak 3, Tekirdağ 12, Tokat 16, Trabzon 30, Tunceli 5, Van 10, Yalova 6, Zonguldak 7.

Alınan anketler doğrultusunda frekans dağılımları kaydedilmiş, hata tespitleri ve düzeltmeleri yapılmış ve veri değerlendirme aşamasına geçilmiştir.

Yapılan değerlendirmeler ve atölye çalışmaları sonrasında, araştırmanın, "Ziraat Mühendislerinin Toplumsal Profili Araştırması: Türdeşlikten Kutuplaşmaya mı?" başlıklı raporu hazırlanmış olup, "Tarım ve Mühendislik" Dergimizde üyelerimizle paylaşılmaktadır.

TMAP Projesinin bu kapsamda bir çalışma olarak alanında ilk olması nedeniyle, bundan sonra gerçekleştireceği çalışmalarda Oda'mıza ışık tutacak olması yanında, ilgili tüm kesimlere ve araştırmacılara yararlı olacağına inanıyoruz.

Bunun yanında, bilimsel tutarlılıktan taviz vermeden, TMAP çalışmasının sonuçlarını zayıflatma etkisi olabilecek birkaç olgudan söz etmeyi görev sayıyorum.

Yukarıda da söz edildiği gibi, bu çalışma, Oda üyesi ziraat mühendislerine yönelik bir araştırmadır. Buna karşılık, bilindiği üzere, 1982 Anayasa'sından itibaren, Oda üyeliği özel sektör çalışanları için zorunlu, kamu çalışanları için ise isteğe bağlıdır. Bu nedenle, araştırma sonuçları, tüm ziraat mühendisliği evrenini kapsamamaktadır.

2008 yılı Şubat Ayı sonunda, tüm Fakültelerle bire bir iletişim kurularak güncellenen verilere göre, Türkiye'de mezun veren Ziraat Fakülteleri ve mezun sayıları aşağıdaki tabloda gösterilmektedir;

¹ TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı

TMAP DOSYASI

ZİRAAT FAKÜLTESİ	2006'ya kadar	2007 mezunları	TOPLAM mezunlar
ADNAN MENDERES ÜNİV. ZİR. FAK.	809	115	924
AKDENİZ ÜNİV. ZİR. FAK.	2 315	187	2 502
ANKARA ÜNİV. ZİR. FAK.	18 438	236	18 674
ATATÜRK ÜNİV. ZİR. FAK.	11 513	231	11 744
ÇUKUROVA ÜNİV. ZİR. FAK.	9 834	331	10 165
DİCLE ÜNİV. ZİR. FAK.	777	80	857
EGE ÜNİV. ZİR. FAK.	14 381	230	14 611
GAZİOSMANPAŞA ÜNİV. ZİR. FAK.	2 596	231	2 827
HARRAN ÜNİV. ZİR. FAK.	1 267	117	1 384
ORDU ÜNİV. ZİR. FAK.	222	54	276
MUSTAFA KEMAL ÜNİV. ZİR. FAK.	706	56	762
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİV. ZİR. FAK.	731	41	772
K.MARAŞ SÜTÇÜ İMAM. ÜNİV. ZİR. FAK.	742	215	957
NAMIK KEMAL ÜNİV. ZİR. FAK.	4 650	237	4 887
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİV. ZİR. FAK.	2 012	128	2 140
ONDOKUZ MAYIS ÜNİV. ZİR. FAK.	3 831	127	3 958
ONSEKİZMART ÜNİV. ZİR. FAK.	518	137	655
OSMANGAZİ ÜNİV. ZİR. FAK.	14	34	48
SELÇUK ÜNİV. ZİR. FAK.	4 450	238	4 688
ULUDAĞ ÜNİV. ZİR. FAK.	4 711	88	4 799
	84 517	3113	87 630

Görüldüğü gibi, günümüz itibariyle Ziraat Fakültelerinden mezun olan ziraat mühendislerinin sayısı 87 630'dur. Vefatlar sonrası, 75 bin dolayında meslektaşımızın aktif çalışma yaşamında veya emekli konumunda bulunduğu değerlendirilmektedir. Buna karşılık Oda'mızın üye sayısı 42 500 dolayındadır. Bu bağlamda, ziraat mühendisi camiasının % 60'a yakın bir evreni, sözü edilen TMAP Projesi ile araştırılabilmiş durumdadır.

Bunun yanında, TMAP'ın istihdam ile ilgili sonuçlarını etkileyebilecek iki olgudan da ayrıca söz etmek istiyorum. Bunlardan birincisi, Oda üyesi olan ziraat mühendislerinin istihdam edilme oranlarının, Oda üyesi olmayanlara göre daha yüksek olduğuna ilişkin gözlemlerimizdir. Bu gözlemin düşünsel gerekçeleri vardır, ancak bunların açıklanılmasına yönelik çabalar, bu sunuş yazısının kapsamı dışına taşar.

İkinci olgu ise, TMAP Projesi uygulama dönemi sonrasında; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Tarım Kredi Kooperatifleri ve Ziraat Bankası'nın 3 500'e yakın ziraat mühendisi alımıdır.

Bu bağlamda, yukarıda belirtilen olgulardan birincisi TMAP istihdam sonuçlarını aşağıya çekmeye, ikincisi ise yukarı itmeye yönelik gelişmeler olarak not edilmelidir.

Bütün bu dışsal olguların ihtiyat payı olarak değerlendirilmesi durumunda, kapsamı ve yaygınlığı itibariyle bir ilk olan "Ziraat Mühendisleri Odası'na Üye Tarım Mühendisleri Araştırma Projesi" nin diğer meslek gruplarına örnek olabilecek önemli bir çalışma olduğu açıktır.

TMAP çalışmalarında büyük katkısı olan A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi, Araştırma ve Uygulama Merkezi'ne ve araştırmayı yöneten Doçent Doktor Metin ÖZUĞURLU'ya içten teşekkürlerimizi sunarız. Bunun yanında, özverili Oda örgütümüzün ve Oda emekçilerinin anket formlarının yanıtlanmasına yönelik katkı ve çabaları her türlü övgünün üzerindedir.

Yararlı olması dileğiyle ve saygılarımızla ...

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI: TÜRDEŞLİKTEN KUTUPLAŞMAYA MI?

Doç. Dr. Metin ÖZÜĞURLU¹

Ziraat mühendislerinin toplumsal profilini betimlemeyi konu alan bu araştırma, gerçekleştirildiği tarihsel kesitin çok boyutlu özellikleri gereği, rutin bir profil araştırmasının ötesinde bir öneme sahiptir. Her şeyden önce ziraat mühendisliğinin inceleme ve uygulama nesnesi dünya çapında köklü bir dönüşümden geçmektedir. Bir bilgi türü olarak mühendislik bilgisi de dönüşmekte; temel ve uygulamalı bilgi alanları, ikincisi lehine “transfer bilimleri” adı verilen bileşik bir forma bürünmektedir. Modernleşme ve toplumsal kalkınma bağlamındaki mühendislik işlevleri ve bu işlevleri sarmalayan mühendislik ideolojisi de söz konusu dönüşümden güçlü bir biçimde payını almaktadır. İnceleme nesnesi, bilgi türü ve işlevlerindeki dönüşüme koşut olarak mühendislik işgücünün istihdam koşulları da radikal bir biçimde dönüşmektedir. Dünya ölçeğinde gerçekleşen bu dönüşüm sürecinin ülkemizdeki gerçekleşme biçimleri üzerinde, Türkiye tarımının niteliği ve üniversite sisteminin özellikleri ile devlet-piyasa-tarım ilişkisinin karakteristiklerinin de etkiye bulunduğu söylenebilir. Dört başlık altında sıralanan dönüşüm süreci, bu çalışmanın birinci bölümünde, en genel bağlamıyla değil fakat ziraat mühendislerinin toplumsal profiline etkileri bakımından ele alınacak ve özlü bir biçimde tartışılacaktır.

Bu çalışmayı önemli kılan bir diğer husus da, konu ve kapsamı itibarıyla alanında bir ilk olmasıdır; öncü niteliğindeki bu çalışmanın bilgi birikimine anlamlı bir katkıda bulunup bulunmayacağı, belli zaman aralıklarıyla çeşitlenerek tekrarlanıp tekrarlanmayacağıyla da ilişkilidir. ZMO’nun girişimi ile gerçekleşen bu çalışmanın önümüzdeki yıllarda yinelenmesi hususu, ZMO’nun yanı sıra akademik çevrelerin de doğrudan sorumluluğunda olmalıdır. Kendi bilgisini üretmek ve kendi hakkında düşünmek, dışsal stratejilerin edilgen bir taşıyıcısı olmayı reddetmenin ve kendi kaderleri üzerinde söz ve eylem geliştirebilmenin de ön koşulu olsa gerektir.

Ziraat mühendislerinin toplumsal profilini kavramayı amaçlayan bu çalışmada alan taraması (survey) yöntemi uygulanmıştır. Bu noktada metodolojik bir notun düşülmesi zorunludur: Şöyle ki; konu hakkında öncü çalışmaların yokluğu ve ön bilgi birikiminin sınırlılığı, benimlenen yöntemde ciddi zaafırlara yol açabilirdi; öyle ki, alan bilgisinden mahrum olan araştırmacının geliştireceği veri derleme aracı amaca dönük olmayabilir, temsil niteliği taşımayan bir örnekleme kümesiyle çalışmak durumunda kalabilir ve nihayet ortaya yanıtlayıcıların gerçekliğini kavramaktan uzak bir çalışma çıkabilirdi. Bu riski gidermek noktasında, araştırmanın planlanması safhasından başlamak üzere, saha çalışmasının her adımında ZMO’nun etkin bir katılım göstermesi, tayin edici bir rol oynamıştır. ZMO yönetimi, çalışanları ve aktivistlerinin çok yönlü katkıları olmasaydı bu çalışma, bilimsel araştırma icaplarına uygun olarak, gerçekleşmezdi; anket formunun geliştirilmesi, pilot uygulama yapılması, üyelerin bölgesel dağılımlarına uygun ve olasılık mantığına yaslanan temsili örnekleme kümesinin seçilmesi ve nihayet anketlerin uygulanıp veri girişlerinin gerçekleştirilmesi gibi alan taraması yönteminin en kritik aşamaları bizzat ZMO tarafından üstlenildi. Bu etkin katılımın, elinizdeki bu çalışmanın içeriğine dönük en ufak bir yönlendirme arzusu gösterilmeden gerçekleşmiş olması da ayrıca vurgulanması gereken bir husustur.

Alan çalışmasına başlandığı Aralık 2004 tarihi itibarıyla ZMO üye otomasyon kayıtlarına göre 29.158 üyenin varlığı saptanmıştır. Tahmini üye-nüfus parametresinin % 85’in üzerinde ve güvenilirlik düzeyinin %95 olduğu varsayılmış ve böylece \pm % 2 örnekleme hata payıyla 1200 kişilik bir örnekleme sayısının yeterli olacağı hesaplanmıştır. 1200 kişilik örnekleme kümesinin seçimi, ZMO’nun 25 şube ve 56 il temsilciliği temelindeki mevcut üye sayılarına orantılı olarak saptanmıştır. Yanıtlayıcıların seçiminde, sistematik tesadüfi örnekleme tekniği kullanılmış, bu gruba % 10 kadar da yedek yanıtlayıcı listesi eklenmiştir. Olasılık mantığı en güçlü şekilde taşıyan bu örnekleme tekniği aracılığıyla çekilen rastsal örnekleme kümesinden ZMO üye evrenine istatistiksel genelleme yapabilmek de mümkün hale gelmiştir. Saha çalışması öncesinde Ankara’da toplanan şube temsilcilerine araştırmacının amacı ve örnekleme mantığı anlatılmış, anket formu üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmuş ve böylece saha çalışmasını üstlenecek olan şube yöneticilerinin araştırma sürecine dahil edilmeleri ve çalışmayı sahiplenmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. ZMO şubelerinin koordinasyonu, tamamı kapalı uçlu olmak üzere 108 sorudan oluşan ve 290 kadar değişken barındıran anket formu Aralık 2004 – Nisan 2005 tarihleri arasında uygulanmış, veri girişi için özel hazırlanan bir program vasıtasıyla da veri girişleri 2005 sonbaharına kadar sürmüştür. 1200 kişilik örnekleme grubu hedefi dört fire ile sonuçlanmış, saha çalışması neticesinde 1196 üyenin anket formlarını yanıtladığı görülmüştür. Yapılan ön inceleme neticesinde ise 31 anket iptal edilmiş ve 1165 yanıtlayıcı nihai analize dahil edilmiştir. Veri analizi SPSS ortamında gerçekleştirilmiş ve aşağıdaki sıra ile değerlendirilmiştir.

- Mühendislerin demografik özellikleri,
- Eğitim-öğretim bilgileri,
- Yaşam standartları,
- Bilgi teknolojilerine yakınlık düzeyleri,
- İstihdam durumu, Dünya görüşü ve Ziraat Mühendisleri Odası’na yönelik tutum ve davranışları.

DEMOGRAFİK - KİMLİK BİLGİLERİ :Bu başlık altında ziraat mühendislerinin yaş, cinsiyet, medeni durum, aile tipleri ve toplumsal kökenleri gibi değişkenler incelenmiştir.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN “FEMİNİZASYONU” EĞİLİMİ

Yanıtlayıcıların % 80’e yakını erkek olmakla birlikte, ziraat mühendislerinin cinsiyet kompozisyonunda son yıllarda kadın lehine belirgin bir dönüşümün yaşandığı gözlenmektedir. Yanıtlayıcıların genel yaş ortalaması 40 yaş civarındadır. Erkek mühendisler söz konusu olunca aritmetik ortalama 42 yaşa yükselirken, kadınlarda ise 35 yaş sınırlarına kadar çekilmektedir. "Ziraat mühendislerinin feminizasyonu" şeklinde nitelenebilecek bu gelişme *Tablo-1*’de net bir şekilde görülmektedir. Kadın mühendislerin yarıya yakını (%47) 30 yaş ve altı gruptandır, erkek mühendisler arasında ise bu yaş grubu yaklaşık 1/5’lik (%18,6) bir paya sahiptir. Sözü edilen eğilimi *Tablo-1*’in sütun değerlerinde daha açık bir biçimde gözlemlemek mümkündür. Toplam yanıtlayıcıların 1/4’ünü oluşturan 30 yaş ve altı grup içinde kadın mühendisler %41 gibi bir ağırlığa

¹ A.Ü. S.B.F. Öğretim Üyesi

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

sahiptir; bu oranın 51 yaş ve üzeri grupta sadece %7 düzeyinde olduğu göz önünde tutulacak olursa, kuşaklar arasında ziraat mühendisliğini tercih eden kadın sayısında belirgin bir artış gerçekleşmiş olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu gözlemi güçlendirmek amacıyla mezuniyet yılı ve cinsiyet değişkenleri arasındaki ilişkiye de bakılabilir. Nitekim *Tablo-2*, her yeni ziraat mühendisi jenerasyonu içinde kadın oranının istikrarlı ve kayda değer oranda arttığını göstermektedir.

Tablo-1: Cinsiyete göre yaş grupları (s.1165)

cinsiyet		yaş grupları				Toplam	
		30 yaş ve altı	31-40 yaş	41-50 yaş	51 ve üzeri		
erkek	s	170	345	193	208	916	
	%	18,6%	37,7%	21,1%	22,7%	100,0%	
kadın	s	117	78	36	18	249	
	%	47,0%	31,3%	14,5%	7,2%	100,0%	
Toplam		s	287	423	229	226	1165
		%	24,6%	36,3%	19,7%	19,4%	100,0%

Tablo-2: 2004 itibarıyla mezuniyet yılına göre cinsiyet dağılımı (s.1147)

	Cinsiyet		Toplam (s)
	erkek	kadın	
- 5 yıllık mühendis	62,7%	37,3%	204
6-10 yıllık mühendis	73,6%	26,4%	239
11-20 yıllık mühendis	81,6%	18,4%	348
21-30 yıllık mühendis	86,3%	13,7%	219
31 yıl ve üzeri mühendis	90,5%	9,5%	137
Toplam %	78,6%	21,4%	100,0%

Yanıtlayıcıların %80'e yakını evlidir, evli mühendisler içinde sadece imam nikahlı olarak yaşayanlar %0.4 gibi ihmal edilecek bir düzeydedir. Bekarların %19 civarında olduğu yanıtlayıcı grubu içinde boşanmışlar % 1.2 gibi bir paya sahiptir. Evli ziraat mühendisi eşlerinin (891 kişi) yarısı gelir getirici bir işte çalışmaktadır; emekli (% 15) ve işsizler (% 3.5) dışarıda tutulursa, "ev kadını" olanların oranı %35 civarındadır. Eşlerin çalışma yaşama yükse oranda dahil olması, görece olarak yüksek öğrenim düzeyine sahip olmalarıyla da ilgilidir. Eşlerin yarıdan fazlası yüksek okul/ üniversite mezunudur (%60). Bu oranı % 25 ile lise mezunları izlerken, ilköğretim seviyesinde bulunanlar %15 civarındadır¹. Evli ziraat mühendisleri ortalama olarak 2 çocuk sahibidir; 3 ve üzerinde çocuğu bulunanların oranı % 5'dir. Ziraat mühendislerinin hane büyüklüğü, aritmetik ortalaması itibarıyla 3.6 kişi gibi Türkiye ortalamasının altında gözükse de, tepe noktası değer hesaplandığında hane başına 4 kişi gibi genel ortalamaya uygun bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

Çocukları okul öncesi eğitim kurumlarında bulunan yanıtlayıcılar %19, ilköğretim seviyesinde bulunanlar ise (ki tamamı devlet okuludur) %25 oranındadır. Ortaöğretimde okuyan çocuğu bulunmayan evli yanıtlayıcıların %19'unun çocuğu üniversitede okurken, %6 oranında da lisans üstü öğrenimini sürdüren çocuk sahibi yanıtlayıcı bulunmaktadır.

Tablo-3 Mühendislerin sosyalleşme mekanı

	sosyalleşme mekanı	
	sayı	%
Köy-Kasaba	428	36,9
Küçük-Orta büyüklükte kent	452	38,9
Büyük Şehir Metropol kent	199	17,1
Yurt dışı	78	6,7
Toplam	4	,3
	1161	100,0

Toplumsal kökenleri

Mühendislik mesleğinin kentli-orta sınıf kökenden emekçi kökene evrilen bir dönüşüm geçirdiği, 1990'lı yıllarla birlikte ibrenin tekrar kentli-orta sınıf kökene doğru meylettği yönünde görüşler yaygındır. Bu yargıyı besleyen dinamikler arasında 1960'lı yıllarda hız kazanarak artan ve günümüze değin belli tempolarda devam eden köyden kente göç olgusu belirgin bir yere sahiptir. İç göç olgusu, emekçi kökenlilerin metropol kentlerde mühendislik eğitimi görmelerine zemin sağlamış olsa da, söz konusu dönüşümde belki de tayin edici gelişme, 1980'li yıllarla birlikte metropol kent dışında yaygınlaşan üniversiteler olgusudur.

Bu araştırma kapsamında, mühendislerin toplumsal kökenleri konusu; sosyalleşme mekanı hangi ölçekteki bir toplumsal-mekanda yaşadığı, ebeveyn işi/mesleği ve öğrenim düzeyleriyle sınırlı olarak incelenmiştir.

"Sosyalleşme mekanı" kavramı, yaşamının ilk 15 yılını çoğunlukla geçirdiği mekanı ifade etmektedir. *Tablo-3'* de görüleceği gibi, köy ve kasaba ile küçük ve orta ölçekli kent mekanları, ziraat mühendislerinin sosyalleşme mekanı olarak ağırlıklı bir yere sahiptir; yanıtlayıcıların $\frac{3}{4}$ 'ünün ilk 15 yılı çoğunlukla bu ölçekteki toplumsal mekanlarda geçmiştir. Bu genel resmi, yanıtlayıcıların mezuniyet dönemleri itibarıyla detaylandırmak anlamlı olacaktır. *Tablo-4*, yanıtlayıcıların mezuniyet dönemleri ile sosyalleşme mekanı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

¹ Yanıtlayıcıların medeni halleri ile eşlerin öğrenim ve iş durumlarına ilişkin dağılımlar için sırasıyla bkz. Ek tablo 1, 2 ve 3.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

Tablo-4 Mühendislerin mezuniyet dönemlerine göre toplumsallaştıkları mekan dağılımı

Satır %		sosyalizasyon mekanı				
		Köy-Kasaba	Küçük-Orta büyüklükte kent	Büyük Şehir	Metropol kent	Yurt dışı
mezuniyet dönemi	1979 ve öncesi	43,4%	37,5%	13,5%	5,6%	-
	1980-84 dönemi	45,0%	36,4%	11,6%	6,2%	,8%
	1985-1989 dönemi	40,8%	38,6%	9,8%	10,9%	-
	1990-1994 dönemi	37,5%	36,9%	19,0%	6,0%	,6%
	1995-1999 dönemi	28,3%	43,0%	21,7%	6,3%	,7%
	2000-2003 dönemi	30,2%	37,4%	26,6%	5,8%	-

Dönemler itibarıyla bakıldığında, “köy-kasaba” ölçeğinde sosyalleşen mühendislerin oranında tedrici bir azalma gözlemlenirken, “küçük-orta ölçekli kent” ve “metropol kent” ölçeklerinde sosyalleşenlerin oranlarında –küçük oynamalar dışında- belirgin farklılaşmaya rastlanmamakta, öte yandan 1990 yılı mezunlarıyla birlikte asıl artışın ise “büyük şehir” ölçeğinde gerçekleştiği görülmektedir. Mühendislerin toplumsal kökenleri çözümlemesine katkı sağlayacak bir diğer anlamlı gösterge de baba işi/mesleği olabilir. Tablo-5’deki dağılıma bakıldığında, kır ve kent kökenli emekçi kategorilerin önemli bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Bu göstergeyi de mühendislerin mezuniyet dönemleri ile ilişkilendirmek, eğer varsa yıllar içindeki değişim eğilimini tespit edebilmek bakımından anlamlı olacaktır.

Tablo-5: Mühendislerin baba meslekleri

	Baba işi/mesleği	
	sayı	%
Çiftçi	313	27,3
Memur/maaşlı	233	20,3
Esnaf	183	16,0
İşçi/ücretli	134	11,7
Öğretmen	74	6,5
Profesyonel meslekler (doktor, mühendis vb.)	42	3,7
Tüccar/sanayici	24	2,1
Yönetici (Kamu/özel)	18	1,6
Diğer	126	11,0
Toplam	1147	100,0

Aşağıdaki Tablo-6, bu amaçla hazırlanmıştır. Dikkat çekici hususların başında, dönemler itibarıyla babası çiftçi olan mühendislerin oranlarındaki farklılaşma gelmektedir; beklentilerin tersine babası çiftçi olanların oranı 1980’li yıllarda belirgin bir artış göstererek 1980 öncesi ortalamasının üzerinde seyretmiş, bu artış eğilimi 1990’li yıllarla birlikte inişe geçmiş ve nihayet 1990’ın ikinci yarısından sonra bütün önceki dönemlerin altına düşmüştür. Mezuniyet dönemleri itibarıyla, işçi, memur, öğretmen gibi baba mesleklerinde kayda değer giriş-çıkışlar gözlenmezken, bu seçeneklerin dışında yer alan ve bu çalışmada “diğer” seçeneği altında toplanan işlerdeki/mesleklerdeki farklılaşma dikkat çekicidir. Çiftçiden tüccar/sanayiciye kadar uzanan sekiz adet istihdam türü, terimleri gevşetmek pahasına geleneksel istihdam biçimleri şeklinde tanımlanacak olursa, “diğer” seçeneği altında toplanan çeşitlenmiş türdeki iş/meslekleri de istihdamın geçicileşmesi/enformelleşmesi eğilimi içindeki “yeni işler/meslekler” şeklinde tanımlamak mümkün olabilir. Bu kategorinin 1990 öncesi mezunların baba mesleği içindeki payı istikrarlı bir biçimde %5’ler düzeyinde seyrederken, 1990’la birlikte ikiye katlanmış, yükseliş eğilimi 2000’li yıllarda da devam ederek %20’ler seviyesine ulaşmıştır. Annelerin işi/mesleği konusunda “ev kadını” kategorisi %95’e yaklaşan oranıyla belirleyicidir; % 5 nispetinde ise -öğretmen ve memur anneler yer almaktadır.

Tablo-6 Mühendislerin mezuniyet dönemlerine göre baba meslekleri dağılımı

Sütun %		MEZUNİYET DÖNEMİ					
		1979 ve öncesi	1980-84 dönemi	1985-1989 dönemi	1990-1994 dönemi	1995-1999 dönemi	2000-2003 dönemi
Baba işi/mesleği	Çiftçi	27,4%	33,8%	34,2%	30,7%	21,8%	18,2%
	İşçi/ücretli	12,1%	10,8%	11,4%	10,8%	13,9%	9,5%
	Memur/maaşlı	23,8%	20,8%	19,0%	19,9%	18,8%	19,0%
	Öğretmen	6,5%	9,2%	6,0%	4,2%	6,8%	7,3%
	Profesyonel meslekler	2,4%	1,5%	2,2%	3,6%	6,0%	4,4%
	Yönetici (Kamu/özel)	,4%	1,5%	1,1%	1,2%	3,8%	-
	Esnaf	19,8%	14,6%	18,5%	14,5%	10,5%	19,0%
	Tüccar/sanayici	2,8%	3,1%	1,6%	1,8%	1,5%	1,5%
	Diğer	4,8%	4,6%	6,0%	13,3%	16,9%	21,2%

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

Ebeveynlerin öğrenim durumu da buradaki özellikleri tamamlar niteliktedir. Mezuniyet dönemleri bakımından en belirgin düşüş eğilimi, babası "diplomasız" olan kategoride gerçekleşmiştir; babası diplomasız olan mühendislerin 1980 öncesindeki oranları %30'lar seviyesinde iken, 1980'li yıllarda %20'lerde seyretmeye başlamış ve özellikle 1990'ın ikinci yarısıyla birlikte önce %10, sonra da %5 düzeyine gerilemiştir. "Diplomasız baba" kategorisindeki bu eğilimin tam tersi, babası lise ve üniversite mezunu olanlarda gözlenmiştir. Öyle ki, mezuniyeti 1990'ların ikinci yarısından önceki dönemlerde gerçekleşenlerde babası yüksek okul/üniversite mezunu olanların oranı %8-10 aralığında gezinirken, sözü edilen tarihten itibaren bu oran yaklaşık %20 seviyesine sıçramıştır. Daha düşük paylarla benzer eğilimler mühendis annelerinin öğrenim durumu için de geçerlidir. Ters yöndeki bu iki eğilimin dışında kalan ve bütün mezuniyet dönemleri boyunca %35-40 aralığında görece istikrarlı bir seyir izleyen gösterge ise babası ilköğretim mezunu olan mühendislerdir².

Burada ele alınan değişkenler çerçevesinde ziraat mühendisliği mesleğinin beslediği toplumsal köken bakımından iç kutuplaşmanın belirgin olmadığı ve görece türdeş bir yapıdan söz edilebilir. Nitekim, meslek içinde emekçi kökenden gelenler her dönemde başatır; öyle ki, mesleğin bu karakteri 1980'li yıllardan 1990'ların ortalarına kadar belli ölçülerde pekişmiştir de. Öte yandan, 1990'ların ikinci yarısından günümüze uzanan zaman dilimi içinde ise mesleğe, kültürel sermayesi yüksek toplum kesimlerinden de belirgin bir yönelimin olduğu görülmektedir.

2. ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN EĞİTİM VE ÖĞRENİM ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde bir meslek olarak ziraat mühendisliğinin seçilmesi konusu çeşitli boyutlarıyla ele alınacaktır. İlk olarak, meslek adaylarının ziraat fakültelerine hangi tür orta öğrenim kurumlarından geldiklerine bakılabilir. Tablo-7'nin en alt satırındaki sütun toplam değerlerinin gösterdiği gibi, ziraat mühendisliği öğrenimini tercih edenlerin büyük bir bölümü (% 81.5) devlet liselerindedir. Bununla birlikte mezuniyet dönemleri itibarıyla bakıldığında devlet lisesi çıkışlılarda geçmişten günümüze istikrarlı bir azalma olduğu da görülmektedir; öyle ki 1980 öncesi mezunlarda % 95'ler seviyesinde olan devlet lisesi ağırlığı 2000 ve sonrası mezunlarda % 70'e gerilemiştir. Yıllar içinde devlet lisesinden kalan boşluğu esas olarak meslek lisesi çıkışlıların doldurduğu anlaşılmaktadır; aynı şekilde, 1980 öncesinde sadece %3 düzeyinde olan meslek lisesi çıkışlılar 1990'lı yıllardan itibaren %20'li değerlere ulaşmıştır. Her ne kadar genel içindeki payları düşük olsa da, devlet ve meslek lisesi arasındaki ters yönlü ilişkinin bir benzerinin, özel kolej ve imam hatip lisesi arasında da mevcut olduğu söylenebilir.

Tablo-7 Mühendislerin mezuniyet dönemlerine göre geldikleri orta öğrenim kurumları (s.1127)

Satır %		Lisenin türü			
		Devlet lisesi	Özel kolej	Meslek lisesi	İmam hatip lisesi
mezuniyet dönemi	1979 ve öncesi	94,4%	2,0%	2,4%	1,2%
	1980-84 dönemi	85,4%	1,5%	11,5%	1,5%
	1985-1989 dönemi	84,5%	,6%	11,0%	3,9%
	1990-1994 dönemi	65,7%	1,2%	28,3%	4,8%
	1995-1999 dönemi	81,3%	1,1%	17,2%	,4%
	2000-2003 dönemi	70,1%	1,5%	25,4%	3,0%
Toplam sütun (s) sütun (%)		919 (%81.5)	15 (%1.3)	168 (%15)	25 (%2.2)

Ziraat mühendisliğinin hangi ölçüde çekici bir meslek olduğunun tayini bakımından adayların orta öğrenim kökenleri kısmi bir fikir verir. Kritik önemdeki konu ise üniversiteye giriş sınavlarında ziraat mühendisliğinin hangi sırada tercih edildiği ve tercih sıralamasının dönemler itibarıyla hangi ölçüde ve ne yönde farklılaştığıyla ilgili olsa gerektir. "Ziraat mühendisliği kaçınıcı tercihinizdir?" sorusuna yanıt veren 1014 ziraat mühendisinin ¼'ü "birinci tercih" olarak bu mesleği seçtiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, genel ortalamaya bakıldığında ziraat mühendisliğinin 6.5 gibi bir sırada tercih edildiği, aşırı uçlar dışında bırakıldığında ise medyan değerinin 5'inci tercih sıralamasını gösterdiği anlaşılmaktadır. Tercih sıralaması bakımından asıl çarpıcı sonuç, mezuniyet dönemlerine göre belirgin bir farklılaşmanın yaşanmış olmasıdır. Tercih farklılaşmasının zaman

Tablo-8: Tercih sırası ortalamasının mezuniyet dönemlerine göre dağılımı

mezuniyet dönemi	Aritmetik ortalama	Sayı	Standart sapma
1979 ve öncesi	2,09	204	2,453
1980-84 dönemi	4,89	121	4,307
1985-1989 dönemi	6,66	170	4,559
1990-1994 dönemi	8,34	160	5,185
1995-1999 dönemi	9,16	231	5,697
2000-2003 dönemi	7,77	124	5,967
Toplam	6,50	1010	5,429

² Ebeveynlerin öğrenim durumları ile göstergeler için bkz. Ek Tablo-4: Ebeveynlerin öğrenim durumlarına göre ziraat mühendislerinin mezuniyet dönemleri dağılımı

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

Tablo-9: Mezun olunan üniversiteye göre ziraat mühendisliğinin ortalama tercih sırası

mezun olduğu üniversite	Aritmetik ortalama	Sayı	Standart sapma
Ankara Üniv	5,2	226	4,7
Atatürk Üniv	5,5	205	5,4
Ege Üniv	5,9	153	4,9
Çukurova	7,2	67	5,3
Trakya Üniv	8,1	46	6,2
Uludağ Üniv	9,0	43	4,7
Gaziosman Paşa Üniv	4,7	35	4,9
Selçuk Üniv	8,6	32	5,3
Yüzüncü Yıl	8,7	32	6,8
Harran Üniv	8,3	32	5,6
Akdeniz Üniv	9,9	20	5,5
Cumhuriyet Üniv	7,5	17	5,3
Dicle Üniv	5,7	16	4,0
Ondokuz Mayıs Üniv	9,0	11	6,3
Adnan Menderes Üniv	8,5	10	6,1
Mustafa Kemal Üniv	12,2	6	5,2
Süleyman Demirel Üniv	1,5	4	1,0
18 Mart Üniv	7,7	3	8,3
Karadeniz Teknik Üniv	5,0	2	2,8
Sütçü İmam Üniv	9,5	2	12,0
Toplam	6,4	963	5,4

içindeki çapını ve yönünü görmek bakımından Tablo-8 yeterli bilgi vermektedir. Beklentilere uygun olarak ziraat mühendisliği mesleği, eski mezunlarda daha ön sıralarda tercih edilirken yeni mezunlarda arka sıralarda kendisine yer bulabilmiştir. Öyle ki 1980 öncesi mezunların tercih ortalamasında ziraat fakültesi 2'inci sırayı alırken, izleyen yıllardaki mezunlarda 9'uncu sıraya kadar gerilemiştir. 1980'li yıllarda mezun olanlarda başlayıp, 1980'in ikinci yarısından sonra mezun olanlarla ivme kazanan ve 1990'ların sonuna kadar artarak süren tercih sıralamasındaki düşme eğilimi 2000'li yılların mezunları arasında en azından hız kesmiş görünmektedir. İzleyen tabloda ise ortalama tercih sıralamasının üniversitelere göre dağılımları yer almaktadır. Yanıtlayıcılar arasında mezun üniversiteli sayısı 40'ı aşanlarla aşmayanlar arasında, tercih sırası ortalamasının temsil kabiliyeti bakımından bir ayrıma gidilmiştir. Örneğin yanıtlayıcılar arasında

Süleyman Demirel Üniversitesinden sadece 4 mühendis vardır ve 1,5 gibi hayli yüksek bir tercih sırasıyla bu mesleği seçtikleri anlaşılmaktadır; ne var ki, bu sayıdaki mezunlara ait değerlerin, Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi tercih ortalamasını belli düzeyde de olsa temsil ettiğini söylemek hayli zordur. Böyle bir kısıdı barındırmakla birlikte, söz konusu tablo, köklü ziraat fakültelerinin yeni fakültelere kıyasla meslek tercih sıralamasında daha ön planda olduklarını göstermektedir. Ne var ki, köklü fakülteler lehine olan bu durum, büyük ölçüde eski mezunlarla ilişkilidir. Ankara, Atatürk, Ege ve Çukurova üniversitelerinden 1980 öncesinde mezun olanların, ziraat mühendisliğini ortalama 2'inci sırada tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Oysa aynı üniversitelerde 1980-1990 aralığında mezun olanlar esas alındığında tercih ortalaması 6'ncı sıraya düşmekte, ama daha önemlisi 1990 sonrası mezunlar bakımından ziraat mühendisliğinin ortalama olarak 8'inci-10'uncu sıra aralığında tercih edildiği anlaşılmaktadır³. Bir başka anlatımla, ziraat mühendisliği mesleğinin yıllar içinde daha alt sıralarda tercih ediliyor olması, genel bir eğilimdir ve şimdilik hiçbir ziraat fakültesi bu genel eğilimin dışında yer alıyor görünmemektedir. Yanıtlayıcıların ziraat mühendisliğini tercih etme nedenleri üzerinde durmak bu noktada tamamlayıcı olabilir. Soru formunda yanıtlayıcılara meslek seçiminde etkisi olan dokuz seçenek sunulmuş ve kendileri açısından önem taşıyan iki seçeneğin işaretlenmesi istenmiştir. Dokuz seçenekten şu üçünü hiçbir yanıtlayıcı işaretlememiştir: "İş bulma ve maddi getirileri", "toplumdaki saygınlığı" ve "rastlantı eseri". Son seçenek dışarıda bırakıldığında ilk ikisine yönelik bu tutum, bizzat meslektaşların gözünde, ziraat mühendisliğinin maddi yaşam düzeyini ve toplumsal statüyü yükseltici mahiyette bir meslek olarak görülmediğinin açık bir kanıtıdır. Bu durumda meslek tercihi nedenleri olarak geriye kişisel ve çevresel etkenlerin kalması da doğaldır. Nitekim meslek tercihindeki başat etken % 30'a yakın bir oranla "alana duyulan özel ilgi" olarak belirtilmiştir. Bunu, %20'ye yaklaşan oranlarla "topluma faydalı olma isteği", "gerektirdiği puan düzeyi" ve "aile/çevre yönlendirmesi" gibi etkenler izlemektedir. Meslek seçimine etki eden faktörlerin mezuniyet dönemlerine göre dağılımları Tablo-10'da izlenebilir.

Tablo-10: Mezuniyet dönemlerine göre ziraat mühendisliğini tercih etme nedenleri Ziraat mühendisliğini seçmede;

Satır %	Alana duyduğum özel ilgi	Topluma faydalı olma isteği	Gerektirdiği puan düzeyi	Aile/çevre yönlendirmesi	Kendi işini kurma olanağı	Aile işini sürdürme isteği
1979 ve öncesi	29,1%	27,5%	11,2%	13,1%	4,0%	5,6%
1980-84 dönemi	30,8%	24,6%	16,2%	16,9%	6,2%	4,6%
1985-1989 dönemi	31,9%	18,9%	16,2%	23,8%	8,1%	5,4%
1990-1994 dönemi	24,3%	13,6%	24,9%	21,3%	10,7%	7,1%
1995-1999 dönemi	29,8%	15,8%	27,2%	19,9%	14,0%	5,5%
2000-2003 dönemi	34,3%	17,9%	22,9%	16,4%	12,9%	3,6%
Toplam sayı	342	227	227	212	107	62
Sütun %	29,8%	19,8%	19,8%	18,5%	9,3%	5,4%

3 Üniversitelerden mezuniyet dönemlerine göre ziraat mühendisliğinin tercih sıralaması içindeki yeri için bkz. Ek tablolar 6, 7, ve 8.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

Mezuniyet dönemleri itibarıyla, mesleğe toplumsal fayda atfeden tutumlarla kişisel fayda atfeden tutumlar arasında belli ölçülerde bir farklılaşmanın olduğu da anlaşılmaktadır; toplumsal fayda boyutu 1980 öncesi mezunlarda daha başatken ve sonraki mezunlar arasında azalma eğilimi göstermekte iken kişisel ve pragmatist eğilimlerin yakın dönem mezunlar arasında daha fazla taraftar topladığı görülmektedir.

Yanıtlayıcılara ayrıca “Bugün meslek seçimi yapmazsanız yine ziraat mühendisliğini seçer miydiniz?” şeklinde bir soru da yöneltilmiştir. Buna olumlu yanıt veren ziraat mühendislerinin oranı % 40 civarındadır; bu oranda mezuniyet dönemlerine göre belirgin bir farklılaşmanın ortaya çıkmamış olması, ayrıca dikkat çekicidir. Buraya kadar sergilenen tutumlara bakıldığında ziraat mühendislerinin kendi meslekleri hakkında hayli karamsar oldukları söylenebilir. Bununla birlikte ziraat mühendisliği ile güçlü ve kopmaz bir bağı bulunanların sayısı da ihmal edilebilir oranlarda değildir.

Nitekim yanıtlayıcıların 1/5'e yakın bir bölümü ziraat mühendisliği öğrenimini takiben aynı alanda lisans üstü öğrenime devam edip yüksek lisans (%13) ve doktora (%5) dereceleri de almıştır. Ziraat mühendisliği alanı dışında lisans üstü derece yapanlar ise %2 civarındadır. Öte yandan yanıtlayıcıların % 16'sı ziraat mühendisliği öğrenimi öncesinde başka bir alanda yüksek öğrenim gördüklerini beyan etmişlerdir; bunların sadece %5'i önceki alanlarında öğrenimlerini tamamlayıp diploma almışlardır. Ziraat mühendisliğinden mezun olduktan sonra başka bir alanda yüksek öğrenim görenler ise sadece % 8 civarındadır.

Birinci dereceden akrabaları içinde ziraat mühendisi bulunanlar toplam yanıtlayıcıların 1/5'i nispetindedir. Yakın akrabaları içinde diğer mühendislik dallarından bulunanlar ise % 6,5 oranındadır. Çocuklarının hangi branşta yüksek öğrenim görmesini arzu ettikleri sorulduğunda, en başta yine mühendislik/mimarlık gelmektedir (%34,5). Bunu %32 ile tıp izlerken, sosyal bilim dalları ile temel bilimler yönünde tercih belirtenler %10 seviyesine bile yaklaşmamışlardır. Yanıtlayıcılar %55 oranında çocuklarının özel lisede orta öğrenimini tamamladıklarını belirtmişlerdir, bunu %33 ile devlet lisesi izlerken meslek ve imam hatip lisesini arzu edenler istatistiki bakımdan ihmal edilecek düzeydedir.

Gerek toplumsal köken gerekse de mesleğe atfedilen önem noktalarında belirgin öbekleşmeleri içeren bir iç kutuplaşmanın olmadığından söz edildi. Acaba maddi yaşam koşulları bakımından da görece olarak türdeş bir ziraat mühendisliği meslek grubundan da söz edilebilir mi? Bu sorunun yanıtı izleyen bölümdeki çözümlemenin ana konusunu oluşturacaktır.

3. MADDİ YAŞAM DÜZEYİ

Bu bölümde konut sahipliği, sahip olunan eşya ve kimi varlıklar ile kültürel etkinliklere katılma sıklığı gibi değişkenler üzerinde durulacaktır.

Yanıtlayıcıların 3/4'ü apartman tipi konutlarda otururken, % 15'lik bir grup sitede, geri kalan %10 seviyesindeki bir grup ise tek katlı gecekondu tipi konutlarda yaşamaktadır. Villa yada imarsız gecekondularda oturanlar % 1,5'ar gibi birbirine yakın oranlardadır. Asıl dikkat çekici olan konut mülkiyetine ilişkin göstergelerdir; öyle ki oturduğu konutun sahibi olan ziraat mühendisleri % 47 seviyesindedir; mühendislerin 1/4'i kiracıdır. Kiracılarla yaklaşık aynı orandaki bir başka grubu ise konut sahibi olmamakla birlikte oturduğu konuta piyasa raici üzerinden kira ödemeyenler oluşturmaktadır; bu grup bakımından biri enformel (yakın akraba evi vb.) diğeri ise formal (lojman) iki tampon mekanizmanın birbirine yakın paylarla devrede olduğu anlaşılmaktadır. Konut mülkiyeti ile medeni durum arasında beklentilerin aksine güçlü bir ilişki mevcut değildir. Gerek konut sahipleri gerekse de kirada oturanlar %80 düzeyindeki bir payla evli mühendislerdir. Bununla birlikte konut sahibi olmakla yaş arasında, dolayısıyla da mezuniyet dönemleri ve çalışma süreleri arasında anlamlı bir ilişkinin varlığında söz edilebilir. *Tablo 11'*de görüldüğü gibi, ziraat mühendisleri arasında konut sahipliği oranı mezuniyeti izleyen 15 yılın sonunda ancak %50'lerin üzerine çıkabilmektedir. Yaş değişkeni devreye sokulduğunda ise, kayda değer orandaki konut sahipliğinin 41 ve üzeri yaş dilimleri bakımından söz konusu edilebileceği görülmektedir. Bu ise konut sahipliğinin büyük ölçüde çalışarak edinilen öz birikime dayandığını göstermektedir. Nitekim, konut sahipleri arasında miras yoluyla konut edinen bulunmamaktadır; konut sahipliği ya çalışarak edinilen birikimle (%21), ya kooperatif aracılığıyla (%20) yada borçlanarak (%14) gerçekleşmektedir.

Yaşam düzeyi araştırmalarının standartlaşmış sorgularından biri de sahip olunan eşya ve varlıklara ilişkindir. Bu çalışmada, bir bölümü artık temel gereksinim haline gelen eşyalardan 11 kalem mal sorulmuştur. *Tablo-12'*de hem bu malların tekil dağılımları hem de katlamalı yada gruplar halinde sahip olma oranları yer almaktadır. Yaşam düzeyi ölçümü bakımından, tekil sahiplik oranları, kendi başlarına anlamlı bir gösterge oluşturmaktan uzaktır. Nitekim tek tek bakıldığında görece olarak yüksek addedilebilecek oranlarla televizyonla başlayıp ikinci otomobil sahipliğine uzanan bir dağılım ortaya çıkmaktadır. Yanıtlayıcıların % 66'sının otomobile, yarıdan fazlasının ise bilgisayara sahip olması da kuşkusuz önemli verilerdir. Fakat, yaşam düzeyi ölçümü bakımından önemli olan evde hangi eşya yada mal grubunun birlikte

Tablo-11: Mezuniyet dönemlerine göre konut mülkiyeti durumu (n.1118)

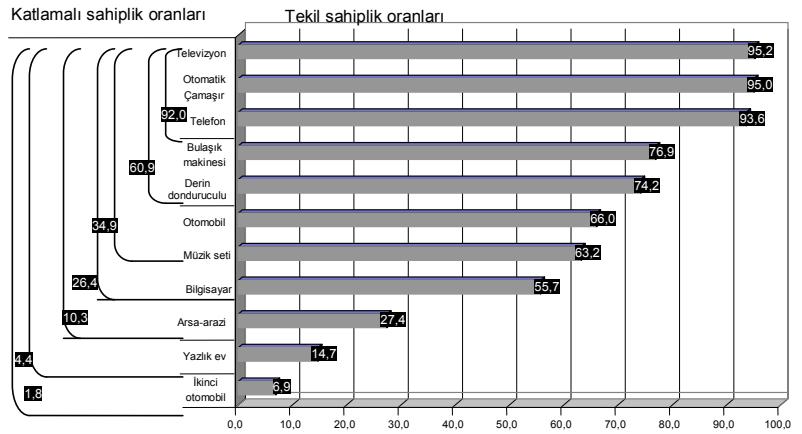
Satır %		İkamet ettiği konutun sahibi mi;			
		Evet, ev sahibi	Hayır ama kira ödemiyor (akraba evi vb.)	Hayır, lojman	Hayır, kiracı
mezuniyet dönemi	1979 ve öncesi	75,4%	5,3%	11,5%	7,8%
	1980-84 dönemi	52,4%	6,3%	23,8%	17,5%
	1985-1989 dönemi	53,6%	12,2%	14,9%	19,3%
	1990-1994 dönemi	35,2%	12,7%	13,9%	38,2%
	1995-1999 dönemi	32,0%	19,5%	10,2%	38,3%
	2000-2003 dönemi	40,4%	11,0%	8,8%	39,7%
Toplam sayı (sütun %)		545 (48,7%)	131 (11,7%)	147 (13,1%)	295 (26,4%)

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

bunduğudur. Örneğin, evinde televizyon, otomatik çamaşır makinesi ve telefon bulunanlar %92 seviyesinde iken buradaki malların tümüne sahip olanların oranı sadece %1,8'dir.

Yandaki tablonun katlamalı sahiplik oranları bölümü, birbirini içerir şekilde yukardan aşağıya uzanan 7 set şeklinde düzenlenmiştir. % 92 gibi yüksek bir sahiplik oranına sahip ilk setten (tv, otomatik çamaşır makinesi ve telefon) ikinci sete geçildiğinde (ilk setteki mallara bulaşık makinesi ve derin donduruculu buzdolabı ilave edildiğinde) sahiplik oranının hızla %61 seviyesine indiği görülmektedir. İlk ciddi farklılaşma ise ilk iki sete otomobil ve müzik seti sahipliği ilave edildiğinde yaşanmakta, ilk üç sete sahip olanların oranı dramatik bir şekilde %35'lere inmektedir. Dördüncü setin içerdiği bilgisayar sahipliğiyle gerçekleşen farklılaşma dikkate alınmazsa, ikinci büyük farklılaşma yukarıdaki mallara arsa-arazi sahipliğinin de eklendiği durumda ortaya çıkmaktadır. Bu veriler ışığında şunu söylemek mümkündür: Ziraat mühendislerinin $\frac{1}{4}$ gibi büyük bir bölümü, aşağı yukarı benzer maddi yaşam koşullarına sahiptir; bu ise büyük ölçüde temel gereksinim kategorisinde bulunan eşya/mal sahipliği ile sınırlıdır. Temel gereksinim sınırlarının ötesine geçerek, birikim ve yatırım özelliklerine kısmen sahip varlıklara sahip bulunanlar ise %20'lerden %2'lere uzanan bir bantta yer almaktadır.

Tablo-12: Beyaz eşya ve diğer varlıklara tekil ve katlamalı sahip olma düzeyleri



Maddi varlıklar yaşam düzeyi ölçümü için gerekli olmakla birlikte yeterli olmayabilirler; resmi tamamlamak amacıyla ziraat mühendislerine

Tablo-13: Mezuniyet dönemlerine göre öznel yaşam standardı algısı (s. 1127)

Satır %	Son 3 yıl içinde yaşam standardı eskisine göre;			
	İyileşti	Kötüleşti	Değişmedi, aynı kaldı	
mezuniyet dönemi	1979 ve öncesi	9,1%	39,9%	51,0%
	1980-84 dönemi	11,7%	47,7%	40,6%
	1985-1989 dönemi	17,0%	40,1%	42,9%
	1990-1994 dönemi	23,3%	36,8%	39,9%
	1995-1999 dönemi	35,2%	21,3%	43,4%
	2000-2003 dönemi	39,7%	21,3%	39,0%
Toplam Sayı	257	380	490	
sütun %	% 22,8	%33,7	%43,5	

standartlarının değişip değişmediği, değişti ise, değişimin hangi yönde olduğu sorulmuştur. 2004 yılının sonundan 2005'in ortalarına kadara süren saha çalışması dikkate alındığında, bu sorunun referans aldığı son üç yıl, Cumhuriyet tarihinin en derin krizinin yaşandığı 2001'den sonrasını içermektedir. 2001'deki dibe vuruştan sonra, insanların maddi yaşam standartlarında mutlak olmasa da görece olarak belli iyileşme olduğu algısına sahip olması son derece normaldir. Nitekim son 3 yılda yaşam koşullarının iyileştiğini belirtenler %23 dolayındadır; yaklaşık %34 oranındaki bir büyük grup ise koşullarının kötüleştiğini söylemiştir. Yaşam standartları ilişkin öznel algı, mühendislerin mezuniyet dönemleri ile ilişkilendirildiğinde ilginç sonuçlar ortaya çıkmıştır. Tablo 13'de görüldüğü gibi, eski mezunlardan yeni mezunlara gelindikçe yaşam standartlarında bir iyileşme olduğu yönündeki eğilim güç kazanmaktadır. Öyle ki, 2000-2003 mezunları arasında yaşam koşullarının iyileştiğini belirtenler, genel ortalamayı nerdeyse ikiye katlayarak %40'lara çıkmaktadır.

4. BİLGİ TEKNOLOJİLERİNE YAKINLIĞI

Bu bölümde ziraat mühendislerinin yabancı dil, bilgisayar ve internet kullanımı gibi, zamanımızın en gözde yetilerine hangi ölçüde sahip oldukları üzerinde durulacaktır. Tablo 14 'de söz konusu yetilere sahip olan ziraat mühendislerinin dağılımları mezuniyet dönemlerine göre yer almaktadır. Ziraat mühendisleri arasında bir yada daha fazla yabancı dili yeterli düzeyde bilenler hiçbir dönemde $\frac{1}{4}$ 'lük eşiği belirgin bir

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

biçimde aşıyor değildir; bu açıdan 2000 ve sonrası mezunlarda gözlenen %33'lük oran, eğer 1990-94 mezunları gibi istisnai bir aralığı oluşturmayacaksa, belki de önümüzdeki dönem için yukarı doğru tırmanışın kalkış noktası olabilecektir. Nitekim bilgisayar ve internet kullanımı söz konusu edildiğinde, ivmenin yeni dönem mezunlar lehine yukarı doğru tırmanışı gayet net bir biçimde görülmektedir; 1980 öncesi mezunlar arasında %55 civarında olan bilgisayar kullanma oranı 1995 ve sonrası mezunlar arasında %90'lı rakamlara ulaşmaktadır. Kişisel bilgisayar ve internet olanaklarının esas olarak 1980'li yılların sonlarından itibaren yaygınlaştığı düşünülürse, 1985 öncesi mezunlara ait olup %50-%80 aralığında gezinen kullanım oranları, eski mezunların yeni bilgi teknolojilerine uyum sağlama noktasındaki anlamlı çabalarının sonuçları olarak da değerlendirilebilir.

Tablo-14: Mezuniyet dönemlerine göre bilgi teknolojilerine yakınlığı (s. 1147)

Satır %		yabancı dili yeterli düzeyde bilir	Bilgisayar kullanır	elektronik posta adresi var	İnterneti kullanır
mezuniyet dönemi	1979 ve öncesi	25,9%	54,6%	32,3%	49,4%
	1980-84 dönemi	22,8%	79,2%	62,3%	76,9%
	1985-1989 dönemi	24,5%	89,7%	69,2%	89,2%
	1990-1994 dönemi	28,7%	89,9%	66,9%	81,7%
	1995-1999 dönemi	24,9%	91,9%	69,1%	86,0%
	2000-2003 dönemi	33,1%	95,0%	78,6%	93,6%
Toplam	sütun % sütun sayısı	26,4% 294	82,0% 941	61,1% 701	77,8% 892

Ziraat mühendislerinin formasyonunda daha sınırlı oranda bulunan yabancı dil hususunda ayrıntıya inildikçe kimi ilginç sonuçlarla karşılaşmak mümkündür. Konuya ilişkin soru, yabancı dili yeterli düzeyde bilmek şeklinde formüle edildiğinde %26.4 oranında kalan olumlu yanıt, herhangi bir düzey belirtmeksizin bilinen diller nedir şeklinde sorulduğunda radikal bir şekilde farklılaşabilmektedir. Nitekim bildiği yabancı dil olarak İngilizce'yi işaretleyenlerin oranı hızla %60 seviyesine fırlatabilmektedir. Fransızca bildiğini beyan edenler de %6 düzeyindedir. Yanıtlayıcılar arasında bu iki dil dışında kullanılan bir başka yabancı dil bulunmamaktadır. Öte yandan, İngilizce bildiğini beyan eden %60'lık kesimin bu dili büyük ölçüde günlük iletişim kurabilme seviyesinde bildikleri anlaşılmaktadır (%48). Bildiği dilde yazışma yapabilenler %16 seviyesinde kalırken, yabancı tv izleyebilenler hızla %11 gibi bir düzeye gerilemektedir. Öte yandan, yanıtlayıcılar arasında bilimsel-teknik bildiri sunabilecek düzeyde yabancı dile hakim olanların bulunmadığı da ayrıca not edilmelidir⁴.

Bilgisayar ve internetin ise büyük ölçüde kişisel gereksinimler çerçevesinde iş ve mesleğe dönük amaçlar için kullandığı anlaşılmaktadır. Bilgisayar; ofis uygulamaları (%75), istatistiksel işlemler (%15) ve web/grafik çizim işlemleri (%10) için kullanılmakta, muhasebe yazılımları ve programlama gibi gelir getirici düzeyde kullanan ise bulunmamaktadır. İnternetin ise mesleki araştırma yapmak (%62), gazete vb. yayın okumak (%57), çalışılan kurumdaki gelişmeleri izlemek (%44) ve nihayet banka vb. parasal işlemleri gerçekleştirmek amacıyla kullanıldığı, film, müzik, oyun, sohbet ve alış-veriş gibi amaçlar için ise kullanılan bulunmadığı görülmektedir.

5. İstihdam durumu

Ziraat mühendislerinin istihdam koşulları ve sosyal güvencelerinin yıllar içinde kamu istihdamı ve iyi koşullarda güvenceye sahip olma lehine bir gelişme gösterdiği anlaşılmaktadır. 1980'lerin ortalarından itibaren tek-tük de olsa tanışmaya başlanan işsizlik olgusu, 1990'ların ikinci yarısıyla kalıcı ve etki alanı genişleyen bir tehdit halini almışa benzemektedir.

Tablo-15: Mezuniyet dönemlerine istihdamın göre farklılaşması (s. 1157)

İstihdam türü	Toplam		mezuniyet dönemi (sütun %; satır %)											
	Sayı	%	1979 ve öncesi		1980-1984		1985-1989		1990-1994		1995-1999		2000-2003	
Özel/Ücretli	266	23,0	3,2	3,1	1,5	,8	11,9	8,4	24,3	15,7	43,8	45,6	49,6	26,4
Kamu/Ücretli	520	44,9	35,7	17,2	79,2	19,9	66,5	23,7	53,3	17,4	30,1	15,8	22,3	6,0
Kendi işi	128	11,1	6,8	13,6	11,5	12,0	14,1	20,8	11,8	16,0	12,1	26,4	10,1	11,2
İşveren / Girişimci	39	3,4	,8	5,1	,8	2,6	5,4	25,6	6,5	28,2	4,8	33,3	1,4	5,1
Emekli	146	12,6	53,4	91,1	6,9	6,2	-	-	1,2	1,4	,7	1,4	-	-
İşsiz	58	5,0	-	-	-	-	2,2	7,3	3,0	9,1	8,5	41,8	16,5	41,8

İstihdam türü (bkz. Tablo-15) ve sosyal güvenlik kurumu (bkz. Tablo-16) değişkenleri birlikte değerlendirildiğinde, yanıtlayıcıların yarısından fazlasının (%55) kamu istihdamına ve Emekli Sandığı güvencesine tabi olduğu, yaklaşık ¼'ünün ise özel sektörde ücretli ve SSK güvencesi-

⁴ Yabancı dille ilgili dağılımlar için bkz. Ek tablolar...

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

ne sahip bulunduğu görülmektedir; %15 civarındaki bir grup ise işyeri sahibi / girişimci; yanıtlayıcıların % 5'lik kesimini ise herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmayan işsizler oluşturmaktadır. Bu tablo, ziraat mühendislerinin istihdam koşullarında 1980'lerin ikinci yarısında başlayıp 1990'ların ikinci yarısında güçlü bir eğilim haline geldiği anlaşılan ve kamu istihdamının daralması şeklinde beliren sürecin bir ara sonucudur. Yukarıdaki tabloda sütun değerlerini yansıtan italik karakterli hücreler incelendiğinde, 1979 ve öncesinden 1984 yılı mezunlarına uzanan mühendis kuşağının %80'ler seviyesinde kamuda istihdam olanağı bulunduğu görülecektir; kırılma noktasını da işaret eden 1985-89 mezunlarında bu oran %66,5 seviyesine inmiş, izleyen mezun gurubunda (1990-94) %50'lilere gerileyen kamu istihdamı, nihayet 1995 ve sonrası mezunlarda ¼ gibi bir eşiğe düşmüştür. 1995 ve sonrası mezuniyet dönemi, özel sektörde ücretli istihdam oranının kamuyu belirgin bir biçimde aştığı yıllar olması bakımından da dikkat çekicidir. Ziraat mühendisleri açısından kamu istihdamındaki kırılmanın başlangıç yıllarının aynı zamanda işsizlik olgusuyla tanışma yılları olması da ayrıca anlamlıdır; genel içinde %5 civarında bir paya sahip bulunan işsiz ziraat mühendislerinin yarıya yakını 1995 ve sonrası mezunların oluşturması, özel istihdam koşulları lehine işleyen sürecin aynı zamanda yedek mühendis (işgücü) ordusu da üretmekte olduğunu göstermektedir. Özel sektör ağırlığının arttığı ücretli istihdam dışında, "kendi işinde" çalışan ve "işveren/girişimci" statüsünde yer alan ziraat mühendisleri de mevcuttur; toplamı %15 civarında olan bu grup içinde esas ağırlığı "kendi işinde" çalışan mühendisler oluşturmaktadır; "kendi işinde" çalışma eğilimi her mezuniyet döneminde %10'lar civarında istikrarlı bir ağırlığa sahip görülmektedir; "işveren/girişimci" yönündeki eğilimin ise 1984-1999 yılları arasındaki 15 yıllık bir zaman diliminde mezun olanlar arasında belli bir cazibeye sahip olduğu, 2000 ve sonrası mezunlar arasından ise yeniden inişe geçtiği anlaşılmaktadır.

Tablo-16: Sosyal güvencenin mezuniyet dönemlerine göre farklılaşması (s. 1147)

Sosyal güvenlik	Toplam		MEZUNİYET DÖNEMİ					
	Sayı	%	1979 ve öncesi	1980-1984	1985-1989	1990-1994	1995-1999	2000-2003
Emekli Sandığı	627	54,7	35,4%	17,8%	17,6%	13,6%	10,7%	5,0%
SSK	289	25,2	6,7%	2,5%	14,1%	16,2%	42,3%	18,3%
Bağ-Kur	152	13,3	6,1%	6,8%	18,2%	20,3%	33,1%	15,5%
Özel Sigorta	16	1,4	-	6,7%	13,3%	20,0%	40,0%	20,0%
Güvencesiz	63	5,5	1,6%	-	6,5%	8,1%	40,3%	43,5%

Ziraat mühendislerinin istihdam koşullarında yıllar içinde gözlenen farklılaşma, beklendiği gibi, sosyal güvenlik kurumları ile büyük bir simetri içindedir. Tablo 16'dan da izleneceği gibi, herhangi bir sosyal güvenceye sahip olmayanlar %5,5 nispetindedir; işsizlik oranıyla uyumlu olan bu olumsuz durumla, esas olarak 23-44 yaş aralığında ve 29,5 yaş ortalamasındaki yeni kuşak mühendislerin karşı karşıya kaldığı anlaşılmaktadır. Emekli sandığı kapsamında olanların sayıları yıllar içinde azalırken, %25'lik bir orana sahip bulunan SSK kapsamının ise istikrarlı bir seyir izlemediği anlaşılmaktadır; bu durum %13 civarında bir paya sahip olan Bağkur kapsamı için de geçerli görünmektedir. Özetle, kamu istihdamındaki daralma, ziraat mühendisleri bakımından işsizlik olgusunun yanı sıra güvencesizlik olgusunun da önem kazanacağı bir dönemi açmış gibidir. Tablo-18'de yer alan ve aktif işgücünün istihdam türleri ile istihdam biçimleri arasındaki korelasyonu konu alan tablo da bu yöndeki değerlendirmeleri destekler niteliktedir.

Tablo-17: Kamu ve Özel Sektörde Çalışanların Aylık Ücret Durumu (S.731)

İstihdam türü	Aritmetik ortalama	Minimum	Maksimum	Std. Deviation	Sayı
Özel/Ücretli	788,34	125	5000	503,838	242
Kamu/Ücretli	1004,64	450	3500	291,901	489
Toplam	933,04	125	5000	388,769	731

Tablo-18: İstihdam türlerine göre istihdam biçimlerinin dağılımı (S.899)

İstihdam türü	İSTİHDAM BİÇİMİ				
	Kadrolu	Sözleşmeli	Geçici	Part-time	İşyeri
Özel/Ücretli	11,5%	81,2%	2,6%	2,6%	2,1%
Kamu/Ücretli	88,4%	9,4%	1,0%	-	1,2%
Kendi işi	1,9%	6,5%	,9%	2,8%	87,9%
İşveren	-	5,3%	-	-	94,7%
İşsiz	-	25,0%	58,3%	16,7%	-
Toplam	53,2%	27,8%	2,1%	1,2%	15,7%

Kamu istihdamının aynı zamanda yüksek oranda bir işgüvencesi anlamına geldiği, %90'ı bulan kadrolu istihdam biçimi ile açık olarak görülürken, işsizlerin tamamının sözleşmeli, geçici ve kısmi süreli gibi güvencesiz istihdam biçimlerine tabi olanlar arasından çıktıkları anlaşılmaktadır.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

Tablo-19: Halen işsiz olanlarla mezuniyet sonrası işsiz kalanlar (S.1011)

	Halen işsiz olunan yıl	Mezuniyet sonrası işsiz kalan yıl
Sayı (%)	60 (5,9)	445 (44,0)
Aritmetik ortalama	4,8	2,8

Halihazırda özel sektör yada kamuda istihdam edilen ziraat mühendislerinin aylık ücret gelirlerinin incelenmesi, kamu istihdamının çok yönlü etkilerini anlamak bakımından da öğretici sonuçlar vermektedir. Araştırmanın yapıldığı dönemde ziraat mühendislerinin aylık ücret ortalamaları 900 YTL civarındadır. Ortalama ücret seviyesine asıl katkı yapanı kamu ücretleri olduğu anlaşılmaktadır; ortalama ücret kamuda 1000 YTL civarında iken özel sektörde 790 YTL'dir; bununla birlikte ücret düzeyleri arasındaki farklılıklar kamuyla mukayese edilmeyecek kadar yüksektir; özel sektörde ücretlerin 250 YTL ile 5000 YTL arasında dağıldığı, kamuda ise ücret farklılaşmasının 450 YTL ve 3000 YTL aralığında gerçekleştiği görülmektedir. Her iki sektördeki ortalama ücret seviyesinden de anlaşılacağı gibi, görece olarak düşük ücret seviyesine sahip olanların oranı özel sektörde çok daha yüksektir. Öyle ki, özel sektör çalışanlarının %60'ı 750 YTL ve daha altında ücret alırken, bu ücret seviyesindeki kamu çalışanlarının oranı sadece %6'dır. Kamuda istihdam edilenlerin yarıya yakını 900-1000 YTL aralığında bir ücret seviyesine sahip görülmektedir. Tablo 17 ve aşağıdaki çizelge, her iki sektördeki ücret seviye ve farklılaşmasını gözler önüne sermektedir.

Çizelge 1: Kamu ve özel sektörde aylık ücret dağılımı

Ziraat mühendislerinin %60'ının hanesinde aile bütçesine iki yada daha fazla kişi çalışarak katkıda bulunmaktadır. İki yada daha fazla sayıda aile üyesinin gelir getirici bir faaliyette bulunduğu hanelerin yaklaşık % 60'ının, aylık 900 YTL ve daha altında ücret geliri olan mühendis aileleri olması, bu olgunun bir geçim stratejisi boyutu taşıdığını düşündürmektedir. Nitekim aylık ücreti 1000 YTL ve üzerinde olan mühendis ailelerinde bu oran %16 seviyesindedir.

Mühendis ailelerinin gelir kompozisyonu incelendiğinde, ücret gelirlerinin % 76 gibi bir oranla başat olduğu, onu yaklaşık % 30 ile emekli maaşlarının izlediği, kar/kazanç geliri olanların %14,5'lik bir paya sahip olduğu ve nihayet kira geliri edinenlerin ise %12 seviyesinde kaldığı anlaşılmaktadır. Gelir türlerine mezuniyet dönemleri itibarıyla bakıldığında, kira geliri olanlar arasında beklediği gibi eski mezunların baskın olduğu, öte yandan kar/kazanç geliri olan mühendislerin ise esas olarak 1985 ve sonra mezunlar arasından çıktığı görülmektedir.

Gerek istihdam yapıları, gerekse ücret seviyeleri bakımından 1990'lı yıllarda pekiştiği anlaşılan gelişme eğilimleri temel alındığında, ziraat mühendisliğinin görece türdeş bir meslek grubundan iç kutuplaşması yüksek bir meslek çevresine doğru evrildiği söylenebilir. Bu gelişmenin ziraat mühendislerinin maddi yaşam koşullarını ne yönde etkileyeceği konusunda kimi sonuçlara ulaşmak şu anda mümkün olmasa da, meslek grubunun çoğunluğu bakımından yaşam koşullarının halihazırda pek de parlak olmadığı söylenebilir. Konuya ilişkin önceki bölümlerde değinilen hususlara ek olarak, ziraat mühendislerine ayrıca, sekiz ayrı harcama kalemi verilerek hanelerinde öncelikli harcamaların bir listesini vermeleri istenmiştir. Elde edilen veriler Tablo 21'de ilk beş önceliğe sahip harcama kalemleri ile sınırlandırılmış ve her biri için aldıkları değerlere göre üçlü bir sıralama yapılmıştır. Böylece hem her sıra için öncelikler listesinin nasıl dağıldığı, hem de her bir önceliğin kendi içinde nasıl sıralandığı ortaya konmuştur.

Tablo- 21: Hanelerin öncelikli gider kalemlerinin sıralaması

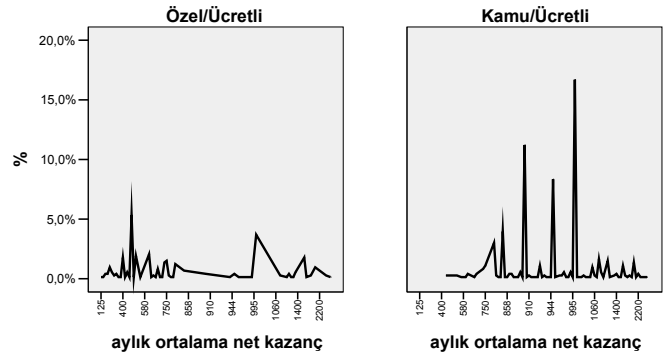
	Birinci öncelik	İkinci öncelik	Üçüncü öncelik	Dördüncü öncelik	Beşinci öncelik
Birinci sıra	Gıda 77,8%	Eğitim 37,4%	Giyim-kuşam 34,6%	Ulaşım 21,2%	Ulaşım 20,8%
İkinci sıra	Ev Kirası 20,4%	Ev Kirası 5,2%	Faturalar 31,5%	Giyim-kuşam 21,0%	Sağlık 15,8%
Üçüncü sıra	Eğitim 14,7%	Giyim-kuşam 4,3%	Ev Kirası 20,7%	Faturalar 19,6%	Kültürel etkinlikler 14,5%

Tabloya bir bütün olarak bakıldığında, ziraat mühendisi hanelerinin fiziki yeniden-üretimlerine dönük harcamaların başat olduğu rahatlıkla

Daha önce de vurgulandığı gibi, araştırmanın yapıldığı dönemde işsiz olan ziraat mühendislerinin oranı %5-6 gibi görece olarak düşük bir seviyededir. Öte yandan Tablo 19'da yer aldığı gibi, bu grubun ortalama yaklaşık 5 yıl gibi bir süreyle işsiz olmaları son derece dikkat çekicidir. Öte yandan, ziraat mühendisleri arasında mezun olduktan yada aynı anlama gelecek şekilde işgücü piyasasına çıktıktan sonra işsiz kalanların oranı hiç de az değildir (%44). Tablo 20'deki verilere göre ise mezuniyet sonrası işsiz kalanların sürenin ortalama 3 yıl olduğu anlaşılmaktadır; mezuniyet dönemlerine göre işsiz kalanların sayılarında önemli farklılıklar bulunmakla birlikte işsiz kalan yıl ve ay ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık göze çarpmamaktadır.

Tablo-20: Mezuniyet dönemlerine mezuniyet sonrası işsiz kalan yıl ve ay ortalaması

mezuniyet dönemi sayı ve (ortalama)	Mezuniyet sonrası işsiz kalan yıl	Mezuniyet sonrası işsiz kalan ay
1979 ve öncesi	14 (2,6)	48 (4,0)
1980-84 dönemi	42 (2,2)	54 (5,0)
1985-1989 dönemi	101 (3,0)	71 (4,8)
1990-1994 dönemi	85 (3,3)	65 (4,8)
1995-1999 dönemi	130 (2,6)	114 (4,4)
2000-2003 dönemi	66 (2,1)	81 (4,9)
Toplam	438 (2,7)	433 (4,6)



ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TOPLUMSAL PROFİLİ ARAŞTIRMASI

söylenbilir. Öyle ki, hane bütçesi içinden kültürel ve sanatsal etkinlikler kalemine ancak beşinci öncelik olarak ve üçüncü sırada pay ayrılmaktadır. Ayrıca, gıda, ev kirası ve sabit ev giderleri gibi kalemlerin ilk üç öncelik içinde ana harcama kalemleri olduğu da görülmektedir. Bu tablo bile başlı başına, ziraat mühendislerinin büyük bir bölümünün kentli orta sınıf yaşam tarzının oldukça gerisindeki koşullarda yaşadığını kanıtlamaktadır.

Yukarıda ana hatlarıyla değinilen olumsuzlukların nedenleri konusunda ziraat mühendislerinin öznel yargılarını edinmek anlamlı olacaktır. Ziraat mühendislerine başta işsizlik olmak üzere, son yıllarda işgücü piyasasında yaşanan olumsuzluklara etki eden faktörler de soruldu. Söz konusu faktörler beş seçenek altında toplandı. Bunlar, fakülte ve mezun sayısındaki artışa atfen arz fazlalığı, tarım sektörünün gerilemesine atfıla talep azlığı, öğretimin iş yaşamından kopukluğu, kamu yatırımlarının azlığı ve nihayet işi beğenmemeden kaynaklı öznel faktörler olarak sıralandı ve yanıtlayıcılardan öncelik sırasına göre söz konusu faktörleri işaretlemeleri istendi. Beş başlık altında toplanan faktörler Tablo-22’de aldıkları değerlere göre hem öncelik sırasına hem de her bir önceliğin kendi iç dağılımına göre yer almaktadır. Tabloya bakıldığında yanıtlayıcıların ilk üç önceliği saptama konusunda daha istekli olduğu, dördüncü ve beşinci derecedeki faktörleri saptayanların oranının toplam yanıtlayıcılar içinde sırasıyla %40 ve %20 dolayında kaldığı anlaşılmaktadır. İşsizliğe etki eden faktörler arasında yanıtlayıcıların büyük bir çoğunlukla üzerinde birleştikleri hususun, ziraat fakültesi ve mezun sayısındaki artış (arz fazlası) olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki, %80’lik bir oranla “birinci öncelik” olarak gösterilen arz fazlalığı sorunu, birinci öncelik sütununda rakipsizdir; birinci öncelik olarak onu ikinci sırada izleyen tarım sektörünün gerilemesi faktörü sadece %19 kadar bir değer alabilmiştir. Öte yandan, birinci öncelik noktasındaki açık ara farka rağmen tarım sektöründeki gerilemenin, ikinci öncelik listesinin

Tablo- 22: Ziraat mühendislerinin İşsizlik ve olumsuz yaşam koşullarının nedenleri

	Birinci öncelik (s.1093)	İkinci öncelik (s. 917)	Üçüncü öncelik (s.701)	Dördüncü öncelik (s.446)	Beşinci öncelik (287)
Birinci sıra	Arz fazlası 79,5%	Sektörün gerilemesi 39,8%	Azalan kamu yatırımları 31,3%	Azalan kamu yatırımları 24,1%	İş beğenmeme 57,6%
İkinci sıra	Sektörün gerilemesi 19,0%	İşten kopuk öğretim 39,7%	Sektörün gerilemesi 28,9%	İşten kopuk öğretim 20,4%	Azalan kamu yatırımları 4,9%
Üçüncü sıra	İşten kopuk öğretim 12,3%	Azalan kamu yatırımları 31,5%	İşten kopuk öğretim 23,3%	İş beğenmeme 13,2%	İşten kopuk öğretim 4,3%
Dördüncü sıra	Azalan kamu yatırımları 8,0%	Arz fazlası 9,8%	İş beğenmeme 11,5%	Sektörün gerilemesi 10,5%	Sektörün gerilemesi 1,5%
Beşinci sıra	İş beğenmeme 3,4%	İş beğenmeme 9,0%	Arz fazlası 7,0%	Arz fazlası 2,6%	Arz fazlası 1,1%

en başında yer alması, konunun önemsendiğinin de bir kanıtıdır. Her iki öncelik bir arada değerlendirildiğinde, ziraat mühendislerinin maddi yaşam koşullarını olumsuz yönde etkileyen faktörler olarak arz fazlalığı ve talep yetersizliği gibi, birbirini tamamlayan hususlara öncelik verdiği söylenebilir. Nitekim, iki başat faktörü izleyen ve “ziraat öğretiminin iş yaşamının gereksinimlerinden kopuk olması” ve “kamu yatırımlarının azalması” seçenekleri de, ilki işgücü arzının niteliğine, ikincisi ise talep kısıtının gerekçesine vurgu yapması nedeniyle, arz-talep eksenli değerlendirmeyi tamamlar niteliktedir. Fakülte sayısının fazla, öğrenim seviyesinin ise düşük olduğu yönünde görüş belirtenler %82 gibi oldukça yüksek seviyedir. Yeni fakültelerin açılmasına taraftar olanlar ise son derece azdır (%1.2). Mühendislerin ziraat öğrenimi konusunda da hayli karamsar oldukları gözlenmektedir; öğrenimin yeterli olduğunu düşünenler %10’unun altında kalırken aksi yönde görüş belirtenler %70 nispetindedir. eğilimleri ayrıca Neo-klasik iktisat öğretisinin işsizlik tanımını yansıtan ve işsizliği daha iyi koşullarda iş bulma arayışının bir sonucu şeklinde gören yaklaşıma ise ziraat mühendislerinin pek itibar etmedikleri anlaşılmaktadır. Çalışma yaşamına ilişkin gelecek beklentisi sorusunu mühendislerin yaklaşık %30’nun yanıtızsız bırakması, genel bir karamsarlık göstergesi olarak değerlendirilebilir. Nitekim yanıt verenlerin iç dağılımları Şekil-2’den izlendiğinde kamu istihdamı başta olmak üzere ücretli istihdam yönünde bir beklenti içinde olmadıkları açık bir şekilde görülecektir. Meslekle ilgili yada ilgisiz kendi işini kurma beklentisi ile araştırmacı ve yönetici gibi statüsü görece olarak yüksek pozisyonları arzuladıkları anlaşılmaktadır. Spekülatif bir değerlendirme yapma pahasına, ziraat mühendislerinin gelecek beklentilerine bir bütün olarak bakıldığında, gerçekçi yada reel-politik tutumlarla karamsarlığın iç içe olduğu bir duygu durumunun yaygın olduğu söylenebilir. Çalışma yaşamına ilişkin gelecek beklentisi ile mezuniyet dönemleri arasındaki korelasyona bakıldığında, Karamsar eğilimlerin eski mezunlarda, reel-politik eğilimlerin ise 1990 ve sonrası mezunlarda görece olarak daha başat olduğu da ileri sürülebilir. Örnek vermek gerekirse 2000-04 dönemi mezunlarının yarısı (%50,7) meslekle ilgili kendi işini kurma beklentisi içinde olduklarını belirtmişlerdir; bu oran 1979 ve öncesi mezunların iki katı kadardır. İşe dönük beklentileri, tutumlarla desteklemek bütünlüklü bir analiz için gereklidir. Şekil-3’de yargı belirtir cümleler halindeki işe dönük tutum sorularına verilen yanıtların dağılımı yer almaktadır. Şekilde de görüldüğü gibi beş yargı cümlesinin tümüne de “katılıyorum” ve “tamamıyla katılıyorum” demek suretiyle onay verenler çoğunluktadır. İş doyumuyla ilgili “işime her sabah büyük istekle giderim” yargısına onay verenler %68 seviyesindedir; aksi yönde yargı belirtenler ise %18 dolayındadır. Yönetici davranışı ile diğer dört yargı cümlesinin dağılımı ise bir biriyle çelişkili gibi görünen bir yönetici profili ortaya koymaktadır: Buna göre, belirli ölçülerde otoriter ve himayeci (yaklaşık %70 oranındaki onayla), ama daha belirgin olarak denetçi ve katılımcı (yaklaşık %80-85 oranındaki onayla) davranışları bünyesinde barındıran bir yönetici imgelemi ortaya çıkmaktadır.

BASIN AÇIKLAMASI

ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN ve ZMO'NUN, TARIMSAL YAPILARDAKİ ETÜD, PLAN, PROJE, UYGULAMA ve KONTROL YETKİLERİ BİR KEZ DAHA TESCİLLENDİ...

30.01.2008

Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından verilen 2007/6355 sayılı kararla, ziraat mühendislerinin tarımsal yapılar, peyzaj ve çevre düzenleme alanlarındaki yetkileri bir kez daha tescillendi.

Mimarlar Odası tarafından TMMOB ve Ziraat Mühendisleri Odası aleyhine açılan davada, “Ziraat Mühendisleri Odası Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği” nin 6 ncı maddesinin (l) ve (s) bentleri ile “Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük” ün 19 uncu maddesinin hukuka aykırılığı gerekçesiyle iptali istenilmişti.

Yukarıda sözü edilen Meslek İçi Eğitim Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği” nin (RG 8.11.2005 gün, 25987 sayı) 6 ncı maddesinin (l) ve (s) bentlerinde, “Ziraat mühendislerinin tek başına tasarlama, uygulamaya, kabule ve imzaya yetkili ve sorumlu olduğu uzmanlık alanları” arasında (l) tarımsal yapılar, (s) peyzaj ve çevre düzenleme sayılmakta; bu uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim alan üyeler için Oda tarafından birlikte veya ayrı ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebileceği hükme bağlanmaktadır.

“Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük” ün (RG 24.1.1992 gün, 21121 sayı) 19 uncu maddesinde ise; sözü edilen alanda öğrenim görmüş ziraat mühendislerinin tarımsal yapılarla ilgili araştırma, etüd, plan, proje, uygulama ve kontrol hizmetleri yapma yetkileri düzenlenmektedir.

Yukarıda sözü edilen Tüzük ve Yönetmelik hükümlerinin iptalini isteyen Mimarlar Odası talebini reddeden mahkeme, karar gerekçesinde şu hükümlerde bulunmuştur; “**Tarımsal yapılar uzmanlık alanı, toprak ve su kaynaklarından optimum bir biçimde yararlanmayı, bu kaynakların korunması ve geliştirilmesi, üretimin çeşitli evrelerinde uygun çevre ortamının yaratılmasında gerekli olan tüm yapı ve tesislerin planlanması, projelendirilmesi, yapımı ve tarımsal işletmelerin yapısal ve fiziksel yönden geliştirilmelerini amaçlayan ve uzun ömürlü önlemlerin alınmasıyla ilgili olduğundan ve tarımsal yapılarda materyal bitki, hayvan ya da herhangi bir tarımsal ürünün yine tarımsal metodlarla üretiminin gerçekleştirilmesi karşısında, bu yönüyle yönetmeliğin iptali istenen 6. maddesinin (l) bendinde hukuka aykırılık görülmemiştir**”

Kararda Yönetmeliğimizin 6 ncı maddesinin (s) bendine ilişkin iptal istemi de reddedilirken; “sözü edilen madde ile dayanağı Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün 23. maddesi ile geçici 1. maddesinin iptali istemiyle Peyzaj Mimarları Odası tarafından açılan davanın da yine Danıştay 8 inci Dairesinin 26.3.2007 gün, K:2007/1678 sayılı kararıyla reddedildiği de anımsatılmıştır.

Bu çerçevede bir kez daha anlaşılmıştır ki, Yetki Tüzüğümüzün ve Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğimizin yukarıda belirtilen hükümleri uyarınca, ilgili alanda öğrenim görmüş ziraat mühendisleri, sulama suyu ihtiyacı saniyede 500 litreye kadar olan sulama tesisleri, sulama suyu ve hayvan içme suyu sağlamak için yapılacak göletler, toprak erozyonunu önleyici toprak ve su muhafaza edici tesisler, tarımsal yapılarla ilgili araştırma, etüd, plan, proje, uygulama ve kontrol hizmetlerini yapmaya, Ziraat Mühendisleri ODASI ise uzmanlık alanlarını belirleyerek eğitim ve belgelendirme yetkisine sahiptir.

Ziraat Mühendisleri ODASI, tüm kişi ve kuruluşları, kendileri için bağlayıcı nitelik taşıyan mahkeme kararlarına uyarlı işlem tesis etmeye ve yanlış uygulamaları derhal iptal etmeye çağırır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Dr. Gökhan GÜNAYDIN
Başkan
(Yönetim Kurulu Adına)

MİMARLAR ODASI'NIN, ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TARIMSAL YAPILAR KONUSUNDA YÖNETMELİĞE BAĞLADIĞI YETKİSİNİN İPTALİ İÇİN AÇTIĞI DAVA, DANIŞTAY TARAFINDAN REDDEDİLDİ

T.C. DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRE
Esas No : 2006/73 Karar No : 2007/6355

Davacı: TMMOB Mimarlar Odası

Davacı Vekili: Av. Berna Çelik
Konur Sk. No: 4/2 - Kızılay/ANKARA

Davalılar: 1- Başbakanlık

2- TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili: Av. Zühal Dönmez
Bestekar Sk. No: 49/5 - Kavaklıdere/ANKARA

3-(TMMOB) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

Vekili: Av. Nurten Çağlar Yakıt
Atatürk Bulvarı No: 131/9 - Bakanlıklar/ANKARA

Davanın Özeti: Dava, 08.11.2005 tarih ve 25987 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Ziraat Mühendisleri Odası Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Değerlendirme Yönetmeliğinin, Ziraat mühendisliği uzmanlık alanları başlıklı 6. maddesinin (I) ve (s) bendleri ile Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük'ün 19. maddesinin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali istemiyle açılmıştır.

Savunmaların Özeti: Davacı odanın iptalini istediği yönetmeliğin ilgili maddelerinde yer alan düzenlemelerle bir ilgisinin olmadığı, dolayısıyla dava açma ehliyetinin bulunmadığı, öte yandan anılan düzenlemenin Ziraat Mühendislerinin yetkilerini belirleyen 7472 sayılı Yasa ile Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük hükümlerine uygun olduğu, ayrıca tarımsal yapıların tasarımında, öncelikle kurulma amacı ve içerisinde yetiştirilecek canlı ya da ürünün özelliklerinin ve bu yetiştiricilikle ilgili tarımsal faaliyetlerin çok iyi bilinmesi gerektiği bu nedenle yasal dayanaktan yoksun bulunan davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

Danıştay Tetkik Hakimi Halil YÜKSEL'in Düşüncesi: Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Radiye TIRYAKI'nin Düşüncesi: Dava, 08.11.2005 tarih ve 25987 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Odası Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Değerlendirme Yönetmeliğinin, Ziraat Mühendisliği Uzmanlık alanları başlıklı 6. maddesinin (i) ve (s) bendleri ile Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük'ün 19. maddesinin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali istemiyle açılmıştır.

TMMOB Yasasının 2. maddesinin Birliği ihtisas alanlarının belirlenmesinde yetkili kıldığı açık olduğundan, davacının yetkiye ilişkin itirazları yerinde görülmemiştir.

7472 sayılı Kanunun Ziraat Mühendislerinin yetkilerini belirleyen 2. maddesinde "Mesleki uğraş veya uzmanlık alanları kapsamında olmak üzere araştırma, ıslah yetiştirme, toprak muhafaza, zirai mücadele gibi tüm zirai hizmet ve faaliyetlerde bulunmak, lisans aldıkları veya uzmanlık yaptıkları alanlara ait keşif, plan ve projeleri hazırlamak ve uygulamak, bütün bu alanlarda gerekli kontrol, muayene, ekspertiz, bilirkişi işlerini görmek, raporlar düzenlemek, zirai danışma büroları ve laboratuvarları açmak, özel kuruluş ve işletmeler kurdukmak ve idare etmek veya bunların sorumlu müdürlüğünü yapmak" şeklinde hükme bağlanmıştır.

Kanunun 6. maddesi gereğince hazırlanarak Resmi Gazetede yayımlandıktan sonra yürürlüğe giren Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük'ün dava konusu "Sulama, Drenaj ve Tarımsal Yapılar" başlıklı 19.maddesinde de "Tarımsal yapılar ve sulama alanında öğrenim görmüş Ziraat Mühendisleri, sulama suyu ihtiyacı saniyede 500 litreye kadar olan sulama tesisleri, sulama suyu ve hayvan

içme suyu sağlamak için yapılacak göletler, drenaj, toprak erozyonunu önleyici toprak ve su muhafaza edici tesisler, tarımsal yapılarla ilgili araştırma, etüt, plan, proje uygulama ve kontrol hizmetlerini yapmaya yetkilidirler" hükmü yer almış olup, bu hüküme 7472 sayılı Ziraat yüksek Mühendisliği Hakkında Kanuna aykırılık bulunmamaktadır.

Öte yandan, davacının iptalini istediği tarımsal yapılara ilişkin Yönetmeliğin 6/1 maddesine gelince; tarımsal yapılar üretim amacı ile kurullar ve tüm yapısal unsurları ile içerisinde gerçekleştirilen üretimin miktar ve kalitesi üzerine etkilidirler. Tarımsal üretimde materyal bitki, hayvan ya da herhangi bir tarımsal üründür. Bu bağlamda, tarımsal yapıların tasarımında öncelikle, kurulma amacı ve içerisinde yetiştirilecek canlı ya da ürünün özelliklerinin ve bu yapıların işletmedeki diğer yapı ve tesislerle olan ilişkilerinin göz önünde tutulması gerekmektedir.

Yukarıdaki açıklamalardan, tarımsal yapıların tasarımı uzmanlık gerektirdiğinden, davacı tarafın, tarımsal yapının türü ne olursa olsun, mimari tasarımlarının ve projelerinin mimarlar tarafından üstlenilmesinin yasal bir zorunluluk olduğu, ziraat mühendislerinin tarımsal yapıların sadece zirai uygulamalar yönünde ilgili görev alabilecekleri yolundaki iddiası yerinde görülmemiştir.

Dava konusu Yönetmeliğin 6.maddesinin (s) bendinde yer alan "peyzaj ve çevre" düzenleme alanının iptali istemine gelince;

Davacı tarafından, "peyzaj ve çevre" düzenleme alanının, ziraat mühendislerinin tek başına tasarlamaya, uygulamaya, kabule ve imzaya yetkili olduğu uzmanlıklar arasında sayıldığını, bu durumun mimarlık mesleğinin yetki alanını kısıtladığını ve mimarların bu alandaki bilimsel ve yasal haklarının ellerinden alınması sonucunu doğuracağı gerekçesiyle iptali talep edilmekte ise de, iptali talep edilen (s) bendinin yer aldığı 6. maddenin son fıkrasında "yukarıda (ı), (p), (s), (ş), (t), (u), (ü) bentlerinde sayılan uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim alan üyeler için Oda tarafından birlikte veya ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebilir." hükmü yer aldığından, yönetmeliğin 6/s bendinde yer alan "peyzaj ve düzenleme konusu, davacı tarafın iddiasının aksine, ziraat mühendislerinin tek başına tasarlamaya, uygulamaya, kabule ve imzaya yetkili olduğu uzmanlık alanları arasında sayılmadığından, mimarlık mesleğinin yetki alanının kısıtlanmaması ve mimarların bu alandaki bilimsel ve yasal haklarının ellerinden alınması söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle hukuki dayanaktan yoksun olan davanın reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüldü: Dava, 08.11.2005 tarih ve 25987 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Değerlendirme Yönetmeliğinin, Ziraat mühendisliği uzmanlık alanları başlıklı 6. maddesinin (I) ve (s) bendleri ile Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük'ün 19. maddesinin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali istemine ilişkindir.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasının 2. maddesinin (a) bendinde; bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek, (b) bendinde ise; mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişimini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, birliğin kuruluş amaçları arasında sayılmıştır.

Anılan Yasanın 5. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun oluşumu,

MİMARLAR ODASI'NIN, ZİRAAT MÜHENDİSLERİNİN TARIMSAL YAPILAR KONUSUNDA YÖNETMELİĞE BAĞLADIĞI YETKİSİNİN İPTALI İÇİN AÇTIĞI DAVA, DANIŞTAY TARAFINDAN REDDEDİLDİ

6. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun Görevleri düzenlenmiş, 19. maddesinde de; odaların bu Yasanın 2. maddesinde belirtilen amaç için Birlik Genel kurulunca kararlaştırılan işlerden yalnız odalarını ilgilendiren kısımlar ile görevli oldukları belirtilmiştir.

TMMOB Ana Yönetmeliğinin 24. maddesinin 2. bendinde de; oda tüzük, ana yönetmelik ve yönetmeliklerini yürürlükteki TMMOB Mevzuatına ve ilgili diğer kanuni düzenlemelere göre inceleyerek karara bağlamak Birliğin görev ve yetkileri arasında belirlenmiştir.

Ziraat mühendislerinin görev ve uzmanlık alanlarını belirten 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanununun 2. maddesinde, "mesleki uğraş ve uzmanlık alanları kapsamında olmak üzere araştırma, ıslah, yetiştirme, toprak muhafaza, zirai mücadele, ziraat alet ve makinaları, bahçe mimarisi, toprak tasnifi, toprak, su, gıda, yem, kimyevi gübre, nebat tahlilleri, teknoloji, zootekni ve zirai ekonomi gibi bilimlerin zirai hizmet ve faaliyetlerde bulunmak, lisans aldıkları veya uzmanlık yaptıkları alanlara ait keşif, plan ve projeleri hazırlamak ve uygulamak, bütün bu alanlarda gerekli kontrol, muayene, ekspertiz, bilirkişilik yapmak, raporlar düzenlemek, zirai danışma büroları ve laboratuvarları açmak, özel kuruluş ve işletmeler kurmak ve idare etmek veya bunların sorumlu müdürlüğünün yapmak" hükmüne yer verilmiş, bu Yasanın 6. maddesi uyarınca yürürlüğe konulan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğü'nün "Sulama, Drenaj ve Tarımsal Yapılar" başlıklı 19. maddesinde ise "Tarımsal yapılar ve sulama alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri, sulama suyu ihtiyacı saniyede 500 litreye kadar olan sulama tesisleri, sulama suyu ve hayvan içme suyu sağlamak için yapılacak göletler, toprak erozyonunu önleyici toprak ve su muhafaza edici tesisler, tarımsal yapılarla ilgili araştırma etüd, plan, proje uygulama ve kontrol hizmetlerini yapmaya yetkilidirler." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Genel Kurulunca kabul edilip Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren TMMOB Ziraat Mühendisleri Mesleki İçi Eğitim, Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğinin 6. maddesinin (i) ve (s) bendleri ile Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğü'nün 19. maddesinin iptali istemiyle bakılmakla olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Tarımsal yapılar uzmanlık alanı, toprak ve su kaynaklarından optimum bir biçimde yararlanmayı, bu kaynakların korunması ve geliştirilmesi, üretimin çeşitli evrelerinde uygun çevre ortamının yaratılmasında gerekli olan tüm yapı ve tesislerin planlanması projelendirilmesi, yapımı ve tarımsal işletmelerin yapısal ve fiziksel yönden geliştirilmelerini amaçlayan ve uzun ömürlü önlemlerin alınmasıyla ilgili olduğundan ve tarımsal yapılarda materyal bitki, hayvan ya da herhangi bir tarımsal ürünün yine tarımsal metotlarla üretiminin gerçekleştirilmesi karşısında, bu yönüyle yönetmeliğin iptali istenilen 6. maddesinin (I) bendinde hukuka ve hizmet gereklerine aykırılık bulunmamaktadır.

Öte yandan Yönetmeliğin iptali istenilen 6. maddesinin (s) bendinde yer olan "peyzaj ve çevre düzenleme" uzmanlık alanına ilişkin düzenlemenin iptali istemine gelince;

Doğa, planlama ve tasarım kavramlarını sistematik bir yapı içinde inceleyerek yaşanılabilir bir çevre yaratmayı amaçlayan peyzaj mimarlığı ile ziraat mühendisliği arasındaki ilk bağ yukarıda değinilen 7472 sayılı Yasanın 2. maddesinde "bahçe mimarisi" olarak kurulmuş ve bu Yasa uyarınca çıkartılan Tüzüğü'nün 23. maddesinde ise, "peyzaj mimarlığı alanında öğrenim görmüş ziraat mühendislerinin, kentsel planlama, kırsal rekreasyon, tarihi ve doğal koruma alanları, turistik alan, yeşil alan ve park, kırsal yerleşim planları gibi projeler kapsamında yer alan peyzaj projelerinin hazırlanması uygulanması ve kontrolü işlemlerini yapmaya yetkili olduğu belirtilmiştir.

Kaldı ki, 1933 yılında kurulan Yüksek Ziraat Enstitüsü bünyesinde "Süs Nebatları Şubesi" olarak ve daha sonra 1946 yılında kurulan Ankara Üniversitesi bünyesinde yer olan Ziraat Fakültesinde "Bahçe Mimarisi ve Ağaçlandırma Kürsüsü" adını alan ve en sonunda 1968 yılında "Peyzaj Mimarlığı" adını alan bölümden mezun olanlara peyzaj mimarı unvanı ve diploması verilmektedir.

Ayrıca, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6/s maddesi ile dayanağı Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğü'nün 23. maddesi ile geçici 1. maddesinin iptali istemiyle Peyzaj Mimarları Odası tarafından Dairemize açılan davada; 26.03.2007 gün E:2005/4342. K:2007/1678 sayılı kararla davanın reddine karar verilmiştir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Meslek İçi Eğitim Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğinin dava konusu edilen 6. maddesinin (I) ve (s) bendleri ile Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğü'nün 19. maddesinde hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, yasal dayanaktan yoksun bulunan davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, uyuşmazlığın karara bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 450,00.YTL avukatlık ücretinin, davacıdan alınarak davada vekil aracılığıyla temsil edilen davalı Ziraat Mühendisleri Odası ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine verilmesine 27.11.2007 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Ayla ALKIVILCIM

Üye Yeniay KAYA

Üye Alaattin ÖĞÜŞ

Üye Sıddık YILDIZ

Üye Atıl ÜZELGÜN

TMMOB PEYZAJ MİMARLARI MİMARLARI ODASI'NIN, ODA'MIZ ALEYHİNE AÇTIĞI DAVA, DANIŞTAY TARAFINDAN REDDEDİLDİ

T.C. DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRE

Esas No : 2005/4342 Karar No : 2007/1678

Davacı : TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

Vekili : Av. Hatice Genç Strazburg Cad. No: 38/21 - Sıhhiye/ANKARA

Davalı : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili : Av. Zühal Sirkecioğlu Dönmez Bestekar Sk. No: 49/5 - Kavaklıdere/ANKARA

Davanın Özeti : Dava; 06.04.2005 gün ve 25778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği" nin 6/s maddesi ile dayanağı 24.01.1992 gün ve 21121 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün" 23. maddesi ile Geçici 1. Maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

Savunmanın Özeti : 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Yasa ve yetki tüzüğü, diğer meslek disiplinleri için hak kaybı içermediği, Ziraat Mühendisi olup da Peyzaj Mimarlığı eğitimi almış olanların Ziraat Mühendisleri Odasına üye olmasının mümkün olmadığı, bu itibarla davacı tarafca ileri sürülen hususların gerçeği yansıtmadığı, haksız açılan davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

Danıştay Tetkik Hakimi Halil YÜKSEL'in Düşüncesi : Davanın reddi gerekeceği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Hüseyin YILDIZ'ın Düşüncesi : Dava. 6.4.2005 günlü ve 25778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği"nin 6/s maddesi ile dayanağı 24.1.1992 gün ve 21121 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük"ün 23. maddesi ile Geçici 1. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasanın 115. maddesinde "Bakanlar Kurulunun, kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirlemek üzere, kanunlara aykırı olmamak ve Danıştay'ın incelemesine geçirmek şartıyla tüzükler çıkarabileceği" 124. maddesiyle de; kamu tüzel kişilerinin kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelikler çıkarabilecekleri öngörülmüştür.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu'nun 13. ve 39. maddesine dayanılarak düzenlenen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6. maddesinin (s) bendinde "6.5.1960 tarihli ve 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun ve bu Kanun uyarınca çıkarılmış olan 24.1.1992 tarihli ve 21121 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük hükümlerinin uygulanması amacıyla mevzuat çalışmaları yapmak, resmi ve özel kuruluşlarda gerekli girişimlerde bulunmak" kuralı yer almıştır. Madde hükmüyle Ziraat Yüksek Mühendisleriyle Ziraat Mühendislerinin hizmet alanlarındaki çalışmalarını kamu yararı ilkesine, çalışma alanlarıyla ilgili genel düzenleyici işlemlere, Türkiye tarım ve tarımcısının yararına olacak şekilde gerçekleştirilmesi amaçlandığından Anayasa ve yasaya aykırılık taşımamaktadır.

Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük'ün "Peyzaj Mimarlığı" başlığını taşıyan 23. maddesinde, ise, "Peyzaj mimarlığı alanında öğrenim görmüş Ziraat Mühendisleri, kentsel planlama, kırsal rekreasyon tarihi ve doğal koruma alanları, turistik alan, yeşil alan ve park kırsal yerleşim planları gibi projelerinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü işlerini yapmaya yetkilidirler." hükmü getirilmiştir. Aynı Tüzük'ün Geçici 1. maddesinde de "Bu Tüzük'ün yürürlüğe girdiği tarihten önce diploma aldıkları lisans dalları dışındaki konularda faaliyette bulunmuş olan Ziraat Mühendislerinin, durumlarını belgelemeleri koşuluyla bu alandaki yetkileri kullanma hakları saklıdır. Bu belgeler görev yaptıkları kamu kuruluşları veya bağlı buldukları meslek kuruluşları tarafından verilir." şeklinde hükme bağlanmıştır. Madde hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinde, Ziraat fakültelerinden yalnızca peyzaj mimarlığı bölümünden mezun ziraat mühendislerinin kendi hizmet alanlarında faaliyet gösterecekleri belirtilmek suretiyle, bu fakültelerin diğer bölümlerinden mezun olan ziraat mühendislerinden ayrı tutularak uygulamada doğabilecek kargaşanın önlenmesi böylece davacı oda mensuplarının (TMMOB.Peyzaj Mimarlar Odasının) haklarının gasp edildiği iddiasının gerçekleşmediği gibi aslında haklarının korunmuş olduğu açıklar. Tüzük'ün yürürlüğe girdiği tarihten önce diploma aldıkları lisans dalları dışındaki konularda mesleki faaliyette bulunan ziraat mühendislerinin müktesep hakları korunduğundan, düzenlemelerde Anayasa ve Yasaya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, hukuki dayanaktan yoksun olan davanın reddinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüldü:

Dava; 06.04.2005 gün ve 25778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği" nin 6/s maddesi ile dayanağı 24.01.1992 gün ve 21121 sayılı

Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün" 23. maddesi ile Geçici 1. Maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Yasanın 2. maddesinde, "ziraat yüksek mühendisleri mesleki iştiğal veya ihtisas sahaları dahilinde olmak üzere araştırma, ıslah, yetiştirme, toprak tasnifi, toprak, su, gıda, yem, kimyevi gübre, nebat tahlilleri, teknoloji, zootekni, zirai ekonomi gibi bilimum zirai hizmet ve faaliyetlerde bulunmaya, lisans aldıkları veya ihtisas yaptıkları sahalara ait keşif, plan ve projeleri hazırlamaya ve tatbik etmeye, bütün bu sahalarda gerekli kontrol, muayene, ekspertiz, ehliyyukuf işlerini görmeye, raporlar tanzim etmeye, zirai danışma büroları ve laboratuvarları açmaya, hususi müesseseler ve işletmeler kurmaya ve idare etmeye veya bunların mesul müdürlüğünü ifaya salahiyyetlidirler." hükmü yer almaktadır.

2526 sayılı Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün "Yetki" başlıklı 2. maddesinde, "Ziraat mühendislerinin yetkileri, genel çalışma alanları dışında lisans veya lisans üstü diploması aldıkları bölümler ve mesleki çalışma alanlarıyla sınırlıdır. Bu Tüzükte, yalnız ziraat mühendislerinin yetkili olduğu belirtilen alanlar dışındaki konularda, diğer fakülte veya yüksek okulların lisans veya yüksek lisans düzeyinde öğrenim programlarını bitirenlerin öğrenim gövdükleri alanlarda çalışma hakları saklıdır.", dava konusu edilen "Peyzaj Mimarlığı" başlıklı 23. maddesinde ise, "Peyzaj mimarlığı alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri, kentsel planlama, kırsal rekreasyon, tarihi ve doğal koruma alanları, turistik alan, yeşil alan ve park, kırsal yerleşim planları gibi projeler kapsamında yer alan peyzaj projelerinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü işlerini yapmaya yetkilidirler." denildikten sonra Geçici 1.Maddesinde "Bu Tüzük'ün yürürlüğe girdiği tarihten önce diploma aldıkları lisans dalları dışındaki konularda mesleki faaliyette bulunmuş olan ziraat mühendislerinin durumlarını belgelemeleri koşuluyla bu alandaki yetkileri kullanma hakları saklıdır, hükümlere yer verilmiştir.

Öte yandan, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasının 13 ve 39. maddelerine dayanılarak çıkarılan ve davaya konu edilen, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliği'nin "Odanın Amaç ve Görevleri" başlıklı 6. maddesinin (s) bendinde, 6.5.1960 tarihli ve 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun ve bu Kanun uyarınca çıkarılmış olan 24.1.1992 tarihli ve 21121 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük hükümlerinin uygulanması amacıyla mevzuat çalışmaları yapmak, resmi ve özel kuruluşlarda gerekli işlemlerde bulunmak, odanın, amaç ve görevi olarak sayılmıştır.

Yukarıda değinilen mevzuat kapsamında, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasının 13. ve 39. maddesi uyarınca kurulan ve kamu kurumu niteliğinde. kamu tüzel kişiliğine sahip Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bağlı Ziraat Mühendisleri Odasının, kuruluş amaçları, üyelik durumu, oda organlarının görev ve yetkileri, seçimler ve mali hükümlere ilişkin düzenlemeler getiren yönetmelik uyarınca Ziraat Mühendisliği mesleğinin temellerini oluşturan Yasa ve Tüzüğün uygulanması amacıyla mevzuat çalışmaları yapmaya, resmi ve özel kuruluşlarda gerekli girişimlerde bulunmaya ilişkin düzenlemelerde mesleki örgütlenme ve faaliyet açısından hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır. Kaldı ki. bu çalışma ve girişimler sonucunda tesis edilecek işlemlerin hukuka aykırılıkları iddiası ile dava açılması her zaman mümkündür.

Öte yandan, Ziraat Mühendislerinin Genel Çalışma, Görev ve Yetkilerini düzenleyen ve sadece Ziraat Fakültelerinin Peyzaj Mimarlığı bölümünde eğitim ve mezuniyet sonrasında Peyzaj Mimarı unvanı alanların yapacakları işleri belirten Tüzüğün 23. maddesinde, 1960 yılında yürürlüğe giren Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Yasanın yukarıda açıklanan 2. maddesi hükümlerine aykırılık bulunmadığı gibi, Tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihten önce diploma aldıkları lisans dalları dışındaki konularda faaliyette bulunmuş olan Ziraat Mühendislerinin, durumlarını belgelemeleri koşuluyla bu alandaki yetkileri kullanma haklarını saklı tutan Geçici 1. maddesinde ise, kazanılmış hak kapsamında hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, yasal dayanaktan yoksun bulunan davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, uyuşmazlığın karara bağlandığı tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 450,00 YTL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine 26.03.2007 gününde oybirliği ile karar verildi.

Başkan V. Dr. Tacettin ŞİMŞEK

Üye Yeniay KAYA /Üye Alaattin ÖĞÜŞ/Üye Sıddık YILDIZ

Üye Atl ÜZELGÜN

PEYZAJ MİMARLARI ODASI'NIN, MİEM YÖNETMELİĞİMİZE KARŞI AÇTIĞI DAVA, DANIŞTAY TARAFINDAN REDDEDİLDİ !

T.C DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRE

Esas No : 2006/72

Karar No : 2007/6354

Davacı : TMMOB Peyzaj Mimarları Odası

Vekili : Av. Hatice Genç Strazburg Cad. No:38/21 - Sıhhiye/ANKARA

Davalı : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası-ANKARA

Davanın Özeti: Dava, 08.11.2005 tarih ve 25987 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Odası Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Değerlendirme Yönetmeliğinin, Ziraat Mühendisliği Uzmanlık alanları başlıklı 6. maddesinin (p) ve (s) bendleri ile aynı maddenin "yukarıda (I), (p), (r), (s), (ş), (t), (u), (ü) bentlerinde sayılan uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim alan üyeler için oda tarafından birlikte veya ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebilir hükmünü içeren son paragrafındaki (s) ibaresinin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali istemidir.

Savunmanın Özeti: Savunma verilmemiştir.

Danıştay Tetkik Hakimi Halil YÜKSEL'in Düşüncesi: Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Radıye TIRYAKI'nın Düşüncesi : Dava, 8.11.2005 tarih ve 25987 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Odası Meslek İçi Eğitim,Uzmanlık ve Değerlendirme Yönetmeliğinin, Ziraat Mühendisliği Uzmanlık alanları başlıklı 6.maddesinin (p) ve (s) bendleri ile aynı maddenin "yukarıda (I),(p),(r),(s),(ş),(t),(u),(ü) bentlerinde sayılan uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ile ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim ve yetki belgesi verilebilir." hükmünü içeren son paragrafındaki (s) ibaresinin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali istemiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, davacı Peyzaj Mimarları Odası'nın "Peyzaj ve çevre düzenleme"nin Peyzaj Mimarlığı mesleğinin asli uzmanlık alanı olduğu,böylece dava konusu yönetmeliğin "Ziraat mühendisliği uzmanlık alanları"nın düzenleyen 6.maddesinin (s) bendi ile "Peyzaj ve Çevre Düzenleme" faaliyetini Ziraat Mühendisliği uzmanlık alanı olarak tanımlaması nedeniyle, peyzaj mimarlığının ihtisas alanının ihlal eden düzenlemelere gidildiği, ayrıca "Çevre Koruma"nın tek bir meslek disiplininin uzmanlık alanı haline getirilemeyeceği, yönetmeliğin 6.maddesinin son paragrafında ibaredeki (s) bendi için Ziraat Mühendisleri Odası tarafından yetki belgesi verilmesinin, 1973 yılından itibaren bilimsel tanımı ve eğitimi yapılan bir meslek alanının (Peyzaj Mimarlığı) gasbı ve ihlali anlamına geldiği öne sürülerek bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

İptali talep edilen düzenlemelerin yer aldığı Yönetmeliğin 6. maddesinin son fıkrasında "yukarıda (I),(p),(r),(s),(ş),(t),(u),(ü) bentlerinde sayılan uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim alan üyeler için Oda tarafından birlikte veya ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebilir." hükmü yer aldığından, yönetmeliğin 6/p bendinde yer alan "Çevre Koruma" ve p/s bendinde yer alan "Peyzaj ve Düzenleme" konusunun, davacının iddiasının aksine, ziraat mühendislerinin tek başına tasarlamaya uygulamaya kabule ve imzaya yetkili olduğu uzmanlık alanları arasında sayılmadığından, davacı iddiasının aksine çevre korumanın tek bir meslek disiplininin uzmanlık alanı haline getirilmediği gibi, (s) bendinde yer alan düzenleme ile de Peyzaj Mimarlığının uzmanlık alanlarının ihlali ve gasbı söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle hukuki dayanakta yoksun olan davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüldü:

Dava, 08.11.2005 tarih ve 25987 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Odası Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Değerlendirme Yönetmeliğinin, Ziraat Mühendisliği Uzmanlık alanları başlıklı 6. maddesinin (p) ve (s) bendleri ile aynı maddenin "yukarıda (I), (p), (r), (s), (ş), (t), (u), (ü) bentlerinde sayılan uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim alan üyeler için oda tarafından birlikte veya ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebilir." hükmünü içeren son paragrafındaki (s) ibaresinin iptali istemiyle açılmıştır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasının 2. maddesinin (a) bendinde; bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek, (b) bendinde ise; mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişimini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinin ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, birliğin kuruluş amaçları arasında sayılmıştır.

Anılan Yasanın 5. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun oluşumu, 6. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun Görevleri düzenlenmiş, 19. maddesinde de; odaların bu Yasanın 2. maddesinde belirtilen amaç için Birlik Genel kurulunca kararlaştırılan işlerden yalnız odalarını ilgilendiren kısımlar ile görevli oldukları belirtilmiştir.

TMMOB Ana Yönetmeliğinin 24. maddesinin 2. bendinde de; oda tüzük, ana yönetmelik ve yönetmeliklerini yürürlükteki TMMOB Mevzuatına ve ilgili diğer kanuni düzenlemelere göre inceleyerek karara bağlamanın Birliğin görev ve yetkileri arasında olduğu hükme bağlanmıştır.

Ziraat mühendislerinin görev ve uzmanlık alanlarını belirten 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanunun 2. maddesinde, "mesleki uğraş ve uzmanlık alanları kapsamında olmak üzere araştırma, islah, yetiştirme, toprak muhafaza, zirai mücadele, ziraat alet ve makinaları, bahçe mimarisi, toprak tasnifi, toprak, su, gıda, yem, kimyevi gübre, nebat tahlilleri, teknoloji, zootekni ve zirai ekonomi gibi bilimum zirai hizmet ve faaliyetlerde bulunmak, lisans aldıkları veya uzmanlık yaptıkları alanlara ait keşif, plan ve projeleri hazırlamak ve uygulamak, bütün bu alanlarda gerekli kontrol, muayene, ekspertiz, bilirkişilik yapmak, raporlar düzenlemek, zirai danışma büroları ve laboratuvarları açmak, özel kuruluş ve işletmeler kurmak ve idare etmek veya bunların sorumlu müdürlüğünün yapmak" hükmüne yer verilmiş, bu Yasanın 6. maddesi uyarınca yürürlüğe konulan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün "Çevre Koruma" başlıklı 7. maddesinde ise "Tarım arazilerinin, tarım ürünlerinin, tarımsal sulamada ve su ürünlerinin yetiştirilmesinde kullanılan suların, çevre kirliliği yaratan etkenlerle kirlenmesi konularında yapılacak inceleme, araştırma, planlama, projelendirme ve kontrol hizmetlerinde ziraat mühendisleri faaliyette bulunmaya yetkilidirler." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Genel Kurulunca kabul edilip Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren TMMOB Ziraat Mühendisleri Mesleki İçi Eğitim,

Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğinin 6. maddesinin (p) ve (s) bendleri ile aynı maddenin" yukarıda (I), (p), (r), (s), (ş), (t), (u), (ü) bentlerinde sayılan uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine a, it eğitim alan üyeler için oda tarafından birlikte veya ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebilir." hükmünü içeren son paragrafındaki (s) ibaresinin iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda değinilen Tüzük hükmünden de anlaşılacağı üzere ziraat mühendislerinin "Çevre Koruma" ile ilgilerinin öznesinde tarım ve tarımsal faaliyetler bulunduğundan davacının, bu alanın ziraat mühendisliği mesleği ile sınırlandığı iddiasının aksine yönetmelik hükmünde "çevre korumayı" tek bir meslek disiplininin uzmanlık alanına koyma gibi bir durum bulunmamaktadır.

Öte yandan Yönetmeliğin iptali istenilen 6. maddesinin (s) bendinde yer olan "peyzaj ve çevre düzenleme" uzmanlık alanına ilişkin düzenlemenin iptali istemine gelince;

Doğa, planlama ve tasarım kavramlarını sistematik bir yapı içinde inceleyerek yaşanılabilir bir çevre yaratmayı amaçlayan peyzaj mimarlığı ile ziraat mühendisliği arasındaki ilk bağ yukarıda değinilen 7472 sayılı Yasanın 2. maddesinde "bahçe mimarisi" olarak kurulmuş ve bu Yasa uyarınca çıkartılan Tüzüğün 23. maddesinde ise, "peyzaj mimarlığı alanında öğrenim görmüş ziraat mühendislerinin ,kentsel planlama, kırsal rekreasyon, tarihi ve doğal koruma alanları, turistik alan, yeşil alan ve park, kırsal yerleşim planları gibi projeler kapsamında yer alan peyzaj projelerinin hazırlanması uygulanması ve kontrolü işlemlerini yapmaya yetkili olduğu belirtilmiştir.

Kaldı ki, 1933 yılında kurulan Yüksek Ziraat Enstitüsü bünyesinde "Süs Nebatları Şubesi" olarak ve daha sonra 1946 yılında kurulan Ankara Üniversitesi bünyesinde yer alan Ziraat Fakültesinde "Bahçe Mimarisi ve Ağaçlandırma Kürsüsü" adını alan ve en sonunda 1968 yılında Peyzaj Mimarlığı Bölümü adına alan alandan mezun olanlara peyzaj mimarı unvanı ve diploması verilmektedir.

Ayrıca, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6/s maddesi ile dayanağı Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün 23. maddesi ile geçici 1. maddesinin iptali istemiyle Peyzaj Mimarları Odası tarafından Dairemize açılan davada; 26.03.2007 gün E:2005/4342. K:2007/1678 sayılı kararla davanın reddine karar verilmiştir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Meslek İçi Eğitim Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğinin dava konusu edilen 6. maddesinin (p) ve (s) bendleri ile aynı maddenin "yukarıda (I), (p), (r), (s), (ş), (t), (u), (ü) bentlerinde sayılan uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim alan üyeler için oda tarafından birlikte veya ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebilir." hükmünü içeren son paragrafındaki (s) ibaresinde hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, yasal dayanakta yoksun bulunan davanın reddine yargılamaya giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, 27.11.2007 gününden oybirliği ile karar verildi.

Başkan Ayla ALKIVILCİM
Üye Yeniay KAYA/Üye Alaattin ÖĞÜŞ
Üye Sıddık YILDIZ/Üye Atl ÜZELGÜN

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİNİN TOPTAN VE PERAKENDE SATILMASI İLE DEPOLANMASI HAKKINDA YÖNETMELİĞİN İPTALİ VE YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASI İÇİN DAVA AÇTIK

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI TALEPLİDİR

DANIŞTAY İLGİLİ DAİRESİNE Sunulmak Üzere

DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA

DAVACI: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

VEKİLİ: Av.Zühal DÖNMEZ

DAVALI: T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

KONU: 11.10.2007 tarih 26670 Sayılı RG'de yayınlanan *"Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan Ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik"* in 3 üncü maddesinin; 6 ıncı maddesinin 1 inci fıkrasının (b) ve (d) bendlerinin; 9 uncu maddesinin ve Geçici 1 inci maddesinin (1) (a) bendinin (**dayanak maddesi iptal edildiğinde Yönetmeliğin tümü dayanaktan yoksun kalacağından Yönetmeliğin tümünün**) öncelikle Yürütülmesinin durdurulması ve iptali talepleridir.

AÇIKLAMALAR :

Davalı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan *"Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan Ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik"* 11.10.2007 tarihinde 26670 sayılı RG'de yayınlanarak yürürlüğe girmiş ve 21/08/1996 tarihli *"Zirai Mücadele İlaçlarının Toptan Ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik"* yürürlükten kaldırılmıştır. 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununun 40 ve 64 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmış olan Yönetmeliğin iptalini talep ettiğimiz hükümleri 7472 sayılı "Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun", "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük"e aykırılıklar teşkil etmektedir. Ayrıca, yürürlükten kaldırılan Yönetmelik hükümleri ile müvekkil ODA üyesi Ziraat Mühendislerine verilmiş olan yetkiler kaldırılmıştır.

İPTAL NEDENLERİ :

1) Yönetmeliğin 3.maddesi "Dayanak" maddesi olup, bu Yönetmeliğin, 15/5/1957 tarihli ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununun 40 ve 64 üncü maddelerine dayanılarak hazırlandığı belirtilmektedir. Yürürlükten kaldırılan 1996 tarihli Yönetmeliğin dayanak maddesi olan 3 üncü maddesinde ise, 6968 sayılı Kanun'un yanında, ilgili diğer kanunlar ile birlikte, 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun'un (RG 13.5.1960 gün, 10504 sayı) 6 ıncı maddesi gereğince hazırlanarak yürürlüğe konulan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğe de (RG 24.1.1992 gün, 21121 sayı) dayanıldığı görülmektedir. Yeni Yönetmelikte dayanak maddesi daraltılmış, Yönetmeliğin düzenlediği alanda sınırlama geti-

rilmiştir. Bu ise müvekkil ODA üyelerini yakından ilgilendirmektedir. Çünkü, Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmeliğin düzenlediği alanda Ziraat Mühendislerine yetki ve görevler vermiştir. Tüzüğün Zirai Mücadele, Zirai Karantina ve Tarım İlaçları başlıklı 5.maddesi şöyledir:

Tarım ürünlerinin yetiştirilmesi, hasadı, işlenmesi, depolanması, ambalajlanması ve pazarlanması aşamalarında; her türlü hastalık ve zararlılar konusunda teşhis, ilaç ve metod önerisi, mücadele, planlama ve uygulamaların denetlenmesi, gazlama (fümigasyon) gibi faaliyetler ziraat mühendisleri tarafından yürütülür.

Her türlü zirai mücadele ilacıyla parazit ve predatörleri üreten, ithal ve ihraç eden, depolayan, pazarlayan veya dağıtan işletmeler bu faaliyetleri için teknik eleman veya danışman olarak ziraat mühendisi çalıştırılır.

Tarım ürünlerinin yetiştirilmesi, hasadı, işlenmesi, paketlenmesi, depolanması, satışı, ithal ve ihracı, taşınması işlemleri sırasında uygulanacak her türlü iç ve dış karantina esaslarının saptanması ve uygulanması ziraat mühendislerince yürütülür.

Tarımda kullanılan büyüme düzenleyici ilaç, vitamin, hormon, bakteri gibi kimyasal ve biyolojik preparatların üretimi, ithali, pazarlama ve dağıtım alanlarında çalışan işletmeler teknik eleman veya danışman olarak ziraat mühendisi çalıştırılır.

Yukarıdaki fıkralarda geçen ilaç ve preparatların üretimi, ithali, pazarlanması ve bunların bitkilere uygulanmaları aşamalarındaki ruhsatlandırma ve denetim işleri ziraat mühendisleri tarafından yürütülür.

Görüldüğü gibi Tüzükle düzenlenmiş hükümler bir kenara konularak yalnızca 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununa dayanılarak Yönetmelik çıkarılmıştır. Oysa Kanunlar hiyerarşisinde Tüzük, Yönetmelikten önce gelir. Bu nedenle Yönetmeliğin 3.maddesinin iptali gerekmektedir. Dayanak maddesinin iptali halinde Yönetmeliğin tümü dayanağını yitireceğinden Yönetmeliğin tümünün iptali gerekir.

2) Yönetmeliğin 6.maddesi, "bayi veya toptancı izin belgesi alabilecekler ve sınav" konularını düzenlemektedir. Maddenin 1/(b) bendi ile, bitki koruma ürünleri bayilik ve toptancı izin belgesi verilebilecek kişilerde aranacak şartlar arasında; bitki koruma bölümü mezunu ziraat mühendisi olmak, koşulu getirilmiştir. (d) bendi ile de Ziraat Mühendislerine de sınav koşulu getirilmiştir. Oysa 7472 sayılı "Ziraat Yüksek Mühendisleri Hakkında Kanun" un 2. maddesine göre, "Ziraat yüksek mühendisleri mesleki iştigal veya ihtisas sahaları dahilinde olmak üzere zirai mücadele. gibi bilim ziraat hizmet ve faa-

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

liyetlerde bulunmaya,.....salahiyetlidirler."

Ziraat Fakültesinin Tarımsal Mekanizasyon Tarım Makinaları Bölümü mezunu bir Ziraat Mühendisinin zirai mücadele ilaç bayiliği izni verilmemesi üzerine açtığı dava sonucu temyiz aşamasında Danıştay 10. Dairesinin E.1998/1664; K.2000/5667 sayılı kararında şöyle denilmektedir: *7472 Sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanununun 1.maddesinde Ziraat Yüksek Mühendisi ünvanını taşımak ve ziraat yüksek mühendisliğine müteallik hak ve selahiyetleri kullanarak mesleki faaliyette bulunabilmek için "Türkiye veya yabancı ülkelerde ziraat fakültesinden mezun olmak koşulu öngörülmüş, sözkonusu kanununun 6.maddesi hükmü uyarınca düzenlenerek 21.01.1992 tarih ve 21121 sayılı RG'de yayımlanan Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzüğün 5.maddesinin 2.fıkrasında ise, her türlü zirai mücadele ilacıyla parazit ve predatörleri üreten ithal ve ihraç eden, depolayan, pazarlayan veya dağıtan işletmeler bu faaliyetleri için teknik eleman veya danışman olarak ziraat mühendisi çalıştırmalar" şeklinde düzenleme yapılmıştır. 904 sayılı İslah-ı Hayvanat kanununa 4084 sayılı Kanunla eklenen Ek-1.maddede, hayvan sağlığında kullanılan ilaç ve müstahzarların ve zirai mücadelede kullanılan ilaçların serbest veteriner hekimlerin ve serbest ziraat mühendislerinin muayenehanelerinde ve kliniklerde bulundurmaları, taşımaları ve satmaları Tarım ve Köyişleri Bakanlığının izni ve kontrolüne bırakılmıştır".*

Danıştay yukarıdaki gerekçe doğrultusunda izin verilmeme işleminin hukuka aykırı olduğu sonucuna varmıştır. Nitekim 21.08.1996 tarihli Zirai Mücadele İlaçlarının Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmeliğin 6/b maddesinde yer alan "bitki koruma bölümü mezunu veya bitki koruma dersi almış ziraat mühendisi olma koşulu" Danıştay 10. Dairesinin 27.04.2000 tarih ve E.1997/35 K.2000/1947 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. İptal hükmünden sonra önceki Yönetmeliğin 6.maddesinde izin belgesi verilecek kişilerin Ziraat Mühendisi olması koşulu bulunmaktadır.

Yukarıda da belirtildiği üzere, 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun'un 2 inci maddesi ve "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" ün 5 inci maddesi uyarınca ziraat fakültelerinden mezun olan ziraat mühendisleri, herhangi bir bölüm ayırımına tabi olmaksızın, zirai mücadele (bitki koruma) hizmetlerini yapmak konusunda münhasıran yetkilidirler.

Bütün bu gelişmeler karşısında, Ziraat Mühendislerinin bu yetkisinin daraltılması (bölüm itibariyle) veya kısıtlanması (sınav zorunluluğu) girişimi hukuki değildir.

Anayasaya göre, Bakanlar Kurulu kanunun uygulanmasını göstermek veya emrettiği işleri belirtmek üzere tüzükler çıkarabilir. Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler. Görüldüğü gibi Yönetmeliğin iptalini talep ettiğimiz düzenlemeleri Anayasaya aykırıdır.

Kaldı ki, Ziraat mühendisliği öğretim sistemindeki hızlı değişimler göz önüne alındığında, tarımsal öğretimde bölüm uygulamaları kaldırılmakta, "Bitkisel Üretim", "Hayvansal Üretim", " Tarım Teknolojileri" gibi programlar altında eğitim sürdürülmektedir. Tarımsal öğretimin yeniden yapılandırılması sürecine girildiği günümüzde öğretim sistemindeki yeni düzenlemenin nasıl olacağı da bilinmemektedir. Bu nedenle, yönetmelikte bölüm adının yer alması, öğretim sistemindeki değişikliklerle birlikte düşünüldüğünde ileride içinden çıkılmaz bir duruma neden olabilecek görünümündedir.

Yukarıda açıklan nedenlerle, Yönetmeliğin 6. maddesinin 1/(b) ve (d) bendinin iptali gerekir.

3) Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde halen bayilik ve toptancılık yapanların izin belgelerinin beş yıl süre ile geçerli olacağı ifade edilmektedir. Ayrıca halen bayilik ve toptancılık hizmetlerini yürütmekte olanların dahi yılda bir defa yapılacak olan sınavda 65 puanın altında almaları halinde izin belgelerinin iptal edileceği belirtilmiştir. Yukarıda da açıklandığı gibi, ziraat mühendisleri için sınavın öngörülmesi başlı başına yasal dayanaktan yoksunken yönetmeliğin 9 uncu maddesindeki şartlar ziraat mühendisleri yönünden yasal değildir.

Bunun yanında, yukarıda açıklanan Yasa - Tüzük ve Yönetmeliğin verdiği yetki ile yıllardır zirai mücadele bayilik hizmetlerini yürütmekte olan ve bu bağlamda ekonomik olarak birçok hak ve yükümlülük altına girmiş olan ziraat mühendislerinin, kanuni düzenlemeler hiyerarşisinde daha alt bir sırada olan Yönetmelik ile yetkilerinin daraltılması ve bayilik işi yapamayacak duruma getirilmeleri, ekonomik anlamda zincirleme sorunlar doğurabilecek bir durum arz etmektedir.

Tüzüğün verdiği yetkiye dayanılarak alınmış belgelerin bu madde ile belli bir süre sonunda geçersiz hale gelecek olması, ilk iki bölümde açıkladığımız gerekçelerle hukuki değildir. Bu maddenin iptali gerekmektedir.

5) Yönetmeliğin Geçici 1 inci maddesinin (1) (a) bendinin de yukarıdaki gerekçelerle iptali gerekir. Tüzük ile verilmiş yetkilerin Yönetmelik ile geri alınması Anayasaya aykırıdır.

6) Yönetmeliğin düzenlediği alan halk sağlığını doğrudan ilgilendirmektedir, bu nedenle Yürütmenin Durdurulması kararının acil olarak verilmesini talep ediyoruz.

HUKUKİ NEDENLER: Anayasa, İYUK, 7472 Sayılı K., Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük, Yönetmelikler, İlgili tüm mevzuat.

SONUÇ ve İSTEM: Açıklanan ve Yüksek mahkemenizce re'sen dikkate alınacak nedenlerle, dava konusu Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin; 6 ncü maddesinin 1 inci fıkrasının (b) ve (d) bendlerinin; 9 uncu maddesinin ve Geçici 1 inci maddesinin (1) (a) bendini (**dayanak maddesi iptal edildiğinde Yönetmeliğin tümü dayanaktan yoksun kalacağından Yönetmeliğin tümünün**) Yürütülmesinin Durdurulmasına ve İptaline, yargılama giderleri ile vekalet ücretinin karşı tarafa yükletilmesine karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederim.

BASIN AÇIKLAMASI

BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ SATIŞINDA GERİ ADIM ! (YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİĞİ YETERLİ DEĞİL)

08.02.2008

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, 11 Ekim 2007 günü, Ramazan Bayramı arifesinde tüm itirazlarımıza rağmen yayımladığı ve bitki koruma ürünlerinin satışını düzenleyen Yönetmeliği, üçbuçuk ay geçmeden değiştirmek zorunda kaldı.

“Yangından mal kaçırma” anlayışı içinde hazırlanan, zirai mücadele bayii olarak çalışan üyelerimizin hak ve yetkilerini görmezden gelen ve Odamızın defalarca bilimsel - hukuki gerekçelerle karşı çıktığı Yönetmelik’in yayımlanmasından sonra, Oda’mız öncelikle tüm ülke çapında bayilerimizi bilgilendirici toplantılar yapmıştır. Bu doğrultuda, üye bayilerimiz tarafından, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı faks bombardımına tutulmuştur.

İzleyen süreçte, 27 Kasım 2007 tarihinde Oda’mızca Danıştay’da açılan dava ile ilgili Yönetmeliğin bazı hükümlerinin yürütmesinin durdurulması ve iptali talep edilmiştir.

İptal dilekçemizde, Yetki Tüzüğümüz uyarınca üyelerimizin herhangi bir sınav ve bölüm zorunluluğu bulunmadan zirai mücadele bayiliği yapabilecekleri belirtildikten sonra, hukuki düzenlemeler hiyerarşisinin bir alt kademesinde bulunan Yönetmelik ile bu hakların geri alınmamasının altı çizilmiştir.

Bu alanda daha önce açılan ve kazanılan davalardan da örnekler verildiği dilekçede, ayrıca, mevcut bayii ve toptancıların izin belgelerinin beş yıl için geçerli olacağı ve yapılacak sınavda öngörülen notu alamayanların izin belgelerinin iptal edileceğine ilişkin hükmün de hukuka uyarlı olmadığını belirtilerek iptali istenildi. Ayrıca, Yönetmeliğin “dayanak” maddesine, tıpkı 1996 tarihli olan ve bu Yönetmelikle yürürlükten kaldırılan Yönetmelik’te olduğu gibi, “Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük” ün eklenmesi gereği de iptal dilekçesinde belirtildi.

Dava dilekçemizin Danıştay’a sunulmasından iki ay sonra, 2 Şubat 2008 günü, “Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe sokuldu.

Yapılan değişiklikle, mevcut bayilere yönelik sınav zorunluluğu getiren 9 uncu madde tümüyle iptal edilmiştir. Ayrıca, bölüm zorunluluğu da kaldırılmıştır. Bu düzenlemeler, Oda’mızın iptalini istediği düzenlemeler olup, etkin olarak yapılan hukuk ve örgüt mücadelesinin sonucu elde edilmiştir.

Bununla birlikte, Bakanlık, bayilik için yeni başvuracak ziraat mühendislerine yönelik sınav koşulunu Yönetmelik değişikliğinde de muhafaza etmiş, Bakanlık – Oda – A.Ü. Ziraat Fakültesi tarafından ortaklaşa hazırlanan ve Bakanlar Kurulu’nun hükümlerini yürütmekle sorumlu olduğu “Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük” ü Yönetmeliğin dayanak maddesine eklememekte ısrarcı davranmıştır.

Tüzüğün sözü edilen Yönetmeliğin “dayanak” maddesine eklenmemesi, basit bir eksiklik olarak yorumlanamaz. Çünkü, “Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu”nu değiştirmek üzere hazırlanan “Bitki Sağlığı Kanunu Tasarısı”nda yapılacak bir yanlış – eksik tanımlama/düzenleme, ziraat mühendisi bayilerin hak ve yetkilerinde aşınma yaratabilecek niteliktedir.

Ayrıca, bitki koruma ürünleri bayilik ve toptancı izin belgesi alabilmek için başvuracak üyelerimizin sınav zorunluluğuna tabi tutulması, kabul edilemez. Doktor, diş hekimi, eczacı ya da veteriner hekimlerin meslek uygulamasına yönelik işyeri açabilmek için sınav zorunluluğuna tabii olmadığı bir durumda, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının ziraat mühendislerini sınava tabii tutmaya kalkışması, bilime – hukuka aykırı bir tutum, ziraat mühendisliği eğitimine ve mesleğe yönelik bir hakaret olarak algılanmaktadır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının, bir an evvel yaptığı yanlıştan dönmeye, ziraat mühendisliği mesleğine saygılı bir tutum geliştirmeye davet ediyoruz. Aksi takdirde, mesleki – hukuki mücadelemizin tüm etkinliği ile sürdürüleceğini kamuoyuna duyuruyoruz.

Saygılarımızla,

Dr. Gökhan GÜNAYDIN
Başkan
(Yönetim Kurulu Adına)

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

ZİRAİ MÜCADELE İLAÇLARI BAYİSİ, ZİRAAT MÜHENDİSLERİNE SINAV ZORUNLULUĞU GETİRİLMESİNDE KATKISI OLAN BÜTÜN YETKİLİLERE DUYURULUR!

Ben Sinop'un Boyabat ilçesinde Zirai Mücadele ilaçları bayiliği yapmakta olan bir ziraat mühendisiyim. Ben bu yazıyı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca hazırlanan, 11.10.2007 tarih ve 26670 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik"teki yanlışlıkları belirtmek üzere yazıyorum. Bu Yönetmelikten 15 Kasım 2007 tarihinde haberdar oldum. O günden beri şok ve üzüntü içindeyim. Beni üzen kısım ziraat mühendislerine sınav zorunluluğu getirilmesi ve zirai ilaç bayi açmanın, ziraat mühendisleri için daha da zorlaştırılmasıdır.

Ben, 1997 yılında Ziraat Fakültesinden mezun oldum. Zirai ilaç bayiliğine başlayana kadar askerliğimi yaptım. Bir ilaç firmasına tıbbi mümessillik için başvurduğum. Sınavı kazandım, mülakatta kaybettim. Sonra, Sinop'un Ayancık ilçesi belediyesinde yazı işleri müdürlüğü sınavı açıldığını radyodan tesadüfen duydum. Sınavı kazandım, mülakatta kaybettim. Bu sınavda müdürlük için yarıştığım kişi, zaten belediyede çalışmakta olan ve lise mezunu bir kişiydi. Yani, ben 1990 yılında liseden mezun olduğumda, yazı işleri müdürü olmak için gereken şartları taşıyordum zaten, bunun için ziraat mühendisi olmama gerek yoktu. (O anda, ben demek ki 4 sene boşuna okumuşum psikolojisini yaşadım) Bu sınavın bir formalite olduğunu, belediyede çalışanları kadroya almak için düzenlendiğini daha sonra anladım. Böyle işlere girmek için adamın olacak derlerdi. Evet bizim adamımız yoktu!. (Şimdi şükrediyorum, böyle bir yolla iş sahibi olmadığım için, çünkü adamı olanın değil hakkı olanın işe girmesinden yanayım) Daha sonra personel alımı daire işlerine ziraat mühendisliği için bir dilekçe yazdım. Oradan da şu anda kadro yok cevabını aldım. Anladım ki bana maaşlı işlerde ekmek yok. Daha sonra, sürekli aklımda olan, zirai ilaç bayiliği için ailemi zorla ikna ettim. Zorla ikna ettim, çünkü benim param yoktu. Babamdan, abimden ve eniştemden topladığım borç paralarla 2000 yılının Mart ayında zirai ilaç bayiliğine başladım.

Bunları niye anlattım. Yeni mezun bir ziraat mühendisinin iş sahibi olana kadar neler çektiğini yansıtmak için anlattım. Ama ben yinede kendimi şanslı sayıyorum. Çünkü diğer mezunların benim yaşadıklarımın daha da fazlasını yaşadıklarına inanıyorum. Hadi ben ailemden topladığım paralarla (borç da olsa) zirai ilaç bayiliği açtım. Peki ailesinin maddi durumu iyi olmayanlar ne yapacak?

Öncelik olarak, sınav konusundan girmek istiyorum. Bir işe (özel ya da devlet) girmek isteyen insan sayısı çok olduğu zaman, onlar arasından eleme yapabilmek için sınav şarttır. Ama zirai ilaç bayiliği kişinin kendi maddi imkânlarıyla açtığı bir iştir. Ziraat mühendisi, zirai ilaç bayiliği açarak devleti bir yükten kurtarmaktadır. Devlete verdiği vergilerle bir gelir kaynağı açılmış olduğu gibi, kendi çabasıyla iş sahibi olarak devlet kapısını aşındırmayı bırakmıştır. Zirai ilaç bayiliği için özellikle ziraat mühendislerinin sınava sokulacak olmasının hiçbir mantıklı cevabı olduğunu zannetmiyorum. Ziraat mühendislerini, bırakın sınava sokmayı, çeşitli imkânlarla destekleyerek zirai ilaç bayiliği açmaya teşvik etmek gerekir. Ziraat mühendisinin önündeki bütün şartlar kaldırılmalı ve uygun kredi imkânı sağlayarak zirai ilaç bayi açması sağlanmalıdır. Ziraat mühendisi olmayan bayilere, ziraat mühendisi çalıştırma zorunluluğu getirilmelidir. Zirai ilaç bayiliği yapma hakkı sadece ziraat mühendislerine verilmelidir. Ziraat tekniker ve teknisyenlerine de, sınava girerek belli bir süre daha verilebilir.

Bu kadar işsiz ziraat mühendisi varken ve her geçen gün artarken, iş bulamayan ziraat mühendislerinin, zirai ilaç bayiliğine mecburen (çünkü maddi imkan gerekiyor, bir zirai ilaç bayiliği açabilmek için en az 15.000-20.000 YTL gerekir) yöneldiği günümüzde, siz o kapıyı da ziraat mühendislerine kaparsanız, ne yapacak bu ziraat mühendisleri?

Şimdi yeni yönetmeliğe göre zirai ilaç bayileri sınava girecek. Sınavı kazanamazsa ne olacak? Bayilik belgesi iptal edilecek. Peki bu bayinin alacakları ve ödemeleri ne olacak? Elindeki mallar ne olacak? Bankadan uzun vadeli kredi çektiyse bu krediyi nasıl ödeyecek. İşsiz kalacak ziraat mühendisi ne iş yapacak? Zaten işsizliğin yüksek olduğu ülkemizde, işsizler ordusuna yeni işsizler mi katılmak isteniyor? İnsanlar bir düzen kurmuşlar, işini rayına oturtmuş ya da oturtmaya çalışıyorlar, evlenmişler, çoluk çocuk sahibi olmuşlar, hayatlarını sürdürmeye çalışıyorlar. Zirai ilaç bayilikleri iptal olursa, nasıl ruhsal bunalımlar yaşanır, bunların hesabı yapıldı mı? Yeni işe girecek bir insanın durumundan, daha da vahim durumlar oluşabilir. Bu yönetmelik yapılırken, bunlar düşünüldü mü?

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

Amaç, AB'ye üyelik sürecinde zirai ilaç bayilerindeki kaliteyi artırmaksa, bu ziraat mühendislerini sınava sokarak değil, bütün bayileri ziraat mühendisleri sorumluluğuna vermekle olur. Yapılacak sınav sonucunda, oldu ki ziraat mühendislerinden sınavda başarısız olanların bayiliği iptal edildiğinde bu durum AB'ye üyelik süreci için çok olumlu bir durum mu olacaktır? Ziraat mühendisleri bu sınavda başarısız olursa, ziraat fakültelerinin nasıl eğitim verdikleri tartışılmaya açılacak ve örnek teşkil edeceğinden diğer üniversitelere de iyi gözle bakılmayacağı aşikârdır. Önemli olan üniversite mezun sayısını artırmak değildir. Önemli olan üniversite mezununun mesleğini yapabilecek kalitede mezun olmasıdır.

Bu yönetmelik ile ziraat tekniker ve teknisyenleri, bayilik açma konusunda ziraat mühendisinden daha avantajlı hale gelmiştir. Emekli olmuş ve tazminatını almış bir ziraat teknikeri veya teknisyeni ile yeni mezun olmuş bir ziraat mühendisinin pozisyonunu, maddi ve manevi açıdan değerlendirirseniz şartların ziraat mühendisi açısından dezavantaj olduğunu görürsünüz. Hadi bayiliği açtılar diyelim. Ondan sonra da ziraat mühendisinin dezavantajı devam ediyor. Onlar 600-700 YTL civarında emekli maaşı alırken, biz ise Bağkur primi (şu anda 8. basamakta 230 YTL) ödüyoruz. Yani, her ay bizden yaklaşık olarak 1.000 YTL, hiç ticaret yapmadan avantajlılar. Benim dükkânın tam karşısına Mart 2007'de, 70 yaşındaki bir ziraat teknisyeninin mesul müdürlüğünde zirai ilaç bayi açıldı. Bayide mesul müdürün sadece belgesi asılı duruyor. Kendisinin ortalarda görüldüğü yok. Sadece bayilik belgesini duvara asmakla, bayilik yapılan bu ülkede ziraat mühendislerinin de sınava tabi tutulacak olması üzüntü ve hayret vericidir. Tabi ki bu durumun psikolojisini anlayabilmek için, olayın içinde olup yaşamak gerekir. Bu yönetmelik yapılırken kimlerle bilgi-fikir alış verişi yapılmıştır merak ediyorum.

Diğer yandan, zirai ilaç bayisi ziraat mühendisleri sınava sokuluyorsa, o zaman bütün devlet kadrosunda çalışan ziraat mühendisi, teknikeri ve teknisyenleri de sınava sokularak sınavda başarısız olanların memurluktan atılması gerekir. Bu sınavı başaramazlarsa, buldukları görevi yapamazlar demektir. O halde zirai ilaç bayisinin bayiliği iptal ediliyorsa, devlet kadrosundaki memurların da işten çıkarılmaları gerekir. Daha da genişletirsek, bütün meslek dallarıyla ilgili, herkesin sınava girip başaramayanların işlerine son verilmesi gerekir. Bu yazdıklarım gerçekleştirilemiyorsa ya da onlara gerek yok sadece siz sınava gireceksiniz deniyorsa ben de Türkiye'de bir tek zirai ilaç bayilerinin mi bilgilerini eksik gördünüz diye sorarım. Ama mantıklı bir cevap alabileceğimi sanmıyorum!

YENİ YÖNETMELİKTE YAPILMASI GEREKEN DEĞİŞİKLİKLER

1-) Zirai ilaç bayi açacak ya da şu anda çalışan ziraat mühendisi bayilere yapılacak sınavın kaldırılması gerekir. Çünkü biz 4 yıllık eğitim sırasında girdiğimiz sınavları başarı ile vererek, ziraat mühendisi diplomasını almaya hak kazanmışızdır. Şimdi bu zirai ilaç bayiliği için yapılacak sınavı, oldu ki kazanamazsak, bizim 4 yıllık eğitim sırasında verdiğimiz çabalar, uykusuz geçirdiğimiz gecelerin hepsi bir sınavla silinmiş mi olacak? Bu 4 yılı silmek bu kadar basit olmamalı! Ayrıca bu sınava ziraat tekniker ve teknisyenleri de girecek. O zaman bizim onlardan ne ayrıcalığımız kaldı. 4 seneyi biz boşuna mı okuduk? Onlar bizden 2-4 yıl (tekniker-teknisyen) daha az okudular. Bu adalet mi şimdi? O zaman onlarda 2-4 yıl daha okuduktan sonra, bizimle aynı sınava girerek zirai ilaç bayi açma hakkına sahip olsunlar.

2-)Zirai ilaç bayi açacak ziraat mühendislerinin kamu kurum ve kuruluşlarında veya özel kuruluşlarda zirai mücadele hizmetlerinde 3 yıl çalışmış olma şartının da kaldırılması gerekir. Burada da adaletsizlik söz konusudur. Çünkü yeni mezun ziraat mühendisi, bu konuyla ilgili işi kendi çabasıyla arayıp bulacak ve en az 3 yıl çalışacak. Oysa ziraat tekniker ve teknisyenleri, zaten devlet memuru olarak en az 25 yıl çalıştıkları için onlardan 10 yıl çalışma şartını aramak aynı şey değildir. Devlet memurluğundan istifa edip de zirai ilaç bayi açan kaç memur vardır ki? Geneli emekli olduktan sonra zirai ilaç bayiliği açmaktadır.

ADRES: Tuncay ŞENOĞLU

Ziraat Mühendisi

Zirai Mücadele İlaçları Bayii

Eczane Cad. No: 26

BOYABAT/SİNOP

Tel: 368 315 79 95- 544 724 08 57

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI TOPRAK KORUMA PROJE EĞİTİMİ VEREMEYECEK!..

T.C. DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRE

Esas No : 2006/4114 Karar No : 2007/6538 z

Davacı: TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili: Av. Zühal Dönmez

Bestekar Sk. No: 49/5 - Kavaklıdere/ANKARA

Davalı : Tarım ve Köyişleri Bakanlığı

Davanın Özeti: Davalı idare tarafından Toprak Koruma Projelerinin hazırlanmasına yönelik, Ziraat Fakültelerinin Toprak, Kültür Teknik, Tarım Makinaları, Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümünden mezun veya bu konularda daha önce çalıştığını belgeleyen diğer bölümlerden mezun Ziraat Mühendislerine beş gün süre ile eğitim düzenleneceğine ve yapılacak sınavda başarılı olanlara yetki belgesi verileceğine ilişkin duyurunun iptali istemidir.

Savunmanın Özeti: 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak hazırlanan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulama Yönetmeliğini hazırlayan ve uygulayan, bu kapsamda nasıl bir projeye ihtiyaç olduğunu belirleyen ve hazırlanan projeleri inceleyen Bakanlığın, gerekli kriterleri ortaya koyarak toprağın korunması konusunda uzman yetiştirmesinin mevzuata aykırı olmadığı, davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

Danıştay Tetkik Hakimi Gülşen A. PEHLİVAN'ın Düşüncesi: Dava konusu işlemin iptali gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Radiye TIRYAKI'nin Düşüncesi : Dava, davalı idare tarafından Toprak Koruma Projelerinin hazırlanmasına yönelik, Ziraat Fakültelerinin Toprak, Kültür Teknik, Tarım Makinaları, Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümünden mezun veya bu konularda daha önce çalıştığını belgeleyen diğer bölümlerden mezun Ziraat Mühendislerine beş gün süre ile eğitim düzenleneceğine ve yapılacak sınavda başarılı olanlara yetki belgesi verileceğine ilişkin duyurunun iptali isteğiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununun "Toprak Projelerinin hazırlanması" başlıklı 12. maddesine ve bu maddede yer alan, Toprak Koruma projelerinin gerekliliği hazırlanması, uygulanması, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi ile ilgili usul ve esasların Bakanlıkça hazırlanarak yönetmelikle belirleneceği hükmüne dayanılarak çıkarılan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 12. maddesindeki hükümlere dayanılarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne, toprak koruma projelerinin hazırlanmasına yönelik dava konusu duyurusunun iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esaslarını düzenleyen 3046 sayılı Kanunun 31. maddesinde, Bakanlık merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların eğitim planını hazırlamak, yayınlamak ve uygulanmasını takip etmek, bakanlık personeli ile ilgili hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamakta Eğitim Dairesi Başkanlığının görevli olduğu belirtilmiş olup maddede yer alan hükümden de anlaşılacağı üzere Bakanlıkların, kendi personeli dışındaki kişilere eğitim vermek gibi bir görevi bulunmamaktadır.

Öte yandan, Türk Mühendis ve Mimarları Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana yönetmeliğinin 6. maddesinde odanın amaç ve görevleri sayılmış, 32/h maddesinde de, bu yönetmelik ve odaca yürürlüğe konulan diğer yönetmelikler çerçevesinde üyelere ve üyelerin bulunduğu büro, firma, işletme, işyeri ve benzeri kuruluşlara her türlü belge ve yetkileri vermek, gerekli denetlemeleri yapmak, aykırı durumların saptanması halinde kısıtlayıcı veya duruma göre kısa veya uzun süreli olarak veya süresiz engelleyici kararları almak, gerektiğinde yetki ve belgeleri iptal etmek de oda Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri arasında sayılmıştır.

Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Meslek içi Eğitim Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğinin ilgili maddelerinde de meslek içi eğitime ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Diğer yandan, 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun Hükmünde Kararnamesinin 2. maddesi ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görevleri sayılmış, 9. maddesi ile de Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün görevleri belirtilmiştir.

Tüm bu hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, Bakanlığa bağlı personel olarak çalışmayıp özel sektör çalışanı durumunda olan, toprak koruma projesi hazırlayabilecek ve Ziraat Mühendisleri Odasına üyeliği zorunlu olan Ziraat Mühendislerine, toprak koruma eğitimi vermeye davalı Bakanlığın yetkisi bulunmadığı anlaşılmakla dava konusu duyuruda kanun ve yönetmelik hükümlerine uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle dava konusu duyurusunun iptali gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüldü: Dava, davalı idare tarafından Toprak Koruma Projelerinin hazırlanmasına yönelik, Ziraat Fakültelerinin Toprak, Kültür Teknik, Tarım Makinaları, Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümünden mezun veya bu konularda daha önce çalıştığını belgeleyen diğer bölümlerden mezun Ziraat Mühendislerine beş gün süre ile eğitim düzenleneceğine ve yapılacak sınavda başarılı olanlara yetki belgesi verileceğine ilişkin duyurunun iptali istemiyle açılmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu'nun, "Toprak Projelerinin Hazırlanması" başlıklı 12. maddesinde, Toprak koruma projelerinin, arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önlemek için gerekli olan sekileme, çevirme, koruma duvarı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat, inşaat ve kültürel tedbirleri içereceği, en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda hazırlanacağı ve valilik tarafından onaylanacağı, aynı maddede, Toprak koruma projelerinin gerekliliği, hazırlanması, uygulanması, yetki ve sorumlulukların belirlenmesi ile ilgili usul ve esasların Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirleneceği, bu Kanuna dayanılarak çıkarılan, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 12. maddesinde, Toprak koruma projesine ihtiyaç olup olmadığına ve projenin içeriğine il müdürlükleri tarafından arazi ve/veya toprak etütleri yapılarak karar verileceği, kentsel yerleşim amaçlı imar planı bulunan yerler dışında zorunlu olarak kazı veya dolgu gerektiren herhangi bir arazi kullanım faaliyeti sonucu, toprak yapı-

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

sının bozulması, drenajın engellenmesi, tuzlanma, alkalileşme, erozyon, heyelan ve benzeri nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulması söz konusu ise, araziyi kullananlar tarafından en az bir uzman ziraat mühendisi sorumluluğunda ilgili mühendislerce toprak koruma projesi hazırlanacağı, valilikçe uygun görülmesi halinde onaylanacağı hükümlerine dayanılarak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğüne, toprak koruma projelerinin hazırlanmasına yönelik, Ziraat Fakültelerinin Toprak, Kültür-tekniği, Tarım Makinaları, Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümünden mezun veya bu konularda daha önce çalıştığını belgeleyen diğer bölümlerden mezun Ziraat Mühendislerine 24-28 Temmuz 2006 tarihleri arasında beş gün süre ile eğitim düzenleneceği ve yapılacak sınavda başarılı olanlara yetki belgesi verileceğine ilişkin duyurunun iptalinin istenildiği anlaşılmıştır.

Anayasanın 135. maddesi hükmü uyarınca, Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.

Bakanlıkların Kuruluş ve Görev Esaslarını düzenleyen 3046 sayılı Kanununun 31. maddesinde, Eğitim Dairesi Başkanlığı'nın görevleri, a) Bakanlık merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların eğitim planını hazırlamak, yayınlamak ve uygulanmasını takip etmek, b) Bakanlık personeli ile ilgili hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak olarak belirtilmiştir.

Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinin 6. maddesinde,

h) Mesleğin geliştirilmesi ve tanıtılması amacıyla teknik ve bilimsel araştırmalar yapmak, kongre, seminer, panel, konferans gibi toplantılar ve sergiler düzenlemek, diğer kuruluşların bu gibi çalışmalarına katılmak,

ı) Meslekle ilgili proje, taahhüt, müşavirlik, sorumlu yöneticilik ve danışmanlık işlerinde üyelere gerekli belgeleri vermek, onaylamak, bu konuda gereken hukuki, idari düzenlemelerin yapılmasını sağlamak, bu amaçla gereken resmi girişimlerde bulunmak,

p) Ziraat Mühendisliği öğrenimi yapan kuruluşlarla işbirliği yaparak meslek elemanlarının eğitimleri konusunda öneri ve yardımlarda bulunmak, üyeler için hizmet içi eğitim programları hazırlamak ve uygulamak Odanın amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.

Aynı Yönetmeliğin 32. maddesinin h bendinde, Bu Yönetmelik ve Odaca yürürlüğe konulan diğer Yönetmelikler çerçevesinde üyelere ve üyelerin bulunduğu büro, firma, işletme, işyeri ve benzeri kuruluşlara her türlü belge ve yetkileri vermek, gerekli denetlemeleri yapmak, aykırı durumların saptanması halinde kısıtlayıcı veya duruma göre kısa veya uzun süreli olarak veya süresiz engelleyici kararlar almak, gerektiğinde yetki ve belgeleri iptal etmek de Oda Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkilerinin arasında sayılmıştır.

Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Meslek İçi Eğitim, Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliğinin 1. maddesinde, Bu Yönetmeliğin amacının, kamu yararı, meslek uygulama etiği ve meslek alanının geliştirilmesi doğrultusunda, mesleki disiplinler gözetilerek meslek alanları ile ilgili uygulama ve denetimin yapılabilmesi için; uzmanlık alanı ve tanımı, yetkili üyeliğin tanınlanması, yetkili üyelerin mesleki ve bilimsel çalışmaları, yaptıkları işler ile tamamlayıcı eğitimlerine dayanan uzmanlıklarının belirlenmesi, belgelendirilmesi ve gerektiğinde kamuoyuna önerilmesiyle ilgili usul ve esasların düzenlenmesi olduğu, 2. maddesinde, mesleki

disiplinler kapsamında Oda üyelerinin meslek alanlarına yönelik, toplumun gereksinimlerini karşılamak doğrultusunda araştırma, inceleme, planlama, projelendirme, tasarım, raporlama, bilirkişilik, denetim, danışmanlık, eğitim, uygulama ve teknik sorumluluğu üstlenen işlevleri kapsamında olan ve uzmanlık gerektiren hizmetler için yetkili üyelerin saptanması, eğitimi ve belgelendirilmesi esaslarını kapsadığı, 6. maddesinde, Ziraat Mühendislerinin tek başına tasarlamaya, uygulamaya, kabule ve imzaya yetkili ve sorumlu olduğu uzmanlık alanlarının belirlendiği, bunlardan tarımsal yapılar, çevre koruma, tarım alet ve makineleri ile tarımsal enerji, peyzaj ve çevre düzenleme, gıda sanayi ve gıda kontrolü hizmetlerine ilişkin alt uzmanlık alanları, kapalı alan ilaçlama hizmetleri, sulama ve drenaj, laboratuvar kurma ve işletme uzmanlık alanlarında öğrenim gören ziraat mühendisleri ve ilgili diğer meslek disiplinlerine ait eğitim alan üyeler için Oda tarafından birlikte ve ayrı olarak eğitim ve yetki belgesi verilebileceği 7. maddesinde, Oda tarafından, belirlenen bu uzmanlık alanlarına göre lisans öğrenimi dikkate alınarak hazırlanan eğitim programları sonucunda gerçekleştirilecek sınavlarda başarılı olan üyelerle Oda Yönetim Kurulu tarafından mesleki birikim ve deneyime göre yeterliliği saptanan üyelere yetki belgesi verileceği, yetki belgesinin, ziraat mühendisliği uzmanlık alanlarında hizmet alacak kişi ve girişimciler için referans niteliğini taşıyacağı, 8. maddesinde, a) Oda tarafından belirlenen uzmanlık konularında belge alma koşullarını sağlayan üyelere ilgili uzmanlık konusunda belge verileceği, b) Belge alma koşullarının her uzmanlık konusu için ayrı olmak üzere Oda tarafından belirleneceği, 9. maddesinde ise, a) Uzmanlık konuları ile ilgili olarak verilecek meslek içi eğitimler ve sınavların, Meslek İçi Eğitim Merkezi tarafından gerçekleştirileceği, c) Her uzmanlık konusu için ayrı olmak üzere eğitim ve sınav programları ile takvimi gerektiğinde Şubelerin görüş ve önerileri alınarak Meslek İçi Eğitim Merkezi tarafından hazırlanacağı ve Oda Yönetim Kurulunun onayına sunulacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinin incelenmesinden, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile bu Kanunun Uygulama Yönetmeliğindeki uzmanlığın belirlenmesi koşulları ve Toprak Koruma Projesi hazırlama eğitimi konusunda bir düzenlemenin bulunmadığı, 3046 sayılı Kanunda ise; Bakanlıklara kendi personeline hizmet içi eğitim verme görevi verilmişse de, personeli olmayan kişilere herhangi bir eğitim verme görevinin yüklenmediği görülmektedir.

Diğer yandan, 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnemenin 2. maddesi ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığının görevleri sayılmış, 9. maddesi ile de, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün görevleri belirlenmiştir.

Her iki madde hükmünün birlikte değerlendirilmesinden, Bakanlığa bağlı personel olarak görev yapmayan ziraat mühendislerine Bakanlığın eğitim verebileceğine ve herhangi bir alanda yetkilendirebileceğine ilişkin görevleri de bulunmamaktadır.

Bu durumda, yukarıda sözü edilen yasa ve yönetmelik hükümleri karşısında, özel sektör çalışanı olan, toprak koruma projesi hazırlayabilecek ve Ziraat Mühendisleri Odası'na üyeliği zorunlu olan ziraat mühendislerine, toprak koruma projesi eğitimi vermeye davalı Bakanlığın yetkisi bulunmadığından işlemde mevzuata ve hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline, 125.70.-YTL yargılama giderleri ile davanın karara bağlandığı tarihte yürürlükte olan Avukatlık Aşgari Ücret Tarifesi uyarınca 450.00.-YTL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, 3.12.2007 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Ayla ALKIVILCIM Üye Dr. Tacettin ŞİMŞEK Üye Yeniay KAYA Üye Alaattin ÖĞÜŞ Üye Atl ÜZELGÜN

BASIN AÇIKLAMASI

TARIM ve KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI, ÖZEL SEKTÖRDE ÇALIŞAN ZİRAAT MÜHENDİSLERİNE TOPRAK KORUMA PROJESİ EĞİTİMİ VEREMEZ !..

09.02.2008

Danıştay Sekizinci Dairesi, 3.12.2007 tarihinde verdiği 2007/6538 sayılı kararıyla, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın özel sektör çalışanı olan, toprak koruma projesi hazırlayabilecek ve Ziraat Mühendisleri Odası'na üyeliği zorunlu olan ziraat mühendislerine toprak koruma projesi eğitimi vermeye yetkisi bulunmadığı karara bağladı. Aynı kararla, Bakanlığın 24 – 28 Temmuz 2006 tarihlerinde düzenlediği toprak koruma projesi eğitimi duyurusu da iptal edildi.

Bilindiği üzere 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu uyarınca hazırlanması gereken toprak koruma projeleri için eğitimler, "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" (RG 24.1.1992 gün, 21121 sayı), Ziraat Mühendisleri Odası Meslek İçi Eğitim Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmeliği" (RG 8.11.2005 gün, 25987 sayı) ve Ziraat Mühendisleri Odası Serbest Müşavirlik, Mühendislik Hizmetleri ve Belgelendirme Yönetmeliği" (RG 14.12.2005 gün, 26023 sayı) hükümleri uyarınca, Ziraat Mühendisleri Odası tarafından verilmeye başlanılmıştır.

İzleyen süreçte, bu alanda hiçbir yetkisi bulunmayan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından, ODA'nın eğitim programına önemli benzerlikleri bulunan bir eğitim programıyla, yarı süreye kadar kısa bir zaman dilimi içinde toprak koruma projesi eğitimi ve yetki belgesi verileceği duyurulmuş, bu bağlamda birincisi 1 – 5 Mayıs 2006, ikincisi 24 – 28 Temmuz 2006 tarihlerinde olmak üzere iki eğitim düzenlenmiştir. Eğitimlerde bölüm ve Oda üyeliği gibi koşullara da geniş ölçüde uyulmamıştır.

Ziraat Mühendisleri Odası, tüm ikazlarına rağmen yetkisi bulunmadığı alanda eğitim verme ısrarını sürdüren Tarım ve Köyişleri Bakanlığı işlemine karşı, 2006 yılı Temmuz başında yürütmenin durdurulması istemini de kapsayan iptal davası açmıştır.

Bu çerçevede Danıştay Sekizinci Dairesi tarafından, 2006/4114 esas no ile verilen ara kararla, 4.12.2006 tarihinde, davalı idarenin işleminin yürütmesi durdurulmuştur. Bakanlığın bu karara itirazı da, 14.6.2007 günü oybirliği ile reddedilmiştir.

Bu arada, kamuoyunda "Cargill Yasası" olarak bilinen ve daha sonra Anayasa Mahkemesi'nin 6 ıncı maddesinin yürütmesini durduracağı 5578 sayılı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 9 Şubat 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun'un 5 inci maddesi ile 5403 sayılı Yasa'ya eklenen Ek Madde 1 hükmü; "Bakanlık, bu Kanun'un uygulanmasında ihtiyaç duyulacak her türlü eğitim faaliyetini düzenleyebilir ve eğitim sonrası sertifika verebilir" şeklindedir.

Yukarıda özetlenen yargı kararları ve Yasa – Tüzük – Yönetmelik hükümleri karşısında, toprak koruma proje eğitimleri ile ilgili durum şöyle özetlenebilir;

1 – Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın, duyurusu Danıştay tarafından iptal edilen 24 – 28 Temmuz 2006 tarihli toprak koruma proje eğitimi kursu, tüm sonuçları ile birlikte hükümsüzdür.

2–Danıştay 8 inci Dairesi'nin 2007/6538 sayılı kararında, Bakanlıkların Kuruluş ve Görevlerini Düzenleyen 3046 sayılı Kanun ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevlerini düzenleyen 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de, "Bakanlığa bağlı personel olarak çalışmayıp, özel sektör çalışanı durumunda olan, toprak koruma projesi hazırlayabilecek ve Ziraat Mühendisleri Odası'na üyeliği zorunlu olan ziraat mühendislerine toprak koruma eğitimi vermeye Bakanlığın yetkisi bulunmadığı" belirtilmekte olduğundan, 24 – 28 Temmuz 2006 tarihinden önce, 1 – 5 Mayıs 2006 tarihlerinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yapılan toprak koruma proje eğitimi kursu da, tüm sonuçları ile birlikte hükümsüzdür.

3 – Her ne kadar 9 Şubat 2007 tarihinde yürürlüğe giren 5578 sayılı "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" un 6 ıncı maddesi ile Bakanlık eğitim yapma ve sertifika verme yetkisini almış gibi görünüyorsa da, yargı kararlarının incelenmesinden, durumun böyle olmadığı anlaşılmaktadır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ve ilgili Genel Müdürlüklerin görev ve yetkileri, 3046 sayılı Yasa ve 441 sayılı KHK'de belirtilmektedir. Sayılan genel düzenleyici işlemlerde bulunmayan bir görev ve yetkinin, tali yasalar ile Bakanlık bünyesine alınması mümkün değildir.

Bu durum karşısında, Danıştay kararında da belirtildiği üzere, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın, Bakanlığa bağlı personel olarak çalışmayıp özel sektör çalışanı durumunda olan, "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" hükümleri uyarınca toprak koruma projesi hazırlayabilecek ve Ziraat Mühendisleri Odası'na üyeliği zorunlu olan ziraat mühendislerine toprak koruma projesi vermeye görevli ve yetkili olmadığı açıktır.

Bu çerçevede, 5578 sayılı Yasa'dan (9 Şubat 2007) önce olduğu gibi, bu Yasa sonrasında da, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından verilmiş tüm toprak koruma proje eğitimi kursları, tüm sonuçları ile birlikte hükümsüzdür. Sözü edilen sertifikalara dayalı olarak yapılan işlemlerin doğuracağı yasal sonuçların sorumluluğu, Oda'mızın tüm ikazlarına karşı, görevsiz – yetkisiz bulunduğu ortamda işlem tesis etmekte ısrar eden Tarımsal Üretim Genel Müdürlüğü üzerine doğacaktır.

Oda'mız, tüm yurt çapında, fakültelerle işbirliği içerisinde, uzman öğretim üyelerinin vereceği toprak koruma projesi eğitimleri düzenlemeye devam edecektir. Nihai amacımız, yandaş – kayırmacılık ilişkisinden uzak bir şekilde, Tüzükte uzmanlık alanları belirlenmiş üyelerimizin serbest katılıma açık bilimsel esaslara göre düzenlenmiş kursları başarıyla tamamlayıp sertifika almış üyelerimizin, hazırlayacakları projelerle toprak varlığımızı korumalarıdır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur...

Dr. Gökhan GÜNAYDIN

Başkan

(Yönetim Kurulu Adına)

ÖZLÜK HAKLARIMIZ

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞINA YENİ ATANAN 4B STATÜSÜNDEKİ ÇALIŞANLARIN PROBLEMLERİ

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bünyesinde yürütülen Tarımsal Yayımı Geliştirme Projesi (TARGEL), kapsamında 2.500 Ziraat Mühendisi, Veteriner Hekim ve Su Ürünleri Mühendisi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa bağlı 4B statüsünde sözleşmeli personel olarak görevlerine başladı.

Göreve başlama nedeni ile Ankara'da düzenlenen toplantıda konuşan Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mehdi Eker, Targel Projesi kapsamında istihdam edilen bu personellerin, Türkiye genelinde 20 bin köye hizmet vereceğini, hizmet mantığını; "Köylüye hizmet köyde, çiftçiye hizmet tarlada olmalıdır" anlayışı ile gerçekleşeceğini ifade etti. Sayın Bakan ayrıca, projede temel amacın, çiftçilerin ihtiyaç duydukları bilginin yerinde ve zamanında verilmesi olduğunu ifade etti.

Bakanlığımızın yürüteceği zorunlu hizmetlerin git gide artış trendine girmesine rağmen personel sayısında son dönemlerde yaşanan önemli eksilmeler mevcut çalışanların özverişi ile bir müddet kapatılmış ancak gelinen noktada içinden çıkılmaz hale dönüşmüştür.

Ayrıca bu istihdam; sayısal anlamda Bakanlık talebinin dörtte birini bile karşılar miktarda değildir.

Ancak mevcut uygulamanın bize göre kaygıya neden olacak pek çok tarafı bulunmaktadır.

Bu projeye benzer bir proje 1984 yılından sonra Dünya Bankası desteği ile başlatılan TYUAP projesi çerçevesinde uygulanmaya çalışılmıştı. Bu nedenle bu proje "Cumhuriyet tarihinde ilk defa bu kadar çok sayıda teknik personel Bakanlığımız tarafından köylerde görevlendiriliyor" şeklinde bir değerlendirme gerçeği tam olarak yansıtmamaktadır. Çünkü bahse konu dönemde Türkiye genelinde 6.500'ün üzerinde bölgesel "Köy Grubu Tarım Merkezleri" ile yine benzer çalışma hedeflenmiş ve o çalışmanın da sloganı "Her Köye bir Ziraatçı / Veteriner" olmuştur.

Bahsettiğimiz TYUAP Projesi her türlü alt yapının hazırlanmış olmasına rağmen beklenen sonuçları ortaya koyamamıştı. Çünkü proje sadece Bilgi sunma, yeni teknikler öğretme, çiftçiye örnek olma hedefleri üzerinde yürümüş, çiftçinin desteklenmesi noktasındaki eksiklik, personelin sosyal hayatı ile ilgili olumsuzluklar v.b. nedenlerle beklenen başarıyı sağlayamamıştır.

Yeni istihdam edilen personelin görev yapacağı mahallerde bu gün itibarı ile şartlar daha da içler acısıdır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı adına görev yapacak bu personelin köy şartlarında görev yapabilmesi için Bakanlık teşkilat yapısını düzenleyen kanun hükmünde karnamede

"köy teşkilatı" yoktur. Bu nedenle ilgili bakanlık personeli bu alanlarda hangi kanuni gerekçe ile "İkametli" olarak görevlendirilecektir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığının hizmet Politikası içerisinde DEVLETİ TEMSİLEN görev yapacak bu personelin, yürütecekleri hizmetin tanımı tam olarak ortaya konulmamıştır. Bu anlamda; tecrübe açısından yeterli hizmet içi eğitim alamamış, görev yeri tarım potansiyeli hakkında yeterli bilgi sahibi olamamış ve her şeyden öte çoğunluğunun mesleki ve devlet işi tecrübesi olmayan bu genç meslektaşlarımızın, bu kadar kısa süre içerisinde mesleki ve devlet sorumluluğu altında çok büyük bir yükün altına sokulması yanlıştır. Bu personelin bu bağlamda yaşayacağı herhangi bir başarısızlık, kendilerine olduğu kadar "DEVLETE GÜVEN" noktasında da önemli olumsuzlukları beraberinde getirecektir.

Bu personelin görev yapacağı köy şartlarının %80'inde hâlihazırda barınma ve DEVLET adına görev yürütmeyi sağlayacak fiziki mekânlar temin edilememiştir. Bu anlamda devletin temsil edildiği kurumsal yapının oluşmadığı ve bu işi yürütecek insanların barınma ve diğer sosyal ihtiyaçlarının karşılanmadığı bir ortamda bu projenin başarılı olma şansı yoktur.

Yeni istihdam edilen personelin çoğu evli olup çoğunluğunun da eşi çalışmaktadır. Bu anlamda bu çalışanların eş durumu konusu çok önemli problemler oluşturacaktır.

En önemlisi, bu projesi çerçevesinde istihdam edilen personelin maaşlarının yaptıkları iş'teki performanslarına göre ödeneceğini ve böylelikle 'performansa dayalı ücretlendirme sistemi'nin Türkiye'de ilk defa Bakanlık tarafından hayata geçirileceği ifadesi bu konuda önemli soru işaretlerini de beraberinde getirmiştir.

Şöyle ki; Bu çalışanların iş tarifi yapılmamış iken, başarılı olma kriterlerinin ne olacağı, nasıl değerlendirileceği açık değildir. Bu nedenle bu çalışanların gelecek kaygısı yapacakları hizmeti, DEVLET ADINA olmaktan çıkartıp birileri adına hizmet yapma psikolojisine dönüştürecekler.

Bu insanlar görev yaptıkları birimlerde hangi amire bağlı görev yapacakları belli değildir. Eğer personel, Tarım İlçe Müdürleri ya da İl Müdürlüğü idarecilerine bağlı görev yapacak ise, aradaki iş ve kontrol mekanizması nasıl çalışacaktır. Doğaldır ki bu amirler her gün bu görevleri nedeni ile bu köyleri mecburen ziyaret etme durumunda kalabileceklerdir. Bu da mümkün olmadığından, bu idarecilerin emirlerindeki bu personel ile görüşebilme, hizmetlerini takip edebilme konularında

başarılı olma durumu şaibeli olacak, bu personel iş güvencesi zaafı nedeni ile siyasal ya da ideolojik baskıların hedef tahtası olacaktır.

Bu personel 657 sayılı Kanuna tabi, 4B statüsünde sözleşmeli olarak istihdam edilmek yerine, normal bilinen 4A statüsünde daimi kadro ile istihdam edilmiş olsa idi, kamu bu işlemden fert başına yaklaşık her ay 200 YTL kazanç elde edecekti. Çünkü gerek sözleşme bedelinin tam kadrolu istihdamdaki yeni bir teknik personel maaşının bir miktar üstünde olması ve 4B statüsündekilerin SSK mensubu olma mecburiyeti ile SSK primlerinin Emekli sandığı primlerine göre yüksek olması bu kamu zararını ortaya çıkarmaktadır. Sırf bu nedenle yapılan istihdamın 4B olmasının anlamsızlığı kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak yapılan işlem istihdam açısından önemlidir. Ancak yapılan işlemin yukarıda da bahsedilen nedenlerle tarımsal anlamda ülkemize beklenen faydaları sağlaması mümkün değildir.

Bu yüzden bu istihdam ile ilgili olarak bir an önce yeniden düzenleme yapılması için çalışma başlatılmalıdır.

Bu anlamda;

1- Bahse konu personel için hizmet binası, konut ve sosyal şartlar problemi devam ederken,

2- Bu personelin, mesleki ve idari anlamda yeterince hizmet içi eğitime tabi tutulmadan görev mahalline gönderilmesinde yaşanacak problemler dikkate alınması gerekir iken,

3- Eş durumu ve becayiş durumları konusunda gerekli düzenleme yapılmamış iken,

4- Bu personelin yapacakları iş tanımı henüz net değil iken,

5- Bağlı olacakları amirlik müessesesi netleşmemiş iken,

6- Çalışmalarının nasıl değerlendirileceği ve performans değerlendirmelerinin nasıl yapılacağı ile ilgili objektif kriterler belli değil iken,

7- İş güvencesi olmayan bu personelin maliyeti, iş güvencesi olan kamu çalışanlarına göre daha yüksek iken,

Bu projenin başarılı olmasını beklemek hayal olacaktır. Bu nedenle; bu personelin mevcut çalışan kamu çalışanları gibi e altı ay önce istihdam edilen meslektaşları gibi bir an önce 657 sayılı kanuna tabi, 4A statüsüne geçirilmesinde fayda görülmektedir.

ANAYASA TASLAĞINDA TARIMIN ADI YOK !..

AKP Hükümeti yeni bir anayasa taslağı hazırlığına girişmiştir. Kamuoyuna açıklanan taslak demokratik çevrelerde kaygılara neden olmuş ve büyük tepki almıştır. Hükümetin tepkiler karşısında resmen sahiplenmekten kaçındığı taslak, kamusal varlıklarımızın korunması, artırılması ve geliştirilmesi, sosyal hukuk devleti ilkesinin ödünsüz olarak yaşama geçirilmesi konularında önemli eksiklikler içermektedir. Taslak, 1961 ve 1982 Anayasalarının aksine, tarım ve üretici sorunlarını Anayasal düzenleme konusu olmaktan çıkarmaktadır.

Yeni anayasa taslağının tarım ile ilgili hükümleri, 1961 ve 1982 anayasaları ile karşılaştırmalı olarak aşağıda sunulmaktadır.

1961

Toprak Mülkiyeti

MADDE 37- Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlarıyla gereken tedbirleri alır. Kanun, bu amaçlarla, değişik tarım bölgelerine ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini gösterebilir. Devlet, çiftçinin işletme araçlarına sahip olmasını kolaylaştırır.

Toprak dağıtımı, ormanların küçülmesi veya diğer toprak servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz.

Tarımın ve Çiftçinin Korunması

Madde 52- Devlet, halkın gereğı gibi beslenmesini, tarımsal üretimin toplumun yararına uygun olarak artırılmasını sağlamak, toprağın kaybolmasını önlemek, tarım ürünlerini ve tarımla uğraşanların emeğini değerlendirmek için gereken tedbirleri alır.

1982

Toprak Mülkiyeti

MADDE 44. – Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. Kanun, bu amaçla, değişik tarım bölgeleri ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini tespit edebilir. Topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlanması, üretimin düşürülmesi, ormanların küçülmesi ve diğer toprak ve yeraltı servetlerinin azalması sonucunu doğuramaz.

Bu amaçla dağıtılan topraklar bölünemez, miras hükümleri dışında başkalarına devredilemez ve ancak dağıtılan çiftçilerle mirasçıları tarafından işletilebilir. Bu şartların kaybı halinde, dağıtılan toprağın Devletçe geri alınmasına ilişkin esaslar kanunla düzenlenir.

Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması

MADDE 45. – Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır.

Devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri alır.

Kıyılardan yararlanma

MADDE 43. – Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir.

2007

Toprak mülkiyeti ve Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması ile ilgili maddelere Yeni Anayasada yer verilmemiştir.

Kıyılarının korunması ve kıyılardan yararlanma

Madde 132- (1) Kıyılar Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.

(2) Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

(3) Kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre genişliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir.

ANAYASA TASLAĞINDA TARIMIN ADI YOK !..

Kamulaştırma

Madde 38- (20.9.1971-1488) (11) Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malları, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.

[Ödenecek karşılık, taşınmaz malın tamamının kamulaştırılması halinde o malın malikinin kanunda gösterilecek usul ve şekle uygun olarak bildireceği vergi değerini; kısmen kamulaştırmalarda da, vergi değerinin kamulaştırılan kısma düşen miktarını aşamaz.

Kamulaştırılan taşınmaz mal karşılığının vergi değerinden az takdir edilmesi halinde malikin itiraz ve dava hakkı saklıdır.] (12)

Çiftçinin topraklandırılması, ormanların Devletleştirilmesi, yeni orman yetiştirilmesi ve iskân projelerinin gerçekleştirilmesi amaçlarıyla kamulaştırılan taşınmaz mal ve kıyıların korunması ve turizm amacıyla kamulaştırılan toprak bedellerinin ödeme şekli kanunla gösterilir.

Kanunun taksitle ödemeyi öngördüğü hallerde çiftçinin topraklandırılması, ormanların devletleştirilmesi, yeni orman yetiştirilmesi ve iskân projelerinin gerçekleştirilmesi için konulacak süre yirmi yılı; kıyıların korunması ve turizm amacıyla yapılacak kamulaştırmalarda ise bu süre on yılı aşamaz. Bu takdirde, taksitler eşit olarak ödenir ve kanunla gösterilen faiz haddine bağlanır.

Kamulaştırılan topraktan, o toprağı doğrudan doğruya işleyen çiftçinin hakkaniyet ölçüleri içinde geçinebilmesi için zaruri olan ve kanunla gösterilen kısmın ve küçük çiftçinin kamulaştırılan toprağının bedeli her halde peşin ödenir.

Ormanların ve Orman Köylüsünün Korunması, Ormanların Geliştirilmesi

Madde 131- (17.4.1970-1255) (31) Devlet, ormanların korunması ve ormanlık sahaların genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Kamulaştırma

MADDE 46. – (Değişik: 3.10.2001-4709/18 md.) Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Kamulaştırma bedeli ile kesin hükme bağlanan artırım bedeli nakden ve peşin olarak ödenir. Ancak, tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi, kıyıların korunması ve turizm amacıyla kamulaştırılan toprakların bedellerinin ödeme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngörebileceği bu hallerde, taksitlendirme süresi beş yılı aşamaz; bu takdirde taksitler eşit olarak ödenir.

Kamulaştırılan topraktan, o toprağı doğrudan doğruya işleyen küçük çiftçiye ait olanlarının bedeli, her halde peşin ödenir.

İkinci fıkrada öngörülen taksitlendirmelerde ve herhangi bir sebeple ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde kamu alacakları için öngörülen en yüksek faiz uygulanır.

Planlama

MADDE 166. – Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir.

Planda millî tasarrufu ve üretimi artırıcı, fiyatlarda istikrar ve dış ödemelerde dengeyi sağlayıcı, yatırım ve istihdamı geliştirici tedbirler öngörülür; yatırımlarda toplum yararları ve gerekleri gözetilir; kaynakların verimli şekilde kullanılması hedef alınır. Kalkınma girişimleri, bu plana göre gerçekleştirilir.

Kalkınma planlarının hazırlanmasına, Türkiye Büyük Millet Meclisince onaylanmasına, uygulanmasına, değiştirilmesine ve bütünlüğünü bozacak değişikliklerin önlenmesine ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

Ormanlar ve orman köylüsü Ormanların korunması ve geliştirilmesi

MADDE 169. – Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir,

Kamulaştırma

Madde 127- Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek değeri üzerinden ve bedeli ile kesin hükme bağlanan artırım miktarı nakden ve peşin olarak ödenmek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir.

Ancak, tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi ve kıyıların korunması amaçlarıyla kamulaştırılan taşınmazların bedelleri eşit taksitler halinde beş yılı geçmemek üzere taksitle ödenebilir. Bu durumda ve herhangi bir sebeple ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde kamu alacakları için öngörülen en yüksek faiz uygulanır.

Planlama ile ilgili maddelere Yeni Anayasa da yer verilmemiştir.

Ormanların korunması ve geliştirilmesi

Madde 131- (1) Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli tedbirleri alır. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir. Yanan ormanların yerinde ve orman içinden nakledilen köyler halkına ait arazilerde derhâl yeni orman yetiştirilir. Bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bu yerler imara açılmaz.

ANAYASA TASLAĞINDA TARIMIN ADI YOK !..

Devlet ormanları, kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetimi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar, zamanaşımıyla mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez.

Ormanlar içinde veya hemen yakınında oturan halkın kalkındırılması ve ormanı koruma bakımından, ormanın gözetilmesinde ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliği yapmasını sağlayıcı tedbirler ve gereken hallerde başka yere yerleştirme kanunla düzenlenir.

Anayasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvalık, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunan topraklarla şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir daratma yapılamaz. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir ve bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz.

Ormanların tahrip edilmesine yol açan hiçbir siyasi propaganda yapılamaz.

bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz.

Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz.

Orman köylüsünün korunması

MADDE 170. – Ormanlar içinde veya bitişindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımından, ormanın gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirlerle, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi; bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla düzenlenir.

Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır.

Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır.

Kooperatifçiliğin geliştirilmesi

MADDE 171. – Devlet, millî ekonominin yararlarını dikkate alarak, öncelikle üretimin artırılmasını ve tüketicinin korunmasını amaçlayan kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır.

(2) Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz ve kanuna göre buralar Devletçe yönetilir, işletilir ve işletirilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

(3) Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyete müsaade edilemez. Münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz.

(4) Aşağıda belirtilen durumlar ve yerler dışında orman sınırlarında daraltma yapılamaz:

a) Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen ve tarım alanlarına veya başka alanlara dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler.

b) 23/07/2007 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler.

c) Şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler.

(5) Dördüncü fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen yerlerin değerlendirilmesi veya gerçek ve tüzel kişilere satılması veya bedeli karşılığı kullanım hakkı verilmesi kanunla düzenlenir. Satış veya kullanım hakkı verilmesinde öncelik, fiilen bu arazileri kullananlar veya orman köylüleridir.

Orman köylüsünün korunması ile ilgili maddelere Yeni Anayasada yer verilmiştir.

Kooperatifçiliğin geliştirilmesi ile ilgili maddelere Yeni Anayasada yer verilmiştir.

Kooperatifçiliği Geliştirme

Madde 51- Devlet, kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır.

BASIN AÇIKLAMASI

ÇİFTÇİ DOSTU SADULLAH USUMİ'Yİ ÖZLEMLE ANIYORUZ... (ANAYASA TARTIŞMALARI ÜZERİNE...)

30 Eylül 2007 gerekli tedbirleri alır.”

Sadullah USUMİ'Yİ, 30 Eylül 2002 tarihinde sonsuzluğa yolcu ettik. Aramızdan ayrılışının beşinci yılında; USUMİ'Yİ saygı ve özlemle anıyoruz...

Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanlığı, parlamenterlik ve köşe yazarlığı ile geçen, yurtsever, emekten yana, mücadele dolu bir yaşam sürdü USUMİ... Hep haklıdan, doğrudan, yoksuldan, üreticiden yana oldu; halkla birlikte yaşadı, haksızlıkların karşısında dimdik durdu. Sesi olmayanın sesi, cesareti, dostu oldu...

Tarım üreticilerinden, köylüden yana mücadelesinde; USUMİ ile Ziraat Mühendisleri ODASI'nın yolları kesişti, aynı yolu beraber yürüdük, aynı mücadeleyi sürdürdük.

Bugün, USUMİ'nin anısı bize güç katıyor; gerçekleri kamuoyu ile paylaşma görevimizi, emekçiden, yoksuldan yana tavrımızı, eksiksiz sürdürüyoruz...

Bu bağlamda, aramızda olsaydı USUMİ'nin de mutlaka altını çizeceği gerçekleri, Anayasa tartışmaları çerçevesinde kamuoyu ile paylaşmayı görev biliyoruz...

60 ncı Hükümet Döneminde, Adalet ve Kalkınma Partisi İktidarı, yeni Anayasa taslağı hazırlıklarına girişti.

Geçerli tarih itibariyle, ortada bir taslak enflasyonu görülmektedir. Hükümet yetkilileri bir taraftan herkesi Anayasa tartışmalarına katılmaya çağırırken, diğer taraftan ortaya konulan görüşleri, “ortada taslak yokken yapılmış aceleci açıklamalar” olarak eleştirmektedir.

Ziraat Mühendisleri ODASI olarak altını çizmek isteriz ki, hazırlanış şekline parça parça kamuoyuna sızdırılmasına, oluşan tepkiler karşısında taslağın sahiplenilmemesinden, ortaya konulan değerlendirmeleri bastırma çabalarına kadar, yeni Anayasa sürecinde kullanılan tüm yöntemler antidemokratiktir.

Bununla birlikte, Ziraat Mühendisleri ODASI'nın Anayasa taslağı ile ilgili kaygıları, usulden ibaret değildir. Taslak, kamusal varsılıklarımızın korunması, artırılması ve geliştirilmesi, sosyal - hukuk devleti ilkesinin ödünsüz olarak yaşama geçirilmesi konularında önemli eksiklikler içermektedir. Bu çerçevede, halktan uzak süreçlerde hazırlanan taslak, 1961 ve 1982 Anayasa'larının aksine, tarım ve üretici sorunlarını Anayasal düzenleme konusu yapmamaktadır.

1961 ve 1982 Anayasalarında, toprak ve tarım ile ilgili görevler devlete yüklenmiş ve böylelikle Anayasal bir güvence sağlanmıştı. 1982 Anayasasının 44 ve 45 inci maddelerine göre devlet; “Toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır. .. Devlet, tarım arazileri, çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır. Bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için

Yeni Anayasa taslağında, bu düzenlemelerin tümü ortadan kaldırılmaktadır.

Bu noktada, bir an için, sözü edilen düzenlemelere Anayasa'da yer verilmesinin gerekli olmadığı, yasa – yönetmelik düzeyinde yapılan düzenlemelerin yeterli olabileceği gibi bir gerekçe ortaya konulabilir. Bunun yanında, mevcut Anayasal düzenlemeye rağmen toprak ve üretici aleyhine birçok düzenlemenin yaşama geçirilebildiği de savunulabilir.

Ziraat Mühendisleri ODA'sı olarak öncelikle belirtmek isteriz ki, bugüne kadar tarım topraklarımızın amacı dışında kullanılmasının önlenmesine dair sürdürdüğümüz ve önemli ölçüde başarılı olduğumuz hukuk mücadelesinde, sözü edilen Anayasal düzenlemeler etkili olmuştur. Bu bağlamda, TİGEM'in Dalaman ve Yalova Tarım İşletmelerinin tasfiyesi ve betonlaştırılması, Orhangazi ve Adapazarı'nda birinci sınıf tarım arazilerinin sermaye tarafından işgali ve amaç dışı kullanımı süreçlerinde dava dilekçelerimizde en büyük dayanaklarımız, bu Anayasal hükümlerdi.

Hukuki düzenlemeler hiyerarşisinin daha alt kademesinde bulunan genel düzenleyici işlemlerle (yasa – yönetmelik vb) tarım toprağının ve çayır meraların korunabileceğine ilişkin sav da, ülkenin mevcut siyaset anlayışının bugüne kadar ortaya koyduğu uygulamalar düşünüldüğünde, geçersiz kalmaktadır. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Yasası'na koyduğu ek madde ile toprağı geçerli mevzuata aykırı olarak kullanan yasa tanımazlara af getiren, Toprak Koruma Kurul'larını adeta tarım toprağının amacı dışında kullanılmasını meşrulaştırarak araçlar olarak çalıştıran, Orhangazi'de bir Amerikan firmasının katlettiği tarım toprağı için sürdürülen hukuk mücadelesinde edinilen tüm olumlu Mahkeme kararlarına karşın TBMM çatısı altında özel af yasası çıkartan, meraları yazlık konut için kullananları yeni kural tanımaz tutumlar için cesaretlendiren, akarsuları özelleştirip 2B orman alanlarını köylüden alıp sermaye sahiplerine aktarmayı görev bilen bir anlayışın kolayca çıkartabileceği yasa ve yönetmeliklerin insafına tarım alanlarımız, çayır – meralarımız, sularımız, ormanlarımız ve nihayetinde üreticimiz terk edilemez.

Ziraat Mühendisleri ODASI, Anayasa taslağının bütününe ve süreçle ilişkin değerlendirme hakkını saklı tutarak, Ana Yönetmeliği'nin kendisine yüklediği görev ve sorumluluk anlayışı içinde, üreticinin sosyal ve ekonomik varlığı yanında tarım toprağı, çayır meralar ve tüm doğal kaynaklarımızın korunarak geliştirilmesine ilişkin görev ve sorumlulukların devlet tarafından üstlenilmesi ve Anayasal güvence altında tutulması konusunu bir zorunluluk olarak görmektedir. Aksi düzenlemeler, doğal kaynaklarımızın kar amacı doğrultusunda sınırsız ve kurlsız kullanımı ile sömürülmesi, üretici yaşamının daha da zorlaşması sonucunu doğuracaktır.

Kamuoyuna önemle duyurulur. Saygılarımızla,

Dr. Gökhan GÜNAYDIN

Başkan

(Yönetim Kurulu Adına)

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

ZMO ADANA ŞUBESİ: "Toprak mülkiyeti, Tarımın ve Çiftçinin korunması" 1961 ve 1982 Anayasalarında çeşitli maddelerle hüküm altına alınmışken, Yeni Anayasa Taslağında konuya ilişkin maddelerin yer alması, büyük bir eksiklik. Bir yandan, iklim değişikliği, erozyon, yanlış kullanım gibi çevresel olumsuzluklar, bir yandan da küresel sermayenin talanı yüzünden tarım toprakları her zamankinden daha fazla korunmaya muhtaçtır. Yine neoliberal ekonomi ve tarım politikaları yüzünden tarımsal üretimin, doğal kaynaklar ile birlikte ayrılmaz temel unsuru olan insan gücünün, kaynağını oluşturan kırsal sosyal yapı hızla çözülmektedir. Tüm bu gelişmelerle, tarımsal üretimin geleceği, sürdürülebilirliği, hem ekolojik olarak hem de sosyo-ekonomik olarak tehdit altındadır. Toplumun sağlıklı ve dengeli beslenmesi, ülke sanayinin hammadde tedariki bakımından önemli bir güvence olan tarımsal üretim sözü edilen bu tehditlere açık, korumadan yoksun bırakılması bir eksiklikten öte geriye dönülmesi mümkün olmayan bir yanlış. Yeni anayasada, toprak mülkiyeti, tarımın ve çiftçinin (özellikle küçük çiftçi ailelerinin) korunmasına ilişkin 1961 ve 1982 Anayasalarındaki hükümlere yer verilmesinin ötesinde daha da geliştirilmeli, tarım topraklarının yabancılara, yabancı şirketlere satışının önlenmesine yönelik ve toprağın yanında, su ve genetik (biyolojik çeşitlilik) kaynakların korunması, geliştirilmesi için özel önlemlerin alınmasını zorunlu koşan ve güvence altına alan maddelere yer verilmelidir.

Yeni anayasa taslağının, yine Mer'a ve ormanlara, orman köylüsünün korunmasına ilişkin Önceki anayasalarda yer alan hükümleri içermemesi yeni anayasa taslağının, onlarca yıl önce, özel koşullarda hazırlanmış Anayasaların bile gerisinde kaldığının bir göstergesidir. Benzer yaklaşımla, toplumsal olarak, her şeyden önce gelecek kuşaklarla adil eşit kullanmak, toplumsal yararı ön planda tutmak zorunda olduğumuz bu kaynakları koruma ve geliştirme aynen toprak, su, biyolojik çeşitlilik gibi kaynaklar için savunduğumuz gerekçelerle anayasal koruma ve güvence altına alınmalıdır. 1982 Anayasa'nın Toprak Mülkiyetine İlişkin 44. maddesi aynen kalması gerektiği halde yeni Anayasa Taslağından tamamen çıkartılmış olması tarım arazilerinin talanını daha da hızlandıracak gibi Anayasa desteğinden yoksun bırakılan 5403 sayılı yasa da belki bu gerekçeyle yürürlükten kaldırılacaktır.

Yeni anayasa taslağında kamulaştırmaya ilişkin 127. madde, 1982 anayasasından bazı eksikliklerle alınmış gibidir. 1982 Anayasasının 46. Maddesinin, " Kamulaştırılan topraktan o toprağı doğrudan doğruya işleyen küçük çiftçiye ait olanlarının bedeli her halde peşin ödenir" şeklindeki üçüncü fıkrası eksiktir. Ayrıca yazım açısından ikinci fıkraya giriş de sorunludur. Şöyle ki fıkraya " Ancak.....eşit taksitler halinde...taksitle ödenebilir" şeklindedir. Ancak kelimesinin mantıklı olabilmesi için bundan önce peşin ödemeye ilgili bir şeylerin olması gerekir. Her halde bu cümle anayasayı sadeleştirme acelesi ile mekanik bir şekilde kırılmış.

Kooperatifler, ekonomik ve sosyal hayatı denetim altına alan küresel şirketler ve medya kuruluşlarının hegemonyalarını kurdukları piyasada, güçsüz çiftçilerin (hem üretim hem de pazarlama alanlarında), kentli tüketicilerin, kültür ve sanat insanlarının, dayanışmaları, kendilerini korumaları için sahip olabilecekleri ender ekonomik araçlardan biridir. Bu nedenle sosyal bir devletin Anayasası olma iddiasını taşıyan bir anayasasının, sermaye güçlerine karşı, vatandaşını koruyucu mekanizmalar geliştirmesi ve bunu da Anayasal güvence altına alması gerekir.

ZMO DENİZLİ ŞUBESİ: Yeni anayasa taslağının tümü değerlendirildiğinde; Taslak, devletin görevlerine ilişkin (sosyal hukuk devleti açısından) kesin bir çerçeve çizmemektedir. Bu açıdan bakıldığında, toplumun temel yaşamsal alanlarına ilişkin hükümleri, siyasi iktidarların çıkaracağı yasalara bıraktığı görülmektedir. Öyle anlaşılıyor ki ileride çıkarılacak yasalar, Anayasa Mahkemesi'ne gitse bile, anayasada dayanağı olmadığından geri dönmesi söz konusu olacaktır. Amaçlanan çıkarılan yasaların denetlenmesini de bu şekilde önlemektir.

Bugün için siyasi iktidarın çıkaracağı yasaların (ki bunların başında Kamu Yönetimi Reform Tasarısı gelmekte) arkasında uluslararası sermayenin çıkar ve beklentilerine bağlı dayatmaları söz konusu ise, yani taslak işte bu noktada iyi sorgulanmalıdır. Taslakta devletin bu amaca

hizmet eder hale getirilmesi, bu anlamda yeniden işlevlendirilmesi söz konusudur. Yeni taslakta devlet, kamu çıkarlarını korumak ve geliştirmekten, sosyal devlet anlayışından, temel yaşamsal alanlara ilişkin planlama, yönlendirme, denetleme görevlerinden uzaklaştırılarak, yönetsimci bir anlayışa, düzenleyici devlet haline getirilmek istenmektedir.

Amaçlanan, devletin ulusal çıkarları koruyup kollamasından ziyade, tüm kamusal alanın özelleştirilmesi, piyasa ilişkilerine terk edilmesidir. Devlet bu haliyle, sosyal devlet anlayışından tamamen uzaklaştırılarak neo-liberal politikaların beklentilerine yanıt verecek şekilde yeniden biçimlendirilmekte ve işlevlendirilmektedir.

Oysa bir anayasa, toplumsal bir sözleşmedir. Anayasa, toplumsal çıkarlar adına devletin gelecekteki görev, işleyiş ve tanımına ilişkin bir bakış açısı, bir yol haritası sunmak zorundadır. Ve yaşamsal alanlara ilişkin ülke ve toplumsal çıkarlar adına açık ve net ifadeler içermelidir.

Kamu Hizmeti; devlet ya da kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunları gözetim ve denetimleri altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararı ya da çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinlikler dizisi olarak tanımlanır. Toplumsal yaşamın zorunlu gereksinmelerini karşılayan hizmetler, nitelikleri gereği kamu hizmeti olarak kabul edilir. Düzenlilik, süreklilik, kar amacı gütmeme kamu hizmetinin en önemli öğelerini oluşturur. Çünkü bu unsurların yokluğu ya da aksaması toplum yaşamını alt üst edebilir. Kamu hizmeti tanımına giren hizmetler; eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, ulusal ve yerel savunma, belediye hizmetleri, demiryolu, hizmetleri, elektrik, su, gaz, yol, baraj, liman, kanalizasyon, haberleşme, altyapı vb hizmetlerdir. Bu alanlardaki faaliyet kural olarak devlet tarafından yerine getirilir.

Nasıl ki taslakta yakında gündeme getirilecek olan Kamu Yönetimi Reformu yasının gölgesi mevcut ise, taslakta tarıma ilişkin ifadelerde de, TKB'nin yeniden yapılandırılmasına ilişkin 4 adet yasa tasarısının gölgesi hissedilmektedir. İleride çıkarılacak olan yasaların nasıl ve neden çıkarıldığı, kimlere hizmet edecekleri göz önüne alındığında yeni anayasa taslağı bu açıdan çok doğru sorgulanmalı ve gereken yapılmalıdır.

Taslakta tarıma ilişkin ifadelerde, üretici ve tüketicilerin örgütlenmesi devletin görevleri arasında çıkarılmıştır. Üretici ve tüketicilerin çıkarlarının korunmasına yönelik ifadeler yer almadığı gibi, toplumun ileride oluşabilecek bazı olumsuzluklara karşı sürekli, kolay erişilebilir bir gıda güvencesini dahi devlete görev olarak vermemektedir. Taslakta, tarım ve gıda alanının, serbest piyasa koşullarına bırakılması hedeflenerek, devletin olmazsa olmaz temel görevi olan planlama anlayışı yer almaktadır.

Yine tek bir merkezden planlayıcı, yönlendirici ve denetleyici olarak götürülmesi gereken temel hizmetler piyasaya terk edilmiştir. Kısaca toplumu ilgilendiren tüm alanlar için taslakta kamusal çıkarları koruyucu hükümler kesinlikle yer almamaktadır. Bu anlamda da devletin görevleri açık ve net şekilde ifade edilmelidir.

Planlama, aynı zamanda toplumun ortak çıkarlarını bilimsel öngörülerle belirlemek demektir. Planlamadan vazgeçmek demek, yerel ve genel güç odaklarına kamu alanlarını terk etmek demektir. Kamusal çıkarı göz ardı etmek demektir.

Taslakta demokratik katılımçılık, ortak karar alma ve uygulamaya ilişkin hiçbir ifade dahi bulunmamaktadır. Taslakta özetle devlete, serbest piyasa koşullarının gereklerine bağlı olarak kamusal alanı tekrar yönetsimci bir anlayışla düzenleme görevi verilmiştir.

Söz konusu taslakta neo-liberal ideolojinin ve uluslararası finans kuruluşlarının Türkiye üzerindeki ekonomik ve siyasi etkisinin olduğu açıkça görülmektedir. Saygılarımla

ZMO ESKİŞEHİR ŞUBESİ: •Toprak Mülkiyeti; 1961 Anayasasındaki madde 37 aynen kalmalıdır. İlave olarak "devlet bir yandan işletmelerin miras hükümleri nedeniyle ekonomik büyüklüğün altına inmesini engelleyecek tedbirleri alırken; diğer yandan büyüklük nedeniyle iyi işitelemeyen alanlarla, sınır boyları, hazine arazileri vb. alanların belirli

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

bir eğitimden geçirilmiş yoksul, topraksız insanlar eliyle işletilmesi için gerekli düzenlemeleri yapar. Güneydoğu'da özellikle topraksız insanları kulluğa mahkum eden düzene tüm tedbirleri olarak son verir.

•Tarımın ve Çiftçinin Korunması; 1982 Anayasasındaki madde 44 aynen kalmalıdır. İlave olarak "tarım arazilerinin yabancıya satışını engelleyecek bir hüküm eklenmelidir.

•Kıyılarından Yararlanma: 1982 Anayasası madde 43 ile 2007 Anayasası madde 132 aynıdır. İlave olarak "kamunun ve vatandaşın sahillerden yararlanmasını, hiçbir özel kurum ve kuruluş engelleyemez" hükmü konulmalıdır.

•Kamulaştırma: 1961 Anayasası esas alınmalı ve 38. maddedeki metne "kamulaştırma bedeli; vergi ile beyan edilen değer, beyan tarihinden itibaren geçen süredeki değer artışı ilaveli değerini aşamaz" hükmü konulmalıdır.

•Planlama: 1982 Anayasası Madde 166'daki metne, "Planlamada ülke genelindeki gelişmişlik düzeyi farklılıkları dikkate alınarak, ekonomik ve sosyal dengeyi yeniden tesis edecek önlemler ivedilikle alınır" şeklinde ilave yapılmalıdır.

•Orman: 1961 Anayasasındaki hükümler aynen alınmalı ve ayrıca: "Ormanın yangın ve insan eliyle tahribi sonucunda ortaya çıkan "nitelik kaybı" gerekçesiyle orman sınırları daraltılamaz" hükmü konmalıdır.

•Orman Köylüsünün Korunması: 1982 Anayasasındaki 170. maddede "orman köylüsünün kooperatif bünyesinde örgütlenmesi sağlanarak, orman-köylü işbirliği bu kuruluşlar kanalı ile yürütülür." hükmü konmalıdır. Ayrıca 170. maddenin birinci paragrafının sonuna: "tahsisler ancak ve yalnız burada yerleşmiş veya başka bir alanda mağdur olmuş orman köylüsüne yapılabilir" ifadesi eklenmelidir.

•Kooperatifçiliğin Geliştirilmesi: Yeni Madde: Devlet ulusal ekonominin yararlarını dikkate alarak, öncelikle tarımın geliştirilmesini, üreticinin örgütlenerek güçlenmesini, üretimin artırılmasını, aracı sayısının azaltılmasını; hem üreticinin, hem de tüketicinin korunmasını amaçlayan, kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri öncelikle alır. Örgütlenen kooperatiflerin Türkiye geneli üst örgütünün tesisi ile gerek yurt içinde ve gerekse uluslararası üretim ve pazarlamada etkin rol oynamasını destekler ve teşvik eder.

ZMO İSTANBUL ŞUBESİ: Sermaye, 2. Dünya (Paylaşım) Savaşı henüz sürerken, 1944 yılında ulus devletlere ve kendi iktisatçılarına Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) Bretton Woods kasabasında bir konferans düzenledi. Amaç; sermayenin, paylaşım savaşı sonrası için planladığı dünyanın nasıl bir düzene kavuşturulması gerektiği kararlarını ulus devletlere anlatılmaktı. İnsanların yarım yüzyıllık yaşamlarına yön veren ve hala da yön vermeye devam eden Bretton Woods konferansının en önemli kararları arasında Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) ve Dünya Bankası'nın (DB) kurulması, daha sonra Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) dönüştürülecek olan Ticaret ve Tarifeler Genel Anlaşması'nın (GATT) yapılması yer alıyordu. Bu bağlamda 1947 yılında IMF, 1948'de Dünya Bankası kuruldu ve yine 1948 yılında imzalanarak GATT yürürlüğe girdi.

GATT'ın imzalanmasından sonra bünyesinde birçok anlaşma, konferans ve roundlar gerçekleştirildi. GATT'ın içindeki faaliyetlerden bizleri en yakından ilgilendirenlerden biri 1973'ten 1979 yılı sonuna kadar süren Tokyo Round oldu. Bu round ile ulus ötesi sermayenin dünya ekonomisi üzerindeki rolü iyice netleştirildi. Türkiye, Tokyo Round'da alınan kararları 24 Ocak 1980 kararları olarak benimsedi ve uygulanmasının önündeki engelleri kaldırmak için de hemen ardından 12 Eylül 1980 askeri darbesi gerçekleştirildi. Sonuçta da halkımızın %90'ından fazlasının "evet" dediği TC Anayasası geldi. İlerleyen süreçte IMF ve Dünya Bankası'nın da kamu düzenimizin şekillendirilmesi yönündeki etkileri belirgin bir şekilde kendini hissettirdi.

1980'lerin ortalarından itibaren yeniden yapılandırma söylemleri adı altında Tarım Bakanlığı'nın işlevsizleştirilmesi, KİT'lerin özelleştirilmesi, kamu hizmetlerinden devletin çekilmesi, tarımda destekleme

kapsamlarının minimuma indirilmesi şeklinde ana hatlarıyla özetleyebileceğimiz bu politikaların günümüzde ise en hızlı uygulayıcısı AKP hükümeti oldu.

Ülke değerlerimizi ve kamu mallarını "babalar gibi satmakla" övünen, Cumhuriyetimizin kazanımlarını bir bir yok eden, ulusal çıkarlarımızla ters düşen faaliyetlerini ya Anayasa'ya aykırı ya da onun açıklarından faydalanan düzenlemeler yaparak aşmaya çalışan, aşamayınca da yönetmelik değişiklikleri ve garip talimatlarla sorunu çözmeye çalışan AKP hükümeti, her seferinde karşısına engel olarak çıkarılan Anayasa'ya da nihayet kendi düşünceleri doğrultusunda yön verme girişimlerine başlamış bulunmaktadır.

Sivil bir Anayasa yapmakla övünen AKP hükümetinin Anayasa taslağındaki, nüfusumuzun hala önemli bir bölümünü içinde barındıran tarım sektörü, kooperatifçilik ve ormanların korunması ile ilgili bölümlerdeki düzenlemelerin önceki Anayasalardan dahi geri düzenlemeler olduğu göze çarpmaktadır.

AKP hükümeti toprağın verimli olarak işletilmesini korumayı ve geliştirmeyi, erozyonla kaybedilmesini önlemeyi devletin Anayasal görevi olarak görmüyor

Zaten bu konu hükümetin oldukça başını ağrıtmıştır. Zira, TİGEM'e ait Dalaman Tarım İşletmesi'nin arazilerini turizm bölgesi adı altında villa ve otel yapımına açamadı. Yalova Atatürk Tarım İşletmesi'nin arazileri yine aynı nedenle satılmadı. Bursa Orhangazi Ovası'nda son derece verimli tarım arazileri üzerinde yasa dışı bir şekilde kurulmuş olan Cargill'e sayın Başbakan izin verebilmek için ne yapacağını şaşırıldı. Sayın Başbakan'ın beğenilen tarım arazilerini daha bir hızlı ve engelsiz pazarlayabilmesi için bu kavramların Anayasa'da olmaması gerekmektedir. Başbakan neden tarım arazilerini özellikle pazarlamaktadır? Çünkü tarım arazileri genellikle su kaynaklarına daha yakındır, ayrıca düz düze yakın eğimlidir ve üzerinde yapacağınız yapı için fazla hafriyat masrafı gerektirmezler. Ancak unutulmamalıdır ki, villa ya da sanayi tesisi bir tepe ya da dağ başında da yapılabilir ama tarımsal üretim oralarında aynı verimlilikle yapılamaz. Yapılmaya çalışılırsa da çok kısa bir sürede erozyondan dolayı arazide toprak kalmaz.

Hükümet, taslağında yer vermeyerek erozyonu da devletin görevleri arasından çıkarmaktadır. Zaten erozyon önleme konusunda aktif bir şekilde çalışan TOPRAKSU 1984 yılında, onun devamı niteliğindeki Köy Hizmetleri de 2005 yılında ve AKP hükümeti tarafından kapatılmış, ancak devlet politikasıyla önlenilecek önemli bir konu olan erozyonla mücadele son zamanlarda dernek faaliyeti olarak görülmeye başlanmıştır. O nedenledir ki Türkiye'nin erozyonla kaybettiği verimli toprak miktarı çoğu geri kalmış ülkenin bile üzerindedir. Böylesine olumsuz bir konuda ülkemiz ne yazık ki ön sıralarda gelmektedir.

Sivil Anayasa olarak kamuoyuna sunulan taslak bu yönleriyle askeri dönem Anayasalarının dahi gerisinde kalmıştır. 1980'lerden bu yana dozu giderek artan bir şekilde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de uygulanan neoliberal politikalar göz önüne alındığında toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek görevlerinin devletin görevi olduğunun belirtilmesi önemle taşımaktadır. Zira, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu toplantıları için bulunduğu New York'ta, Coca-Cola şirketinin onuruna verdiği yemeğe katılan Recep Tayyip Erdoğan, ABD'nin önde gelen işadamlarına hitaben yaptığı konuşmada "Türkiye'deki fırsatları acele keşfedin" ifadesiyle ülke zenginliklerimizi yabancılara sunmaya şimdide kadar olduğu gibi önümüzdeki süreçte yine tüm hızıyla devam edeceğini açıkça gösterdi.

TOPRAK REFORMU YENİ ANAYASA TASLAĞINDA YİNE

YOK: Toprak reformu, Cumhuriyet tarihimiz boyunca bir türlü çözüme kavuşturulamadı ve tarımın en önemli sorunlarının başında gelen bir konu oldu. Bu konu sürekli "tarım reformu" olarak daha geniş kapsamlı gündemde tutuldu ve içine hiçbir zaman "toprak reformu" sokulmadı.

Askeri dönem Anayasaları olarak nitelendirilen 1961 ve 1982 Anayasalarımızda dahi topraksız olan ya da yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alma görevi devlete verilmişken, sivil olarak nitelendirilen Anayasa'da ne yazık ki ne çiftçi, ne köylü, ne de bu kesime toprak sağlama görevi bulunmaktadır.

Ülkemizin tüm değerlerini pazarlamakla görevli olduğunu açıkça beyan eden bir başbakanın zaten toprağı bulunmayan ya da yeter miktarda toprağı olmayan köylüye toprak dağıtması da beklenemezdi. Güneydoğu Anadolu Bölgemizdeki mayınlı araziler dahi yöredeki yoksul, aç ve topraksız ya da az topraklı köylüye dağıtılmadı.

24 Mart 2007 tarihinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Türkiye Süt, Et ve Gıda Sanayicileri ve Üreticileri Birliği (SETBİR) tarafından ortaklaşa İstanbul'da düzenlenen, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehdi Eker'in de katıldığı "Et ve Süt Sektörlerinde Küresel Vizyon Konferansı"nın açılış konuşmasında SETBİR başkanı Erdal Bahçıvan, "Burada çok açık ifade etmek durumundayım ki, Türkiye'den başka tarımla ilgili bakanlığımın altında köy kelimesinin geçtiği, başka bir dünya ülkesi yoktur. Sayın Başbakanım, gelin geleceğin Türkiye'sine giden yeni bir vizyon oluşturalım. Buna da bakanlığımızın adından başlayalım." sözleriyle çok açık bir mesaj vermişti. Çeşitli ülkelerin tarım bakanlarının konuk olduğu otumlardan birini yöneten ve Erdal Bahçıvan'ın önerisini çok beğenerek salondaki gıda sanayicilerine oylatmaya kalkan Mehmet Altan'ı Şubemiz, SETBİR üst düzey yöneticilerine gönderdiği "böyle bir oylamaya teşebbüs edilirse Şubemiz tarafından müdahale edileceği" yönündeki bir not ile vazgeçirmişti. Ortamda bulunan başbakan ve bakan ise hiçbir tepki göstermeyecek, onları o makamlara oylarıyla taşıyan köylü konusundaki fikirlerini de açıkça göstermiş oluyorlardı. Ne yazık ki aynı köylü oylarıyla onları yeniden o mevkilere taşıdı.

Zihniyet böyle olunca toprak mülkiyeti de son derece doğal olarak "sivil" olarak belirtilen Anayasa'da yer almamıştır. İlginçtir ki, askeri olarak kabul edilen ve bu nedenle de antidemokratik olarak kabul edilen 1961 ve 1982 Anayasalarının bu konuda örnek gösterilmesi yerinde olacaktır, toprak reformunun da ismen belirtilerek taslaktaki yerini alması gerekmektedir.

ÇİFTÇİNİN KORUNMASI DA ARTIK ANAYASAL BİR GÖREV DEĞİL: AKP'nin hem seçim beyannamesinde hem de hükümet programında akarsuların özelleştirilmesi ve suyunun özellikle sulama amaçlı satılacağı belirtilmektedir. Akarsularımızın bu şekilde özelleştirilmesi, yürürlükteki tarım politikaları nedeniyle zaten geçimini güçlüklerle sağlayan köylünün tarlasını terk edeceği, büyük kentlere göç ederek sermayenin ucuz iş gücünü oluşturmaya devam edeceği, terk edilen tarlaları da yine sermayenin alarak şirket tarımına geçişin sağlanacağı anlamına geliyor. TÜİK'in verilerine göre 1980-2004 yılları aralığında tarımdan 1 milyon kişi koparken, sadece 2004-2005 yılları arasında 1 milyon 400 bin kişi, AKP iktidarını kapsayan 2002-2007 yılları arasında da yaklaşık 1 milyon 800 bin kişi tarımdan koptu.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, yukarıda bahsedildiği üzere bir yandan ABD'li şirketleri ülkemizdeki fırsatlardan yararlanmaya davet ederken, bir yandan da ucuz işgücü temini hazırlıklarını da ihmal etmemekte, bu konuda önüne herhangi bir engel çıkarılmaması için de hazırlanan Anayasa taslağına tarımın ve çiftçinin korunması kavramlarını koymamaktadır. Bu gelişmeler, geçimini tarımdan sağlayan insanlarımız açısından önümüzdeki sürecin oldukça zorlu geçeceğini, tarlasını terk etmenin onlara daha iyi olanaklar sağlayacağını açıkça göstermektedir.

Orman köylüsünün korunması da yukarıdaki bilgiler ışığında ve doğal olarak taslakta yer almamaktadır.

TARIM ARAZİLERİ İLE ÇAYIR VE MERALAR DAHA KOLAY AMAÇ DIŞI KULLANILABİLECEK : Yeni taslakta tarım arazileri ile çayır ve meraların da amaç dışı kullanımı ve tahririni önleme konularına yer verilmemiş olması, ülkemize davet edilen yabancı sermayeye istediği her yerin sorunsuzca ve baş ağrıtmadan sunulması, bu doğal varlıklar üzerinde işgalci durumunda olanların ödüllendirilmesi ve yeni işgallere olanak sağlayarak AKP'nin oy potansiyellerini daha

da arttırması anlamını taşımaktadır.

Küresel ısınma ve onun kuraklık etkisinin ülkemizde meydana getirdiği rekolte düşüşü göz önüne alındığında tarım arazilerinin tarımsal üretimde kullanılması, tarım dışı amaçlarla kullanılmaması gerektiğinin önemi çok net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Diğer yandan meralar, hayvanların bedava yem kaynağı olmalarının yanında tatlı su sağlama mekanlarıdır, bu nedenle amaç dışı kullanımla daraltılmaları son derece sakıncalıdır. Doğal varlıkların Anayasal koruma altında bulunmaları büyük önem taşımaktadır.

PLANLAMA YENİ TASLAKTA YOK: Her ne kadar uygulamada olmasa da planlama, artık yeni Anayasa taslağında hiç yok. 1982 Anayasası sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu bir biçimde gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurma görevini devlete vermişti. Ancak, neoliberal politikaların itaatkar uygulayıcısı siyasi iktidarlarımız bu durumu gözetmediklerinden başta İstanbul olmak üzere büyük kentlerimiz yoğun göçe maruz kalmışlardır.

Ülke yönetimini talimatlarını IMF, DB ve DTÖ gibi küresel sömürtü aktörlerinden alan AKP iktidarının "planlama" ilkesiyle ülkeyi yönetmesi imkansızdır. Ülkemizdeki fırsatları değerlendirmek için gelecek yabancı sermayenin ülkemizin batısındaki suya yakın, az hafriyat gerektiren tarım arazilerinden başka yere düşünülmesi beklenemez. Bu nedenle de ülke kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılması mümkün olamaz. Zihniyet böyle olunca da bu kaynakları korumak için bırakın gerekli teşkilatı kurmayı, var olan kurumların da önce işlevsizleştirilmesi daha sonra da kapatılması gerekir. Dolayısıyla AKP hükümetinin dış kaynaklı tavsiyeler üzerine kurulu yönetim anlayışı doğrultusunda oluşturulan Anayasa taslağında planlama zorunluluğuna gerek bulunmamaktadır. Dolayısıyla tarım sektöründe planlama gereksinimi bulunmayan bir anlayışın ne tarımsal üretimin verimlendirilmesine, ne bu planlamayı gerçekleştirip verim artışı sağlayacak ziraat mühendisine, ne de tarımsal üretimi gerçekleştirecek köylüye ihtiyacı bulunmaktadır. Hükümetin tarım ve köylü bağlamında hedefi ne pahasına olursa olsun tarımsal nüfusun azaltılması-toprağından kovulmasıdır.

Neoliberal politikaların zararlarını en üst seviyede yaşayan ülkemizde Anayasa içerisinde sosyal devlet anlayışını içeren planlama bölümünün yer alması, ülke genelinde tüm yurttaşlarımızı çok yakından ilgilendiren bir konudur.

KOOPERATİFÇİLİKTE ANAYASAL GÜVENCE DIŞINA ÇIKARILMIŞTIR: 1980'den bu yana neoliberal politikaları kayıtsız şartsız ve harfiyen uygulayan Türkiye, Dünya Bankası'nın dayatmasıyla 2000 yılında 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun'u çıkardı. Asıl amaç bu kooperatif ve birliklerin özerk olmasıydı, ancak hiçbir zaman bu olmadı, çünkü bu yapılar köylünün oylarını alabilmek amacıyla kullanıldı.

Diğer önemli bir nokta ise bu kanunun çalışma konuları başlıklı 3. maddesinde geçen "Kooperatif ve birliklerin, ilk işleme hüviyetindeki işleme ve tesisleri dışında kalan sonraki üretim aşamaları için kuracakları iktisadi işletmeler, anonim şirket statüsünde ayrı bir tüzel kişilik olarak kurulup faaliyet gösterirler." ibaresidir. Oysa kooperatifler çiftçilerin haklarını şirketlere karşı korumak amacıyla oluşturulmuş yapılarıdır. Bu düzenleme hem kooperatif hem de birliklerin dik durmasını zora sokuyordu. Diğer Anayasalarda olmasına karşın, hazırlanan taslakta kooperatifçiliğin geliştirilmesi konularına yer verilmemesi, uygulanmakta olan politikaların Anayasa'ya aktarılmasından başka bir şey değildi. Oysa gelişmiş ülkelerde kooperatifler son derece güçlü çiftçi örgütleridir. Ülkemizde de buna paralel düzenlemeler yapılması gerekir.

ORMANLARIMIZDA DA YABANCI ŞİRKETLER FAALİYET GÖSTEREBİLECEK: Daha önceki Anayasa'larda devlet ormanları devletçe yönetilir ve işletilirken, hazırlanan Anayasa taslağında buraların işletilebileceği de görülmektedir. Bununla ormanlarımız yerli ve yabancı özel sektör faaliyetine açılmış olmaktadır. Ülkemizde yaşanan

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

diğer özelleştirmelerin zamanla yabancılaşma hareketine dönüştüğü ve bu ülkede yaşayan bizlere hiçbir fayda sağlamadığı, tersine zarara uğrattığı unutulmamalıdır. "İşlettirir" ibaresi taslaktan çıkartılmalıdır.

ORMANLAR KENDİ KENDİLERİNE ORMAN NİTELİKLERİNİ KAYBETMEYE DEVAM EDİYOR: Kamuoyunda 2B arazileri olarak bilinen gerek mevcut gerekse taslak Anayasa'da "ilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş alanlar" tabiri değiştirilmeli "kaybettirilmiş alanlar" olarak artık değiştirilmelidir. Ormanın kendi kendine orman niteliğini kaybetmediğini, bu niteliğin işgalciler tarafından kaybettirildiğini artık ilkokul çocukları dahi bilmektedir. Buna yol açan kişilere bu araziler satılmak yerine cezalandırılmaları gerekmektedir. Yine bu konuyla ilgili olarak oluşturulmuş bulunan miltat Anayasa değişikliklerine kadar sürekli iletilemektedir. Daha önce 31.12.1981 olan tarih bu taslakta 23.07.2007 olarak revize edilmiştir. Bu tarihleri revize etmek 2B alanlarını artırmakta ve ormanlar her nedense kendi kendilerine orman niteliklerini hızla kaybetmektedirler. 1981'den bu yana bu araziler 3,5 milyon dekara genişlemiştir. Bu tarih tamamıyla kaldırılmalıdır. Aksi halde orman arazileri daralmaya devam edecektir.

Sonuç olarak; Ülkesini pazarlamakla görevli olduğunu beyan eden, ABD'li şirketleri ülkemizdeki fırsatlardan yararlanmaya davet eden, gerçek üretici köylüye hakaret eden bir iktidar artık tavrını ortaya daha açık koymakta ve hazırlamakta olduğu Anayasa taslağına ne tarımın geliştirilmesi ne de çiftçinin-köylünün korunmasını koymaktadır. İşin ilginç yanı ise iktidarı döneminde sürekli tarım ve köylü aleyhine politikalar uyguladığı halde 2007 bütçesine koyduğu 5 milyar 250 milyon YTL tarım desteğinin 5 milyar 118 milyon YTL'sini 22 Temmuz seçimlerinden önce dağıtan AKP köylünün büyük bölümünün oylarını yine topladı. Ancak, Başbakan'ın hayvancılığa ayrıldığını ifade ettiği 750 milyon YTL'lik destek ise ortada yok.

Çiftçi-köylü, örgütlülüklerini aktif hale getirerek ve onun itici gücü olarak siyasi iktidar üzerinde kendinden yana politikalar uygulanması konusunda baskı unsuru uygulamadıkça, en önemlisi olarak da kendinden yana politikalar uygulayacak siyasi iktidarlara seçmedikçe yok olmaya mahkumdur.

Yeni Anayasa taslağında kendine yer bulamayan köylü hala sükunetini korumaktadır, tıpkı kendine kamu hizmeti sunmakla görevli Tarım Bakanlığı'nın 1984 yılında yeniden yapılandırılma adı altında işlevsizleştirilmesi ve Köy Hizmetleri'nin 1996 yılından itibaren önce işlevsizleştirilmesi ve sonra da 2005 yılında kapatılmasında olduğu gibi.

Hazırlanan Anayasa taslağı Türkiye'nin uygulamaya koyduğu neoliberal politikalara Anayasal uyumun sağlanmasının tamamlanmasından öte bir çalışma değildir. Yapılan, her alanda zaten fiili olarak başlatılmış ve Anayasa ile çelişen durumların ortadan kaldırılması amacıyla Anayasa'mızın neoliberal politikalara uyarlanması çalışmasıdır. Sosyal devlet ilkesine son vermenin önemli bir adımıdır.

ZMO SAMSUN ŞUBESİ: 2007 Anayasa Taslağında belirtilen maddeler incelenmiş ve,

1- 1982 Anayasasında yer alan "Toprak Mülkiyeti" ile ilgili 44. Madde'nin "Tarım Hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması" ile ilgili 45. Maddenin aynen korunması,

2- 1982 Anayasasında yer alan "Kamulaştırma başlıklı bölümün aynen muhafazası, buna "Kamulaştırılan topraktan o toprağı doğrudan doğruya işleten çiftçinin hakkaniyet ölçüleri içinde, geçinebilmesi için zaruri olan ve kanunla gösterilen kısmın ve küçük çiftçinin kamulaştırılan toprağının bedeli her halde peşin ödenir" hükmünün eklenmesi,

3- 1982 Anayasasında yer alan Planlama ile ilgili 166. Maddenin muhafazası,

4- Ormanların korunması ve geliştirilmesi ile ilgili bölümün (131. Madde) 2. fıkrasında yer alan "ve işlettirilir" sözcüğünün çıkarılması ve bu bölümün 5. Maddesinin tamamının tasarıdan çıkarılması,

5 - Orman köylüsünün korunması ile ilgili maddenin, ormanların ko-

runması ve geliştirilmesi ile ilgili maddeye uyumlu olacak şekilde düzenlenmesi,

6 - Kooperatifçiliğin geliştirilmesi ile ilgili 1982 Anayasasındaki maddelerin korunması, Şubemizce uygun görülmüştür.

PROF. DR. EKREM KÜN: Tarımsal üretim planlamasını öngören bir paragrafın en başta yer almasının uygun olacağı kanısındayım.

Toprak Mülkiyeti (ÖNERİMİZ): Toprak ve su kaynaklarımız ülkemizin en değerli ve vazgeçilemez varlıklarındandır. Bu kaynakların mülkiyet, kullanım ve geliştirilme hak ve yükümlülükleri kamu adına devletin görevleri olduğundan; bunların yabancı gerçek ve tüzel kişilere satış ve kiralınmasına izin verilemez; bu kaynakların Doğrudan Gelir Desteği gibi uygulamalarla üretim dışı bırakılmasına izin verilemez. Bu kaynakların devlet-halk işbirliğiyle korunma, geliştirme, verimli ve hakça kullanımı için, gerekli her türlü önlem alınır. Bu bağlamda, ülkemiz sınırlarında güvenlik amacıyla öteden beri boş tutulan topraklar, güvenlik kurumlarımızın da onayı ile, iç iskan uygulama projeleri ile üretken konuma dönüştürülmelidir.

Gerçek ve tüzel kişilerin özel mülkleri olan tarım toprakları ve yüzey suları, aynı zamanda çok önemli ulusal kaynaklarımızdan olduğundan, malik ya da sahiplerince, yüksek verimli ve nitelikli üretim yapılarak kullanılmalıdır. Devlet bu amaçla, ürün maliyet ve fiyat dengelerini karıştıran düzenleme ve denetimler yapar, tarla ve bahçe alanlarının satış yahut da miras yoluyla, tarım bölgesine göre belirlenen alt sınırın altına düşmesini durduracak etkili önlemler alır.

Tarım topraklarının verimli ve üretken olarak işletilme, verimliliğinin korunma ve geliştirilmesi ve kırsal kesimde topraksız çiftçilere toprak sağlanması amacıyla; tarıma katılacak hazine malı boş alanların saptanması, bunların dağıtım-kullanım ilke ve yöntemlerinin belirlenmesi, dağıtılan toprakların tarım dışı amaçlarla kullanımını ve satışının önlenmesi için gerekli düzenlemeler Devletçe yapılır ve uygulanır.

İşlenen tarım topraklarının ve işlenmeyen ancak tarımsal üretim potansiyeli olan toprakların, kentsel ve endüstriyel yerleşim gibi, tarım dışı amaçlarla kullanımına izin verilemez, yerli ve yabancı tüzel ve gerçek kişilere bu amaçla toprak kiralama ve satışına izin verilemez.

Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması (ÖNERİMİZ): MADDE 45. – Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanım ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç-gereç ve öteki girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı; bitkisel ve hayvansal ürünlerin gerçek değerlerinin üretici eline geçmesi için gerekli önlemleri alır. Girdi sağlama, ürün işleme-değerlendirme ve pazarlama koşullarının iyileştirilmesi amacıyla yörelerde üreticilerce başlatılan işbirliği ve kooperatifleşme girişimleri Devletçe desteklenip ülke çıkarları için yönlendirilir.

Kıyılardan yararlanma (ÖNERİMİZ): MADDE 43 - Kıyılar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen kıyı şeritlerinin kullanımında öncelikle kamu yararı gözetilir.

Kıyılarla kıyı şeritlerinin, kullanılış amaçlarına göre genişlik ve derinliği ile gerçek ve tüzel kişilerin bu yerlerden yararlanma olanak ve koşulları yasayla düzenlenir. Kıyı şeritlerinin kullanımından ortaya çıkabilecek olumsuz etkilere karşı gerekli koruma yöntem ve önlemleri bu yerleri kullananlarca alınır.

Kamulaştırma (değişiklik önerilerimiz): Madde 127- Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği durumlarda, gerçek değeri üzerinden ve bedeli ile kesin hükme bağlanan artırım miktarı nakden ve peşin olarak ödenmek koşuluyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamı ya da bir kısmını, yasayla gösterilen ilke ve yöntemlere göre kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde kullanım hakkı yönetimleri kurmaya yetkilidir.

Ancak, tarım reformu uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

yerleşim projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi ve kıyıların korunması amaçlarıyla kamulaştırılan taşınmazların bedelleri, beş yılı geçmemek koşuluyla eşit taksitlerle ödenebilir. Bu durumda ve herhangi nedenle ödenmemiş kamulaştırma bedellerinde, kamu alacakları için öngörülen en yüksek faiz uygulanır. Kamulaştırılan topraktan, o toprağı doğrudan doğruya işleten küçük çiftçiye ait olanlarının bedeli, her halde peşin ödenir.

PROF. DR. TAYFUN ÖZKAYA (Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi): Toprak mülkiyeti ve Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması ile ilgili Taslakta hiçbir madde olmaması, köylü sınıfının daha rahat tasfiye edilmesine anayasal dayanak da hazırlayacaktır. Bu taslakla hiçbir kimse topraksız veya az topraklı çiftçileri korumak için en azından anayasal bir destek bulamayacaktır. Toprak reformu anayasal zeminini kaybedecektir. Ayrıca halkın beslenmesi de bir tarım konusu olmaktan çıkacaktır. Tamamen ithale dayalı bir sitemi savunmak anayasal bir temel kazanacaktır. Benzer şekilde çiftçi eline geçen fiyatların düşük olması anayasal açıdan hiçbir sorun oluşturmayacak, küreselleşmenin bir gereği olarak anayasal bir temel kazanacaktır.

1981 anayasasındaki üretimin düşürülmesi bugünkü koşullarda çevreyi korumak amacıyla gerekli olabilir.

Kamulaştırma karşılıklarının beş yılda ödenmesi gibi ağır koşullarda toprak reformu yapmak oldukça zor olacaktır.

Planlama ile ilgili madde olmaması, bütün planlama araçlarının (DPT) yok edilmesini kolaylaştırır. Bugün için bunlar etkili kullanılmıyorsa da planlama organlarının yok edilmesi istenildiğinde plan yapma becerisini kısıtlayacaktır. Anayasa'da da şu anda istenilen budur herhalde.

“Ormanlar devletçe işlenir veya işletilir” hükmü ile özel ormancılığa kapı açılmaktadır. Özel sektör bu alanda gelecek kuşakların da çıkarlarını gözetmeyecek ve ekolojik zorunluluklara uymayacaktır.

Ormanların daraltılmasına yol açacak hükümler, ormanı koruyacak olan köylünün ormanı tahrip etmesi için spekülörlerin müttefiki haline gelmesine kapı açacaktır. Halbuki eski maddelerin geliştirilerek korunması gerekir. Bunlar içine orman köylülerinin ormanların korunması ve işletilmesinde mülkiyet ve işletme hakkı edinmeksizin katılımının sağlanması yararlı olacaktır. Dünyada çeşitli ülkelerde uygulanan topluluk ormancılığına kapı açmak yararlıdır. Ancak burada çok hassas olmalıdır. Bu özel mülkiyete yol açacak şekilde yapılmamalıdır. Dünyada bazı ülkelerde bu tehlike de doğmuştur.

Kooperatifçilik ile ilgili madde olmaması: Her ne kadar kooperatifçiliğin çok geliştiği örneğin Danimarka gibi ülkelerde özel bir kooperatif kanunu yoksa da, anayasada kooperatifçilikle ilgili madde olması yararlıdır. Avrupa Birliği ülkelerinde kooperatifçilik çok yaygındır. Yetiştirmemizi için anayasada madde olmalıdır. Kooperatiflere devletin bazı ayrıcalıklar (vergi bağışlıkları gibi) sağlaması da eklenmelidir.

PROF. DR. EROL GÜNEL (Mustafa Kemal Üniversitesi BAUM Müdürü): Toprak Mülkiyeti; Devletin,

•çiftçiye yeterli büyüklükte toprağı sağlaması, ‘sosyal devlet’ olmasının;

•sağlanan toprağın, asgari işletme büyüklüğünün altına düşecek ölçüde parçalanmasını önlemek ve ekonomik bir üretimin sürdürülebilirliğini sağlamanın ön koşuludur.

•Hatta, tarım arazisinin, makul bir süre dışında, sahiplerince üretim dışı bırakılmasını önleyecek tedbirlerin alınması dahi anayasal çerçevede düzenlenmelidir.

Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması; Birincil üretim olarak nitelenen tarımsal üretimin dayanağı olan tarım arazisi ve ortak kullanım altındaki mera'ların sürekliliği ile üreticinin haklarının düzenlenmesinin anayasal güvenceye alınması bakımından, 1982 metninin yeni taslakta da yer alması, yine sosyal devlet olmanın bir gereği olarak düşünülmelidir.

Kamulaştırma başlığı altında yapılacak düzenlemelerde,

•Devlet ve kamu tüzel kişiliklerinin kamulaştırma yetkisi,

•Kamulaştırma bedelinin beyan edilen vergi değerini aşamayacağı; ancak onun altında da olamayacağı,

•Toprağı doğrudan doğruya işleten küçük çiftçiye ait olan bedelin, her halde peşin ödenmesi,

hususlarının yer alması, sosyal devletin var oluşunun, bunun gereklerini yerine getirebilmek için gerekli vergileri garantilemenin, ya da ‘vatandaşın itibar edilen beyanlarıyla yarattığı değerler manzumesi içerisinde, devletin de daha ucuz maliyetlerle kamu hizmeti yapmasını sağlayabilmesinin önkoşuludur.

Planlama; Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak devletin, kültürel, ekonomik ve sosyal kalkınmayı en verimli şekilde sağlamak amacıyla, resmin tümünün görülmesini sağlayacak, yol gösterici, hedefleri belirleyici; vahşi rekabet ortamlarını dengelemek suretiyle denge sağlayıcı bir planlama erkinin olması yararlı olacaktır.

Ormanlar ve Orman köylüsünün korunması: 1982 anayasasının “bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi”ne getirdiği düzenleme, 31.12.1981 – 23.07.2007 arasındaki sürede nitelik yitimlerini önleyememiş; önerilen değişikliklerle, adeta yeni bir nitelik yitirtirme süresi ihdası öngörülmüştür.

Devlet orman işletmesinden belirli ölçülerde çekilmeyi düşünüyorsa bunu, sorumluluklarını kesin ölçülerde belirlemek ve verimsiz işletimi belirlenen alanların geri dönüşümünü de öngörerek, köy tüzel kişilikleriyle düzenlenmelidir.

BÜLENT PARMAKSIZ (ZMO İstanbul Şubesi Üyesi): Türkiye’de anayasalar genel itibariyle olağanüstü koşullarda, bu koşulların baskılanması ve ruh hali içinde yapıldı. Anayasalar, bütün toplumsal kesimlerin görüşleri alınmadan, demokratik usullere aykırı olarak tepeden inmece biçimde hazırlandı. Kendi vatandaşına güvenmeyen, devletin bekasını sürdürmeyi esas alan bir mantığın ürünü olan bu anayasalar, demokratik-sosyal bir hukuk devleti oluşturmaktan oldukça uzaktı.

Türk anayasacılık hareketi içinde yoğun tartışmalarla görece demokratik şekilde hazırlanan tek anayasa, Türkiye Cumhuriyeti ilan edilmeden önce birinci meclis döneminde ve aslında yine savaş koşullarında hazırlanan 1921 Anayasasıdır. 1921 Anayasası, hilafetin kaldırılması ve cumhuriyetin ilanının ardından, yerini Türkiye Cumhuriyeti’nin temel ilkelerini belirten 1924 Anayasasına bırakmıştır. Fakat 1924 Anayasası tek partili rejimin bir ürünüdür ve içeriği de buna uygun şekilde belirlenmiştir.

İlk çok partili seçimlerin 1946 gibi çok geç bir tarihte yapılması, popülizmin galibiyeti sonucunu doğururken “demokrasi havarisi” Demokrat Parti’nin baskıcı uygulamaları ordu darbesi ile sona erdirilmiş, Türkiye’de demokrasinin algılanışı başlangıçtan itibaren sorunlu bir hal almıştır. Ordu tarafından hazırlanan ilk anayasa olan 1961 Anayasasının pek çok olumlu düzenleme içermesi, sorunu daha da derinleştirerek temel hak ve özgürlüklerin korunması için kısıtlanması gerektiğine dair bir inanç yaratmıştır. Gerçekten de 1960’larda dünya genelindeki özgürlük ve sosyal adalet arayışlarının bir ürünü olarak, yapılışı itibariyle olmasa da içerik itibariyle en demokratik anayasa 1961 Anayasası’dır. Sosyal devlet ilkesine de ilk kez 1961 Anayasası’nda yer verilmiştir. Fakat 1961 Anayasasının ardından gelen süreçte, demokrasi tecrübesinin yokluğu politikanın toplumsallaşmasından ürktülmesine yol açmış, “çoğunun zarar azı karar” mantığı ile “bol” geldiği ileri sürülen anayasal haklar, önce 1971 sonra 1980 darbeleriyle daraltılmıştır.

1982 Anayasası, 1961 Anayasası gibi darbe sonucu oluşturulan bir anayasa olmakla birlikte, içerik olarak 1961 Anayasası’ndan çok farklıdır. Esas itibariyle 12 Eylül darbesi, neoliberalizmin “başka alternatif yok” sloganıyla tüm dünyaya yayılmayı amaçladığı bir dönemin ürünüdür ve başta ABD olmak üzere uluslararası güçlerin doğrudan desteği ile gerçekleşmiştir. Askeri yönetim, hazırladığı anayasa ile kendisinden bekle-

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

neni vermiştir. 1982 Anayasası, 24 Ocak ekonomik kararlarının uygulamaya konulmasını sağlarken, bunun doğrudan sonucu olarak temel hak ve özgürlükler ile devletin sosyal ve hukuki niteliklerini kısıtlamıştır.

1961, 1982 Anayasaları ve 2007 Anayasa Taslağı Üzerinden, Tarıma İlişkin Düzenlemelerin Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi

1-Toprak Mülkiyeti: Hem 1961 hem de 1982 Anayasası'nda, topraksız ya da az topraklı köylüye toprak sağlamak konusunda düzenlemeler yer almakla birlikte, bunun hangi şekilde yapılacağına ilişkin somut bir tanım yapılmamıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren tartışılan Toprak Reformuna ilişkin bir düzenleme yoktur. Yine de ilgili maddelerde "...çiftçiye toprak sağlamak amaçlarıyla gereken tedbirleri alır." ifadesi ile topraksız çiftçinin toprak sahibi olmasının önu açılmıştır. 2007 anayasa taslağında ise toprak mülkiyetine ilişkin bir hüküm getirilmemiş, toprak mülkiyetinin paylaşımı konusunda herhangi bir adaletsizlik yokmuşçasına tavrı alınmıştır. Bu açıdan bakıldığında askeri yönetim dönemlerinde hazırlanan anayasalar bile, 2007 anayasa taslağından daha demokratik ve sosyal adalet konusunda daha hassastır.

2-Tarım ve Çiftçinin Korunması: 1961 Anayasası çiftçinin haklarını korumak konusunda daha net düzenlemeler içermekle birlikte, "Tarım ve Çiftçinin Korunması"na dair hükümler hem 1961 hem de 1982 Anayasasında yer almaktadır. 2007'de hazırlanan taslağta ise bu konuda herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, tarım ve çiftçi konuları anayasal korumadan yoksun bırakılmıştır. 1961 ve 1982 Anayasaları ise tarımsal üretimi korumak konusunda düzenlemeler yapmış, hatta 1961 Anayasasında çiftçinin emeğinin karşılığını alması için – niyetler bazında kalsa da – anayasal güvence sağlanmıştır.

3-Kıyılardan Yararlanma: Kıyılardan yararlanma konusunda 1961 Anayasasında herhangi bir düzenleme yer almamakta, 1982 Anayasası ve 2007 taslağında ise konu benzer şekilde hükme bağlanmaktadır. Kıyılardan yararlanma konusunda kamu yararına öncelik verilmesi olumlu bir düzenleme olup, yeni anayasada buna ek olarak kıyılardan yararlanmada çevre koruması hususunun da gözetilmesi gerekmektedir. Bu, özellikle doğal alanların talanının önüne geçmek açısından önemlidir.

4-Kamulaştırma: Kamulaştırma konusunda 1961, 1982 Anayasaları ve 2007 taslağında benzer düzenlemeler mevcuttur. Bununla beraber 1961 Anayasasında çiftçinin topraklandırılması için kamulaştırma yapılmasından söz edilirken, 1982 Anayasası ve 2007 taslağında ise tarım reformunun uygulanması için kamulaştırma yapılacağı belirtilmiştir. Tarım reformu konusunda açık bir tanım ve somut bir niyet ortaya konmadığı için 1961 Anayasasındaki düzenleme, sosyal adalet açısından daha olumludur.

5-Planlama: Planlamaya ilişkin hüküm sadece 1961 ve 1982 Anayasasında bulunmaktadır. 1961 Anayasasının itibaren sosyal devlet ilkesi devletin nitelikleri arasında sayılmakla birlikte, sosyal devletin zorunlu bir sonucu olan planlamaya gerekli önem verilmemiştir. 1961 Anayasasında Devlet Planlama Teşkilatı oluşturularak bu alandaki en önemli adım atılmıştır. Sosyal devlet ilkesini uygulama dışı bırakan 1982 Anayasasında dahi "sanayin ve tarımın (...) dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının (...) verimli şekilde kullanılmasını planlamak" devletin görevi sayılmıştır. 2007 taslağında ise sosyal devlet ilkesinin içeriği boşaltılmış, sosyal adaletin gerçekleşmesi ve devletin sosyal ödevlerini yerine getirmesinin en somut aracı olan planlama konusu anayasal güvencesiz bırakılmıştır.

6-Ormanların Korunması:Ormanların korunması konusunda 1961, 1982 Anayasaları ve 2007 taslağında benzer hükümler bulunmaktadır. Bununla beraber ormanlar, 1961 ve 1982 Anayasalarında devlet gözetiminde ve mülkiyetindedir. Kamu yararı açısından bu durum çok önemli bir husustur. 2007 Anayasa taslağı ile orman arazileri özel işletmelere açılmakta ve bu arazilerin satışı mümkün kılınmakta, bedel karşılığı kullanım hakkı devredilebilmektedir. Yeni anayasa taslağının neoliberal ve özelleştirmeden yana olan tavrı, ormanların korunması konusunda açıkça kendini göstermektedir. İnsanlık için temel önem taşıyan orman alanlarının hızla tükendiği bir dönemde böyle bir düzenlemenin yapılması

anayasanın temel ilkeleri ile çeliştiği gibi, kar odaklı bir sistemin hakim kılındığının en bariz göstergesidir.

7- Orman Köylüsünün Korunması: Orman köylüsünün korunması konusunda 1961, 1982 Anayasalarında düzenlemeler mevcut olmasına rağmen 2007 taslağında hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Yeni anayasa taslağı diğer hükümler konusunda tartışıldığı gibi bu konuda da sosyal devlet ilkesinin karşısında neoliberalizmin gereklerine uygun bir tavrı almaktadır. Ormanların korunması gerekli görülmediği gibi -yeni düzenlemelerle kısa zamanda ormanların tükeneceği düşüldüğünden olsa gerek- orman köylüsü de yok sayılarak anayasal güvenceden yoksun bırakılmaktadır. Kendi içinde tutarlı(!) bir mantık taşıyan bu tutum gelecek açısından kaygı vericidir.

8- Kooperatifçiliğin Geliştirilmesi: Kooperatifçiliğin geliştirilmesi konusunda 1961, 1982 Anayasalarında düzenlemeler mevcut olmasına rağmen, 2007 taslağında hiçbir hüküm bulunmamaktadır. 1980 sonrası neoliberal politikalar doğrultusunda alınan ekonomik kararlarla birlikte kooperatifçilik adım adım öldürülmüş ve bundan dolayı 2007 taslağında bu konuda herhangi bir düzenlemeye ihtiyaç bile duyulmamıştır. Halbuki ülkemizde kooperatifçilik uzun yıllar boyunca üretici ve tüketici haklarının korunmasını sağlamıştır. Üreticiden tüketiciye mal geçişindeki zinciri kısaltan, üretimde planlama ve verimlilik sağlayan kooperatifçiliğin, anayasal korunmanın dışında bırakılması kamu yararı açısından sakınca doğurmaktadır. Tüm üretim ve tüketim ilişkilerinin piyasanın sert koşullarına bırakılmasının sonucu olan bu düzenleme, doğal kaynakların verimli kullanılması ve sosyal adaletin sağlanmasının da önüne geçecektir.

Sonsöz: Kendine yeten bir tarım ülkesi olmakla övünen ülkemiz, 24 Ocak 1980 ekonomik kararları ardından girdiği neoliberal süreçte, uluslararası sermayenin isteğine uygun olarak gittikçe dışa bağımlı bir hale gelmiştir. Türkiye'de tarımsal üretim Avrupa ülkeleri ile kıyaslandığında oldukça geridir. Doğal kaynakların verimli kullanılmasını sağlayacak, teknoloji destekli planlı bir tarım faaliyeti ve toprak reformu ile sınırsız gelişme gösterebilecek olan tarımsal üretim, şu an durma aşamasına gelmiştir. Tarımsal üretimde parçalı tarımsal alanların ve planlama yetersizliğinin neden olduğu önemli bir gizli işsiz nüfus bulunmaktadır. Korumasız kalan, piyasadaki araçlara çalışan ve açlık sınırında yaşayan köylüler, kentlere göçe teşvik edilmiştir. Genetikte sağlanan gelişmelerle üretim artırılmaya çalışılsa da, gerçekte GDO'lar insanlığın geleceğini tehdit etmekte, geleneksel tarımı yok etmektedir. Orman arazilerinin gün geçtikçe azalması, küresel ısınma sonucu su kaynaklarının yetersiz hale gelmesi tarımsal üretimdeki sorunları giderek daha da yakıcı hale getirmektedir. Bilim insanlarının uyarıları, sürdürülebilir çevre ile barışık bir tarım politikasının bir an önce uygulamaya geçirilmesi gerektiğini göstermektedir. Çağımızda tarımsal üretim, neoliberal uygulamalara kurban verilemeyecek kadar hayatidir.

"Sivil bir anayasa" iddiası ile hazırlanan 2007 Anayasa taslağı ise tüm bu sorunları gözardı ederek askeri dönemde oluşturulmuş anayasalardan bile daha geri bir tutum almaktadır. Tarımsal alanları, orman arazilerini, köylüleri anayasal koruma dışına iterek, tüm bu konular hükümetin neoliberal ekonomi politikaları doğrultusunda oluşturacağı kanuni düzenlemelerin eline terk edilmektedir. Tarımsal üretimin artırılması, planlama, kooperatifçilik ve tarım reformu konuları es geçilerek sosyal devlet ilkesinin içi boşaltılmakta, devletin ödev ve sorumlulukları azaltılmaktadır. Oysa tarımsal üretim çevre ile barışık teknolojilerle desteklenerek doğal kaynakların verimli kullanımını sağlayacak planlamalar içeren tarımsal bir mevzuatın anayasadan başlayarak düzenlenmesi zorunludur.

Tarihsel olarak değerlendirildiğinde 2007 Anayasa taslağının, neoliberalizm doğrultusunda yapılan düzenlemeleri şaşırtıcı olmasa da korkutucudur. Demokrasi ve anayasa sözcükleri şimdiye kadar ender şekilde yan yana gelse de, tüm bu tartışmalar yeni ve yapıcı düzenlemeler için demokratik bir mücadelenin zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

MAHİR GÜRBÜZ (TEMA Danışmanı): ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN TEMA GÖRÜŞLERİ İÇİN TARTIŞMA TASLAĞI

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

1.GİRİŞ: Ülkenin sıcak gündemine yerleşen Anayasa değişikliğine ilişkin olarak, ilgi alanlarıyla bağlantılı olmak koşuluyla TEMA Vakfının da öneri nitelikli görüş oluşturmaya Vakıf Yönetimince gerekli görülmüştür. Bu amaçla; üzerinde tartışma yapılabilecek bir taslak çalışması yapılmış ve aşağıda sunulmuştur.

Bu değerlendirmede “yeni madde önermeleri ve gerekçeler” ve “mevcut Anayasa metninden çıkarılması gereken hükümler” olarak iki ana bölümde açıklanmaya çalışılmıştır.

2. ANAYASAYA YENİ MADDE ÖNERMELERİ VE GEREKÇELERİ: 2.1. Çevre ve doğal varlıkların korunması ve yönetimi konularına ilişkin hükümler Anayasada ayrı ve özel bir bölüm halinde yer almalıdır.

BÖLÜM ÇEVRENİN VE DOĞAL VARLIKLARIN KORUNMASI:

Madde:.....Başta toprak, su, orman varlıkları ve gen kaynakları ile hava olmak üzere, çevrenin ve doğal varlıkların korunması, yönetimi ile kullanımının kamu yararı amacıyla gözetimi ve denetimi ve bu amaçlara aykırılıkların önlenmesi Devletin görevidir.

Gerekçe: Anayasada çevre ve doğal varlıklar konularına doğrudan ve dolaylı değinen maddeler vardır. Örneğin; 35'nci maddede “mülkiyet ve miras haklarının kamu yararına sınırlanabileceği”, 44 ve 45'nci maddelerde “toprak kaynaklarının korunması ve kullanımı”, 56'ncı maddede “sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşanması”, 57'nci maddede “kentlerde çevreyi gözetim planlarının yapımı”, 168'nci maddede “doğal varlık ve kaynakların korunması” ve 169 ve 170'nci maddelerde “ormanların korunarak kullanımı” gibi konularda hükümler bulunmaktadır.

Kapsam, içerik ve anlatım açılarından yeterlilikleri tartışmalı olan bu hükümlerin yeniden ve bütünlüklü bir yaklaşımla ele alınması yararlı olacaktır. Çünkü; Türkiye dünya genelinde yaşanan küresel bozunum ve iklim değişikliği sorunsalını, özel koşulları yüzünden daha ağır biçimde yaşamaktadır.

- Ülkemiz doğal varlıklar bakımından zengin sayılamaz.
- Ekoloji ve topoğrafya nedeniyle, ülkemiz çok çeşitli ve ağır çevre sorunlarıyla karşı karşıyadır.

-Türkiye toprak zengini bir ülke değildir. Ülke toprağı son derece ağır bir erozyonla hızla yok olmaktadır. Amaç dışı tarım arazisi kullanımı talanıyla hızla betonlaşmaktadır. Kent, sanayi, tarım ve tarım dışı sektörlerin atıklarıyla hızla kirlenmekte ve bozulmaktadır.

- Türkiye su zengini bir ülke de değildir. Kısıtlı olan yer üstü ve yer altı su kaynakları çok kötü kullanılmakta, sömürülmekte, bozulmakta ve yok edilmektedir.

Bütün bu nedenlerle; kalkınma- doğal varlık dengesini gözetim, kalkınma yararlarının gelecek kuşaklara aktarımını öngören ve “sürdürülebilir yaşamı” temel ilke sayan kalkınma ve gelişme amaçları açısından, “çevre ve doğal varlıkların korunması ve doğru yönetilmesi” kanımızca yeni Anayasanın temel önceliklerinden birini oluşturmalıdır.

Bu bölüm kapsamında; aşağıda örneklendiği üzere, çevre ile toprak, su ve orman varlıklarına ve bu kaynakları en yaygın ve yoğun kullanan sektör olan tarıma ilişkin özel maddeler oluşturulabilir.

2.2. Toprak ve arazi kaynaklarına ilişkin öneri: Madde:.....: Arazi ve toprak kaynaklarının korunması ve yönetimi

Arazi ve toprak kaynaklarının doğal ve yapay yollarla kaybının ve niteliklerini yitirmesinin engellenmesi ve korunması, ıslah edilip geliştirilmesi ve sürdürülebilir yaşam ilkesi doğrultusunda kullanılmasının sağlanması Devletin görevidir.

Kanunla tanımlanacak olan ve arazi kullanım planlarında belirlenmiş bulunan tarım arazileri ile çayır ve meralar amaçları dışında kullanılmaz.

Tarım arazilerini mülkiyeti yabancı gerçek ve tüzel kişilere geçirilemez ve bu amaçla arazi satışı yapılamaz.

Gerekçe: Türkiye toprak varlığı bakımından zengin bir ülke değildir. Topoğrafik, fiziksel ve kimyasal çok sayıda etmeden dolayı, olan toprak ve arazi varlığının üretkenlik niteliği son derece kısıtlıdır. Üstelik hem ölçek büyüklüğü hem de nitelik bakımından son derece kısıtlı olan bu ölçüde kısıtlı olan arazi varlığı çok kötü kullanılmakta, yoğun olarak kirlenilip bozulmakta, üretkenliğini yitirmekte ve daha kötüsü verimli tarım arazileri amaç dışı yaygın kullanımına adeta talan edilmektedir.

Türkiye esasen yeterli ve dengeli beslenemeyen ve hızla artmaya devam eden toplumu, bu kısıtlı toprak ve arazi varlığını kullanarak yaşatmak zorundadır. Sanayisine, ticaretine ve ihracatına ham maddeyi bu kaynağı rasyonel kullanarak yetiştirmek durumundadır. Türkiye'nin kullanılabilir yeni arazi potansiyeli kalmamıştır. Bütün bu nedenlerle toprak tüm yaşamın üretilemeyen çoğaltılmayan fiziki temelidir. Bir avuç toprak üretilemeyen kaynaktan ve toprak yaşamdır.

Kısaca özetlenmeye çalışılan bu yaşamsal misyon, “kalkınma ile doğal kaynak dengesini gözetim” bir ilkesel anlayışla, toprak ve arazi kaynaklarının “korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanımının, kısacası yönetiminin” ötelenemez bir kamu görevi olması gerektirmektedir. O nedenle bu kaynakların yönetiminin Devletin temel görevlerinden biri olduğu hususu, bir anayasal hüküm olmalıdır.

2.3.Su kaynaklarına ilişkin öneri:

Madde:.....:Su yönetimi, yer üstü ve yer altı su kaynaklarının korunarak kayıplarının önlenmesi, geliştirilmesi ve verimli kullanımının sağlanması Devletin görevidir.

Devlet su kaynaklarını koruması ve yönetimine ilişkin hususlar kanunla düzenlenir. Devlet bu amaçlarla gerekli kurumsal düzenlemeleri yapar ve gerekli önlemleri alır.

Yer üstü ve yer altı su kaynaklarının ve akarsuların mülkiyeti ve yönetimi yabancı gerçek ve tüzel kişilere devredilemez.

Gerekçe: Toprak gibi ülkemizin su kaynakları da yeterli değildir. Bu kaynağımızda toprakta olduğu gibi kötü ve savurgan kullanılmakta, kirlenmekte ve hızla yitirilmektedir. İnsanlığın karşısına bir “karabasan” gibi dikilen “küresel ısınma, kuraklık ve kısaca iklim değişikliği” sorunsalı, var olan olumsuzlukları çok daha ağırlaştırmaktadır.

Özetlenen nedenlerle, su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanımı ya da kısaca yönetimi, kesinlikle ötelenemez bir kamusal sorumluluk olmalı, açık ve net bir Devlet görevi olarak tanımlanmalı ve Devlet bu görevin yerine gelmesini sağlayacak “su yasası” gibi hukuksal düzenlemelerle gerekli yönetsel örgütlenmeleri gerçekleştirmelidir.

2.4. Orman korunması ve yönetimine ilişkin öneri: Madde:.....Ormanların korunması ve yönetimi: Devlet, ormanların korunması ve genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır; bu amaçla yapılacak kamulaştırmalar kanunla düzenlenir. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir. Ormanlar, kamu hizmetleri dışında ormancılık dışı amaçlarla kullanılmaz ve irtifak hakkına konu olamaz.

Devlet ormanları kanuna göre Devletçe yönetilir ve işletilir. Devlet ormanlarının mülkiyeti, yönetilmesi ve işletilmesi özel kişilere devrolunamaz. Bu ormanlar zaman aşımı ile mülk edinilemez.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyete ve eyleme müsaade edilemez; ormanların tahribine yol açacak siyasi propaganda yapılamaz ve orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz.

Yanan ormanların yerinde yeni ormanlar yetiştirilir ve bu yerler ormancılık dışı amaçlarla kullanılmaz.

Devlet ormanlarının içindeki köylerde yaşayanların kalkındırılması ve gereken hallerde başka yerlere yerleştirilmesi, ormanların korunmasında ve işletilmesinde Devlet ile işbirliği yapması kanunla düzenlenir. Not : Bu madde Sayın Yücel ÇAĞLAR'ın çalışmasından alınmıştır.

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

Gerekçe: Anayasada var olan hükümler yeterli açıklıkta olmadığı için sürekli tartışma konusu olmaktadır. Orman varlığının korunması ve yönetiminin tümüyle kamusal bir sorumluluk olduğu anlayışı Anayasaya yansıtılmalı ve bu rolün temel bir Devlet görevi olduğu net olarak ortaya koyulmalıdır.

2.5. Tarım sektörüne ilişkin öneri: Madde...Tarım sektörünün geliştirilmesi: Devlet; bitkisel ve hayvansal üretim verimliliğiyle geliştirilmesi, ürün kalitesinin artırılması, üretici emeğini karşılayacak düzeyde ürün fiyatı oluşturulması, ürün işleme ve değerlendirme olanaklarını geliştirilmesi, ürünlerin uygun koşullarda pazarlanması, sektöre bilim ve teknoloji aktarılması, teknolojik girdi kullanımının geliştirilmesi ve üreticilerin ekonomik ve demokratik örgütlenmelerinin sağlanması amaçlarıyla, gerekli olan yönlendirici, özendirici destekleme ve koruma tedbirlerini alır.

Gerekçe: Tarım sektörü; üretim yöntemlerinin özelliği, doğa koşullarına belli ölçüde bağımlılık, ürün arz esnekliğinin olmamasından dolayı piyasa karşısındaki zayıflık, büyük ölçüde emek ağırlıklı üretim ve tüm bunlarla bağlantılı biçimde sektörde çalışanların gelir düşüklüğü gibi genel koşullardan dolayı, diğer sektörlerle göre kamu desteğine daha çok ihtiyaç duymaktadır. Dünya genelinde geçerli olan bu gereklilik yanında, bir yandan toprak ve su gibi doğal varlıkların rasyonel kullanılması gereği, öte yandan giderek büyüyen toplumun gıda güvenliğinin sağlanması gibi yaşamsal nedenler de, bu sektörün korunması ve geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Özetlenmeye çalışılan nedenlerle, tarım sektörünün geliştirilmesi, bu amaçla yönlendirilmesi ve özendirici yöntemlerle desteklenmesi, anayasal ve temel bir kamusal sorumluluk ve Devlet görevi olmalıdır.

2.6.Çevrenin korunması ve yönetimine ilişkin öneri: Madde....Çevrenin korunması ve yönetimi: **Gerekçe:** Çevrenin bireylerin kullanımına sunulmuş sınırsız bir kaynak olmadığı, dünya toplumlarınca benimsenmiş temel bir anlayıştır.

“Kalkınma yararlarının topluma sunulmasının, gelecek kuşakların gelişme potansiyelini yok etmemesi gerektiği” düşüncesi, dünyanın buluştuğu önemli bir ortak paydadır. Çevreyi gözetmeyen kalkınma ve gelişmenin, geleceğe çözümsüz sorunlar aktaracağı yaklaşımı, genel kabul gören bir düşüncedir.

Dolayısı ile “çevrenin korunmasının topluma ve geleceğe duyulması gereken kamusal ve toplumsal bir ahlak anlayışı olduğu” ilgili her çevre tarafından paylaşılmaktadır.

Özetle, çevreyi korumak bir insanlık ödevidir. O nedendir ki çevre koruma devletin ve toplumun ortak sorumluluğudur.

Belirtilen yaşamsal nedenlerden dolayı, yeniden kurgulanabilecek bir “çevre koruma ve yönetme” maddesinin, örneklenen unsurlardan da yararlanılarak düzenlenmesi, yerinde olacaktır. Düzenlenecek maddede; daha açık ve net ifadelerin yer alması, çevreyi oluşturan temel boyutların kısa da olsa tanımlanması ve bu amaçlarla kurumsal düzenlemelerin yapılacağı belirtilmesi uygun olabilir.

3.ANAYASA'DAN ÇIKARILMASI GEREKEN HÜKÜMLER

3.1.”Toprak mülkiyeti” başlıklı 44’ncü maddenin ilk fıkrasında yer alan” topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilere toprak sağlamak amacıyla tedbir almak” hükmünün gerekliliği, ülkenin fiziki ve toplumsal somut koşulları gözetilerek yeniden tartışılmalıdır.Çünkü; ülkemizde hem arazi kullanım potansiyelinin sonuna gelinmiştir, hem de var olan arazi toprak işleyen üreticilere bile yetememekte ve mirasla bölünme devam etmektedir.

3.2.”Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması” başlıklı 45’nci maddede geçen “tarım ve hayvancılık” ifadesi bir değişimlidir. Çünkü; “Tarım” terimi dünya genelinde “toprak, su kaynaklarıyla diğer üretken olanakların kullanımıyla bitkisel, hayvansal ve su ürünleri üretimini gerçekleştirmek” olarak tanımlanmakta ve bilinmektedir. O nedenle ve “tarımın hayvancılığı da kapsadığı” gözetilerek, maddede tarım dışında ayrıca hayvancılık denilmesine gerek yoktur. Tarımın alt

sektörlerle tanımlanıyor ise yeni metinde “bitkisel ve hayvansal üretim kapsamında tarım” denilebilir.

3.3. Aynı maddenin “çayır ve meraların amaç dışı kullanımının önlenmesine” ilişkin başlangıç hükmünün ayrı bir hüküm olmaması, üstte (2.2) maddesi ikinci fıkrasında önerilen hüküm kapsamına alınması daha uygun olur.

3.4. Aynı maddenin ilk cümlesinin ikinci bölümünde yer alan “tarımsal üretim planlaması” ifadesi, demokratik özgürlüklerle bağdaşmayan ve bu nedenle de gerçekçi olmayan bir öngördür. Belirtilen nedenle bu hükmün çıkarılması ve konunun bu metnin (2.5) nolu “Tarım sektörüne ilişkin öneri” başlıklı hüküm kapsamında “tarımın özendirilerek yönlendirilmesi” anlayışıyla dile getirilmesi daha uygun olacaktır.

FARUK ÖZFESCİOĞLU: Ekte bulunan anayasa taslağını inceledim. Açıkça çiftçinin birçok hakkı elden alınmıştır. Zannedersem hükümetin planı, sanayileşmeye doğru gitmektir. Bunun için toprak (tarım) ve çiftçinin korunmasını gereksiz saymaktadır. Yalnız hükümetin es geçtiği bir nokta var: Mustafa Kemal Atatürk’ün de dediği gibi; “Köylü milletten efendisidir.” Tarım, toprak ve çiftçilerin korunmadığı durumlarda oluşacak olan düşük istihdam ve zararlar, ne sanayileşme oluşur, ne de devlet ekonomik açıdan medeniyet devletleri arasında yer alabilir. Bu demek oluyor ki, hükümet ihracattan çok ithalata yönelecek. Yani birileri siz onu yapmayın çünkü size 5 liraya gelir, benden alın 3 lira olur dediği için dışalım düşünülmektedir. Bunun hükümet için sağlayacağı yarar ise, dışalım ucuz olduğundan içeride üretim için az sermaye harcanacağından, geçici süreli devlet ekonomisinde ilerleme varmış gibi bir pembe tablo çizilecek. Oyalama taktiği de denilebilir. Bunun zararlarını ileride fark ederiz ama iş işten geçmiş olur. Herkes alacağını alır, ortada kalan köylü, çiftçi ve esnaf, yani kısacası millet olur. Amaç yurt içindeki gelişimi ve üretimi azaltmak, yani üreten değil tüketen bir toplum haline getirilmesini sağlamaktır. Bu gerçekten ciddi bir tehdittir. Hükümet bu anayasa taslağını benim bu düşüncelerimi düşünerek mi yapmıştır, orasını bilemem ancak kim ne düşünürse düşünsün gerçek bunlardır. Saygılarımla

ORFENUR ONARBAY: Hani derler ya, “Söyleyecek bir tek kelime bile bulamıyorum artık tıkanıyorum” diye, işte ben şimdi bu safhadayım. Yeni mezun bir ziraat mühendisi olarak bütün bu olan bitene tüm içtenliğimle inanmıyorum. Şimdiden yeni anayasa ile beraber sonumun yaklaştığına, hatta daha da hızlı bir şekilde gerilediğimize yürekten inanıyorum. Bunda payı olan herkesi tebrik ediyorum. Gün gelecek bu yaptıklarından çok pişman olacaklar ama sonrasında ne fayda... Bunları söylerken içim burkuldu ve okuduklarıma da inanmamıştım ama yazık diyorum yazık... Bir ülke toprağıyla ve çiftçisiyle kalkınır, ki bizim topraklarımız bir servet daha bunun farkına bile varamayan aciz insanlar var. Ama sanmayın bu böyle devam edecek, eğer ben bu toprakların çoğuysam asla izin vermeyeceğim ki tek değiliz haberiniz ola...

MUSTAFA ÖZER: Yeni anayasa taslağı, diğerlerine göre birçok eksiklikler içermekte bu haliyle tarım sektörü ve Türk çiftçisine bir getirisi olmamakla birlikte hak kaybı ve kamu mağduriyeti doğurmaktadır. Bunun gibi geleceğimizi etkileyecek hayati konuların emrivaki ve Cumhuriyet kazanımları aleyhine değil, tüm toplumun görüş ve katılımıyla, aceleyle getirilmeden oluşturulması gerektiği inancındayım. Bu konunun daha çok irdelenmesi ve Türk halkına duyurulması için Odamızın daha da gayretli çalışacağı temennisıyla teşekkür eder başarılarımızı dilerim.

FERAYİ GÖÇMEN: Gördüğüm kadarıyla yeni anayasa taslağında tarım, köylü vb. kelimelerden kaçınılmış hatta hiç yer verilmemiş. Oda olarak nasıl bir ifade sergileyeceksiniz bilmiyorum ama bu çok üzücü ve zedeleyici bir durum. Seçilen hükümetin harikaları bunlar. İlerleyen günleri beklemekte yarar var diye düşünüyorum. Tepkiler gerektiği zaman koyulur diye düşünüyorum.

NİLGÜN TEMURTÜRKAN: Anayasayı sadece kendi mallarımı gibi sahiplenen, tarıma gereken önemi vermeyen, yeni taslakta tarıma yer vermeyen bu gerici zihniyeti kınyorum... İstanbul şubeniz hakkında bilgi alıp görüşmek istiyorum. Bu konuda beni bilgilendirirseniz sevinirim.

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

CİHAN KESKİN: Bazı alınmayan konular bizim için ileride sıkıntı yaratacaktır. Hele ki kooperatifçiliği çıkarmaları çok yazık, tam tersi nasıl iyileştirebiliriz diye araştırmamız gerekirken hayret! Ayrıca çalışmalarından dolayı sizlere de teşekkür ederim.

PELİN EKER (Uzman Teknik Danışman): Saygıdeğer oda yöneticileri, kişisel düşüncelerim; önceki anayasada geçen ve yeni anayasa taslağında geçmeyen maddelerin olmaması, bu konularda ülke, toplum ve kişi haklarının hangi çerçevede ele alınacağı konusunda açıklık getirmiyor. Ayrıca ormanların korunması ve geliştirilmesi Madde 131- 4 b de geçen istisnalar hangi kapsamda yer alacaktır? Bu konuda ortaya çıkabilecek yargıya yansımış bazı olayların önu kesilmeye çalışılıyor olabilir. Yaklaşımınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

OSMAN ÇÖRTÜK: Toprak mülkiyeti ve Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması ile ilgili maddelere yer vermedir.

SERKAN KORKMAZ: Toprak mülkiyeti ve Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması ile ilgili maddelere Yeni Anayasada yer verilmemesi, Türkiye'de ziraata verilen önemin azaldığını gösterir. Bu da sona gider. Kooperatifçiliğin geliştirilmesi ile ilgili maddelere Yeni Anayasada yer verilmemesi bile, Türkiye'de ziraat üretiminin yapılması ve bunları yapan çiftçilerimizin de doğal olarak korunması gibi bir niyetleri olmadığını gösterir. Saygılarımla...

BURCU KOÇ: Merhabalar; Mailiniz için teşekkürler, gerçekten çok bilgilendim çünkü ben yeni mezun olmuş bir ziraat mühendisiyim. Ülkem için tarım ülkesi olduğumu ve yaşayan halkın çoğunluğunun tarım ve hayvancılıkla uğraştığını büyüklerimiz bilmiyor mu? Biliyor ama işlerine mi gelmiyor? Bende bir çiftçi çocuğuyum. Tarımla uğraşmanın her geçen gün nasıl zorlaştığını çok yakından biliyorum. Biz, yeni gençlikten herkes çok şey bekliyor, onu da biliyorum ama düzen o kadar çarpık ki iş bulamıyoruz. İşimiz olmayınca bir yerlere gelemiyoruz, köreliyoruz (Ben de 3 aydır, yani mezun olduğum andan itibaren işsizim). Ne ailemize, ne kendimize, ne de 2007 anayasasına, "Biz de buradayız, bunlar değişecek değiştireceğiz" diyemiyoruz. Teşekkürler.

SEDAT KOCABAŞLAR: Yeni anayasa taslağının ilgili hükümlerini karşılaştırmalı olarak inceledim. Konu hakkında bilgi verdiğiniz ve fikirlerimize başvurduğunuz için teşekkür ederim. Gelişmiş ülke anayasalarının ilgili maddelerine de bir göz atılsa isabetli olur diye düşünüyorum. Bu aşamada Yeni Anayasa taslağı bende; daha sonra yapılacak bir Anayasaya geçiş sürecinde bir basamak olduğu kanısı uyandırdı. Hükümetin siyasi katılımındaki başarısına rağmen, mevcut muhalefetin baskıları sonucunda tam olarak istenen değil de istenene ulaşmak için çizilen bir yol intibahı uyandırıyor. Bence Anayasa çok daha kısa ve öz olmalı. Tarım ve ormanlarla ilgili ilke ve düzenlemeler Kanun ve KHK'lere bırakılmalı, diye düşünüyorum. Bir sonraki anayasal revizyonda konu hakkında çok daha az hüküm bulacağımızı tahmin ederim. İyi çalışmalar dilerim..

ENGİN ÖNDER: Yeni anayasa taslağında toprak mülkiyeti ve madde 166'daki tarımın hızla gelişmesi, toprağın verimli şekilde kullanımı, tamamen ortadan kaldırılarak zaten sınırlı olan tarım toprakları hiçe sayılmaktadır. Anayasa taslağı kesinlikle ülke çıkarlarına ters bir taslaktır ve kabul edilemez...

MUTLU ERDÖNMEZ: Hükümetin bu yeni anayasa ile ilgili yasa tasarisını kinıyorum. ZMO olarak bu duruma el atmak istiyorum.

MUHAMMED ALİ VARLI: Ham hayal olan ve de bizlere hiçbir menfaati olmayan, özellikle TARIMIMIZIN BİTİRİLMESİNİ dört gözle bekleyen AB emirleri doğrultusunda hazırlanmış bir taslak kesinlikle milli çıkarlarımıza ters bir tasarı... "Milli Ekonominin Temeli Tarımdır" anlayışı ortadan kalkmıştır... Bizi dışa bağımlı kılacak egemenliğimizin devrini kolaylaştıracak bir taslaktır.

SERDAR BALTACI: Yeni anayasadaki tarımla ilgili düşüncelerin uzun vadede daha olumlu, başarılı olmasını dilerim.

SEDA BOZKAYA: Ben ziraat mühendisliğinde okuyorum ve mesle-

ğimi çok seviyorum. Yeni anayasada neredeyse biz mühendisleri yok etmişler oysa bizler bu milletin daha verimli toprakları olması ve kaliteli ürünlere sahip olması için okuyoruz ve çaba harcıyoruz. Bizler her şeye rağmen çaba harcamalı; neleri, nasıl daha güzel hale getiririz, buna bakmalıyız. Bu konuda bilgilendirdiğiniz için teşekkürler.

MUHARREM UĞUR: Bu AKP'nin yaptıklarının yanında çok küçük bir olay. Bunları bırakın esas konulara el atın. AKP, "İlk üç maddeyi merak etmeyin değiştirmeyeceğiz" diyor, yani bir şey denmeseyse Türk milletinin temeli olan yapısını değiştirecekler, bunları ele alın. Halkı uyutuyorlar. Ama Atamın bir sözü var: "Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaffet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir. Ey Türk İstikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!" Siz de benim gibi savaşın, yoksa ülke gidiyor. Savaşla değil, sessiz sedasız... Bir bakmışız başka bayrak var...

MURAT İLHAN: Bu yeni anayasa ile çiftçilik tamamen bitirilmek isteniyor. Türk insanının daimi olarak dışarıdan bir şeyler almasını istiyorlar. Ben bunu tasvip etmiyorum ve çiftçilerin bu konuda uyarılmasını istiyorum.

SELÇUK ŞAT: Bu hükümetin; Ulu Önderin söylemiş olduğu, "Köylü milletin efendisidir, tarımı olmayan bir ülkenin sanayisi olmaz" sözlerini çok çabuk unutmuş olduğu, hazırlanmış olduğu taslakta bariz olarak görülmektedir. Atatürk'ten sonra gelen hükümetlerin bazılarında olduğu gibi, bu hükümet de ülkeyi yaşatan tarımsal değerlere önem vermemiştir. Örneğin çiftçiyi yaşatmak, ülkemizde herhangi bir şekilde tarımda kullanılmayan tarım arazilerinin tarıma açılması, mesleğinde ileri derecedeki ziraat mühendislerinin tarımsal faaliyetlerde direkt görev almasını sağlamak (gerekirse geçici toprak sağlanarak), üreticilerin bilgisel, teknolojik ve maddi yönden desteklenerek Ulu Önder Atatürk'ün hayal ettiği 1. sınıf tarım ülkesi seviyesine ulaşabiliriz. Bu taslağın, tarım ülkesi olmasına rağmen alt sınıflarda olan devletimizi, daha da alt seviyelere indireceği kanaatindeyim. Saygılarımla.

SERAP BÜYÜKÜNSAL: Öncelikle bu bilgi verici rapor için teşekkür ederim. Ancak 2007 yılında birtakım konulara değinilmemiş olması açıkçası beni biraz üzdü, umarım bu haliyle olan taslağa sahip çıkılır.

ASLAN ÇİLCE: Toprak mülkiyeti; Devlet; miras yoluyla intikal eden arazilerin bir veya yeterli tarımsal büyüklüğüne göre bir kişide toplanması için gerekli tedbirleri alır, gerekirse araziye alacak kişi için indirimli kredi açabilir.

DİLEK TORTAMIŞ AYDOĞAN: Sayın Oda üyeleri... Dünyanın ve Ülkemizin küresel ısınma ve kuraklık tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı şu günlerde özellikle çiftçimizin ve ormanlarımızın devlet tarafından korunmasının ve desteklenmesinin geçmişe göre daha gerekli ve önemli olduğunu düşünüyorum. Bu ve daha birçok önemli nedenlerden dolayıdır ki yeni anayasa taslağını kabul edilebilir nitelikte görmüyorum.

ALİ BÖCEK: Ekonominin üç temel ayağından birini hiçe saymak bu millete yakışmaz. Atatürk'ün dediği gibi, köylü milletin efendisidir.

VAHDET CUNDA: Yeni yasadın anlaşılacağına göre tarım gözden çıkarılmış olup, tarımın gelişmesi, çiftçilerin örgütlenmesi ve mallarını pazarlayabilmeleri istenmemektedir. Anlaşılacağına göre beslenmemiz de dışarıya havale edilmekte, üretmek değil sadece satın almamız istenmektedir.

ALİ AKÇİL: 61/82 ve 07 Anayasa taslağını inceledim. Belirttiğiniz gibi yeni taslakta toprak mülkiyeti, tarım kesiminin korunması, planlama, orman köylüsünün korunması ve kooperatifçiliğin geliştirilmesi konularına yer verilmemiştir. Artık çiftçi kendi kendini korumasını öğrenmiştir,

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNDA ODA'MIZA İLETİLEN GÖRÜŞLER

kooperatifçilik miadını doldurmuştur demek mi isteniyor? Türk tarımı mükemmel bir seviyede olup, rahatlıkla dünya ile mücadele edebilir mi? Yoksa sizin düşündüğünüz gibi korumasız hale getirilip kaderine mi terk ediliyor? Lütfen bu ve benzeri soruları hükümete sorunuz! Biz üyelerin adına... Elbette tarım bizim ve bir hata olmaması ve sonradan keşke anayasaya şunu da yazdırsaydık demek için, Oda olarak en iyi hangi maddeler konacaksa bunun arkasında olalım. Bu konuda hükümete karşı tavır alma yerine yapıcı bir şekilde doğru olan neyse söyleyip Anayasada Türk tarımının geleceği açısından en mükemmel maddeleri yazdıralım. Fırsat daha kaçımadı. Odamızdan yapıcı ve etkin bir çalışma bekliyor, saygılar sunuyorum.

FEYZA TUNA: Şiddetle kınıyorum. Bu toprakların nasıl alındığından bihaber bu hükümet. Kalkınmak, elindekini satmakla olmaz. Çiftçisini, köylüsünü kalkındırmayan, onun haklarına sahip çıkmayan bir yönetim istemiyoruz.

SELİNAY YILMAZ: 1961/1982 ve 2007 anayasalarını okuyup karşılaştırdım. Kesinlikle 2007 anayasasını verimli bulmuyorum. Çünkü yeni anayasada toprak mülkiyeti ve çalışanların korunması ile ilgili, planlama ile ilgili maddelere, orman köylüsünün korunması ve hakları ile ilgili maddelere ve en önemli konulardan birisi daha olan kooperatifçiliğin geliştirilmesi ile ilgili madde ve konulara değinilmemiş ve yer verilmiştir. 1961 ve 1981 anayasalarını daha verimli buluyorum. Saygılarımla...

BEKİR AVCI: Küresel ısınma ile ilgili bir madde eklenmelidir. Saygılar sunarım.

ŞAHİN VARDAR: Tarımda faaliyetlerin kontrol altında tutulması için planlama yapılması gerekir. Bu anayasaya yeni bir planlama koymamışlar. Önceki planlamayla bir şeylerin olmadığını görmüyorlar. Tahminimce gerek duymuyorlar değil, başka konuda yoğunlaştıklarından... Teşekkür ederim. İyi çalışmalar.

ŞEREF İNAN: Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter yapısı, laiklik tehlikesi, yani bana kalırsa Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyet'in bütün değerleri tehlikede...

İSMAİL HAKKI FİDAN: Sayın TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası. Yeni yapılan anayasa taslağında her hangi bir sakinca bulmuyorum.

HÜSEYİN AKDOĞAN: Hükümet yetkililerinin yeni anayasa taslağının henüz hazır olmadığını söylemesine rağmen, yorum yapmamızı istediğiniz kıyaslamaların anlamsız olduğunu düşünüyorum. Kaldı ki eski anayasalarda tarım ile ilgili hükümlerin bu sektörün gelişmesi lehinde hiçbir zaman kullanılmadığını düşünüyorum. Tarım konusunda çok iyi seviyelere gelmiş ülkelerin tarım ile ilgili anayasa maddeleri ile yeni tasarlanan anayasanın maddelerinin uyumlu olması konusunda karşılaştırmalar yapmanın faydalı olacağını düşünüyorum çünkü uyguladığımız eski anayasaların tarıma katkıları ortada...

DR. UMUT AŞIR: Ekte gönderdiğiniz taslak karşılaştırmasında, yeni anayasaya ilişkin taslakta Toprak mülkiyeti ve Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması ile ilgili maddelere, Planlama ile ilgili maddelere, Orman köylüsünün korunması ile ilgili maddelere, Kooperatifçiliğin geliştirilmesi ile ilgili maddelere yer verilmediğini belirttiniz. Gelişen ve hızla büyüyen Türkiye'de ülkemizin çağ dışı kalmış bir anayasayı terk edip, daha sade, daha modern bir anayasaya kavuşacak olması sevindiricidir. Bize düşen görev 2007 taslağıyla ilgili gördüğümüz eksikleri gerekli mercilere iletmek ve yeni anayasanın şekillenmesine katkıda bulunmaktır. Görüldüğü üzere önümüzde henüz bir taslak bulunmaktadır ve yapmamız gereken bunu eleştirmek değil, katkıda bulunmaktır. Bu ikilemi iyi düşünmeliyiz. Gündeme yansıyan eleştirileri düşünecek olursak, yeni anayasayı hazırlayan akademisyenlere karşı yapılan haksızlığın apaçık ortada olduğunu anlarız. Bizim bu anayasada isteyeceğimiz şey, hangi kelimenin kaç sefer tekrarlanacağı değil, öзде ne anlatılmak isteneceğidir. Gündemde bazı kriz düşkünlüğünün eleştirilerini görmekteyiz. Sözde bu anayasa Ak Parti anayasasıymış, sözde başörtüsü laikliğin sonuymuş vb. şeyler. Bu kişilerin amacı yeni anayasa sürecini baltalamaktır. Bu kişilerin halkın gözünde değer

kaybettiğini görüyoruz. Ziraat Mühendisleri Odası'nın bu yanı sıra düşmeyeceğini umuyorum. Bu arada bizim fikirlerimizi önemseydiğiniz için teşekkürlerimi sunuyorum. Saygılar...

REFİK TİRYAKİ: Bu yasalar hakkında Odamızın Bakanlıkta görüş alışverişinde bulunması daha verimli olacaktır. Muhalif olmanın iyi bir gerekçesi değildir. Sivil toplum kuruluşu olarak öncelikle tüm iş imkanı dar olan arkadaşlar için çabalamanız daha akılcı olacaktır. Yoksa TZOB gibi ideolojik tavırlar bizi ve meslektaşlarımızı zor durumda bırakmaktan öte gitmez. Uzlaşıcı olmak şartıyla bu gibi sorunları daha iyi neticeler doğurarak çözebiliriz. Bence ziraat mühendislerinin istihdamı da önemlidir. Bundan önce bazı teknisyenler ve teknikerler 2'nin üzerinde işletme bağlıyor, bazen bu 5-10 hatta daha üzeri işletmelerle sözleşme yapıyor, bunu çözelim isterseniz. Mali olarak güçlenelim ki varlığımızı hissettirelim, yoksa gerisi angarya. Mağdurluktan kurtulmadan şov yapma hikaye. Mesela Gaziantep/Nizip'te ziraat teknikeri 40 YTL'ye bakıyor bu akıl alır iş mi sizce? Yani bizim için öncelikli olarak bunlar geçerli.

FERDİ BARUT: Tarım-hayvancılık gibi konuların çağdaş bir anayasa da olmasını düşünmek zaten başlı başına bir hatadır, diye düşünüyorum. Zaten bunlar kanunlarımızda ayrıntılı olarak vardır.

HÜSEYİN ÇANKAYA: Kamuoyunun gündeminde bulunan yeni anayasa taslağının tarım ile ilgili hükümleri hakkında ilk olarak belirtmek istediğim konu, 'köylü' ve 'çiftçi' olgularının tanımlarının anayasada yer alması ve bu iki olgunun birbirinden ayrılması konusunda devletin kesin kararlılık göstermesi. Bir diğer konu da toprak mülkiyeti konusunda, tarım arazilerinin hiçbir şekilde parçalanamayacağı ve tarım arazilerinin özellikle birbirlerine sınır olan ve satın alma yolu ile birleşmelere, devletin yürürlükte olan en üst vade ve en düşük sınırdan kredi kullanırlar ibaresinin olması. Bu iki konunun orta ve uzun vadede tarım sektörü açısından büyük katkılar sağlayacağı düşüncesindeyim.

Kooperatifçiliğin geliştirilmesi konusunun yeni ana yasa taslağında bulunmaması isabetli olmuştur çünkü 1961 ve 1982 anayasalarımızda olmasına rağmen ülkeye bir katkısı olduğunu düşünmemekteyim. Kooperatifçilik kendini uyanık sanan kişiler tarafından bir sıçrama tahtası olarak, yöneticileri tarafından eş dost ve siyasetler için kullanılmaktadır diye düşünüyorum. Kooperatifçilik yerine Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın köyişleri kısmı, sosyal yardımlaşmaya veya buna benzer bir kuruluşa devredilerek veya kaldırılarak, tarım sektörünün tam anlamıyla hür teşebbüse açık, rekabetçi ve yatırım yapılabilir. Verimli işletilen bir sektör olması için bunun gerekli olduğu düşüncesindeyim. Şahsıma böyle bir imkan verdiğiniz için teşekkür eder iyi çalışmalar ve başarılar dilerim.

ÜMİT ELDEMİR: Kooperatifçiliğin geliştirilmemesine yer verilmesi hem çiftçi, hem mühendis açısından iyi bir sonuç değildir. Toprak mülkiyeti ve Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması ile ilgili maddelere Yeni Anayasada yer verilmemesi bu konuların önemsenmesi açıkçası mesleğe saygısızlıktır. Çalışanlarının korunmaması, o insanları toplumdan dışlamaktır. Yaşama hakkının elinden alınması demektir. Bu şekilde dışa bağımlılığımız tamamlanmış olur. Kısacası köy hayatının bitmesi demektir.

NİGAR POLATOĞLU: Anayasal güvence istemek Türk milletinin hakkıdır. Anayasamız milletimizin hakkını dışardan ve içerden korumak zorundadır. Kaldı ki toprak bir milletin temel varlığıdır. Değerlendirilmesindeki hataların geri dönüşü olmayacağından alınacak kararların içerikleriyle tespiti asla aceleye gelmemelidir. Haklı mücadelemizde başarılar dileğiyle...

BASIN AÇIKLAMASI

FABRİKASINI SAVUNAN TEKEL İŞÇİLERİNE -10 DERECEDE SIKILAN SU, HEPİMİZE SIKILMIŞTIR !..

23 Şubat 2008

Dondurucu soğuk altında, Tekel'in özelleştirilmesine karşı demokratik tepkisini gösteren işçilere karşı kullanılan şiddetin dozu, Türkiye'deki gerçek demokrasi açığını gözler önüne sermiştir...

- 10 dereceyi aşan hava koşullarında, Ankara'nın göbeğinde, işçilerin üzerine soğuk ve basınçlı su sıkıldı. Korunmasız giysileriyle direnmeye, birbirlerine dayanarak ayakta kalmaya çalıştılar. Bu tavır, şiddetin dozunu artırdı. Tek tek hedef alındılar, tek tek yıkıldılar...

İşçilerin olay çıkarma amacında olmadıkları, yanlarında yasa dışı hiçbir araç gereç taşımamalarından açıkça belli idi. Demokratik tepkilerini dilendiren işçilere karşı kolluk kuvvetlerinin kullandıkları yöntemlerin, en azından "tehdit algılaması" ile orantılı olması gerekirdi...

Orantısız şiddete maruz kalan, çocuklarının – eşlerinin gözleri önünde yerlerde sürünen İşçiler ne istiyordu ? TEKEL ihalesi iptal edilsin, fabrikaları satılmasın, üretim sürsün... Çünkü biliniyor ki, işçi açısından özelleştirme demek işsizlik demek, eve ekmek götürmemek demek... Üretici için tütün ekememe, tüketici için çekici ve saldırgan satış politikaları kapsamında sağlık risklerinin artması ve daha yüksek fiyatlarla sigara satın alma demek... Ekonomi açısından büyük kayıplar demek ...

Kısacası, diğer özelleştirmelerde olduğu gibi, Anadolu'nun can damarlarının kesilmesi demek...

Konuyla ilgili en yakın örnek, Tekel'in alkol bölümünün özelleştirilmesiyle yaşandı. 2004 yılında Tekel'in alkolü içkiler bölümü, 292 milyon ABD doları bedelle MEY Alkollü İçkiler Sanayi ve Tic. A.Ş'ye (Nurol – Limak- Özaltın - TUTSAB konsorsiyumu), % 50'si peşin, kalanı ise 2 yılda eşit taksitlerle ödenmek üzere satılmıştı. Bu satışla, Tekel'in 18 il ve ilçedeki fabrikaları, depo ve arsaları, kasasındaki 348,4 trilyon TL parası ve 70 milyon YTL değerindeki içkiyle beraber devredilmişti. MEY A.Ş, 292 milyon dolara satın aldığı TEKEL'in içki bölümünün % 92 hissesini, 3 yıl sonra 2006 yılında Amerikan Teksas Pacific Group'a (TPG), 3 katı fiyatla 810 milyon dolara satmıştır.

Bu satıştan kamunun, yani tüm halkın uğradığı zarar açıktır. Bunun yanında sektör yabancılaşmış, Amerikan firması satın aldığı fabrikalardan bazılarını kapatmış, üretici ürettiği üzüme alıcı bulamaz olmuştur. Kısacası tüm halk kaybetmiş, Amerika ve taşeronları kazanmıştır...

Tekel'in sigara bölümünün özelleştirilmesinin, benzer sonuçlar doğuracağı açıktır. Bu sonuçların ipuçları da, 2002 yılında çıkarılan Tütün Yasası'ndan bu yana yaşanmaktadır. Adeta tütün üretimini yasaklayan ve sektörü özelleştirmeye – yabancılaştırmaya hazırlayan 4733 sayılı Yasa hükümlerinin uygulandığı son 5 yıllık süre içerisinde tütün üreticisi sayısı yüzde 47 oranında azalarak 205.000'e gerilemiştir. 2000 yılında 200 bin ton olan tütün üretiminin, yedi yıllık süreçte yaklaşık yarısı kaybedilmiştir. 2006 yılında, 1962 yılından bu yana ilk defa 100 bin tonun altına düşerek 98 bin ton olarak gerçekleşen üretim, 2007 yılında 117 bin ton olmuştur.

Kıraç arazilerde ortalama 6,8 dekarlık aile işletmelerinde tütün üreten köylü, tarım üreticileri içinde en yoksul kesimi oluşturmaktadır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki tütün üretiminin azalması, ekonomik ve ekolojik alternatif yokluğu nedeniyle göçü zorunlu kılmıştır.

Diğer taraftan, Özelleştirme İdaresi'nin boyunduruğu altında, tek-

noloji yenileme yatırımları ve pazarlama olanakları sınırlanan Tekel sürekli pazar kaybetmekte, yabancı sigaralar Tekel markalarına karşı pazar üstünlüğünü ele geçirmektedir.

Türkiye, sigara içme alışkanlığı hızla artan ülkelerin liste başında bulunmaktadır. Devlet tekelinin etkili olduğu 1980-1985 yılları arasında sigara satışlarında artış olmazken, bir sonraki 5 yılda artış yüzde 21 oranında gerçekleşmiş, 1999'da ise bu oran yüzde 81'lere ulaşmıştır.

Bu hızlı artışta çokuluslu şirketlerin Türkiye'deki faaliyetlerinin etkili olduğu açıktır. Çokuluslu şirketlerin Türkiye sigara pazarına girmesiyle birlikte sigara alışkanlığı çocuk yaşlara inmiştir. Amele pazarlarında iş bekleyen işsizlerin ceplerindeki ucuz yabancı sigaralar, gelir olanağı arttıkça statü gösterisi olarak sergilenen pahalı yabancı sigaralar, Türkiye'nin sıradan görünümüleri olmuştur.

Şimdi, 1984 tütün liberalizasyonu ile başlayan, 2002 yılında 4733 sayılı Yasa ile hızlandırılan "iş", bitirilmek üzeredir. Tekel sigara fabrikalarının özelleştirme ihalesine aşağıdaki dört firma teklif vermiştir;

- Limak İnşaat San. ve Tic. A.Ş - PI Turkey LLC Ortak Girişim Grubu
- Strand Investment S.A.R.L
- British American Tobacco Tütün Mamulleri Sanayi ve Ticaret A.Ş
- CVCI – Doğan - TÜTSAB Ortak Girişim Grubu.

Tablo açıktır, Tekel'in alkolü içkiler bölümünün özelleştirilmesinde oynanan oyun yeniden sergilenmektedir.

Kısacası, Tekel yok pahasına satılacak, araçlar paylarını alınca aradan çekilecekler ve tüm fabrikalarımız yabancıların olacak. İşçi işini, köylü ürününü kaybedecek. Tüm olumsuzluklara karşın 2006 yılında devlete katkısı 4 milyar 160 milyon YTL olan Tekel yok olacak...

Atatürk'ün Tekel'i 4 milyon liraya devletleştirerek Reji İdaresi'ni kovmasından bu yana 83 yıl geçti. Osmanlı'nın son döneminde, yabancıların alacaklarının tahsili için tuz ve tütün gelirlerine el koyan Reji'nin kolcuları, Anadolu'da binlerce köylüyü öldürmüştü. 83 yıl sonra, film başa dönüyor...

Bu filmin başa dönmesi, tarıma, ekonomiye, sağlığa, insana ve yaşama zarardır. Bu filmin başa döndürülmesi, halk düşmanlığıdır.

Onun için diyoruz ki, Ankara'da Tekel işçilerine sıkılan tazyikli su, hepimize sıkılmıştır. Gün, şiddet karşısında tek tek yıkılan işçinin – köylünün ve halkın yanında durma günüdür.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur ...

Dr. Gökhan GÜNAYDIN

Başkan

(Yönetim Kurulu adına)

TEKEL'İN PAZAR PAYINI KAPMA HESAPLARI VE ÜLKEMİZE KAYBETTİRECEKLERİ !



TEKEL'in sigara biriminin özelleştirilmesine ilişkin ihale sürecinin 26 Ekim 2007 tarihinde başlamasıyla birlikte, mevcut pazar payını bir şekilde ele geçirmek isteyen sözde yerli alıcılar ve yabancı sigara baronlarının bir bir ortaya çıkmaya başladıklarına şahit olmaktadır. Basında yer alan açıklamalara göre, 2008'in ilk aylarında gerçekleştirilecek ihalede oluşacak rakam, -JTI'nın 2003 yılında teklif ettiği 1,15 milyar doların üzerinde- 1,5 milyar dolar civarındadır. Dolar kuru göz önüne alındığında, o gün verilen fiyatla bugün konuşulan fiyat arasında fark olmadığı ortadadır. Gelişmelerden net olarak anlaşılmaktadır ki, yerli olsun yabancı olsun tüm şirketler TEKEL'in pazar payından "bize ne düşer" in hesabını yapmaktadırlar.

SÖZDE YERLİ ALICILAR VE ÖZELLEŞTİRMELER

Türkiye'de yapılan pek çok özelleştirmede, sözde yerli alıcılar çok uygun koşullarda devlet desteğiyle aldıkları kuruluşları kısa süre sonra 2-3 katı fiyatına yabancılara satmaktadırlar. Buna, TEKEL'in alkollü içki birimi, Sümerbank ve Petrol Ofisi örnek olarak gösterilebilir.

Petrol Ofisi'ni 1,25 milyar dolara satın alan yerli konsorsiyumun, şirketi aldıktan sonra kendine ait zarar eden şirketle birleştirdiği, bu durumun Devletin her yıl 150 milyon YTL vergi kaybına sebep olduğu ve sonuçta birikmiş KDV borçları ödenmeyen milli kuruluşu yabancılara 5 milyar dolara sattığı bilinmektedir.

TEKEL'in alkol birimi de 2004 yılında 2 yılı ödemesiz 7 yıl vadeli 230 milyon dolarlık kredi kullanılarak 292 milyon dolara Nuro-Özaltın-Limak-Tütsab konsorsiyumu tarafından satın alınmıştır. Çok değil 2 yıl sonra, bu ortak girişim grubu tarafından kurulan MEY İçki'nin yüzde 90'ı 810 milyon dolara özel yatırım şirketi Pacific Group'a peşin olarak satılmıştır.

YABANCI ALICILARIN ULAŞMAK İSTEDİKLERİ ESAS NOKTA

Dünya'da hemen hemen bütün ülkelerde sigara endüstrileri yasal veya yasal olmayan tekellerin elindedir. Bu durum, katma değeri ve kar marjı çok yüksek olan tütün ve tütün mamulleri sektörünün önemli ve ayırt edici bir özelliğidir. Son yıllarda çokuluslu sigara şirketlerinin başta devlet tekelleri olmak üzere, bazı küçük ölçekli sigara şirketlerini de satın alarak tröstleştikleri görülmektedir. 1992 yılından bu yana Türkiye'de yatırım yapan çokuluslu sigara şirketlerinin birkaç yıl içinde gerçekleştirdikleri net satış rakamları, bugüne kadar yaptıkları toplam yatırım masraflarının kat kat üstünde gerçekleşmektedir. Kısaca, toplam yatırım giderlerini bir iki yılda karşılayabilecek satış gelirlerine ulaştıkları aşikardır. Aslında, bu şirketlerin üretim kapasitelerini artırmalarına, yerli veya yabancı şirketlerin yeni sigara fabrikaları kurmalarına mevzuatta hiçbir engel yoktur. Böyle bir imkan varken, bu imkanı kullanmayan şirketlerin esas amacı, TEKEL'in mevcut pazar payını ele geçirerek iç piyasaya tamamen blended sigaraların hakim olmasını sağlamak ve tütün ve tütün mamulleri piyasasında mutlak egemen olmaktır.

TEKEL Sigara Fabrikaları, devlete yük olmayan aksine kar eden ve istihdam yaratan kuruluşlardır. Bu kuruluşların özelleştirilmesi, ekonomiye ayrıca bir katkı sağlamayacaktır. Özelleştirmeden doğacak en önemli mali sonuç, özelleştirilecek fabrikalarda üretilen sigaraların satışından sağlanacak karın tamamının yurtiçinde kalması yerine, çokuluslu ortaklar tarafından yurtdışına transfer edilecek olmasıdır. Örneğin, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasının (İSMMMO), "Türkiye'deki Yabancı-Kar Transferleri" başlıklı Raporu'na göre, 1990-2002 döneminde yabancı yatırımcıların Türkiye'de yaptıkları kar transferlerinin toplamı 3,1 milyar dolar iken, 2003 yılından bu yılın ilk 8 ayına kadar geçen dönemde kar transferi toplamı 5,15 milyar dolara ulaşmıştır. Raporla, son 3,5 yılda yapılan kar transferleri toplamının, geçmiş 12 yılda yapılanın yüzde 60 daha üzerinde gerçekleştiği, henüz küçük boyutlarda görünen kar transferlerinin, yabancıların yeniden yapılanma ve organizasyon yatırımlarının tamamlanmasıyla daha da artacağı, durumun Türkiye açısından daha da sıkıntılı bir noktaya gideceği vurgulanmıştır.

Devletin TEKEL'in sigara fabrikalarından sağladığı karı, çokuluslu şirketlere terk etmesi ya da onlarla bölüşmesi için haklı sayılabilecek bir neden yoktur. Kaldı ki, TEKEL'in sigara ve yaprak tütün birimlerinin özelleştirilmesi, tütün ve tütün mamulleri piyasasında doğrudan belirleyici olacağından, muhtemel özelleştirme sonucunda tütün üreticisinden tütün mamulleri tüketicisine, toplum sağlığından ülke ekonomisine kadar geniş ve olumsuz bir etkilenmenin olacağı mutlaklıdır.

DEVLETİN VERGİ KAYBI VE KAYITDİŞİLİK

TEKEL'in alkollü içkiler biriminin özelleştirilmesi sonucu, bu sektörde yüksek oranlarda kayıtdışı ve vergi kaybı olmuştur. Aynı kayıtdışılık ve vergi kaybı, TEKEL'in sigara fabrikalarının özelleştirilmesi halinde tütün ve tütün mamulleri sektöründe de yaşanacaktır.

ÜLKE TÛTÛNCÛLÛĞUNU VE TÛTÛNCÛSÜNÛ BEKLEYEN TEHLİKELER

Yaklaşık 400 yıldır topraklarımızda Anadolu insanının alın teri ve emeğiyle sabırla işlenerek üretilen Türk tütünü, nefaseti, kokusu ve harmanları ıslah edici özellikleri ile dünya piyasalarında marka olmuş ve "özel ürün" konumuna ulaşmıştır. Yıllardır 100.000 tonun üzerinde gerçekleşen ihracatımız dikkate alındığında Türkiye, Şark tipi (Oriental) tütün ihracatında Dünya birinciliğini tartışmasız sürdürmektedir. 2006 yılı rakamlarıyla 500 milyon doları bulan tütün ihracatımızda TEKEL'in ve tütün üreticilerimizin önemli bir katkısı vardır. TEKEL'in sigara fabrikalarının özelleştirilmesi sonucunda yurtiçi tüketimi asgari miktarlara düşecek olan Türk tütününe karşılık, Virginia ve Burley tütünlerinin ithalatı giderek artacaktır. 2006 yılı sonu itibarıyla, 70 milyon kilogram tütün karşılığında 250 milyon dolarlık tütün ithalatı yapan Türkiye, bu

TEKEL



gelişmelerin sonucunda, dış ticarete maalesef net ithalatçı durumuna gerileyecektir. Kaldı ki, Türkiye’de tütün üretimi 2006 ürününde 1962 yılından bu yana ilk defa 100.000 tonun altında 98.000 ton olarak gerçekleşmiştir. 2007 ürününün de 100.000 tonun altında kalacağı tahmin edilmektedir. Bu miktar, ülkenin iç tüketim ve dış satım kapasitesi dikkate alındığında ihtiyacın altında bir rakamdır.

4733 sayılı Kanun’un yürürlükte olduğu geçen 5 yıllık süre zarfında yüzde 47 oranında azalarak 205.000 civarına inen tütün üreticisi sayısı ve yüzde 38,5 oranında azalan üretim miktarı, ülke tütüncülüğünün bir yokoluş sürecine girdiğinin bariz göstergesidir. Bir tütün üreticisinin 2006 ürünü itibarıyla ortalama yıllık geliri 2.309 YTL olup, bu gelir aylık olarak 192,4 YTL’ye karşılık gelmektedir. TÜRK-İŞ tarafından yapılan hesaplamalara göre, Kasım 2007 ayı itibarıyla 4 kişilik ailenin açlık sınırı 697,16 YTL’dir.

Türk tütününü, fakir toprakların bir ürünüdür. Bugüne kadar yapılan bütün çalışmalarda aynı arazilerde üreticilerin hayatlarını sürdürebileceği gelir sağlayabilecek alternatif bir ürün veya ekonomik faaliyet konusu bulunamamıştır. Üreticiler, bu arazilerde ürettikleri tütüne mahkûm durumdadırlar.

Sigara birimi özelleştirilmiş bir TEKEL’in yaprak tütün biriminin de ayakta kalabilme imkânı yoktur. Yeniden yasal bir düzenleme ve yapılanma gerçekleştirilmediği takdirde yaprak tütün biriminin birkaç yıl içinde tasfiyesi kaçınılmazdır. 2008 yılında TEKEL’in sigara biriminin özelleştirilmesinin yanı sıra TEKEL’in tütün alımlarından da çekilmesi halinde özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde sosyo-ekonomik ve siyasi problemlerin artması muhtemeldir.

Aslında, küresel ısınmanın ve kuraklığın gündemde olduğu şu günlerde, suya çok az ihtiyaç duyan mucizevi bir sanayi bitkisi olan tütünden vazgeçmek yerine, bu üründen ülke olarak nasıl daha fazla fayda sağlarızı tartışıyor olmayı yeğledik. Ayrıca, üretildiği kıraç ve yamaç arazilerde erozyona engel olan tütünden vazgeçmek, son yıllarda daha da fazla Şark tipi (Oriental) tütün üretmeye başlayan Çin, Hindistan, Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan, İran, Gürcistan ve Ermenistan gibi ülkelere yakın gelecekte pazarın kaptırılması anlamına gelmektedir.

TOPLUM SAĞLIĞI AÇISINDAN TEKEL

TEKEL, pazar kaybetme pahasına da olsa çokuluslu sigara şirketlerinin riayet etmediği kanuni gerekleri yıllardır “dürüst üretici ve satıcı” titizliği ile yerine getirmektedir. Sektörde bir kamu kuruluşu olarak TEKEL’in varlığını sürdürmesi, tütün mamulleri tüketicileri ve toplum sağlığı açısından da önem taşımaktadır. Her geçen yıl Avrupa ve Amerika’da satışları azalan çokuluslu sigara şirketleri, ülkemize gelince kanunları ve kurumları yok sayarak yasadışı reklam ve promosyon çalışmalarını pervasızca sürdürmektedirler. Yasadışılığın yanında etik olmayan ticari tavrın esas amacı, TEKEL’in piyasa payının iç edilmesi, gelişmiş ülkelerde kaybedilen pazar paylarının insanımızın akciğerlerinin kullanılarak telafi edilmesidir.

Görülüyor ki, TEKEL’i savunmak bir yönüyle insanımızın sağlığını da savunmaktır.

SONUÇ OLARAK

Hükümet edenlerin TEKEL Sigara Fabrikalarını özelleştirmeleri halinde tütün ve tütün mamulleri piyasasının mutlak hakimi çokuluslu yabancı şirketler olacak, tütünden ekmeğini kazanan milyonlarca örgütsüz ve savunmasız tütün üreticisi büyük kentlerde işsiz ve yoksulların arasına karışacak ve sektör çalışanları ciddi mağduriyet yaşayacaktır.

TEKEL’in sigara biriminin özelleştirilmesinin ülkeye ve topluma faydası yoktur ve olmayacaktır, bu gerçeği ülkeyi yönetenlere bir kez daha hatırlatmayı, ülkemize ve Türk tütüncülüğüne karşı görev sayıyoruz.

TÜTÜN EKSPERLERİ DERNEĞİ YÖNETİM KURULU

03.12.2007

ŞEKER SANAYİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ GERÇEĞİ

ŞEKER-İŞ SENDİKASI

Şeker pancarı, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en fazla istihdam ve katma değer yaratan üründür. Ülkemiz açısından bakarsak; sektörün yarattığı katma değer toplam 3 milyar dolardır.

Şeker pancarı, **istihdam sorununa çözüm olabilecek** yegane bitkidir. Bir dekar şeker pancarı tarımı, 80 saati tarımda, 13 saati sanayide olmak üzere toplam 93 saat tam istihdam yaratmaktadır. Bu rakam buğday tarımında 3 saat/dekar, mısır tarımında ise 12 saat/dekardır.

Türkiye’de dar kıyı şeridimiz hariç olmak üzere tüm bölgelerimizde yapılabilen pancar tarımı halen 65 ilimizde sürdürülmekte, tarımın ana itici gücünü oluşturmakta, münavebeli tarımın yaygınlaşmasını ve hayvancılığın gelişmesini sağlamaktadır. Ayrıca gübre, tarımsal ilaç gibi tarımsal girdiler ve taşımacılık gibi yan sektörlerle en fazla katkı sağlayan sektördür. Şeker pancarı, eşdeğer büyüklükteki bir orman arazisine göre 3 kat daha fazla oksijen üretmekte, dolayısıyla çevre açısından son derece büyük bir önem arz etmektedir. Aile içi işgücünün tamamının kullanılmasını sağlamakta ve en yüksek oranda çiftçi geliri yaratan ürün olma özelliğini taşımaktadır. Geleceğin yakıtı olarak tanımlanan bio-etanol üretiminde de şeker pancarı başlıca hammaddelerden biridir ve çok büyük verim sağlamaktadır.

Ülkemizde pancar tarımı ve pancar şekeri sektörü, pancar ekicileri, tarım işçileri ve sanayi işçileri ile yan sektörlerde çalışanlar aileleriyle birlikte düşünüldüğünde, yaklaşık 10 milyon insanımızı doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendirmektedir.

6 Aralık 2005 tarih ve 26015 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Özelleştirme Yüksek Kurulu Kararı ile Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikaları özelleştirme programına alınması, üretim maliyetleri düşük, karlılığı yüksek olan bu fabrikaların özelleştirme işlemlerinin 18 ay içerisinde tamamlanmasının öngörülmesi ve 13 Nisan 2006 tarihinde de bu fabrikalarımızın ihale ilanı yayınlanması, şekerle ilgili çevrelerde ve kamuoyunda karlı fabrikaların özelleştirilip diğerlerinin kapatılacağı yönünde endişeler oluşturmuştur.

Bunun üzerine Sendikamızca bilimsel ve resmi verilere dayalı raporlar oluşturularak, ilgili tüm çevreler nezdinde girişimlerde bulunulmuştur. Başta Başbakanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN olmak üzere Hükümetimizin ve AK Parti’nin temsilcileriyle yapılan görüşmeler neticesinde Sayın Başbakanımızın bizzat verdiği talimatlarla komisyonlar oluşturulmuş, bu komisyonların çalışmalarında Sendikamızın görüşleri haklı bulunmuş ve ihale süreci önce iki kez ertelenmiş, ardından süresiz olarak iptal edilmiştir. Bununla birlikte ayrıca Hükümet, ÖİB, Türkşeker ve Sendika temsilcilerinden oluşacak yeni bir komisyon kurulması, Türkşeker’in ve özelleştirme stratejisinin yeniden masaya yatırılarak gözden geçirilmesi benimsenmiştir.

Bu arada Sendikamızca söz konusu ÖYK kararının iptali amacıyla Danıştay’da da dava açılmış ve yürütmenin durdurulması kararı alınmıştır. Bilahare, siyaseten alınan kararlara ve hukuk kararına uygun olarak 18 Eylül 2007 tarih ve 2007/54 sayılı ÖYK kararı ile Bor, Ereğli ve Ilgın Şeker Fabrikalarımız yeniden Türkşeker bünyesine aktarılmıştır.

Ancak Türkşeker’in özelleştirilmesine ilişkin tüm bu olumsuzluklar halen mevcutken, siyaseten ve hukuken alınan kararla Sendikamızın haklılığı kanıtlanmışken ve bu kararlara rağmen, **9 Ekim 2007 tarih ve 26668 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 8/10/2007 tarih ve 2007/57 sayılı ÖYK Kararı ile Türkşeker’deki kamu hisselerinin tamamının özelleştirme programına alınmasına karar verilmiştir.**

Hiçbir çalışma yapılmadan, hiçbir alternatif yöntem geliştirilmeden, yaşanabilecek olumsuzluklar konusunda herhangi bir önlem alınmadan, maliyetlerde minimizasyon sağlanmadan, teknolojik yenilenme gerçekleştirilmeden, daha önce verilen sözlere rağmen sektörel kesimlere danışılmadan, Türkşeker’in tamamının özelleştirme programına alınmasını öngören bu karar, **Türkiye’nin şeker sektöründen çekilmesine, pazar haline gelmesine vesile olacak riskler içermektedir.**

Bunun nedeni, Türkşeker’in karlı fabrikalarını öncelikli olarak özelleştirmek düşüncesi ile tümünü birden Özelleştirme İdaresi’ne devretmek arasında hiçbir fark olmamasıdır. Karar, Türk şeker sektörünün karşı karşıya kalacağı olumsuzlukları katmerleştirecek, Türkşeker SEKA gibi, Et Balık Kurumu gibi fason üretim yapan bir kuruluş haline getirilecektir. Şeker sektöründe yapılacak özelleştirmelerden geri dönüş de mümkün olmayacak, ülkemiz şeker sektöründeki tüm geleceğini yitirecektir. Çünkü pancar tarımından dışlanan çiftçilerin büyük bir kısmı köyden kente göç edecek ve bunları yeniden toprağa döndürmek mümkün olmayacaktır.

Şeker fabrikaları ihaleye çıktığı anda sadece 5-6 karlı fabrikaya talep gelecek, en az 15 – 18 arasında fabrika ile şeker sanayinin yan tesisleri olan 5 adet makina, 1 adet elektromekanik, 1 adet tohum işleme, 4 adet alkol fabrikası, 1 adet şeker enstitüsü ve 2 adet tarım işletmesi kapatılmak zorunda kalacaktır. Bu durumda pancar ve şeker üretimi % 40 – 50 oranında, sektörel istihdam % 50 – 60 oranında daralacak, yan sektörler



ŞEKER SANAYİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ GERÇEĞİ

car tarımı ve pancar şekeri sektörü tüm dünyada korunan ve desteklenen sektör olmuştur. Türkiye bugün, doğrudan ve dolaylı olarak nüfusumuzun % 15'ini ilgilendiren bu sektörü desteklemeyen tek ülke konumundadır.

AB şeker reformu ile pancar şekeri üreticisi ülke sayısının 6'ya düşürülmesi hedeflendiğinden, dünya piyasasında yaklaşık 4 milyon ton şeker açığı oluşması beklenmektedir. Dolayısıyla şekerin dünya borsalarındaki fiyatları da yükselecektir.

Öte yandan tüm dünyada görülen **YENİLENEBİLİR ENERJİ** kaynaklarına ve bu çerçevede enerji tarımına yönelme eğilimi de yine şeker hammaddelerinin biyoetanol üretiminde kullanılması ve şeker arzının azalması sonucunu doğurmaktadır, borsa fiyatlarının yükselmesini hızlandırmaktadır.

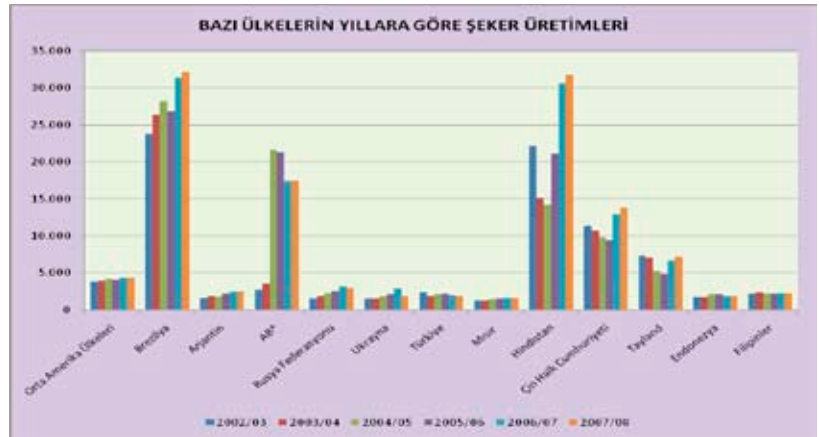
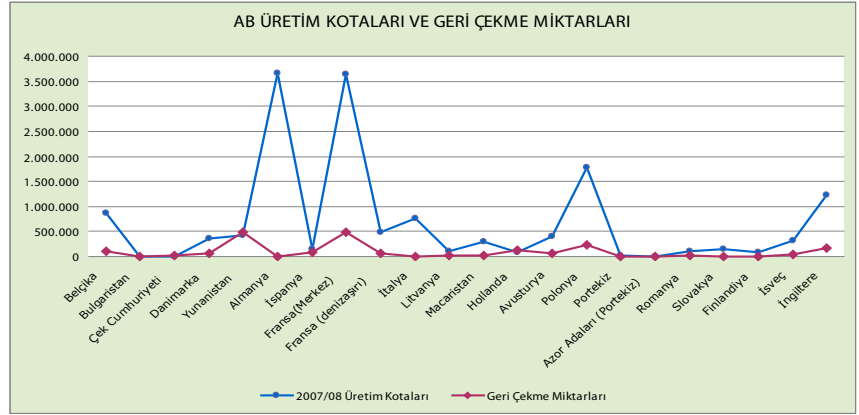
Bu durum, mevcut pancar kotasını şeker ihtiyacı doğrultusunda koruyabildiği ve maliyetlerini minimize edebildiği sürece Türkiye için özellikle Ortadoğu ve Orta Asya ülkelerine coğrafi yakınlığı açısından büyük bir avantaj oluşturacaktır. Aksi takdirde AB'ye tam üyelik durumunda ülkelerarası kota transferi nedeniyle ülke kotamız başka ülkelere aktarılacak ve ülkemiz mevcut şeker kotasını da kaybederek sektörden çekilmek zorunda kalabilecektir. Bu durumda Türkiye dev uluslararası şirketlerin pazarı olacaktır.

Halbuki AB şeker rejimi reformu gündeme geldiğinden bu yana diğer şeker üreticisi ülkeler sürekli olarak şeker üretimlerini arttırmaktadır. Brezilya, Meksika, Küba, Hindistan, Çin, Tayland, Endonezya, Filipinler, Mısır, Kenya, Mozambik, Sudan, İran, ABD ve Rusya gibi ülkeler pancar ve şeker kamışı üretim alanları ile şeker üretim miktarlarını arttırarak bu süreci kendi lehlerine çevirmeye çalışmaktadırlar.

* 2002/03 ve 2003/04 yıllarına ait veriler AB-15, 2004/05 ve 2005/06 yıllarına ait veriler AB-25, 2006/07 ve 2007/08 yıllarına ait veriler AB-27 ülkelerine aittir.

Örneğin Rusya, son dört yılda şeker pancarı üretimini % 35, şeker üretimini ise % 50 arttırmış, ithal ettiği 3,4 milyon tonluk ham şekeri işleyecek şekilde rafinerilerinin kapasiteleri arttıracak yeni yatırımlar yaparak fabrikaların modernizasyonunu sağlamıştır. Çin'de 2006/2007 üretim döneminde şeker kamışı alanları % 7, şeker pancarı alanları ise % 10 büyümüştür. Hindistan'ın ise 2006/2007 üretim yılında şeker üretimini 18.6 milyon tondan 24 milyon tona çıkarması beklenmektedir. **Öte yandan Fransa'da 1994/95 yıllarında özelleştirmenin hemen hemen tamamlanmış olduğu sektörde, son yıllarda yeniden kamulaşma eğilimine girilmiştir. Özel sektörün elindeki şeker fabrikalarının büyük çoğunluğu kooperatiflere devredilmiş ve 2007/08 döneminde çiftçilerin hisse oranı yaklaşık % 62'ye yükselmiştir.** Dünya şeker sektöründe yaşanan bu gelişmeler, sektörün geleceği konusunda Sindikamızın öngörülerini haklı çıkarmakta, önümüzdeki birkaç yıl içinde şeker sektörünün çok karlı bir hale geleceğini kanıtlamaktadır.

Ayrıca dünya şeker çevrelerinde 2015 yılından sonra kamış şekerinin pancar şekeri ile rekabet edemeyeceği, kamış şekeri üreten ülkelerin halen gelişmekte olan ülkeler olmasından dolayı genellikle işçilik maliyetlerinin çok düşük, teknolojinin çok geri olması ve filtrasyon sisteminin bulunmaması nedeniyle kamış şekerinin tercih edilmeyeceği, şeker fiyatlarının pancar şekeri lehine artmasının da bu tercihte etkili olacağı yönünde beklentiler mevcuttur.



ŞEKER SANAYİNİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ GERÇEĞİ

2014 yılında şeker rejimi reformunu tamamlayarak şeker üretimini önemli miktarda azaltacak olan AB pazarına girmeye hazırlanan kamış şekeri üreticisi ülkelerden bu eksikliklerini giderecek yatırımları tamamlamalarının bekleneceği, ancak bu ülkelerin genellikle yatırım maliyetlerini kaldırmakta güçlük çekeceği, fiyat avantajının da ortadan kalkmasıyla kamış şekerinin pancar şekeri karşısında rekabet gücünün kalmayacağı ileri sürülmektedir.

Öte yandan sektörün özelleştirilmesine yönelik olarak atılan adımlarda ve belirlenen politikalara ilişkin temel esaslarda da bazı yanlışlıklar yapıldığı görülmektedir. Özellikle danışman şirket seçimi bariz bir hatayı yansıtmaktadır. Şeker fabrikalarının özelleştirilmesi çalışmalarına yardımcı olmak üzere 09.11.2004 tarihinde sonuçlanan ihaleyle Oyak Yatırım Menkul Değerler A.Ş., Abo International Advisory Services B.V. ve ED & F Man İstanbul Pazarlama Ltd. Şti Konsorsiyumu görevlendirilmiştir. ED & F Man, 220 yıldır şeker ticaretiyle uğraşmaktadır. Şeker ticareti konusunda dünyanın 60 ülkesinde 35 şirket ile faaliyet göstermekte olan şirket, şeker ticaretinde dünya lideridir. Ayrıca Ukrayna'daki tesislerinde, kamış şekeri üreten ülkelere temin ettiği ham şekeri işleyerek şeker üretmektedir. Ülkemizin şeker üretimindeki her azalış, bu şirket için kâr anlamına gelecektir. Türkşeker'in rakibi konumundaki böyle bir şirketin Şeker Sanayii'nin özelleştirilmesinde kendi çıkarlarından ve kârından başka bir şey düşünmeyeceğini, Türkiye'nin milli çıkarlarını gözetmeyeceğini varsaymak mümkün değildir. Dolayısıyla ED & F Man'ın içinde bulunduğu üçlü konsorsiyumun Şeker Sanayii'nin özelleştirilmesine yönelik stratejisi ülkemizin çıkarları doğrultusunda belirlenmesi beklenemeyecektir.

Bu nedenle Sendikamız, şeker fabrikalarının özelleştirme programından çıkarılarak özelleştirilmesi gerektiği görüşündedir. Bunun yapılamaması durumunda mülkiyet devri yerine işletme hakkının devri yöntemi benimsenmeli, en az 8 yıl süresince pancar ve şeker üretim garantisi, fabrikaların modernizasyonu ve mevcut istihdamın korunmasına ilişkin hükümler getirilerek fabrikaların yaşatılması temin edilmelidir.

Türkşeker'in varlığını sürdürmesi için; tüm fabrikaların modernize edilerek özel şeker fabrikaları ile rekabet edebilir duruma getirilmeleri gerekmektedir. Bunun yanı sıra maliyetlerin düşürülmesi için de gayret gösterilmeli, bu konuda tüm kesimler üzerlerine düşen görevi yerine getirmelidir. Ayrıca şeker kaçakçılığının önlenmesi ve NBŞ kotalarının AB ülkelerindeki gibi % 2 seviyesine çekilmesi ve sektörün kendi kendini finanse edebileceği şekilde AB ülkelerindeki gibi bir Şeker Fonu kurulması şarttır.

Ancak bu önlemler; sektörün sosyal boyutunun tam olarak tespit edilmesi, gerekli bölgelerde pancara alternatif bitki yetiştiriciliğinin geliştirilmesi, göçün ve terörün önlenmesi amacıyla diğer yatırımların teşviki ve riskli bölgelerde istihdam olanaklarının artırılması yönünde alınacak diğer önlemlerle desteklenmelidir.

Bütün bunların gerçekleştirilmesinin ardından yine pancar şekeri üretimi korunarak ve Türkiye'nin pazar olmasını engelleyecek tedbirler alınarak, sektöre ulusal ve uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırılmış olarak yeniden masaya yatırılmalı ve ilgili kesimleri mağdur etmeyecek, ülke menfaatlerine ve dünyadaki gelişmelere aykırı düşmeyecek yeni bir şeker rejimi oluşturulmalıdır. AB'deki gibi sektörün kendi kendini idamesini sağlamak üzere bir Şeker Fonu oluşturulmalı, bu fon yoluyla oluşturulacak otofinansman sistemi yeni şeker rejiminin temellerinden biri haline getirilmelidir.

Tarım dünyanın her ülkesinde bir devlet politikasıdır. Tarım politikaları özel sektöre bırakılmamaktadır. Türkiye de şeker sektörünü kaybetmek istemiyorsa; AB şeker rejimi reformunun tamamlanacağı yıl olan 2014 yılını beklemek, reformun sonuçlarını ve dünya piyasalarına etkilerini görmek, ondan sonra kendi şeker sektörüne yön vermek zorundadır. Bu tarihe kadar sektörün yaşatılması için de sektöre devlet desteğinin ve korumasının sağlanması şarttır.

Türkşeker fabrikalarının buldukları yörelere yaptıkları katkıları tartışmak mümkün değildir. Şeker fabrikalarının pancar çiftçilerine pancar bedeli olarak, nakliyecilere pancar, şeker, küspe, melas, alkol, kireçtaşı, kömür, fuel-oil ile curuf, toprak gibi atıklar ve diğer taşımaların karşılığı olarak, personele maaş ve ücret olarak, müteahhitlere ve yöre esnafına mal ve hizmet satın almaları karşılığı olarak ödenen paralar, yöre ekonomisini canlandırmakta, yörede paylaşılan temel parasal girdiyi oluşturmaktadır. Bu bölge ekonomileri için bu katkıdan vazgeçmek çöküş demektir.

Türkşeker fabrikalarının % 42 fiili kapasite ile çalıştığı 2007/2008 döneminde bile yöre ekonomilerine yaklaşık 2 milyar YTL girdi sağladıkları düşünüldüğünde, tam kapasite ile çalışmalarını halinde bu girdinin kat kat artacağı, özel şeker fabrikaları ile birlikte düşünüldüğünde 4,5 – 5 milyar \$'a ulaşacağı kolaylıkla tahmin edilebilecektir.



SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

I. GENEL DEĞERLENDİRME*

59. Hükümet döneminde “Sosyal Güvenlik Reformu” adı altında sürdürülen çalışmaların her aşamasında, 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası ile ilgili görüş, değerlendirme, öneri ve istemlerimiz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’na, Sosyal Güvenlik Kurumu’na, Ekonomik ve Sosyal Konsey’e, TBMM Komisyonlarına, birçok kez iletilmiştir. Ancak, başta Emek Platformu içinde ortaklaştığımız konular olmak üzere, birçok konuda istemlerimiz göz ardı edilmiştir.

Yasa tasarısı, 5489 Sayılı Yasa olarak TBMM’nde kabul edilmesinin ardından, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yeniden görüşülme üzere TBMM’ne geri gönderilmiş ve değiştirilmeden 5510 Sayılı Yasa olarak kabul edilmiştir.

01.01.2007 tarihinde yürürlüğe girmesi beklenen yasa ile ilgili olarak Sayın Cumhurbaşkanı ile 118 milletvekili tarafından Anayasa’ya aykırılık ileri sürülerek, Anayasa Mahkemesi’ne başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi, 15.12.2006 tarihli kararı ile Anayasa’ya aykırılık savlarının 24’ünü tamamen veya kısmen kabul ederek, bazı maddelerin yürürlüğünü durdurmuş, 8’ini ise reddetmiştir. Ağırlıklı olarak kamu çalışanları yönünden iptal edilen maddeler arasında 7 madde serbest çalışanlar, 5 madde de işçiler yönünden getirilen düzenlemeleri kapsamaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin 31.12.2006 günü gerekçeli kararını açıklamasının ardından, 2007 Bütçe Kanunu’na konulan bir hüküm ile 5510 Sayılı Yasa’nın uygulanması önce 01.07.2007, daha sonra, 01.01.2008 tarihine ertelenmiştir.

01.01.2008 tarihinden düzenleme yapılması zorunluluğu nedeniyle, 5510 sayılı Yasa yerine Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yeni bir taslak hazırlanmış ve 25 Ekim 2007 günü yapılan Üçlü Danışma Kurulunda gündemdeki başka konularla birlikte gündeme getirilmiştir. Üçlü Danışma Kurulu, 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında işçi, işveren ve kamu çalışanları konfederasyonlarının katılımıyla oluşan bir kuruldur.

Sosyal güvenlikle ilgili yasa taslağının, ilgisi nedeniyle 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Yasası ile oluşturulmuş olan Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulunda değerlendirilmesi gerekmektedir. Üçlü danışma Kurulunun tarafları, Üçlü Danışma Kurulu içinde de yer almasına karşın, SGYD Kurulunda toplumun daha geniş bir kesimi temsil edilmektedir. Tüm bunlara karşın, konuyla ilgili olarak Üçlü Danışma Kurulu 16.11.2007 günü yeniden toplantıya çağırılmış ve SGYD Kurulunun taraflarının tam katılımı olmaksızın, 5510 sayılı Yasa değişikliği ile ilgili değerlendirmelerimiz ve önerilerimiz alınmıştır. Taslak üzerinde bir günlük teknik çalışma toplantısının ardından, Başbakanlık Tasarısı olarak TBMM’ne sunulacağı ifade edilmesine üzerine, Konfederasyonumuz teknik çalışma toplantısına katılmamış ve tasarının 28 Kasım 2007 günü TBMM’ne sunulduğunu, diğer konfederasyonlar gibi, aynı gün yapılan İŞKUR Genel Kurulu’nda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı tarafından yapılan açıklamadan öğrenmiştir.

Hükümetin, yasa tasarıları ile ilgili izlediği yöntemin değişmediği ve aynı yaklaşımın sürdürüleceği anlaşılmıştır. Bizim de Konfederasyon olarak, 5510 Sayılı Yasa’nın hazırlanış sürecinden bu yana ileri sürdüğümüz ve açıkladığımız görüşlerimiz ve istemlerimizde bir değişiklik söz konusu değildir. Beklentimiz ve talebimiz, yasanın Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen hususlar da göz önünde bulundurularak yeniden düzenlenmesidir. Bu doğrultuda izlenmesi gereken temel yaklaşım, sağlık ve sosyal güvenlik haklarının dengeli ve eşitlikçi bir yapı içinde kullanımının sağlanması ve toplumun tüm kesimleri için gözetilen temel haklar olarak düzenlenmesidir. Oysa sonuç beklenenin tam tersi olmuştur.

Gerçekte, bugüne dek AKP Hükümetleri, “kamunun yeniden yapılandırılması”, “sağlıkta dönüşüm projesi”, “sosyal güvenlik reformu” olarak adlandırdığı projelerle, gerçekte kamusal hizmetleri ve sosyal hakları tasfiye eden ve çoğunluğun çıkarları ile çatışan piyasacı düzenlemeleri kararlılıkla uygulamayı sürdürmüştür. Katılımcılık ve sosyal diyaloga vurgu yapılan ancak, tek yanlı bilgi aktarımının ötesine geçmeyen süreçler, uygulamaların taraflara dayatılmasıyla sonlanmıştır.

60. Hükümetin devlet anlayışı da önceki AKP Hükümetleri gibi, sosyal devleti dışlayan, “düzenleyici – piyasacı devlet”i önceleyen bir yaklaşıma dayanmaktadır. Sosyal devlet, toplumsal eşitsizlikleri ortadan kaldırmak amaçlı olduğu halde, düzenleyici – piyasacı devletin amacı, piyasa mekanizmasına dayanan bir sistemi işler kılmak, devleti piyasanın gereklerine göre yönetmektir. Bu nedenle 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası da, şimdi 60. Hükümet tarafından hazırlanan bu yasadaki değişiklik öngören taslak metin de, “düzenleyici-piyasacı” devlet anlayışına dayanmaktadır.

Gerçekte yeni metin, bir yenilik taşımamaktadır. Sosyal güvenlik harcamalarını kara delik olarak gören, sosyal güvenlik kurumlarını işletmeye dönüştüren, sosyal hakları “gelir artırıcı, gider azaltıcı” bir finansman anlayışı ile kısıtlayan, sağlık hakkını kar alanına devreden, sosyal devlet karşıtı ve piyasacı yaklaşım geçerliliğini sürdürmektedir. Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda bir düzenleme yapmak yerine, daha önce eksik bırakılan kimi teknik sorunların giderilmesi ve bazı konularda daha önce yapılmış olan düzenlemelerin aşırıya kaçıldığı düşüncesiyle geri alınması öncelikli olarak gözetilmiştir.

5510 Sayılı Yasa, yurttaşların geleceğini ve sağlık gereksinimlerini güvence altına alarak, onların onurlu yaşama hakkını gerçekleştiren ve gelecek kaygısı duymaksızın güvenli bir toplum içinde yaşadıkları duygusunu ve güvencini pekiştiren sosyal politikaların önemli bir bölümünü oluşturan sosyal sigortalar ve sağlık haklarını, yeniden düzenlemiştir. **Yeni düzenleme ile sosyal hukuk devletin güvencesinde olan “hak” anlayışının yerini, takdire dayalı “sıradan bir yardım anlayışı” almıştır.** Sosyal güvenlikle 5510 Sayılı Yasa ile getirilen ve bir dönüşümü yansıtan bu model, Dünya Bankası ve IMF’nin sosyal hakları ve sosyal güvenliği mali piyasalara terk eden modelidir. 5510 Sayılı Yasa’da olduğu gibi, değişiklik öngören taslak metinde de korunan bu yaklaşımın, daha

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

önce uygulanan ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de başarılı olma olanağı yoktur.

IMF, Dünya Bankası, DTÖ gibi uluslararası finans kuruluşları sağlık sektörünün tüm bileşenlerinin daha fazla kar anlayışına uygun olarak dönüştürülmesini istemektedir. 5510 Sayılı Yasa ile bu istek yaşama geçirilmek istenmiştir. Bu yasada değişiklik öngören yeni yaklaşım da sosyal hukuk devleti ilkesine aykırı olarak, sosyal güvenlik haklarında yapılmış olan düzenlemeleri daha da geriye taşıyarak, bu amaca hizmet etmeyi sürdürmektedir.

Anayasa Mahkemesi, çeşitli kararlarında, Anayasa’nın 2. maddesinde yer alan sosyal devlet ilkesinin anlamını açıklığa kavuşturmuştur. 1961 Anayasası döneminde verilen bir karara göre, “demokratik sosyal hukuk devleti, insan hak ve özgürlüklerine saygı gösteren, ferdin huzur ve refahını gerçekleştiren ve teminat altına alan, kişi ile toplum arasında denge kuran, emek ve sermaye ilişkilerini dengeli olarak düzenleyen, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, ekonomik ve mali önlemler alarak çalışanları koruyan, işsizliği önleyici ve milli gelirin adaletle uygun dağılmasını sağlayıcı önlemleri alan, adaletli bir hukuk düzenini kuran ve bunu devam ettirmeye kendini yükümlü sayan.... devlet demektir.... Anayasa, devleti işverenle işçi arasında ekonomik ve sosyal bir denge kurmak, sermayenin emeği ve emeğin sermayeyi sömürmesini önleyici tedbirler almakla yükümlü tutmuştur” (AYMK. 26-27.9. 1967, E. 1963/336, K. 1967/29, AMKD, S: 6, 26-27). Bu kararda, sosyal devlete özgü olarak, emek-sermaye dengesi, çalışanların insanca yaşaması, işsizliğin önlenmesi ve ulusal gelirin adaletli dağılımı, unsurları ön plana çıkmaktadır.

Anayasa Mahkemesi’nin 1982 Anayasası ile ilgili olarak verdiği bir kararda, sosyal devlet ilkesinin, Anayasa’nın 5. maddesi ile de bağlantısı kurularak, sosyal adalet, sosyal güvenlik ve insan onuruna uygun biçimde yaşama unsurları ön plana çıkarılmıştır. Bu yöndeki karara göre, “Devletin temel amaç ve görevleri arasında insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak, kişiyi mutlu kılmak, onların hayat mücadelesini kolaylaştırmak, insan haysiyetine uygun bir ortam içinde yaşamalarını sağlamak gibi hususlar da yer alırlar. Gerçekten, yarattığı gelecek güvencesiyle bu mutluluğa hizmet eden araçlardan biri de kişinin sosyal güvenliğinin temin edilmiş olmasıdır” (AYMK., 21.10. 1986, E. 1986/ 16, K. 1986/ 25, AMKD., S: 22, 290-291).

Başka bir kararında Anayasa Mahkemesi sosyal devleti şöyle tanımlamaktadır: “Sosyal hukuk devleti, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yani sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlet demektir... Hukuk devletinin amaçladığı kişinin korunması, toplumda sosyal güvenliğin ve sosyal adaletin sağlanması yoluyla gerçekleştirilebilir... Anayasa’nın, Cumhuriyetin nitelikleri arasında yer verdiği sosyal hukuk devletinin dayanaklarından birini oluşturan sosyal güvenlik kavramının içerdiği temel esas ve ilkeleri uyarınca toplumda yoksul ve muhtaç insanlara Devletçe yardım edilerek onlara insan onuruna yaraşır asgari yaşam düzeyi sağlanması, böylece, sosyal adaletin ve sosyal devlet ilkelerinin gerçekleşmesine elverişli ortamın ya-

• **Hastalık, kaza, ameliyat gibi nedenlerle hastaneye yatmak gerekince “katılım payı” adı altında para ödenecek.**

• **Bütün sağlık hizmetleri paralı olacak.**

• **Emzirme yardımı altı ay süreyle iki asgari ücret tutarı yerine, bir defada asgari ücretin üçte biri kadar ödenecek.**

• **Hastalanan, doğum yapan, kaza geçiren sigortalılara verilen geçici iş göremezlik ödeneği yatarak tedavide azalacak.**

• **Cenaze yardımı üçte bir oranında azaltılacak.**

• **Ölüm aylığı bağlanması için 900 gün yerine, 1800 gün prim ödenmiş olması gerekecek.**

ratılması” gerekir (26.10.1988, E. 1988/ 19, K. 1988/ 33, AMKD, S: 24, 451-452).

Anayasa Mahkemesi, sosyal güvenliği, Anayasa’nın 17. maddesinde düzenlenen “yaşama hakkı” ile bağlantılandırmıştır. Anayasa Mahkemesi’ne göre, “Hukuk devletinin amaç edindiği yaşama hakkının korunması, sosyal güvenliğin sağlanmasıyla gerçekleşecektir. Sosyal güvenliği sağlayacak olan kuruluşların yasal düzenlemeleri ‘yaşama hakkı ile maddi ve manevi varlığı koruma haklarını zedeleyecek veya ortadan kaldıracak hükümler içermemesi gerekir”. Bu gerekçeyle Anayasa Mahkemesi, 506 Sayılı Kanun’un 34. maddesinde öngörülen ve sosyal sigortalılara yapılacak sağlık yardımını 18 ayla sınırlayan hükmünü, “sağlık yardımı sonunda henüz iyileşmemiş ve tedavisi sürmekte olan kişinin gerek yaşama hakkının gerekse maddi ve manevi varlığını koruma hakkının özünü zedeler bir nitelik taşıdığından Anayasa’nın 17. maddesine aykırı” görmüştür. Bu karar, sosyal güvenlik hakkı çerçevesinde yapılacak sağlık yardımlarının, Anayasa’nın 65. maddesindeki sınırlamaya tabi olamayacağını söylemektedir. Bu nokta, Anayasa Mahkemesi’nin kararında açıkça belirtilmiştir: “Anayasa’nın 60. maddesi kişilere sosyal güvenlik hakkını vermekle birlikte ikinci fıkrasında bunun için alınacak tedbirleri devlete görev olarak verirken 65. madde ile de bu göreve bazı sınırlamalar getirmiştir. Ancak, 60. maddede belirtilen bu sosyal hak, yine Anayasa’nın 17. maddesinde düzenlenen ‘yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma... hakkı’ ile çok sıkı bağlantı içindedir. Dolayısıyla devlet ekonomik ve sosyal alandaki görevlerini yerine getirirken uygulayacağı sınırlamalarda ‘yaşama hakkını’ ortadan kaldıran düzenlemeler yapamayacaktır” (AYMK, 17.1.1991, E. 1990/ 27, K. 1991/ 2, AMKD, S: 27, C:1, 13-39).

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

Anayasa Mahkemesi'nin bu kararları uyarınca, sosyal devleti, sosyal adalet ve sosyal güvenliği sağlamak ve herkes için insan onuruna yaraşır asgari bir yaşam düzeyini gerçekleştirmekle yükümlü devlet olarak tanımlamak olanaklıdır.

Oysa, 5510 Sayılı Yasa ve bu yasadaki değişiklik öngören taslak ile biçimlenen Dünya Bankası ve IMF modeline dayalı “Sosyal Güvenlik Reformu” sosyal devleti ve sosyal güvenlik hakkını tümüyle reddetmekte, bireyi geleceği yasalarla güvence altında olan bir yurttaş yerine, yazgısını mali piyasaların gücünün belirlediği edilgen bir nesneye dönüştürmektedir.

Anayasa Mahkemesi'nin 5510 Sayılı Yasa ile ilgili olarak verdiği 15.12.2006 tarihli 2006/111-112 sayılı iptal kararının “Genel Değerlendirme” bölümünde şu saptamalar yer almaktadır.

“... Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir. Bu güvencenin gerçekleştirilebilmesi için sosyal güvenlik kuruluşları oluşturularak, kişilerin yaşlılık, hastalık, malûllük, kaza ve ölüm gibi sosyal risklere karşı asgari yaşam düzeylerinin korunması amaçlanmaktadır.

•••••
Kişilere sağlanan bu anayasal güvencelerin yaşama geçirilebilmesi için devlet tüm çalışanlara sosyal güvenlik hakkını sağlamak ve bunun için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Ancak, bu doğrultuda düzenlemeler yapılırken, sosyal güvenlik hakkından yararlanacak olanların hukuksal konumları gözetilerek aynı statüde bulunmayanların bu statülerinin gerekli kıldığı kurallara bağlı tutulmaları Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesinin doğal bir sonucudur. Bu ilke, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

•••••
Anayasa Mahkemesi'nin önceki kararlarında da belirtildiği gibi, memur statüsü ile emekli statüsü arasında organik bir bağ bulunduğundan memur statüsünde yapılan değişiklikler doğal olarak emekli statüsünde de etkisini göstermektedir. Bu nedenle memurun sosyal güvenlik haklarından biri olarak emeklilik de Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen memurların ve diğer kamu görevlilerinin “diğer özlük işleri” kapsamında aynı yasal güvence içindedir.

•••••
Tarihi süreç içinde geçmiş “sosyal sigorta”dan çok daha eskilere dayanan ve memurların sosyal güvenlik hakkının en önemli güvencesi olan emekli maaşı, önceki hizmetler de gözetilerek verildiğinden, devletin mali olanaklarının yeterliliği ve adil ölçüler içinde görevlerinin niteliğine uygun olmalıdır. Hukuk sistemimizde de bugüne kadar emekli maaşının hesaplanmasında, belirtilen

özellikler dikkate alınarak hizmet süresi, yaş, görevin önemi, alınan ve alınmakta olan maaşlar ve kesenekler gibi unsurların etkili olduğu görülmektedir.

Yasa koyucunun Anayasa'nın 7. maddesi uyarınca sahip olduğu genel düzenleme yetkisi kapsamında bulunan konuların, 128. maddede özel olarak vurgulanarak yasa ile yapılmasının Anayasa buyruğu haline getirilmesi, devletin en temel işlevlerinden olan kamu hizmetinin görülmesindeki yeri tartışmasız olan kamu görevlileri için statülerine, yaptıkları görevin gereklerine uygun, emeklileri için de önceki statüleri ile uyumlu ayrı yasal düzenleme yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak, düzenlemenin aynı hukuksal konumda bulunmayanların bu özelliklerini ve farklılıklarını yansıtmak koşuluyla aynı veya başka bir yasa içinde yapılması hususu kuşkusuz yasa koyucunun takdiri içindedir.

•••••
Belirtilen nedenlerle, 5510 Sayılı Yasa'da, aynı hukuksal konumda bulunmayan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bunlar dışında kalan sigortalıların yukarıda belirtilen özellikleri gözetilmeksizin aynı sisteme bağlı tutulması, Anayasa'nın 2., 10. ve 128. maddelerine aykırıdır. Dava konusu düzenlemelerin memurlar ve diğer kamu görevlileri yönünden iptali gerekir.

•••••
5510 Sayılı Yasa ile sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde görülebilmesini sağlamak amacıyla genel sağlık sigortası kurulması öngörülmüştür. Yasanın genel gerekçesinde beş farklı emeklilik rejiminin aktüeryal olarak hak ve yükümlülüklerin eşit olacağı tek bir emeklilik rejimine dönüştürülmesinin planlandığı, buna koşut olarak sağlık hizmetlerinin düzenlenmesinde de aynı anlayışın esas alındığı anlaşılmaktadır. Oysa, yukarıda da belirtildiği gibi memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yürüttükleri kamu hizmetine bağlı olarak hukuksal konumları, diğer çalışanlardan bir çok bakımdan farklılıklar göstermektedir.

Çalışmakta olanları ve emeklileri kapsayan genel sağlık sigortasından yararlanma hakkı da, Anayasa'nın 128. maddesinde memurlar ve diğer kamu görevlileri için yasayla düzenlenmesi öngörülen haklar arasında bulunduğundan, üstlendikleri kamu hizmetinin aksamadan yürütülmesi ve hizmet alanlar yönünden de olumsuzluklar yaşanmaması için bu hususların da memurların diğer hakları gibi onlara ilişkin düzenleme içinde ayrıca yer alması Anayasal bir gerekliliktir.

Açıklanan nedenlerle genel sağlık sigortası kapsamındaki dava konusu kurallar belirtilen özellikleri taşınamaması nedeniyle memurlar ve diğer kamu görevlileri yönünden Anayasa'nın 2., 10. ve 128. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir...” denilmektedir.

Öte yandan, gerekçeli kararda kamu görevlileri ile ilgili durumun tanımlanmasının ardından, “Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez. Çalışma yaşamında kimilerinin hukuksal konularından kaynaklanan değişik kurallara bağlı tutulmaları, diğer çalışanlardan ayrıcalıklı duruma gelmeleri anlamına gelmez. Yaptıkları işin özelliği nedeniyle aynı kurallara bağlı tutulamayanlar için de koşut düzenlemeler getirilerek ekonomik ve mali haklar yönünden eşitlik sağlanabilir.” İfadesine de yer verilmiştir.

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

Anayasa Mahkemesi'nin gerekçeli kararı Hükümeti bağlayan ve düzenleme yapması gereken konular için iki ana yönelim tanımlamıştır: Kamu çalışanlarının hukuksal statüsünün, 5510 Sayılı Yasa'da belirlenenden farklı bir düzenleme gerektirmesi ve diğer sigortalılar için norm ve standart birliğinin gözetilmesi.

Anayasa Mahkemesi kararı, memurlar ve diğer kamu görevlileri açısından sosyal güvenlik ve sağlık yönünden Anayasa'nın 128. maddesine uygun olarak gerekli güvenceleri kapsayan ayrı bir yasa yapılması veya aynı yasa içinde ayrı bir bölümde ayrı düzenleme yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, 5510 Sayılı Yasa'da Anayasa Mahkemesi kararlarına uygunluk sağlanabilmesi için kamu görevlilerinin durumunun ayrı bir bölümde düzenlenmesi gereklidir.

Anayasa Mahkemesi kararındaki diğer önemli konu da, kamu görevlileri için anayasal güvence altında bulunan ve korunan hakların koşut bir biçimde tüm çalışanlara tanınması ile ekonomik ve mali haklar yönünden, çalışanlar arasında eşitlik sağlanmasıdır.

Sosyal sigortalar ile ilgili olarak, kamu görevlileri açısından yapılan bu değerlendirme ile Anayasa Mahkemesi, kamu çalışanlarının kazanılmış haklarını korurken, Hükümete de tüm çalışanlar için uygulaması gereken norm ve standartların alt sınırını işaret etmiştir.

Karar sonucu ortaya çıkan yeni durumda, sosyal güvenlik reformunun dayandırıldığı temel gerekçeler ortadan kalkmıştır. Emeklilik yaşı, emekliliğe esas prim ödeme gün sayısı, emekli aylıklarının hesaplanma yöntemi, emeklilerin refahtan pay almalarına olanak verecek emeklilik geliri, herkese gereksinimi kadar erişilebilir sağlık hakkı gibi konularda yasa çalışmaları sırasında ısrarla gündeme getirdiğimiz ve dikkate alınmayan hak taleplerimiz, Anayasa Mahkemesi'nin tanımladığı koşullarda, çalışanlar arasında ayırım yapmayacak biçimde karşılanmalıdır. Hükümet, çalışan kesimler arasında ayırım yapamaz, yapmamalıdır.

Oysa değişiklik tasarısı, bu anlayışı gözetmeden üstelik Anayasa Mahkemesi kararının tersine bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Memurlar ve kamu görevlileri, 5510 Sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarihten önce ve sonra çalışanlar olarak ayrılmakta ve farklı hükümlere tabi tutulmaları öngörülmektedir. Bu durumda, bir yandan 5510 Sayılı Yasa yürürlüğe girmeden önce görevde bulunan memurların haklarının korunduğu görüntüsü yaratılmakta; diğer yandan da daha sonra çalışmaya başlayanlar için Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen gerekçeye aykırı olarak, Anayasa'nın 128. maddesine açıkça aykırı bir düzenleme yapılmaktadır. Böylece, Anayasa'ya açıkça aykırı ve iptal edilmesi güçlü bir olasılık olan, bir düzenleme yapılmak istenmektedir.

Tasarı ile yeniden düzenlenen bazı maddeler de yeni sorunlara neden olacak ve kabul edilemez niteliktedir. Anayasa Mahkemesi'nin iptal ettiği ve yeniden düzenlenmesi gereken konulardan biri olan, emekli aylıklarının belirlenmesi ve artışların hesaplanmasında kullanılan güncelleme katsayısı da bu nitelikte bir düzenlemedir.

Tasarı metninde, güncelleme katsayısının TÜFE artışının tamamı ve GSYİH'nin yüzde 25'inin 1 tam sayısına eklenmesi yoluyla belirlenmesi öngörülmektedir. Bu hesaplamada ulusal gelir artı-

şının neden yüzde 25'inin alındığı sorusunun yanıtı, sosyal devlet ve gelirin adil dağılımını gerçekleştirmeyi amaçlayan bir anlayışı yansıtmaktan uzaktır. Bu uygulama, gelir dağılımının emekten yana bozulduğu ve sermayeden yana bir gelir dağılımı politikasının sürekliliği anlamına gelmektedir. Yıllardır gerçekleşen TÜFE artış oranları ile en az üç kat artan reel faiz oranlarının karşılaştırılması, bu konuyu netleştiren en somut göstergedir. TÜFE'nin belirlenme yöntemi de bu parametreyi ayrıca tartışmalı kılmaktadır. Güncelleme katsayısı için belirlenen bu yöntem, adil olmayan bir uygulama olduğu gibi, sosyal güvenliğin asgari hayat standardını sağlamadaki rolünü de görmemek anlamına gelir. Bu durum Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararına açıkça aykırıdır.

5510 Sayılı Yasa TBMM'nde görüşülürken, yapılan oylamada halkın yüzde 99'u, bu yasaya “hayır” demiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararı da bu Yasa hükümlerinin, “genel” nitelikte ve “eşitlik” temelinde uygulanma olanağını ortadan kaldırmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin kamu çalışanları açısından iptal ettiği sağlıkla ilgili hükümler, gerçekte tüm çalışanların sağlık hakkının çerçevesini tanımlamaktadır.

Bugün gelinen noktada, bu yasanın belirlediği sistem üzerinden bir “reform” tartışması yapmanın olanağı yoktur. Bu yasa, çalışanları tutsak edecek, kazanımlarını ortadan kaldıracak, çalışanlar arasında ve kuşaklar arasında eşitsizlikleri derinleştirecek, toplumsal hak karşıtı bir yaklaşımın ürünüdür. Sağlık hakkının herkesin ulaşabildiği bir toplumsal hak olarak düzenlenmesi yerine, taleplerimizin tam karşıtı sınırsız bir özelleştirme ve bir ticaret konusu olarak tasarlanması anlayışı sürmektedir.

Bu anlayış, yasanın yürürlüğe girmesini bile beklemeden tebliğlerle uygulamaya da dönüştürülmüştür ve kararlılıkla uygulanmaktadır. Bu alanda kısa dönemli, geçici ve kaynakları hızla tükettiği için kısıtlanması kaçınılmaz olan uygulamalar, halkın çaresizliği ve beklentileri istismar edilerek, halk aldatılarak yürütülmektedir. Sağlık alanındaki bu geçici tablosunun bedeli bugün halktan gizlenmektedir. Gelecekte, Yasanın uygulanmasıyla, ortaya çıkacak olan ilk sonuç, sağlık alanındaki aşırı harcamalar ileri sürülerek, sağlık hakkının kısıtlanması olacaktır.

Bu tutumu sürdürmenin, bu alandaki sorunları aşmakta çözüm olmayacağı ortadadır. Bugün, sosyal güvenlik ve sağlık hakkının karşılanması konusunda ülkenin tüm emekçilerinin ve halkımızın ihtiyacı olan bir sosyal güvenlik sisteminin yeniden tasarlanması ve uygulanması için dayatılan bu sistemin dışında akılcı bir yaklaşıma gerek vardır.

Bu akılcı yaklaşım, ülkemiz gerçeklerinin bir başka açıdan da göz önünde bulundurulmasını gerektirmektedir. Türkiye, OECD ülkeleri arasında devletin sosyal güvenlik sistemine prim ödeyerek katkı yapmadığı tek ülkedir. Avrupa Birliği ülkeleri, sosyal güvenlik ve sağlık için bütçelerinin yarısını harcarken, Türkiye'de bu oran bütçenin beşte birine ulaşmamaktadır. Öte yandan, bütçenin yüzde 26'sı, nüfusun yüzde 10'una faiz ödemeleri olarak aktarılırken; nüfusun yüzde 90'ı için yapılan ve yüzde 15'i bile bulmayan sosyal güvenlik harcamalarını kara delik olarak nitelemeyi sürdürmek, bilinçli bir çarpıtmayı yansıtmaktadır. **Anayasa'da, “sosyal**

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

hukuk devleti olarak” tanımlanan bir ülkede; bütçeden sosyal güvenlik sistemine aktarılan kaynağı, bu biçimde tanımlamayı sürdürmek çalışmayı, alınterini ve emeği değersizleştirmek, bu değerlerin karşısında parayı yüceltmek demektir.

Bu nedenle; Anayasa Mahkemesi, iptal kararlarıyla “Sosyal Güvenlik Reformu”nu yok saymıştır. 5510 Sayılı Yasa’yı yürürlükten kaldırarak, toplumun tüm kesimlerinin olurlarını da alacak “gerçek bir reform”a dönüştürmek için bu bir fırsat olarak değerlendirilmelidir.

• Anayasa Mahkemesi’nin gerekçeli kararı, tüm çalışanlar yönünden yorumlanmalıdır. Eski memur-yeni memur, tanımlarıyla, iptal kararının amacını aşmak ve kararın sonuçlarını yok saymak doğrultusundaki düzenlemeler yerine, gerçek reform niteliği olan bir yasa için çalışmalar sürdürülmelidir. Kaldı ki, yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce çalışan memurların haklarını korumanın, Anayasa Mahkemesi kararına uygunluk sağlamaya yetmeyeceği; memurların anayasadan kaynaklanan hakları bulunduğu sürece yasanın yürürlük tarihinden sonra memur olarak çalışmaya başlayanların statülerinin değişmeyeceği; ancak bu doğrultudaki bir düzenlemenin anayasaya aykırı niteliğinin süreceği unutulmamalıdır.

• Bu süreçte, sosyal güvenlik sistemimizin öncelikli sorunu olarak yaşanan emeklilerin içinde bulunduğu ağırlaşan koşullara temel çözümler üretilmesi gereklidir. Sosyal güvenlik sisteminin iyileşmesi, gelir-harcama arasında kurulan ekonomik dengeden ve Sosyal Güvenlik Kurumu’nun kâr-zarar tablosuna indirgenmiş işletmecilik anlayışından daha fazlasını ifade etmektedir. Sistemin bir bütün olarak iyileştirilmesi amaç olmalıdır. Bu kapsamda, eski emeklilerin aylıkları ile ilgili olarak insanca yaşama koşullarına ulaşmayı gözetilen bir düzenleme mutlaka yapılmalıdır.

• Norm ve standart birliği, tüm sigortalıları “en az”da değil, toplumsal uzlaşmayla belirlenecek sosyal devlet ilkesine uygunluk temelinde eşitlemeyi hedefleyen bir düzlemde sağlanmalıdır. Yoksulların yoksullukta eşitliği değil, çalışanların hak temelinde eşitliği hedeflenmelidir.

• Sağlık, her yurttaş için eşitlik ve hak temelinde erişilebilecek ve yararlanabilecek bir kamu hizmeti olarak düzenlenmelidir. Piyasa kurallarının belirleyici olacağı bir sağlık sisteminden vazgeçilmelidir. Bu sistemin uygulandığı başka ülkelerde iflas etmiş olduğu unutulmamalıdır. Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik koşullar, işsizlik, kayıt dışı çalışanların oranı ve bölgesel eşitsizlikler, özel sigortacılık tekniğine uygun bu sistemin işleyişine engeldir. Sonucu, halkın sağlığını kaybetmesi anlamına gelecek bu model yerine, vergilendirilmeyen kazançlardan alınacak vergilerle ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu’nun da dahil edildiği diğer kamu kaynakları ile karşılanacak bir sağlık sistemini gerçekleştirmek gereklidir.

• Hazırlanacak yeni yasa, kazanılmış hakları koruyarak geliştiren, toplumun tüm kesimlerini kapsayan, kayıt dışı ekonominin kayda alınmasıyla sistemin dayanışma niteliğini güçlendiren bir yaklaşıma dayandırılmalıdır.

• Yasanın, yeniden hazırlanması aşamasında DB modelleri yerine bu alandaki tüm ulusal bilgi ve birikimlerden yararlanmalı; borç yönetimi politikaları değil toplumun gereksinimleri hedeflenmeli; IMF’nin öncelikleri yerine toplumsal öncelikler ve kamu yararı gözetilmelidir.

• Bu doğrultuda, bütçeler IMF için “faiz dışı fazla” hedefi yerine, halk için “sosyal güvenlik fazlası” hedeflenerek bağlanmalıdır.

• Hükümet’in sosyal politikalar olarak yaygınlaştırdığı ve siyallaştırdığı uygulamalar, sosyal devlet kurallarına göre yürütülmelidir. Kamu kaynakları ile sürdürülen ve denetlenemeyen süreçlerde planlanan ve gerçekleştirilen harcamalara dayanan bu uygulamaların, geçici ve keyfi niteliğinden arındırılması gereklidir. Bu yardım ve olanaklar ihtiyaç duyan herkese, eşit ve nesnel ölçütlere göre ulaştırılmalı, uygulama siyasal bir organizasyon ve yararlanma görüntüsünden çıkarılmalıdır. Sosyal yardımlar yasa ile düzenlenmeli, iane ve bağışlama görüntüsü yerine, yurttaşların devletten isteme hakkı kapsamında bir hak boyutuna taşınmalı ve sosyal devletin gerektirdiği kurumsal ilişkiler aracılığıyla uygulanmalıdır.

II. SOSYAL SİGORTA HAKLARI DAHA GERİYE ÇEKİLMİŞTİR

Tasarı, memurlar ve diğer kamu görevlileri yönünden ayrı bir bölümde ya da ayrı bir yasa olarak düzenlenmediğinden ve eski-yeni memur ayırımına dayalı bir düzenleme içerdiğinden, genel olarak Anayasa Mahkemesi kararına uygunluk taşımamaktadır. Öte yandan, sosyal sigortalılarla ilgili olarak gerçekleştirilen kimi düzenlemeler de öncekinden bile daha geri ve kabul edilemez niteliktedir.

1- Tasarı ile 5510 sayılı Yasanın üçüncü maddenin 29. bendinde yer alan güncellenme katsayısı yeniden düzenlenmiştir. Emekli aylıklarının hesaplanmasında kullanılan güncelleme katsayısı eski düzenlemede her yılın kısım ayına ait ortalama prime esas günlük kazancın, bir önceki yılın aynı ayına ait ortalama prime esas günlük kazançla göre değişim oranı ile her yılın Aralık ayına göre açıklanan TÜFE deki değişim oranına göre belirlenirken, yeni düzenlemede Aralık ayında açıklanan TÜFE’ye, o yılın bü-

• **Basın emekçilerini de kapsayan bir grup emekçi için kazanılmış hak niteliğindeki fiili hizmet süresi zammı kaldırılacak. Havayolları uçucu personeline, lokomotif makinistlerine, infaz koruma memurlarına, posta dağıtıcılarına, deniz üstünde çalışan gemi çalışanlarına yıpranma payı verilmeyecek.**

• **Yeniden çalışmaya başlayan emeklilerin, emekli aylıkları kesilecek.**

• **Aylık geliri 139.6 YTL’den fazla olan bütün vatandaşlar her ay 73 ila 475 YTL Genel Sağlık Sigortası primi ödemek zorunda kalacak.**

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

yüme hızının yüzde 25’i eklenerek hesaplanacak olmasıdır. Genel değerlendirme bölümünde eleştirilen bu düzenleme, asgari sosyal güvenlik hakkını sağlamayacağından Anayasa Mahkemesi Kararına uygunluk taşımamakta ve Anayasa’ya aykırılık oluşturmaktadır.

2- Tasarıda, 5510 sayılı Yasanın kamu idarelerinde görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili iptal edilen 4. maddesinin c bendi, aynı biçimde korunmuştur. Tasarı ile düzenlenen geçici maddelerde bu yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önce görevde olan memurlar ve diğer kamu görevlilerininin 5434 Sayılı Yasa’ya tabi olacağı, bu yasa yürürlüğe girdikten sonra göreve başlayacak olan memurlar ve diğer kamu görevlilerininin bu yasaya tabi oldukları belirtilmiştir. Bu düzenleme ve yaklaşım, Anayasa Mahkemesi kararına aykırıdır.

3- 5510 sayılı Yasanın 5. maddesinin birinci fıkrasına eklenen g bendi ile sosyal güvenlik sözleşmesi yapılmamış bir ülkeye götürülen işçilere, yalnızca kısa vadeli sigorta kolları ile, genel sağlık sigortası hükümlerinin uygulanacağı; bu sigortalıların uzun vadeli sigorta kollarından yararlanmaları koşulunun isteğe bağlı sigortalılık kapsamında olacağı düzenlenmiştir. Bu hüküm, bu çalışma kapsamında olan işçilerin sosyal güvenlik haklarını karşılamamaktadır. Gerekçede belirtilen Türk işverenlerinin rekabet gücünün korunması, kişisel hakların ortadan kaldırılmasına dayalı olarak sağlanamaz.

4- Tasarı ile 5510 sayılı Yasanın 13. maddesinin d fıkrasında yapılan düzenleme madde gerekçesinde “kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan kadın sigortalılar için iş mevzuatında emzirmenin işyeri içinde ve dışında şeklinde herhangi bir ayrıma yer verilmediğinden, bunlar için işyerinde emzirme esnasında meydana gelen iş kazası kapsam dışı tutulmuştur” denilmektedir. Bağımsız çalışanlar için bir “iş mevzuatı” yoktur. Yürürlükte olan iş mevzuatı ise bağımsız çalışanları kapsamamaktadır. Ancak gerekçede söylenmek istenen bu olsa bile, emzirme sırasında meydana gelen bir kazayı iş kazası olarak nitelememenin ve bu konuda kesin hüküm belirtmenin açıklanabilir ve kabul edilebilir hiçbir gerekçesi yoktur.

5- Yasanın 4 (c) fıkrasının Anayasa Mahkemesi tarafından kaldırıldığı halde, yeni metinde de aynı biçimde korunduğundan ve genel bir “sigortalı” ifadesi yerine ayrıkçı durumları tanımlamak için 4a ve 4b ifadelerine madde metinlerine yer verilmektedir. Tasarı metni bu konuda dil ve anlatım yönünden tam bir kargaşa taşımaktadır. Metinde kimi maddelerde kamu görevlisi denilmekte, kimi yerlerde ise dolaylı bir tanıma gidilmektedir. Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda düzenlenecek ayrı bir yasayla aşılması olanaklı olan durum, yasanın uygulanması konusunda sorun yaratacak boyuttadır.

6- Tasarıda 5510 sayılı Yasanın 16. maddesinin 3. fıkrasında yer alan emzirme ödeneği yeniden düzenlenmiştir. Eski biçimiyle emzirme yardımı 6 ay süre ile asgari ücretin 1/3’ü tutarında ödenirken yani toplam asgari ücretin 2 katı tutarında iken, yeni düzenlemeyle asgari ücretin üçte biri tutarında ve bir defaya mahsus yapılacak bir ödemeye dönüştürülmüştür. Ayrıca a fıkrasında yapılan düzenlemeyle kamu görevlileri dışındaki sigortalılar yönünden 90 gün

kısa vadeli sigorta primi ödenmesi koşulu 120’e yükseltilmiş; b fıkrası ile, bağımsız çalışanlar için 120 günlük staj süresinin yanında her türlü prim borcunun ödenmesi koşulu da sayılarak öncesinden daha geri bir düzenleme benimsenmiştir. Bu maddelerin, eşitlik ve norm ve standart birliği temelinde yeniden düzenlenmesi gerekir.

7- 5510 sayılı Yasanın 17. maddesi, iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerindeki ödenek ve gelirlere esas tutulacak günlük kazancı düzenlemektedir. Kamu çalışanlarını kapsamayan daha önceki kısa vadeli sigorta kolları kapsamında bu maddenin üçüncü paragrafında kamu görevlileri de sayılmaktadır. Bu çelişkinin daha önce belirttiğimiz eleştiriler doğrultusunda giderilmesi gereklidir.

8- Tasarıda, 5510 sayılı Yasanın geçici iş göremezlik ödeneğini düzenleyen 18. maddesinin, b fıkrasında yapılan düzenleme ile kamu görevlileri hastalık halinde iş göremezlik ödeneği kapsamından çıkarıldığından, hastalık ve analık halinde ve doğumdan önceki sürelerde iş göremezlik ödeneğinin sadece işçi olarak çalışan sigortalılara tanınması ve kendi adına ya da bağımsız çalışanlar için tanınmaması, madde gerekçesinde “hastalık ve analık hallerinde işyerinin kapalı kalmaması ve dolayısıyla gelir kayıplarının olmaması gerekçesiyle, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlara verilen iş göremezlik ödeneği kaldırılmıştır” biçiminde açıklanmaktadır. Sosyal hak konusunda bir düzenlemeye yansıyan bu mantık yürütme, konuya yaklaşımdaki eksiklik ve yetersizliği ortaya koymada somut bir örnektir.

9- Tasarı, 25. maddede yer alan malul sayılma halleri ile ilgili yeniden düzenleme yapmıştır. Görevleri ile ilgileri kesilmeksizin silâh altına alınanların bu sırada malul olmaları halinde, oranı ne olursa olsun maluliyetleri asıl işlerini yapmaya engel olmayanlar hakkında malullük sigortasına ilişkin hükümlerin uygulanmaması düzenlenmiştir. Maddenin beş ve altıncı bentlerinde, 4c kapsamında olan sigortalılardan söz edilerek, “hastalık süresi ile ilgili kendi özel kanunları yürürlüğe girinceye kadar 657 sayılı Yasa hükümleri uygulanacaktır” denilmektedir. Bu ifade, Parlamento’nun iradesini bağlamak anlamına gelmektedir; metinden çıkarılmıdır.

10- Tasarı ile 5510 sayılı Yasanın 26. maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenleme ile malullük aylığı bağlanması, en az on yıldan beri sigortalı olup, toplam 1800 gün, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması koşuluna bağlanmıştır. Eski düzenlemenin korunması, sosyal güvenlik sisteminin gereğidir.

11- İkinci fıkrasında yapılan değişikliklerle de kendi adına ve bağımsız çalışanların malullük aylığı bağlanması prim borcu olmaması koşuluna bağlanmaktadır. Yasa tasarısında gerçekleştirilen birçok düzenlemede, kendi adına çalışanlarla ilgili getirilen prim borcu olmaması koşulu da bu anlamda yeniden gözden geçirilmelidir.

12- 29. maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişikliklerle aylık bağlama oranları, her yıl için yüzde 2 olarak belirlenmiştir. Madde gerekçesinde; “OECD ülkeleri arasında en yüksek aylık bağlama oranının Türkiye’de olduğu ve sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengelerini olumsuz yönde etkilemesi dikkate alınarak” değişikliğin yapıldığı belirtilmektedir. OECD ülkeleri ile emeklilik

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

sisteminin tek bir parametresi ile sağlıklı bir değerlendirme yapma olanağı yoktur. Sosyal güvenlik sistemine devletin prim ödeyerek katkı yapması, emekli aylıklarının yüksekliği, asgari geçim standardı gibi konuların da karşılaştırılması durumunda, yasa tasarısı ile oluşturulacak sistemin emekçiler aleyhine yarattığı fark daha iyi anlaşılacaktır.

13- 5510 sayılı Yasanın 30’uncu maddesindeki değişiklikle, emeklilik sonrası çalışmada 4a ve 4c kapsamındaki sigortalıların aylıklarının kesilmesi kuralı getirilmiştir. Gerekçede, 65 yaşından sonra çalışmanın mümkün olmayacağı gözetilerek bu düzenlemenin yapıldığı belirtilmektedir. Maddenin b fıkrasında yapılan düzenlemede ise, bu gerekçeyle çelişik bir biçimde, bağımsız çalışanlarla ilgili sosyal güvenlik destek primi ödemesi getirilmektedir. Bu düzenleme, norm ve standart birliği sağlama iddiasını ortadan kaldırmaktadır.

14- Tasarı, 32. maddenin ikinci fıkrasını yeniden düzenlemiş, ölüm aylığı bağlama şartı 4a kapsamındaki sigortalılar için 900 günden 1800 güne çıkarılmıştır. Eski düzenlemeye yeniden dönülmelidir.

15- Tasarıda 5510 sayılı Yasanın 37. maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılarak cenaze ödeneği asgari ücretin 3 katından, asgari ücret tutarına indirilmiştir. Gerçekte, geride kalanlara cenaze yardımı yapmaktan yerine, daha iyi yaşam sürmelerini sağlayacak bir gelir bağlanmasını gözetmek asıl olmalıdır. Ancak, sosyal güvenlikle ilgili haklara nasıl yaklaşıldığını göstermesi açısından bu konudaki geriye gidiş anlamlı bir örnektir.

16- Tasarı, 40. maddede yer alan fiili hizmet süresi zammını çalışanların aleyhine, kapsamı ve süresini daraltarak yeniden düzenlemiştir. Yıpranma payı olarak da bilinen fiili hizmet süresi zammı kapsamındaki işyeri ve işler ile kapsamdaki sigortalılarda değişiklik yapılmıştır. Yeni düzenlemede hem sigortalılar açısından hem de eklenecek gün sayıları bakımından bir daraltma söz konusudur. Aralarında basın ve gazetecilik işyerinde çalışanlar, Basın Kanununa göre çalışanlar, basın kartı sahibi iken kamu kurumlarında mesleği ile ilgili istihdam edilenler, havayollarında uçucu personel, lokomotif makinistleri, infaz koruma memurları, posta dağıtıcıları, TRT’de haber hizmetinde çalışanlar, Zirai Mücadele ve karantina teşkilatında çalışanlar, Devlet Tiyatrosu sanatkarları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, deniz üstünde çalışan gemi çalışanlarının 360 günlük hizmetlerinin karşılığı 90 günlük fiili hizmet süresi zammı yeni düzenlemede kaldırılmıştır.

17- Tasarıda mevcut durumdan geriye gidilerek, fiili hizmet zammından yararlanabilmek için 3600 gün (10 yıl) fiilen çalışma şartı getirilmektedir. Yine emniyet, MİT ve TSK dışındakilere fiili hizmet süresi zammı 5 yıl ile sınırlanmıştır. Emekli aylığına hak kazanabilmek için gerekli koşulların 25 yıl aralıksız çalışma ve 9 bin gün prim ödeme zorunluluğu olduğu anımsandığında, bu sürenin oldukça uzun olduğu ortadadır.

18- 5510 sayılı Yasanın 41. maddesi sigortalıların borçlanacağı süreleri düzenlemektedir. Birinci fıkranın a bendinde ücretsiz doğum ya da analık izin süreleri de borçlanılacak sürelerden sayılmaktadır. Bu sürelerde kadın çalışanlar doğum ve çocuk bakımı gibi özel bir durum nedeniyle izin kullanmaktadır. Bunun sonucunda

sosyal güvenlik alanındaki bir hakkı kullanamamak ve emeklilikle ilgili sürelerini tamamlamak amacıyla ortaya çıkan bir maliyete katlanmak zorunda kalmaktadır. Oysa çocuk bakımı, aynı zamanda toplumsal olarak devletin de üstlenmesi gereken bir sorumluluktur. Bu sorumluluğun tüm maliyetini doğum yapan ve çocuk yetiştiren kadına yüklemek adil değildir. Bu nedenle, yasanın bu maddesinde yapılacak değişiklikle, kadınların borçlandığı bu sürelere ilişkin sigorta primi devlet tarafından üstlenilmelidir.

Grev ve Lokavta geçen süreler maddenin g bendinde borçlanılacak süreler olarak düzenlenmiştir. Bu süreler, GSS primi ödeme yükümlülüğü kapsamındadır. Sağlık yardımlarından yararlanmak için sağlık sigortası primi ödeme zorunluluğu söz konusu olduğundan, bir temel hakkın kullanımı nedeniyle çalışılmayan bu sürelerle ilgili GSS primleri ödenmiş sayılmalı, grev ve lokavt sırasında sigortalı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlık yardımından yararlanmalıdır.

19- Tasarının 9. maddesi ile, 5510 sayılı Yasanın 51. maddesinin ikinci fıkrasında, 4857 Sayılı İş Kanunu gereği eksik gün bildirimini yapılan sigortalıların eksik günlerini isteğe bağlı sigorta ödeyerek tamamlamaları düzenlenmiştir. Ancak, bir ay içinde 30 günden az süreyle çalışan ve isteğe bağlı sigortalı olmayan eksik çalışanlar ile zorunlu sigorta kapsamında olan günler dışında kalan süreler için isteğe bağlı sigortalı olunması durumunda isteğe bağlı sigorta prim borcu olanların, sağlık hizmetlerinden nasıl yararlanacağı düzenlenmemiştir. Kısmi süreli çalışan ve çalışmadıkları günlerde gelir elde etmedikleri açık olan çalışanların, isteğe bağlı sigortalılık için prim ödeme yükümlülüklerini nasıl yerine getireceği de ayrıca yanıtlanması gereken bir durumdur. Kısmi süreli çalışan ve ayın belirli günleri için zorunlu sigorta kapsamında olanların, çalışmadıkları günlerle ilgili süreler için GSS primi ödenmiş sayılmalıdır. Aynı biçimde, isteğe bağlı olarak, ayın kalan günlerinde sigortalı olanların GSS sağlık yardımından yararlanmaları için GSS primi borcu olmaması kuralı kaldırılmalıdır.

20- 60. maddenin c bendinin 1 numaralı alt bendinde yapılan düzenleme ile sosyal sigortalarla ilgili hükümlere tabi olmayan kesimler GSS kapsamına alınmıştır. Ancak maddede yer verilen ve daha ayrıntılı ve teknik bir değerlendirme konusu olması gereken yoksulluk belirleme yönteminin Kuruma bırakılması yerinde bir düzenleme değildir. Bu konunun, Sosyal Yardım ve Primsiz Ödemeler Yasası çıkarılarak, nesnelliği, genelliği ve yasallığı konusunda kuşku yaratmayacak bir yöntem olarak düzenlenmesi gereklidir.

21- 64.maddede yapılan düzenleme ile, yabancıların kronik hastalıklarının tedavileri ve Kurumun finansman sağlaması gerekçede de belirtildiği gibi engellenmektedir. Bu hüküm kaldırılmalıdır.

22- 5510 sayılı Yasanın 67. maddesinde yapılan değişikliklerle sağlık yardımlarından yararlanabilmek için genel sağlık sigortası primlerinin ödenmiş olması ve primden doğan borcun olmaması gerekmektedir. Bu hüküm sağlık hakkının kullanılmasını engellemektedir.

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

III. GENEL SAĞLIK SİGORTASINDA SAKLANAN NİYET AÇIĞA ÇIKMIŞTIR

Genel sağlık sigortası, “Sağlıkta Dönüşüm Projesi”nin finansmanı için özel sigortacılık tekniğine göre kurgulanmıştır. Asıl olan, sağlık aracılığı ile kaynak transferidir. Bu nedenle, sistemin bütünüyle ilgili görüş ve eleştirilerimiz dışında, 5510 Sayılı Yasa ile ilgili olarak yeni dönemde hazırlanan taslak metindeki düzenlemelere ilişkin değerlendirme yapılmıştır.

1. 5510 Sayılı Yasa’da yalnızca aylık gelir durumu asgari ücretin üçte birinden az olan kişilerin yoksul olarak belirlendiği görülmektedir. “Yeşil kart” verilecekler için belirlenen ölçüt tasarıya aktarılmış ve her türlü aylık gelirin tutarı net asgari ücretin üçte birinden az olan kişiler genel sağlık sigortalısı sayılmış, aylık geliri bugün itibarıyla 139,6 YTL’nin üzerinde olan kişilerin her ay 73 ile 475 YTL arasında genel sağlık sigortası primi ödemek zorunda oldukları belirtilmiştir. Bu düzenlemelerle toplumun yoksul kesimleri de önemli bir hak kaybına uğramaktadır. (mad. 60)

2. 5510 Sayılı Yasa’da sağlık hizmetinden yararlananlara katılım payı ödeme zorunluluğu getirilmiş iken taslak düzenlemeler ile yatan hastaların tedavi bedellerinden dahi katılım payı alınacağı düzenlenmiştir (mad. 68). Üstelik bu payın ödenmesi, kapsamdaki diğer tüm kişiler gibi yeşil kartlı olarak bilinen kesime de bir yükümlülük olarak getirilmiştir. Her ne kadar bu payın daha sonra kendilerine iade edileceği yönünde bir düzenlemeye yer verilmiş ise de, toplumun en yoksul ve korunmaya muhtaç kesimlerinin sağlık hizmeti esnasında katılım payı ödemek zorunda bırakılmaları daha sonra da ödedikleri katılım payını geri almak için uğraş vermek durumunda bırakılmalarını sosyal adaletle bağdaştırmak mümkün değildir.

Katılım payının yatarak tedaviyi de kapsayacak biçimde genişletilmesi ve yatarak tedavide dahi ilaç masraflarının ayrıca alınacak olması, sağlık hakkını olanaksız kılmaktadır. Katılım payı ile ilgili olarak asgari ücrete ve asgari ücretin oranlarına göre belirlenen tutarlar da sağlık riski ile karşılaşan sigortalıların gelirlerinde önemli bir azalmaya neden olacaktır. Oysa sosyal güvenlik sisteminin amacı, kişileri karşılaştıkları beklenmedik risklere karşı gelirlerindeki azalmaya karşı korumaktır. Sağlık hakkının karşılanması gereği de bunu gerektirmektedir.

3. Tasarı ile 5510 sayılı Yasanın 65. maddesinde yer alan Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonunun beş olan üye sayısı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında bir, Sosyal Güvenlik Kurumundan da bir üye daha olmak üzere yediye çıkarılmaktadır. Bu komisyonda yönetimin ağırlığını artırmak yerine, kurulda özdenetim sağlamada yararlı olacak bir katılım aranmalıdır. Komisyonun yapısını sivilleştirilen bir düzenleme yapılması daha uygun olacaktır.

4. Herkesin sağlık hizmetlerinden yararlanması en doğal hak ve devletin de bu hakkın kullanılmasını sağlamak yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekirken, 5510 sayılı Yasa ve değişiklik öngören tasarı ile sağlık hizmetinden yararlanma kişinin prim borcunun bulunmaması koşuluna bağlanmıştır. Başka bir işverene bağlı çalışan işçiler ve kamu görevlileri dışındaki sigortalılar yönünden

sağlık hizmeti sunucusuna başvuru tarihinde 30 günden fazla prim borcu bulunmaması, sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulu olarak gösterilmiş iken, isteğe bağlı sigortalılar, oturma izni olan yabancılar, diğer bentlerde sayılmayan ve başka bir ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayan vatandaşlar yönünden bu koşul daha da ağırlaştırılarak hiçbir prim borcunun bulunmaması zorunluluğu getirilmiştir. (mad.67)

Eski sosyal güvenlik kanunları kapsamında gelir ve aylık bağlanılardan borçlanmak suretiyle aylık alanlar Türkiye’de ikâmet etmemeleri halinde GSS kapsamı dışında tutulmuştur.(mad.60)

Katkı payını birinci basamakta yapılan muayenelerde almama ya da daha düşük tutarlarda belirleme, ikinci ve üçüncü basamakta yapılan muayenelerde ise sevklı olarak başvurulup başvurulmadığı dikkate alınarak yarıya kadar indirim veya beş katına kadar artırma şeklinde geniş bir yetki kuruma bırakılmıştır.(mad.68)

5. GSS’nin sigortalıya verdiği sağlık yardımına rağmen sigortalının tedavi süresinin uzaması ve iş göremezliğinin artması durumunda kuruma ek yeni masrafların çıkmasını önlemek amacıyla sigortalıyı cezalandırıcı hükümlere yer verilmektedir. Yapılan düzenlemeler sağlığın sosyal, kültürel, ekonomik, çevresel ve politik nedenlerden bağımsız sadece kişinin kendisine ait bir durum olarak kabul eden ‘..sigortalı ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler sağlıklarının korumaktan asli olarak sorumludurlar’ anlayışı tasarıdaki değişikliklerde sürdürülmektedir.

Tasarıda bu anlayış doğrultusunda, bir işte çalışamayacak olduğuna dair raporu bulunan kişilerin hastalığı sebebiyle yapılan tedavi masraflarının kendisinden alınacağı konusu düzenlenmiştir. (mad.76)

Aynı maddede ayrıca belirli bir işte çalışamayacağına dair raporu bulunan ve alt işverene bağlı olarak çalışan işçinin hastalığı sebebiyle yapılan tedavi masraflarından, bunu bilerek çalıştıran asıl işveren sorumlu tutulacağına dair düzenleme kaldırılmıştır.

6. Asgari ücretin 1/3’inden az gelire sahip olanların primlerinin ilgili kamu idareleri tarafından yatırılması ve bu sigortalılar için her ay otuz gün genel sağlık sigortası primi ödenmesi zorunluluğu yerine, toplam kişi sayısının dörde bölünmesiyle bulunacak kişi sayısı esas alınmak suretiyle prim hesaplanması öngörülmüş, genel sağlık sigortasına devlet katkısı asgari düzeyde tutulmuştur. (mad.88)

SGK’nın Yasa’nın 4. maddesinin (b) bendinde tanımlanan sigortalıların prim borçlarını, sattıkları tarımsal ürün bedellerinden yüzde ile yüzde 3 oranları arasında kesinti yapmak suretiyle tahsil etme yetkisi artırılmış, bu oran yüzde çıkarılmıştır.(mad.88)

Başka bir işverene bağlı olarak çalışan işçilerden sosyal güvenlik destek primine tabi olanlar için prim ödeme yükümlüsü işveren olmaktan çıkarılmış, böylece bu yükümlülük işçiye yüklenmiştir. (mad.87)

Kanun kapsamındaki bütün sigortalılardan alınacak primler standart oranlarda belirlenmiş iken, yapılan değişiklikle mevcut kamu çalışanlarının emeklilik kesenek ve karşılıklarının 5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanunu’nun eski hükümlerine göre hesaplanması;

SOSYAL GÜVENLİKTE “SÖZDE” REFORM ÇALIŞANLAR TUTSAK EDİLECEK, KAZANIMLARIMIZ ORTADAN KALDIRILACAK !..

ancak yüzde 16 olarak alınan emekli keseneğinin 5 puanının ve yüzde 20 olarak uygulanan kurum karşılığının 7,5 puanının genel sağlık sigortası primi olarak alınması ön görülmüştür.(Geçici 2. mad)

Fiili hizmet gün sayısı eklenecek işlerde işveren tarafından ödenecek olan prim oranı artırılmıştır.(mad.81)

7. SGK'nın, finansmanı sağlanacak sağlık hizmetlerinin teşhis ve tedavi yöntemleri ile bunun için gerekli tıbbi ürünlerin türlerini, miktarlarını ve kullanım sürelerini belirlemek amacıyla “bilimsel komisyonlar” kurma zorunluluğu kaldırılmış, böylece belirleme yaparken bilimsel olmayan ölçütlerin hâkim olmasına olanak sağlanmıştır.(mad.63)

Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu'nun çalışmalarına başlamadan önce kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından görüş alması zorunluluğu kaldırılarak, bu kurumları sürece dahil etme yetkisi tümüyle yönetimin inisiyatifine bırakılmış, kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütlerinin Anayasa ve kuruluş yasaları ile kendisine verilen görevlerini yerine getirmesi olanağı yok edilmiştir. (mad.72)

8. Sözleşmeli sağlık kuruluşları korunarak sevk zincirine uyulmadan alınan sağlık hizmetlerinin SGK tarafından ödenecek tutarı yüzde 10 oranında artırılmıştır. (mad.70)

SGK, sağlık hizmeti sunucularını “fiyatlandırmaya esas olmak üzere” ayrı ayrı sınıflandırmaya ve sağlık hizmetlerinin ödenecek tutarlarını “her bir sağlık hizmeti sunucusu için farklı belirlemeye” yetkili kılınmıştır.(mad.73)

Aynı maddede, daha önceki haliyle “otelicilik hizmetleri ile öğretim üyesi tarafından sağlanan sağlık hizmetleri” ile sınırlandırılmış olan “fark ödemesi”, sözleşmeli kamu idareleri sağlık hizmeti sunucuları dışındaki özel sağlık kuruluşlarından alınacak bütün sağlık hizmetlerine yaygınlaştırılmış, fark ödemesi olarak alınacak tutar da artırılarak SGK tarafından belirlenecek sağlık hizmetlerinin ödenecek bedellerinin üç katına kadar tavanlar dahilinde “fark ödemesi” almasına imkân sağlanmıştır.

Kurumun sözleşme yaptığı sağlık kuruluşlarında tıbbi etik ve deontoloji kurallarına uygunluk arayacağına ilişkin düzenleme ortadan kaldırılmıştır.

• Kadınlar için 58, erkekler için 60 olan emeklilik yaşı hem kadınlar hem de erkekler için 65'e çıkarılacak.

• Emekliliğe hak kazanmak için halen 7.000 gün prim ödemek gerekirken 9.000 gün prim ödemek gerekecek.

• Emekli aylıkları yüzde 23 ile yüzde 33 arasında düşürülecek.

Sözleşmesi bulunmayan sağlık kuruluşları tarafından verilen sağlık hizmeti bedelinin, bu kuruluşların sözleşme yapılma şartlarını taşıması halinde ödeneceğine ilişkin düzenleme kaldırılarak sözleşmesiz sağlık kuruluşlarından alınan hizmet bedelinin ödenmesi acil hallerle sınırlı tutulmuştur.

Haksız menfaat temin etmek amacıyla maddede sayılan fiilleri işleyen sağlık kuruluşlarıyla yapılan sözleşmenin ne kadar sürelerle feshedileceği belirlenmesi kaldırılarak, fesih süreleri yönetimin olası öznel uygulamalarına zemin yaratılabilecek şekilde kurumun takdirine bırakılmıştır.(mad.103)

III. DİĞER YASALARDA YAPILAN DÜZENLEMELER

5510 sayılı Yasa'da değişiklik öngören Yasa Tasarısının 21. maddesinin son (1) paragrafı ile 26.10.1990 gün ve 3671 sayılı Yasanın mülga 5. maddesinde yapılan değişiklikle, milletvekilleri için temsil tazminatı ödenmesi ile ilgili hususlar düzenlenmekte ve “Bunlardan ölenlerin hak sahiplerine 5510 sayılı Kanun ile diğer sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık bağlanmamış olması kaydıyla”, temsil tazminatının ödenmesini öngörmektedir.

5510 sayılı Yasa ve değişiklik tasarısı, bir yandan sosyal güvenlik haklarını kısıtlayan düzenlemeler getirirken, ölüm aylığı bağlama koşullarını 900 günden 1800 güne yükseltirken bir yandan da milletvekili yakınları için ayrıcalıklı bir düzenlemenin yasanın amacı ile çeliştiği açıktır. Özel ve ayrıcalıklı bir düzenleme niteliğindeki bu hükümler yeniden değerlendirilmeli, yasa metninden çıkarılmalı ya da emekli aylığına hak kazanmayanlara bağlanacak dul ve yetim aylıklarıyla ilgili koşullar milletvekilleri için de aranmalıdır. Halk adına gücü elinde bulunduranların, genel ve herkesi kapsayan kurallara aykırı olarak ayrıcalıklı durumlar yaratması, siyasi ve toplumsal etikle bağdaşmamaktadır.

* 16 Kasım 2007 tarihinde toplanan Üçlü Danışma Kurulu toplantısında, DİSK'in Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na sunduğu rapor.

SİZDEN GELENLER

ÖĞRENCİ KURULTAYI

Prof. Dr. Hayrettin OKUT: Ankara’da Milli Kütüphane’de 24 Kasım 2007 Cumartesi günü yapılan III. Öğrenci Kurultayı’na katılmış olmaktan büyük mutluluk duyduğumu belirtmek isterim. Bu kurultay da akademik ve sosyal boyutu ile diğerleri kadar organize ve düzenli olmuştur. ZMO’nun başlattığı ve sağlam bir irade ve kararlılıkla devam etmeyi düşündüğü bu aktivite mesleğimize ve ODA’mıza ayırt edici bir vizyon kazandırmıştır. ZMO’nun başlattığı bu gelenek öğrenci arkadaşlarımızın, sistemin doğru gelişmesine hami-lik edecek bir anlayışa ortak olmalarını sağlamaktadır. Sayın Başkanım, ZMO Genel Merkezi tarafından düzenlenen III. Öğrenci Kurultayı’ndan dolayı sizi ve ZMO Genel Merkezi yönetimi ve çalışanlarını, Prof. Dr. Ekrem KÜN hocayı ve Düzenleme Kurulu üyelerini içtenlikle tebrik ederim. Selam ve saygılarımla.

Tolga ER (Mustafa Kemal Üniversitesi ZMO Öğrenci Kolu Başkanı): Merhabalar Sayın Başkanımız, Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Su Ürünleri Fakültesi olarak III. ZMO Öğrenci Kurultayı’nda biz öğrencilere karşı göstermiş olduğunuz sevgiden ve sıcaklıktan dolayı hocalarım ve öğrenci arkadaşlarım adına çok teşekkür ederim. Sizleri Hatay’da Mustafa Kemal Üniversitesi’nde aramızda görmeyi umut ediyoruz. Esenlikler diliyorum.

ATV YAYINI

Mehmet İMREN: Sayın Gökhan GÜNAYDIN, 10 Aralık akşamı ATV’de katıldığınız ve başlangıçta uykusuz kalma-ya değmeyeceğini düşündüğüm programdaki tespit ve değerlendirmelerinize tanık olunca yanıldığımı anladım. Ad-larının başında “profesör” unvanları bulunan ama gerçekte bilimden, akademik ahlaktan, bilimsel düşünce formasyo-nundan nasibini alamamış; piyasacı, küreselleşmeci, talancı zihniyetin akademisyen kılıfına girmiş temsilcilerine tam anlamıyla bir ders verip maskelerini düşürdüğünüz için te-şekkür ederim. Bu ülkede hala çalışkan, dürüst, bilimsel dü-şünme yeteneğine sahip ve bu gücünü yaşamdan ve insandan yana kullanma iradesini gösteren insanların yaşadığını görmek beni çok mutlu etti. Sayın TOPAL ve sizinle gurur duydum. İyi ki varsınız.

Dr. Zeynep DEMİREL ATASOY: Sayın Gökhan GÜNAYDIN, dün akşamki ATV programınızı izledim. Bu ül-kenin sizin gibi bilgili ve cesur insanlara ihtiyacı olduğunu düşündüm. Bu arada GDO’yu savunanların da gerçekten ya popüler olmak için ya da GDO firmalarının yemlediği destekçilerinden olduğuna, dün akşamki programda bir kez daha inandım. Sizler iyi ki varsınız.

TARIMSAL YAPILAR

Hayri Cengiz KUTGÜN (Ziraat Yüksek Mühendisi): Sayın Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanlığı. Ziraat mühendislerinin ve ZMO’nun tarımsal yapılardaki etüt, plan, proje, uygulama, kontrol yetkilerinin tescillen-mesi sonucunu sağlayan başarılı çalışmalarınızdan dolayı Yönetim Kurulu Başkanımız sayın Dr. Gökhan Günaydın ve sayın üyeleri içtenlikle kutlar, ziraat mühendislerine ka-zandırmış olduğunu bu önemli yetkilendirme adına memnu-niyetimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Erman KARAMAN: Ziraat Mühendisleri Odası’nın üye-lerinin mesleki yetkileri, gerek özel sektör ve gerekse ka-mudaki ücret durumları ile ilgili çalışmalarını, gayretlerini takdirle izliyorum. En son aldığım e-posta da bu konudaki çabaların ürünüdür. Mesleğimizin toplumdaki değerini ve seviyesini yükseltmede hepimize büyük görevler düşmekte-dir. Bu nedenle ODA’mız tarafından düzenlenecek üyelere ve üye olmayan ziraat mühendislerini kapsayacak, hizmet içi eğitimlerin çok yararlı olabileceği kanaatindeyim. Bu arada üye olmayan meslektaşlarımızın üye olmalarını teş-vik edecek neler yapılabileceğinin araştırılması yararlı olur. Çünkü üye olmayan meslektaş sayısının giderek arttığı bir gerçek. Özellikle kamudaki çalışanların üye olma zorunlu-luğunun olmaması bir handicap. Zorunluluk olmadığı halde mesleki bilinçle bu handicapın aşılması, Ziraat Mühendis-leri Odası’nın daha da güçlü bir üye potansiyeline ulaşması hayal değil. Bunun gerçekleşmesi sadece ODA’mız yöneti-cilerinin değil, hiç kuşkusuz tüm üye ve meslektaşlarımızın özverili çabalarına, fedakârlıklarına, insancıl ve meslek ba-kış açalarına bağlıdır.

Adnan KARATAŞ: Mimarlar Odası ve Peyzaj Mimarları Odası’nın davaları ile ilgili izlenen yol için teşekkür ederim.

BİTKİ KORUMA ÜRÜNLERİ YÖNETMELİĞİ

Doç. Dr. Hakan ULUKAN (AÜZF Tarla Bitkileri Bölü-mü): Bitki koruma ürünleri alanındaki çalışmalarınız için tebrik eder, başarılarınızın devamını dilerim.

M. Kemal ÖZÇELİK: Genel Merkez Yönetim Kurulu’nu başta Başkan Gökhan GÜNAYDIN ve üyelerini, davalar sü-recine katkı veren ODA’mız çalışanlarını; Türkiye tarımının geliştirilmesi, ulusal çıkarlarımızın korunması, özlük hakla-rımızın iyileştirilmesi ve korunarak geliştirilmesi yönünde-ki çabalarından dolayı içtenlikle kutluyorum.

İbrahim IRMAK: Bitki koruma ürünleri alanındaki çalış-maları için ODA’mızı tebrik ederim. Teşekkürler, sağ olun var olun.

SİZDEN GELENLER

Fikret CANBAY: Çalışmalarınızda başarılar diler, sizleri tebrik ederim.

Sadettin ÇAKIR: Duyarlılığınız için teşekkür ederim. Böyle bir durumda bize gösterilen sınav yanlılığını ve okuduğumuz okul ve hocalarımıza yapılan hakareti şiddetle kınıyorum.

Yalçın ŞENER: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bayilere yönelik getirdiği sınav zorunluluğunun, ZMO katkısıyla iptal olması ODA'mıza olan güvenimizi bir kat daha artırmıştır. Başarılarınızdan dolayı sizi tebrik ederim.

Oğuz ÇİFTÇİ: Çok teşekkür ediyorum. Bu karar, ODA'mızın büyüklüğünü gösteriyor.

Ersan ALTINAY: İyi günler, ben Tarla Bitkileri Bölümü 4. sınıf öğrencisiyim. Bence zirai ilaç satan bayi sahipleri sınava girmelidir çünkü satış yapan bazı yerlerde gereksiz yere ilaç veya yanlış ilaç verilmektedir. Bunun tek yolu sınavla geçip gerekli bilgiye sahip olduğunu bayilerin kanıtlamasıdır. Bunun engellenmesine karşıyım. Baskı yaparak bir yere gelmek doğru değildir. Önemli olan bilim ve yeterli birikimdir. Saygılarımla.

Muharrem KARADAĞ: Odamızın mesleki (akademik) haklarımızı korumaya yönelik girişimlerini kutluyor, destekliyorum! Akademik eğitimle kazanılmış hakların özel olarak icrasında hiçbir meslek grubunda sınav zorunluluğu yoktur. Dershane açan veya dershane görev yapan öğretmenler, MEB tarafından sınava tabi tutuluyor mu? Birçok meslektaşımız devlet memurluğuna girişte uygulanan KPSS sınavı ile mesleklerini özel olarak icra etmedeki zorunluluk – hakları karıştırmaktadır. Gerek kamuda, gerekse özelde bir kurumda ücretli olarak işe başlayacak iseniz orası size bazı şartlar ileri sürebilir (sınav kazanma, askerlik, seyahat engelinin olmaması, boy, kilo, yaş, hatta kaşınız, gözünüz, vs). Ancak siz eğer akademik eğitiminizle kazanmış olduğunuz bir hakkı serbest olarak icra etmek istiyorsanız uygulamaya yönelik bazı koşulları yerine getirmek koşulu ile (bayiler için izin belgesi, oda üyeliği, işyeri alanı, raflar, dolaplar) her zaman bu hakkı kullanabilirsiniz. Ayrıca tarımsal alanın tamamında özel işyeri (büro) açmak tamamen ziraat mühendisliği yetkisinde olmalıdır. Akademik olarak bu eğitimi almayan hiç kimse bu yetkiyi kullanma hakkına sahip olmamalıdır. Bir inşaat mühendisi – inşaat teknikeri, elektrik mühendisi – elektrik teknikeri, harita mühendisi – harita teknikeri arasındaki yetki – yetkisizlik ziraat mühendisliği için de kriter olmalıdır.

TOPRAK KORUMA PROJESİ EĞİTİMİ

Yunus ÇİFTÇİ (Balşeyh Tarım Kredi Kooperatifi): Sayın Başkan ve yönetim kadrosunu hukuk alanında göstermiş olduğunuz başarılarından dolayı kutlar, saygılar sunarım.

Mehmet Ramiz AKIN: Sayın Dr. Günaydın; 31 yıllık ziraat mühendisi olarak ve bir dönem de ODA'mız Merkez Yönetim Kurulu'nda görev yapmış bir meslektaşınız olarak sizin Başkanlığınızda sürdürülen mesleki mücadele performansınıza ve üyelerle kurduğunuz bilgi iletişimine hayranım. Sizin şahsınızda tüm yönetici arkadaşlarımızı candan kutluyor, sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

TARIMSAL DESTEKLEME

Bakır OĞAN: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde çiftçilikle uğraşan bir ziraat mühendisiyim. Eski ödeme şeklinde direkt arazi sahiplerine ödenen desteğin, ürüne verilmesi halinde; hayali (sahte faturalı) tüccarlarla paylaşılacağından emin olmalısınız. Temelde araziye yapılan ödemeye karşı olmama rağmen, büyük tarım alanlarının mevcut olduğu yerlerde su-iistimallere sebep olacaktır. Bizim bölgede en fazla yetiştirilen tarım ürünlerinin başında mercimek gelmesine rağmen 3 yıldır ödenen ürün desteklerinde mercimeğe desteğin olmaması biz üreticileri mağdur etmekte, üreticiyi su-iistimallere sevk etmektedir. Aslında yazılacak çok şey var ama maalesef bilindiği halde dile getirilmemekte; dolayısıyla özellikle büyük arazi sahiplerine doğrudan gelir desteğinin direkt verilmesi bana göre daha uygun olacaktır. Hiç olmazsa direkt para üreticiye gidecektir. Ürüne verilmesi halinde üretici ile hayali tüccarlar paylaşacak, dolayısıyla devlet daha fazla zarar edecektir. Yanlış anlaşılmasın, gerçek üretici için ürüne fazlasıyla destek verilmesi taraftarıyım.

TEKEL

Dr. Ali ÜNLÜKARA: Sayın Dr. Gökhan Günaydın, Tekel fabrikalarının özelleştirilmesine karşı işçilerin gösterdikleri demokratik tepkilerinin engellenmesi ve üzerlerine su sıkılması olayına elbette ki üzüldük. Demokratik ülkelerde herkes korkusuzca demokratik tepkilerini gösterebilmelidir. Gönderdiğiniz mesajda işçilere yapılan haksızlıkları dile getirirken odamızın özelleştirmeye sert biçimde karşı olduğu anlaşılmaktadır. Bir Türk evladı olarak uzun yıllar dedelerimizin ve babalarımızın zorluklar çekerek kurdukları kurumların yabancılara satılması elbette ki bizleri derinden üzmektedir. Diğer taraftan satılan kurumların ağırlıklı olarak yabancılara satılması da ayrı bir üzüntü kaynağı olmaktadır. Bunlar gerçekten de yüreğimizi acıtan gerçeklerdir. Ancak kendimize karşı da özelleştirmeye yapmalıyız. Türkiye'de 2 asırdır yürütülmekte olan ekonomik politikalar yeteri kadar sermaye birikimi engellemiştir. Bu başarısızlık nedeniyle göz bebeğimiz kurumlarımız Türkler yerine yabancılara satılmaktadır. Bir Kayserili olarak çocukluğumdan beri ticaretle uğraştım. Ticaret yaparken bizim için en önemli husus güven idi. Peşin alışveriş yaptığımız müşterilerimizin hepsi bizim için değerli idi ve kim olursa olsun onlar bizim müşterimiz idi. Veresiye çalışan müşterilerimiz de ise aradığımız tek özellik güvenebileceğimiz birisi olması idi. Yani ticarete

SİZDEN GELENLER

ayrım yapılmaz, dili, dini ve kimliği sorgulanmaz. Hiçbir ticaret adamının parasını başka bir ülke sektörünü çökertmek için harcayacağına inanmak benim için çok zordur. Türkiye dünya ticaret anlaşmaları altına imza atmıştır ve alış verişler bu anlaşmaların güvencesi altında yapılmaktadır.

Ya biz uluslararası şirketlerimizle, üretimimizle ve üretimimizle dünya standartlarını yakalamamız gerekmektedir. Aksi takdirde önce kurumlarımız çökecek sonra ise ülkemiz büyük zarar görecektir. Bu nedenle ülkemize gelen yabancı şirketleri o kadar korkunç görmemeliyiz. Belki onlar bizim alamadığımız gözbebeğimiz kurumları alıyorlar ancak beraberlerinde teknoloji, kalite, standart ve pazar paylarıyla geliyorlar. Tüm ülkenin dünya standartlarını yakalamasına yardımcı olmak zorundalar. Aksi takdirde onlar da batmak zorunda kalacaklardır. Eğer bu fabrikalar dünya standartlarında üretim yapacaklarsa çiftçilerimiz de üretim standartlarını yakalamak zorundadır. Bu yapıyla standartları çiftçilerimizin yakalaması elbette ki zordur. Şunu unutmamalıyız ki çiftçileri bu hale düşüren uzun yıllar tarım politikası güden bizim hükümetlerimizdir. Bu süreçte hepimizin canı yanacaktır. Ancak acıya katlanmazsak ülkemiz için daha büyük felaketler kaçınılmaz olacaktır.

Standartlara uygun üretim en azından danışmalık hizmeti gerektirir. Çiftçilerin, çiftçi birliklerinin veya fabrikaların bu üretimi gerçekleştirebilmesi için Ziraat Mühendislerinin danışmanlığına ihtiyaç duymaları gerekecektir. Bu ise meslektaşlarımız için yeni bir ekmek kapısı olacağı gibi mesleğimize duyulan ihtiyaç oranında da itibarımız artacaktır. İyi danışmanlara duyulan ihtiyaç nedeniyle Ziraat fakülteleri piyasanın talep ettiği nitelikte Ziraat Mühendisi yetiştirmek zorundadır. Fakültelerimizin silkelenerek kendine gelmesi gerekecektir. Yıllardır özlemini duyduğumuz üniversite-çiftçi ve üretici işbirliğinin sağlanmasını da kaçınılmaz hale getirecektir bu süreç. Evet, endişelerinizi anlıyorum ancak özelleştirmeye karşı çıkarsak inanıyorum ki hem çiftçilerimiz, hem mesleğimiz ve hem de ülkemiz ileride daha büyük sıkıntılara düşecektir. Saygı ve selamlarımla.

Ahmet KANDEMİR: Sayın Başkanım tekel özelleştirmesi de, diğer özelleştirmeler gibi güzelim memleketimizin tek tek satılmasından başka bir şey değildir. Bu konuda ne kadar üzgün olduğumu bir vatandaş aynı zamanda bir ziraat mühendisi olarak bildirmeyi kendime bir borç addederim. 1991 yılı mezunu tarım makinaları mühendisiyim. Ateş düştüğü yeri yakıyor. Bizim ne yetkimiz var ki? Hani devlet dese ki, "tarım alet ve makinelerine, tarım alet ve makina mühendisi imza atabilir..." O zaman belki biraz zıplarız. Ancak bu memlekette ziraat mühendisine kim doğru dürüst iş veriyor ki? Yani sayın başkanım bu sorunlara da değinin bunlarla ilgili mailler atın karşılıklı görüşlerimizi bildirip bir kamuoyu oluşturalım. Sayın Maliye Bakanımızın fütursuzca dediği gibi "kalem efendileriyiz" biz ya sayın Bakanımıza sormak istiyorum, bize ne imkan verildi de yapmadık? Tarım alet ve makinaları fabrikaları bizim yerimize makine mühendisi çalıştırıyor. Eğer biz simit satmak için okuduysak sayın bü-

yüklerimizin helali var, kendileri bence bizleri bu duruma düşürdükleri için kendi hallerine yanmalıdırlar.

Korkut4965: Özelleştirme adı altında ülkenin bir kaynağı daha heba ediliyor; halkın bir damarı daha vampirlere teslim ediliyor. Satalım da satacak bir şeyimiz kalmayınca ne edeceğiz? Zarar ediyor bahanesinin arkasına sığınanlar, satıştan önce tesisi modernize etmeyi niye düşünemiyorlar? Yazık... Çok yazık...

Yılmaz YAPAR: Yine aynı senaryo; özelleştirme adı altındaki talan-soygunculuk... Emeğe, emekçiye, inadına üretimde bulunmaya çalışanlara yapılan bu uygulamaları akla mantığa sığdırmak mümkün değildir! Devletin temel yapı taşlarının özelleştirilmesi kime ne yarar getirmiş; dünyadaki örneklerine bir baksınlar... Sonuç: karmaşa-işsizlik-yoksulluktur. ZMO'nun her zaman ki gibi göstermiş olduğu konu ile ilgili hassasiyetine katılıyorum ve kendilerine teşekkürü bir borç biliyorum. Son söz, Atamızın söylemiş olduğu gibi; Üretmeyen bir milletin, haysiyetinden, hürriyetinden ve geleceğinden söz etmek mümkün değildir!

GENEL

Ergün DEMİRHAN (ZMO Siirt İl Temsilcisi): İl Temsilciliğimiz seçimleri sebebiyle göndermiş olduğunuz tebrik yazınızı aldık. Nazik davranışınızdan dolayı şahsım ve Odamız Siirt üyeleri adına teşekkürlerimi sunarım. Bundan önce olduğu gibi bundan sonra da Odamızın ilkeleri doğrultusunda Siirt'in en önemli sivil toplum örgütü olarak gerek mesleğimizin onuru, itibarı ve kamuoyunda hak ettiği saygınlığı kazanması adına, gerekse de toplum yararı olan konularda çalışmalarımız ve gayretlerimiz devam edecektir.

Özlem AFACAN ERBAŞLAR: Merhabalar, göndermiş olduğunuz mailler için çok çok teşekkür ederim. Daha önceden bu şekilde kararlar ve bilgi yüklü mailler göndermiyordunuz. Yeni uygulamamızdan çok memnun olduğumu da belirtmek isterim. Mesleğimin dışında bir işim var ve elimden geldiği kadar ziraattan kopmamaya çalışıyordum. Sizler bu işi daha da kolaylaştırdınız. Başta Başkanımız Gökhan Günaydın'a ve tüm çalışanlara teşekkürlerimi iletiyorum.

H.Y. Emre DULKAN: Merhabalar, e-maillerinizi ilgi ve heyecanla izliyor, sizleri ve yaptığımız çalışmalarını her zaman (uzaktan da olsa) gönülden destekliyorum. Sevgiyle kalın...

ANIL: Ben bir firmada çalışan bir Ziraat Mühendisiyim. Yeni mezunum, kendi çabalarımla bu işi buldum. Şunu görüyorum ODA olarak hiçbir ziraat mühendisinin arkasında değilsiniz. Aynı zamanda ne maaş alıyor, ne şartlarda çalışıyor, hiç bakmıyorsunuz. Yani salıyorsunuz ipi. Odaya kayıtlıyım. Bir tek belge, yazı görüş gelmedi. Ancak yatırdığımız paralarla kalıyoruz. Duyarlı olun.